

בבלי ירושלמי תוספתא

חוברת שבועית ללימוד בי"ת
ביחד עם **תכשיטי הבית**
פרק נ"ך ליום

בעידודו של מו"ר הרה"ץ שליט"א

פרשת
כי תצא
ז' – י"ג אלול תשפ"ה

יוצא לאור ע"י חסידי ברסלב
יבנאל עיר ברסלב, עיר שומרי הלשון, עיר השמחה

ניתן להשיג בתיבה בכניסה ל'היכל מוהרא"ש'
או שלח צרף למייל: breslevsheli1@gmail.com

נדפס לזכות נשמתו הטהורה
של כ״ק אדמו״ר עט״ר
מוהרא״ש
ר׳ אליעזר שלמה בן
ר׳ מנחם זאב זי״ע

לזכות מורנו ורבנו הרה״צ
ר׳ יצחק שמואל אהרן לעזער
שליט״א

יהי רצון שימשיך להנהיג את הקהילה הקדושה מתוך
בריאות איתנה ונחת מכל יצ״ח ותלמידיו

לזכות נשמתם הקדושה והטהורה של
רבי חייא ובניו חזקיה ויהודה
ולזכות
רב המנונא סבא ורב הונא ריש גלותא

טוֹב לוֹמַר לִפְנֵי הַלְמוּד:
לְמוּד הַבַּבְלִי, יְרוּשַׁלְמִי, תּוֹסֶפְתָּא וּנְבִיאִים כְּתוּבִים יְהֶיה לְעִלּוּי
הַשְׁכִינָה הַקְדוֹשָׁה וּלְהָקֵל צַעֲרָהּ, לְעִלּוּי כָּל נִשְׁמוֹת יִשְׂרָאֵל
שֶׁנִּפְטְרוּ מִן הָעוֹלָם, גְּאֻלָּה, יְשׁוּעָה, רְפוּאָה וְהַצָּלָחָה לְכֻלָּל
נִשְׁמוֹת יִשְׂרָאֵל בְּרוּחָנִיוּת וּבְגַשְׁמִיוּת, גִּלּוּי מְשִׁיחַ־צִדְקֵנוּ בְּרַחֲמִים
וּבְנִין בֵּית־מִקְדָּשֵׁנוּ וְתִפְאַרְתֵּנוּ בִּמְהֵרָה בְיָמֵינוּ, אָמֵן כֵּן יְהִי רָצוֹן.

משנה אלו **אסורין ואוסרין בכל שהו** – כל מקום שנתערבו שם – אפילו אחד באלף לא בטיל, ואוסרין את כולן. **יין נסך** – חבית באלף חביות. **ועבודה זרה** – צורה שעבדוה, ונתערבה באלף צורות שאינן עבודה זרה. **ועוירות לבובין** – דהוו נמי איסורי הנאה כדאמרן ב"אין מעמידין" (עבודה זרה כט, ב). **וציפורי מצורע** וחולין

אלו אסורין ואוסרין בכל שהו יין נסך – פירש הקונטרס: מיירי בחבית יין נסך שנתערב באלף חביות, כדאמרינן לקמן בגמרא דדבר שבמנין קחשיב. ועבודה זרה – צורת עבודה זרה שנתערבה באלף צורות. ובשר בחלב – בחתיכת בשר שנתבשלה בחלב ונאכרה בנותן טעם, וחזרה ונתערבה באלף חתיכות דהיתר – אוסרות כולם. והאי תנא סבר דבשר בחלב אסור בהנאה, כדמוכח בגמרא דהאי תנא אינו קחשיב רק דאיכא תרתי איסורי הנאה ודבר שבמנין, ופלוגתא היא בפרק "כל הבשר" (חולין קטו, א) אי אסור בהנאה אי לא. רבותיו של רש"י רוצין לפסוק מתוך משנתנו דהכא, דבשר בחלב נאסר בהנאה ותניא אידך בשר בחלב אסור בהנאה, דסבירא ליה כר' יוחנן דאמר בפרק "אלו עוברין" (יבמות עד, ב) דקתני מתניתין היינו טיפת חלב שנפלה על חתיכת בשר גדולה אף על גב דליכא בקדירה אי נמי חתיכת בשר קטנה שנפלה בקדירה מלאה חלב אף על גב דלא יהיב טעמא. וטעות הוא בידם, דהא מפרש בגמרא דלא מיירי מתניתין אלא בדבר שבמנין כגון חתיכה בחתיכות, ומשום דהוי דרכן להימנות לא בטיל. ואי בטיפת חלב מיירי, או בחתיכת בשר קטנה – הא לא הוי דבר שבמניין. ועוד, הא אסקינן (עבודה זרה עג, ב): כל איסורין שבתורה בנותן טעם, ואפילו רב ושמואל דאמרי: מין במינו במשהו, בשלא במינו מודו. ועוד, דבבולה שמעתא דטיפת חלב ד"כל הבשר" מיירי בהדיא דבשר בחלב בנותן טעם. **הא** תנא ליה התם הראוי לערלה ערלה בו' – ואם תאמר: לעיל נמי דפריך: וליתני חתיכת נבילה, היה לו לתרץ משום דהא תנא ליה במסכת חולין פרק "גיד הנשה" (עז, ב), דתנן: חתיכה של נבלה שנתערבה באלף כולן אסורות! ויש לומר: דוודאי גבי חתיכת נבילה ליכא לשנויי הכי, דאף על גב דתנא ליה התם בחולין, מכל מקום הדר איבעי ליה למתנייה הכא מדקתני בשר בחלב. וליכא למימר דבא לאשמועינן דבמשהו – זה אינו, דעל כרחך מיירי בחתיכה חשובה דראויה להתבטל, דאי בחתיכה כל דהו – פשיטא דבטלה. וליכא למימר משום דהוי איסור הנאה לא בטלה אף על גב שאין בה חשיבות, שהרי ערלה (ובלאים) ובלאי הכרם איסורי הנאה נינהו, ואפילו הכי אמרינן: יעלו באחד ומאתים. אלא ודאי מיירי בחתיכה חשובה כי הדיא דחולין, אלמא הדר תני ליה אף על גב דבבר תנא ליה התם, ולכך הוה פריך: וליתני חתיכה של נבילה. ואם תאמר: יין נסך דקתני לה במתניתין, על כרחך מיירי בחבית סתומות, כיון דתרתי אית ליה, ואם כן אמאי תנייה הכא? הא בבר תנא ליה התם במסכת ערלה (פרק ג משנה ז) דקתני: חבית סתומות! וצריך לומר, דאיצטריך לאשמועינן חומרא אפילו בסתם יינם, אף על פי שהוא מדבריהם. ועוד איבא למימר, דיין נסך הכא במכילתין עיקר הוא למתנייה – לבך תנייה אף על פי ששנה כבר במקומות אחרים כהאי גוונא. אלא שאר דברים שאינו שונה אותן כאן כן אם אגב גררא דיין נסך – שם אני אומר שלא חש לשנות אותם השנויים במקום אחר. **למעוטי** דבר שבמנין ואין איסורי הנאה – לכאורה משמע דאתא למעוטי דלא הוי במשהו, ואם כן פלינא הך דהכא לההיא דפרק "גיד הנשה" (חולין ק, א) דקתני התם דהתירה נבילה אינה בטלה משום דהוי דבר שבמנין, אף על גב דלא הוי איסורי הנאה. וקשיא: דאם כן הוה ליה לתלמודא לאתויי מתניתין דהתם ולמפרכה מיניה אההיא דהכא! לכך נראה לי: "למעוטי" דקאמר הכא – היינו דלא חשיב הכא דבר שבמנין ולא איסורי הנאה, שלא ירד לשנות הך היכא דאיכא תרתי. וכהאי גוונא איכא פרק קמא דבבא קמא (ח, א) למעוטי מסור ומפגל, דהוי נמי פירושו שלא ירד לשנותם אף על גב דמחייב עלייהו. **או** נמי למעוטי איסורי הנאה בו' – הכא הוי ודאי למעוטי איסורי הנאה דלא הוי במשהו, אלא בטל בין דלא הוי דבר שבמנין, בדפירש לקמן. וקשה: השתא לא הוי למעוטי דסיפא דומיא דלמעוטי דרישא, דרישא היינו שלא ירד לשנות דבר שבמנין ולאו איסורי הנאה, אבל מכל מקום אמת הוא דהוי במשהו, וסיפא אמר דאתא למעוטי דלא הוי במשהו כלל בדפרישית! ושמא יש לישב: "למעוטי" דסיפא נמי דהיינו שלא ירד לשנותו, אבל מכל מקום אמת הוא דאיכא איסורא דהוי במשהו, בגון חמץ בפסח שאסור בהנאה, והוי במשהו אפילו בלא חשיבות דבר שבמנין, דהא אפילו תערובת דחמץ בעלמא הוי במשהו. והשתא ניחא, ד"למעוטי" דרישא ודסיפא נמעט הך שני דברים שהקשה התלמוד מהם, חתיכת נבילה וחמץ בפסח. מיהו, הא לא מתוקמא אלא לרב דאמר (בפסחים כט, ב): חמץ במשהו. **אמר** רב הלכה כרבן שמעון בן גמליאל בחבית דאמר ימכר כולו לגוי כו' – ואם תאמר: וכי פליג רבן שמעון בן גמליאל אסתם מתניתין, דקתני יין נסך במשהו, ואוקמינן בחבית בין החביות, וקאמר במשהו? ויש לומר: דרבן שמעון בן גמליאל מוקי לה לענין שלא יכול למכור כל אחד ואחד לבדו, לפי שאינו בטל למיהוי היין נסך היתר על ידי ביטול. אבל כל התערובת (כחד) ודאי יוכל למכור חוץ מדמי חבית שבו.

הגת

משנה

1 **משנה** אלו אסורין ואוסרין בכל שהו: יין נסך, ועבודה זרה, ועורות לבובין, ושור הנסקל, ועגלה
2 ערופה, וציפורי מצורע, ושער נזיר, ופטר חמור, ובשר
3 בחלב, ושערי המשחלת, וחולין שנשחטו בעזרה -
4 הרי אלו אסורין ואוסרין בכל שהוא. **גמרא** תנא
5 מאי קחשיב? אי דבר שבמנין קחשיב - ליתני
6 נמי חתיכות נבילה, אי איסורי הנאה קא חשיב
7 - ליתני נמי חמץ בפסח! אמר רבי חייא בר
8 אבא, ואיתימא רבי יצחק נפחא: האי תנא
9 תורתי אית ליה, דבר שבמנין ואיסורי הנאה.
10 ולימא ליה התם: כולאי הכרם - כלאי הכרם!
11 ליתני אגוזי פרך ורימוני בדן, דדבר שבמנין
12 ואיסורי הנאה הוא! - הא תנא ליה התם: הראוי
13 לערלה - ערלה, הראוי לכלאי הכרם - כלאי הכרם.
14 וליתני פקרות של בעל חבית לענין חמץ בפסח!
15 - מאן שמעת דאמר לה? רבי עקיבא; הא תנא ליה
16 התם: רבי עקיבא מוסיף אף פקרות של בעל הבית.
17 "חרי אלו". למעוטי מאי? למעוטי דבר שבמנין ולאו
18 איסורי הנאה. אי נמי, למעוטי איסור הנאה ולא דבר
19 שבמנין. **משנה** יין נסך שנפל לבור - פולו אסור
20 בהנאה; רבן שמעון בן גמליאל אומר: ימכר פולו
21 לגוי חוץ מדמי יין נסך שבו. **גמרא** אמר רב:
22 הלכה ברבן שמעון בן גמליאל חבית בחבית,
23 אבל לא יין ביין. ושמואל אמר: אפילו יין ביין.
24 וכן אמר רבה בר בר חנה אמר רבי יוחנן: אפילו
25 יין ביין. וכן אמר רבי שמואל בר נחמני אמר רבי
26 חנינא: אפילו יין ביין. וכן אמר רב נחמן אמר
27 רבה בר אבוה: אפילו יין ביין. אמר רב נחמן,
28 הלכה למעשה: יין נסך - יין ביין אסור, חבית
29 בחבית - מותר; סתם יין - אפילו יין ביין מותר.

הנח המחיץ והמשפך כר' – ושל עץ ושל אבן מנגבן, וזהו שדרתם. כשאינם מזופפים מיירי,
ולקמן מוקמינן בדרך בה גוי. ואם תאמר: והא רבא אמר לעיל גבי מתניתין: בדרך בה
גוי סגי לה בהדחה בעלמא! ויש לומר: דמתניתין דלעיל מיירי בגת של ישראל שדרך בה
גוי לפי שעה, אבל הבא מיירי בשל גוי דבליעא טובא, לפי שדרכה פעמים דרך בה הגוי.
ואם תאמר: אם כן, היכי פריך בסמוך ממתניתין
דקתני דסגי בניגוב במזופפין, לתר ברייתא דקתני
בה: ואם היו מזופפין אסורין, ומאי קושיא? הא
אוקימנא מתניתין בעלמא! ויש לומר: דבמזופפין אין לחלק בין
של גוים לשל ישראל, לפי שהזפת מבליע בשעה
מועטת. **דהוה** שיעא – פירש הרב רבינו פטר:
כלי שנקב בו ונסתם בזפת אינו חמור ככלי מזופף,
שהזפת מירתו בו אפילו לפי שעה לפי שמבניהו לקיום,
ולא משום דבלע, ולכך רצה רב להתיר גת של
אבן זפותה דהוה שיעא ולא חש לבליעת זפת.
ואם כן, סתימת זפת הכלי שאין עשוי לקיום –
סגי ליה בהדחה ככלי עצמו, או ניגוב אם הוא
כלי שצריך ניגוב. ולפי זה, המשפך שלנו שמזופפין
מעט סביב הברזל – סגי להו בניגוב כמו המשפך
עצמו. מיהו בכלים מזופפים יש להחמיר, שרגילים
ומצוים. **דרש** רבא נעוה ארתחו – פירוש: הגעולו
הגרוטיות הגרולים. מכאן אומר רבינו חם דעירוי
בכלי ראשון, מדאמר הכא דעל ידי עירוי מפליט
היין הבלוע בגת. דעל כרחך על ידי עירוי קאמר
הכא, שהרי הגת גדולה ובבידה שאין יכולין
לתתה לתוך יורה מרותחת כדי להגעילה, אלא
על כרחך על ידי עירוי קאמר. והשתא, כיון
דהוה בכלי ראשון, אם כן הני כלים שנאסרו
על ידי כלי ראשון – סגי להו בהגעלה על ידי
עירוי. אבל רבינו שמואל בן מאיר חולק על רבינו
תם, ואומר דעירוי בכלי שני הוא לגמרי. והא
דמשמע הכא דגת סגי לה בעירוי – שאני יין נסך
דתשמישו על ידי צונן. ועיקר דברי רבינו שמואל
בן מאיר ורבינו תם במסכת שבת פרק "בירה"
(מב, א): האליפס והקדרה שהעבירן מרותחין,
ושם האריכו. ומסקנא דמילתא, פירש רבינו ברוך
דמילתא דעירוי תליא בפלוגתא דרב ושמואל
דפרק "ביצד צולין" בפסחים (עו, א) דפליגי אי
תתאה גבר אי עילאה גבר, וקיימא לן כמאן דאמר
תתאה גבר. מיהו, גם עילאה מבשל ומבליע כדי
קליפה, דאדמיקר ליה בלע כדאמרינן פרק "ביצד
צולין", הלכך עירוי אינו לא בכלי ראשון ולא
בכלי שני לגמרי, אלא מבשל ומבליע הוא כדי
קליפה ולא יותר. ואם כן, כלים שנאסרו על ידי
כלי ראשון שהם בלועים מעבר לעבר – לא סגי
בעירוי, שהרי העירוי אינו מפליט אלא כדי קליפה
ולא יותר. והני קערות שהם בולעות על ידי עירוי,
היה נראה כמו כן דסגי להו בעירוי להגעילן, וכן
פירשוי בסדר ביעור חמץ בקרובץ שבת הגדול
שיסד רבינו יוסף טוב עלם: (פחז) (סהר) קדירות אין
צריך לפלחא בו' וקערות מותרות בין שקיל מדורא
עלייהו לאנחא. ומיהו אין הלכה כך, אלא צריך
להגעילן בכלי ראשון, משום דפעמים שתוחבין
הקערות בתוך הכלי ראשון ותוך יורה מרותחת. והשתא דפירשתי עירוי אינו לא מבליע
ולא מפליט רק כדי קליפה, אם כן הני חביות של גוים סגי להו בעירוי, דומיא דגת
דקאמר הכא: "נעוה ארתחו". ואם היה מנסרן הנגר וקולפן במלקט וברהיטני ומסיר הקליפה של צד היין – סגי בהכי בלא עירוי, דהא כי נעביד להו עירוי אינו מפליט עירוי
כי אם כדי קליפה כנ'. **רבא** כי משדר להו גולפי להרפניא סחיף להו אפומיהו וחתים להו אבירציידהו – שמעינן מהכא דישראל השולח חביות ריקניות בבית גוי או מעיר
לעיר כדי לתקנן, צריך לחותמן מבפנים בגחלת או באבן רכה שהיא כאבן סיד, כדי שיהא ניכר אם הגוי נותן לתוכן יין. מיהו יש לדחות, דדוקא לדידהו שהיו חביות שלהם
קטנים ונוחים לתת לתוכן יין ולערותם מיד, אבל חביות שלנו שהם גדולים ואינם נוחים לתת לתוכן יין ולערותם מיד – אין לחוש ואין צריך לחותמם. ומכל מקום טוב להחמיר.
איתמר

משנה גת של אבן שזפתה גוי – ואורחא למירמי ביה חמרא פורתא, לעבורי קוטרא
דזיפתא. **גמרא** – מפרש בגמרא: במים ואפר. של עץ – דבעיא יום טובא ובלעא חמרא
טפי, רבי אומר: ניגוב בשל אבן, ורבנן פליגי. **של חרס אף על פי שקילף את הזפת הרי זו**
אסורה – קא סלקא דעתין דברי הכל היא, ומשום דחרס גופא בלא זיפתא בלע ליה
לחומרא. **גמרא** אבל דרך בה – בשאינה
זפותה, לא בעיא ניגוב אלא הדחה. **אורחא**
דמילתא קתני – שדרך הזופתין לזרוק בו יין.
איבא דאמרי אבר רבא דיקא זפתה – ולא דרך
בה, הוא דסגיא בניגוב. **אבל דרך בה** – גוי, בגת
מזופפת. **לא סגי לה בניגוב** – אלא בקילוף, משום
דעיול חמרא בפילי דזיפתא. **דלא מצוהה עלי** –
לעשותן בהכשר, שלא תפסיד את יינו ונמצא
צווה עלי. **שיעא** = חלקה. **מחץ** = כלי שדולין בו
מן הבור לחבית. הגת והמחץ והמשפך כר' –
בשל חרס עסקינן, מדקתני סיפא: של עץ ושל
אבן כו'. ובשאין מזופפות עסקינן, מדקתני סיפא:
ואם הן מזופפות – מכלל דכולה רישא בשאין
מזופפין. **רבי מתיר בניגוב** – ולקמן פריך: והא אנן
תנן בשל חרס אף על פי שקילף הופת אסורה?
ומוקי בקנקנים – של חרס, אף על פי שאינם
מזופפין, שאסורין עד שימלאם שלשה ימים מים
ומערן מעת לעת, כדאמרינן ב"אין מעמידין"
(עבודה זרה לג, א). **מכניסו** – כיניסו של קנקן
לקיום, שהוא שוהה בו יין זמן מרובה. **ושל עץ**
ושל אבן – מנגבן והן טהורים דברי הכל, כל זמן
שאין מזופפין. **ואם היו מזופפין אסורים** – עד
שיקלוף. **והא אנן** – תנן: בשל אבן אפילו זיפתה
מנגבה דברי הכל, ולרבי ינגב בשל עץ, והכא
קתני: אפילו בשל אבן דברי הכל אסורין. קשיא
בשל אבן דברי הכל אדברי הכל, ובשל עץ
קשיא דרבי אדרבי? **מתניתין דלא דרך בה** –
הלכך בשל אבן דברי הכל בניגוב סגי, ובשל עץ
לרבי יינגב. **בריייתא דדרך בה** – הלכך אפילו בשל
אבן בעי קילוף, וכל שכן בשל עץ. **אבר מר הנח**
והמחץ והמשפך של חרס רבי מתיר בניגוב –
הואיל ואינם מזופפין. **והא אנן תנן ושל חרס אף**
על פי שקילף את הזפת הרי זו אסורה – אלמא,
אפילו לרבי חרס גופיה בלע ולא סגי בניגוב,
ואפילו לא דרך, וכל שכן הבא דאוקמינן ברייתא
דדרך בה? **סיפא דמתניתין אתאי לרבנן** – והכי
קאמרי רבנן: של אבן כי לא דרך בה ינגב, ושל
עץ יקלוף, ושל חרס אסורה. ולרבי, של אבן ושל
עץ ינגב, ושל חרס יקלוף, כדתקינ בברייתא
דכשאינה מזופפת סגי בניגוב, אלמא מזופפת
ינגב ושריא. **נעוה ארתחו** – הגת הרתיחוהו
ברותחין. "נעוה" כמו: "יטופון נעוותיה בחמר". **כי**
הוה משדר גולפי = כדים רקים. **סחיף להו**
אפומייהו – כופה אותן שולחין למעלה ופיהן
למטה, משום חותם בתוך חותם. **וחתים להו**
אבירייזיהו – חותם את פי השק כלפי שוליהן.
קסבר כל כלי שמכניסו לקיום – אפילו אין
מוסרו לגוי אלא לפי שעה, גזרו ביה רבנן ביין
עצמו, כי היכי דלא ליתי לשהוייה ביד גוי. **במים**
ולא באפר – בתמיה, מי מיקרי ניגוב?
רב

רש"י

רב אחר מים – תחלה, והוא הדין שצריך אפר אחריה. ורבה בר בר חנה אמר: באפר תחלה, והוא הדין שצריך מים אחריהם. **ביטיבתא** – שיש בה לחלוחית יין, נותן אפר תחלה לשפשף עד שתהא נגובה, ואחר כך מים. **ביבשתא** – מים תחלה ואחר כך אפר, ומשפשף. **תרתי תלת** – ברטיבתא תרתי – אפר ומים, ביבשתא תלת – מים ואפר ומים. **תלת וארבע** – תלת ברטיבתא – אפר ומים ואפר. ואף על פי שחזר ונותן מים להעביר האפר – הנזהו מים לא קא חשיב, דלאו לשום נגיבה אלא לנקותו מן האפר. וארבע ביבשתא – מים אפר ומים ואפר, ומים בתראי לא חשיבא. רב לא בעי אפר אלא חדא זימנא, ושמואל בעי אפר תרי זימני, בין ברטיבתא בין ביבשתא. **בפומבדיתא מתנו** – לרב תלת וארבע בדפרישית, ולשמואל ארבע ברטיבתא וחמש ביבשתא, דקחשיב מיא בתראי. **ולא פליגי** – רב ושמואל לאהאי לישנא דפומבדיתא, אלא לרב לא חשיב מיא בתראי, ושמואל חשיב מיא בתראי, ואית דמפרשי: ולא פליגי (ה"נ) [הני לישני] דסורא ודפומבדיתא, אלא דסורא לא חשבי מיא בתראי ודפומבדיתא חשבי להו, אבל רב ושמואל פליגי. והכי פירושו דתלתא: תרתי תלת, תרתי ביבשתא – מים ואפר, תלת ברטיבתא – אפר ומים ואפר. ושמואל אמר: תלת ברטיבתא דקאמרת, אבל ביבשתא ארבע – מים ואפר מים ואפר, דבכולהו בעינן אפר תרי זימני. ובפומבדיתא מתנו לרב תלת וארבע, ביבשתא תלת – מים ואפר מים. והיינו נמי דסורא, אלא דהני קא חשבי מיא בתראי. וברטיבתא ארבע – אפר ומים אפר ומים. ולשמואל ברטיבתא ארבע דקאמרת, אבל ביבשתא חמש – מים ואפר ומים ואפר ומים. דביבשתא נמי בעי תרי זימני אפר, ולא פליגי הנך דסורא ודפומבדיתא כו'. אבל רב ושמואל פליגי ביבשתא, בין בדסורא בין בדפומבדיתא, דרב לא בעי בה אפר אלא חד זימנא, ושמואל בעי תרי זימני. לשון אבא מורי' מנוחתו בבבל, והוא נראה בעיני. והראשון לשון מורי, וקשיא לי בגווה: מכדי ללישנא דסורא רב ושמואל מיפלגי פליגי, מאי שנא דבדרב חשיב מיא בתראי, ובדשמואל לא חשיב מיא בתראי? לשמואל ארבע וחמש איבעי ליה למיתנייו בשלמא לפומבדיתא, אף על גב דבדרב לא חשבי ובדשמואל חשבי – ניחא, משום דפלוגתייהו דרב ושמואל ליתא אלא במחשב מים בתראי. אלא ללישנא דסורא דסוף סוף פליגי, קשיא לי. **נורמי** = עקלים, ובלעז ריבוט"ר, וכורכין אותן סביבות התפוח שלא יתפזרו הענבים מכובד הקורה. ורב האי פירש עקלים השנויות כאן בגמ' "ועקל בית הבד", עשוין כמין קופה מסורגת במצרה, ואחרי סחיטת הזיתים נותן הגפת באותו עקל, ומניח עליו ומכבידו להוציא המשקה הנשאר. הני גורגי דארמאי כיצד מנגנן? **הדפין** = הן העשוין כמין דלת, ונותנן על התפוח. **חלולבין** = טאטיתא, אשקיפ"א שמכבד בה הענבים המתפזרין לאוסקן. **והעדשים** – היינו גת עצמה שקורין מייי"ט. **מדיחן** – במים. ועל משנה זו יש לסמוך שאין צריך אפר לגת, מדפשיט מינה רבי אבהו ולא אמרינן: זו אינה משנה, דקתני בה דסגי לגת בהדחה, ומתניתין דקתני דבעי ניגוב, שמע מינה קמו בה רבנן בתראי ופשטי הלכתא כוותיה. **העקלים של נצרים** = שבטים. ושל **צבצין** = קנבוס, בלעז טפי, ובעו ניגוב באפר ומים. ושל **שיפא** – פיירי"ר. ושל **נפי** = יונ"ק, בלעז טובא. **חרפי ואפלי** – מגת לגת, פעמים שהן יותר משנים עשר חדש דאפלי, ופעמים שהן פחות כגון בחרפי. הכי גרסינן בתוספתא: חולטן ברוחתין או מולגן במי זיתים. דרך לבשל זיתים להזיח רכין להוציא שומנן, חולטן, אשקלי"ר בלעז, כמו "לחלוט ולאשישה" (פסחים לו, ב). **ריודין** = ריבד"ש, שוטפין. **וכמה** – מניחן שם? עונה, ולקמן מפרש כמה עונה. **בתקופת ניסן ותשרי** – שהזיתים והלילה שוין – או יום או לילה, ותקופת תמוז וטבת שאין יום ולילה שוין – חצי יום וחצי לילה, דשתים עשרה שעות שלמות בעינן. **רווקי** = משמרת, כמין שקין שנותנין בהן שמרים להוציא את יינן. **דמזיא** – של שער אדם, ולא בלעי טובא. **ביתנא** – בלעי טפי מעמרא. **חלתא** = כוורת של שבטים שמסננין בהן יין. **בחבלי דצורי** = חבלים של צורי דקל. **דצבתא**

איתמר בי רב משמיה דרב אמרי תרתי תלת ושמואל אמר תלת ארבע – פירש הקונטרס לשון ראשון: רב אמר תרתי תלת, ברטיבתא תרתי – אפר מים, תלת ביבשתא – מים אפר ומים. ושמואל אמר תלת ארבע, תלת ברטיבתא – אפר מים ואפר. ואף על פי שנותן מים להעביר האפר, מיא בתראי לא קחשיב. ארבע ביבשתא – מים ואפר מים ואפר, וכמו כן מיא בתראי לא קחשיב. בסורא מתנו הכי:

רַב אָמַר: בְּמַיִם, וְהוּא הַדִּין לְאֶפֶר; רָבָה בַּר בַּר חָנָה אָמַר: בְּאֶפֶר, וְהוּא הַדִּין לְמַיִם; וְלָא פְּלִיגִי: הָא בִּרְטִיבְתָּא, הָא בִּיבִשְׁתָּא. אִיתְּמַר, בֵּי רַב מְשַׁמֵּיהּ דְּרַב אָמְרִי: תַּרְתֵּי תְּלָת, וּשְׁמוּאֵל אָמַר: תְּלָת אַרְבַּע. בְּסוּרָא מַתְנוּ הָכִי. בְּפוּמְבְּדִיתָא מַתְנוּ, בֵּי רַב אָמְרִי מִשְּׁמֵיהּ דְּרַב: תְּלָת אַרְבַּע, וּשְׁמוּאֵל אָמַר: אַרְבַּע חָמֵשׁ. וְלָא פְּלִיגִי: מָר קָא חָשֵׁישׁ מַיָּא בַּתְרָאֵי, וּמָר לָא קָחָשֵׁישׁ מַיָּא בַּתְרָאֵי. בְּעוּ מִינֵּיהּ מֵרַבִּי אַבָּהוּ: הֲנֵי גּוֹרְגֵי דַּאֲרַמָּאֵי, מַאי? אָמַר לְהוּ רַבִּי אַבָּהוּ, תְּנִיתוּהָ: חֲרֵי שָׁהֲיוּ גִּתָּיו וּבֵית בָּדָיו טְמֵאִין, וּבִקֵּשׁ לַעֲשׂוֹתָן בְּטָהֳרָה – הַדָּפִין וְהָעֲדָשִׁין וְהַלּוּלְבִין מְדִיחָן, וְהָעֲקָלִין שֶׁל נְצָרִין וְשֶׁל בְּצָבוּץ מְנַגְּבָן, וְשֶׁל שִׁיפָּה וְשֶׁל גְּמִי מְנַפְּצָן אֶת הַחֲרָסִין וְאֶת הָאֲפָלִין, וְכַמָּה? עוֹנָה. רַבִּי יוֹסֵי אוֹמֵר: הָרוֹצֶה לְטַהֲרָן מֵיָד - מְגַעְגְּעָן בְּרוֹתְחִין אוֹ חוֹלְטָן בְּמֵי זֵיתִים; רַבָּן שִׁמְעוֹן בֶּן גַּמְלִיאֵל מְשׁוּם רַבִּי יוֹסֵי אוֹמֵר: מַנִּיחָן תַּחַת צִינּוֹר שֶׁמֵּימָיו מְקַלְּחִין אוֹ בְּמַעְיָן שֶׁמֵּימָיו רוֹדְפִין, וְכַמָּה? עוֹנָה; בְּדֶרֶךְ שֶׁאָמְרוּ בֵּיצִין נֶפֶךְ, כָּךְ אָמְרוּ בְּטָהֳרוֹת. - כְּלַפֵּי לַיְיא? בְּטָהֳרוֹת קַיְימִינַן! - אֶלָּא: בְּדֶרֶךְ שֶׁאָמְרוּ בְּטָהֳרוֹת, כָּךְ אָמְרוּ בֵּיצִין נֶפֶךְ. כַּמָּה עוֹנָה? אָמַר רַבִּי חִייָא בַּר אַבָּא אָמַר רַבִּי יוֹחָנָן: אוֹ יוֹם אוֹ לַיְלָה. רַבִּי חֲנָא שָׁאֲנָה, וְאָמְרֵי לָהּ רַבִּי חֲנָא בַּר שָׁאֲנָה אָמַר רָבָה בַּר בַּר חָנָה אָמַר רַבִּי יוֹחָנָן: חֲצִי יוֹם וַחֲצִי לַיְלָה. אָמַר רַבִּי שְׁמוּאֵל בַּר יִצְחָק, וְלָא פְּלִיגִי: מָר קָא חָשֵׁישׁ מַיָּא בַּתְקוּפַת נִיסָן וְתִשְׁרֵי, הָא בְּתַקּוּפַת תַּמּוּז וְטֵבֵת. אָמַר רַב יְהוּדָה: הֲנֵי רַוּוקֵי דַּאֲרַמָּאֵי, דְּמָזְיָא - מַדֵּיחָן, דַּעֲמָרָא - מְנַגְּבָן, דְּכִיתָנָא - מְנַפְּצָן, וְאִי אִיכָּא קְטָרֵי שָׁרֵי לְהוּ. הֲנֵי דְּקוּלֵי וְחַלָּאתָא דַּאֲרַמָּאֵי, דְּחִיטֵי בְּחַבְלֵי דְּצוּרֵי - מַדֵּיחָן דצבתא

דביתנא מיישן – אומר רבינו תם: דמפות וסדינין שלנו ששרו ביין נסך אין צריך ליישנן, מדלא קאמר כל כלי פשתן סתם, אלא דני כלים שמנו חכמים שהיו בקיאין דוקא בבליעתן. ואין לחלק בין יין נסך שהוא צונן ובין שאר איסור רותח שנפל על המפות – הכל יש להתיר בבבוס כלי שני, כי ודאי ידוע שעל ידי כבוס גדול שחובטין כמה וכמה פעמים אי אפשר שלא יצא האיסור. ושמא יש לחלק בין איסור שנרבק לשאינו נדבק כל כך, כמו שמחלק בפרק "התערובת" (זבחים עט, ב).

הסכין שפה והיא טהורה – בגמרא מוקי לה לחתוך בה צונן. ולא דמי לסכין שחתכו בה טרפה דסגי בקינוח אבלוייתא פרק קמא דחולין (ח, ב), דשאני סכין של גוים שבלוע שמנונית טובא, אבל סכין ששחט בה טריפה מחמת הדם דשרי – אין השמנונית נבלע. **מים** שהנדה טובלת – אף על גב דרביעית סגי לתיבול מחטין וצינוריות מדאורייתא – היינו טבילת שומאה, אבל טבילת כלי מדין חידוש הוא ובעי ארבעים סאה. **והלכתא** כסופו – היינו כלים שמחופין באבר מבפנים. אבל אם מחופין מבחוץ, וכן כלי עץ המחושקין סביב ברזל מבחוץ, אפילו למאן דאמר הכל הולך אחר המעמיד – אין צריכין טבילה, כיון דאין משתמשין בהן דרך המחבת, דכלי סעודה האמורים בפרשה היינו שמשתמשין בהן. **אבל** שאולין לא – אומר רבינו שמואל: ישראל ששאל כלי מישראל חבירו שקנה מגוי – צריך טבילה, כיון שבא לידי חיוב טבילה ביד ישראל ראשון. **אי** משום דקסבר משכנתא כזבוני – וכיון דלא אפשיטא מטבילין למשכנתא בלא ברכה, ואם יש לו כלי שקנה מן הגוי המחויב טבילה – יטביל זה עמו ויברך על שנידהם. והנותן כלי לאומן גוי לתקן, ואפילו למאן דאמר אומן קונה בשבח כלי – אין צריך טבילה, כיון דאין שמנו עליו, דלא הוי כמעשה שהיה שהיו הכלים של מדין. והמוכר כלי לגוי וחזר ולקח ממנו – צריך טבילה כיון שנקרא על שם גוי. אבל הממשכן כלי לגוי וחזר ופדה – אין צריך טבילה. אף על גב דמסופקא ליה לתלמודא אי משכנתא כזבוני, לענין הא ודאי פשיטא דלא הוי כזבוני. **מגעילן** ומטבילן והן טהורין – לאו דוקא מגעיל ואחר כך יטביל, אלא אפילו מטביל ברישא, דהך טבילה אינה בשביל טומאה דליהוי כטובל ושרץ בידו, דאפילו חדשים צריכין טבילה. ותנן נמי: סכין – שפה והיא טהורה, אף על גב דלא שדרה לגמרי, שהרי צריכה גיעול לחתוך רותח, אפילו הכי מטביל לחתוך בה צונן. והא דתני בברייתא מגעילן ברישא – משום דתמירא מפני האיסור. **וכולן** שנשתמש בהן – למאן דתני מותר נקט שפיר "עד שלא יטביל", אבל מאן דתני אסור – אין לאסור אם נשתמש בו קודם טבילה. מיהו איכא למימר דגזור אטו קודם הגעלה וליבון.

בת

דְּצִבְתָּא – לְגַבָּן, דְּכִיתָּנָא – מַיְשְׁנָן, וְאִי אִית בְּהוּ קְרָטֵי שָׁרֵי לְהוּ. אֵיתְמַר: עַם הָאָרֶץ שֶׁהוֹשִׁיט יָדוֹ לַגַּת וְנָגַע בָּאֶשְׁכּוֹלוֹת - רַבִּי וְרַבִּי חִיָּיא, חַד אָמַר: אֶשְׁכּוֹל וְכָל סְבִיבוֹתָיו טְמֵאִין, וְכָל הַגַּת פּוּלָּה טָהוֹרָה; וְחַד אָמַר: כָּל הַגַּת פּוּלָּה נְמֵי טְמֵאָה. וּלְמַאן דְּאָמַר: אֶשְׁכּוֹל וְכָל סְבִיבוֹתָיו טְמֵאִים וְכָל הַגַּת פּוּלָּה טְהוֹרָה, מַאי שְׁנָא מֵהָא דְּתַנְיָא: שֶׁרֶץ שֶׁנִּמְצָא בְּרִמּוֹנִים - אֵינוֹ מְטַמֵּא אֶלָּא מָקוֹם מַגָּעוֹ, וְאִם הָיָה מְשֻׁקָּע מֵהַלַּחְלוּחִית - הַכֹּל טָמֵא? - הָתָם לָא מַפְסַק וְלָא מִידֵי, הָכָא מַפְסְקֵי אֶשְׁכּוֹלוֹת. אוּרוּ לֵיהּ רַבָּנָן לְרַבִּי יִרְמְיָה, וְאָמְרִי לְהּ לְבֵרִיהּ דְּרַבִּי יִרְמְיָה, כְּדְבָרֵי הָאוֹמֵר: אֶשְׁכּוֹל וְכָל סְבִיבוֹתָיו טְמֵאִין, וְכָל הַגַּת פּוּלָּה טְהוֹרָה. **משנה** הַלּוֹקֵחַ כֵּלִי מִן הַגּוֹיִם, אֶת שֶׁדַּרְכּוֹ לְהַטְבִּיל - יַטְבִּיל, לְהַגְעִיל - יַגְעִיל, לְלַבֵּן בָּאוּר - יְלַבֵּן בָּאוּר. הַשָּׁפּוּד וְהָאַסְכְּלָא - מְלַבְּנָן בָּאוּר. הַסַּכִּין - שָׁפָּה וְהִיא טְהוֹרָה. **גמרא** תָּנָא: וְכוּלָּן צְרִיכִין טְבִילָה בְּאַרְבָּעִים סְאָה. מְנָהֲנֵי מִילֵּי? אָמַר רָבָא, דְּאָמַר קְרָא: "כָּל דָּבָר אֲשֶׁר יָבֹא בָאֵשׁ תַּעֲבִירוּ בָאֵשׁ וְטָהֵר", הוֹסִיף לְךָ הַכָּתוּב טָהֳרָה אַחֶרֶת. תָּנֵי בַּר קַפָּרָא: מִתּוֹךְ שֶׁנֶּאֱמַר "בְּמֵי נִדָּה" - שׁוֹמֵעַ אֲנִי שֶׁצָּרִיךְ הַזָּאָה שְׁלִישִׁי וּשְׁבִיעִי? תַּלְמוּד לוֹמַר: "אַף", חִלֵּק; אִם כֵּן, מַה תַּלְמוּד לוֹמַר: "בְּמֵי נִדָּה"? מַיִם שֶׁנִּדָּה טוֹבֶלֶת בָּהֶן, חֲיֵי אוֹמֵר: אֵרַבָּעִים סְאָה. אֵיצְטְרִיךְ לְמֵיכְתַּב "וְטָהֵר", וְאֵיצְטְרִיךְ לְמֵיכְתַּב "בְּמֵי נִדָּה"; אִי כָּתַב רַחֲמָנָא "וְטָהֵר", הָוֵה אָמֵינָא: "וְטָהֵר" כָּל דְּהוּ - כְּתַב רַחֲמָנָא "בְּמֵי נִדָּה"; וְאִי כָּתַב רַחֲמָנָא "בְּמֵי נִדָּה", הָוֵה אָמֵינָא: הָעֲרֵב שֶׁמֶשׁ בִּנְדָּה - כְּתַב רַחֲמָנָא "וְטָהֵר", לְאֵלְתַר. אָמַר רַב נַחְמָן אָמַר רַבָּה בַּר אֲבוּהּ: אֲפִילּוּ כֵּלִים ח�ֲדָשִׁים בְּמַשְׁמַע, דְּהָא יְשָׁנִים וְלִבְּנָן בְּחַדָּשִׁים דָּמוּ, וַאֲפִילּוּ הָכִי בָּעֵי טְבִילָה. מַתְקִיף לָהּ רַב שֵׁשֶׁת: אִי דְּצִבְתָּא – מִין גַּמִּי, לְשֵׁ"א. **שרי** לְהוּ – מִתִּירִין וְאוֹתָר כָּךְ מְנַגְּבִין, שֶׁהֵיוֹן נִבְלָע בְּקַשִּׁרִים וְגַגִּין בְּאַשְׁבּוֹלוֹת – וְהֵן מוֹטְלוֹת בֵּין. **בְּרִחִים** – שְׁטוּחִין בְּהֶם זֵיתִים קוֹדֶם נְתִינָתָן לְבַד, וְאוֹתָר כָּךְ נוֹתְנִין בְּבַד וְטוֹחֲנִין בְּקוֹרֶה. **לֹא פְּסִיקִי מִידֵי** – שֶׁהַמְּשִׁכָּר מִתְבָּרֵךְ, וּבְזֵיתִים אֵין אִשְׁכּוֹלוֹת. **משנה את שדרכו להטביל** – כְּלוֹמַר, כְּלִי הָרָאוּי לִיטָּבֵל בְּטְבִילָה אֵין צָרִיךְ תִּיקּוּן אַחֵר, בגון כלי שתשמישו על ידי צונן – יטביל ואז לא צריך. **להגעיל** – בְּמִים רוֹתְחִין, בגון כלי שתשמישו בכך, דהיינו יורות וקדירות של מתכת – יגעיל. ובגמרא מפרש דבעי נמי טבילה. **ללבן באור** – כְּדְמַפְרֵשׁ וְאָזֵיל. **השפוד והאסכלא** – שתשמישן על ידי צלי. אסכלא = גירדל"א. **שפה** – לוּטשה באבן של נפחים, מול"א בלעז. **שפה** – לשון שופיא, לימ"ר בלעז.

גמרא **תנא** וכולן – אף הנגעלים והמלובנים. **כל דבר אשר יבא באש** – שנשתמשו בו בני מדין על ידי האור – תעבירו באש. בעין בולעו לאיסור יפליטנו, כדאמרן: כבולעו כך פולטו. **וטהר** – קרא יתירא הוא האי "וטהר". **במי נדה יתחטא** – בכלי מדין כתיב. **ככל דהו** – אפילו במקוה חסר. **וזוא דסרבלא** = מספרים שגוזזים בהן בגדי צמר. הואיל וגזירת הכתוב היא ולא משום פילוט איסור, דהא חדשים ולא בלעי מידי מצרכת לה טבילה. **כלי סעודה אטורין בפרישה** – דהכתיב "כל דבר אשר יבא באש", ואין דרך להשתמש על ידי האור אלא בכלים של צורכי סעודה, ובהנהו כתיב "וטהר" – טבילה. אבל זוזא דסרבלא לא. **מנא דמרא** = אדמה וצפיעי בקר מעורבין, ועושין מהן כלי. **כלי מתכות אטורין** – לענין טבילה בכלי גוים, דכתיב (במדבר לא) "אך את הזהב וגו'; זכוכית – שנשתברה, ראוי להתיהר ולעשותו כלי. **חבי נרגינן**: הואיל ונשתברו יש להן תקנה בכלי מתכות דמו – הואיל וכי מתבר חזו להקנינהו על ידי התכה – בכלי מתכות דמו ובעו טבילה. **קונא** = פלומר"א, תחלתו של דרש וחופין אותן בחופיא של אבר. ותשמישו על ידי צונן, וניקח מן הגוים. **בתחלתו** – ולא בעי טבילה, דלאו מתכות הוא. **בסופו** – בתר סופו אזלינן, שהופכה מתכות, וכלי מתכות הוא ובעי טבילה. **בלקוחין** – שנחלטו ביד ישראל. **ובמעשה שהיה** – במדין, שהיו חלוטין להם לישראל הכלים. **לשקוניה** – שלא לפדות עוד. **גיעולי גוים דאסר רחמנא** – במדין, דכתיב "תעבירו באש וטהר" דבעי הגעלה, היכי משכחת להו?

בת

רש"י

1 **דְּצִבְתָּא** – לְגַבָּן, דְּכִיתָּנָא – מַיְשְׁנָן, וְאִי אִית בְּהוּ
2 קְרָטֵי שָׁרֵי לְהוּ. אֵיתְמַר: עַם הָאָרֶץ שֶׁהוֹשִׁיט יָדוֹ
3 לַגַּת וְנָגַע בָּאֶשְׁכּוֹלוֹת - רַבִּי וְרַבִּי חִיָּיא, חַד אָמַר:
4 אֶשְׁכּוֹל וְכָל סְבִיבוֹתָיו טְמֵאִין, וְכָל הַגַּת פּוּלָּה
5 טְהוֹרָה; וְחַד אָמַר: כָּל הַגַּת פּוּלָּה נְמֵי טְמֵאָה.
6 וּלְמַאן דְּאָמַר: אֶשְׁכּוֹל וְכָל סְבִיבוֹתָיו טְמֵאִים וְכָל
7 הַגַּת פּוּלָּה טְהוֹרָה, מַאי שְׁנָא מֵהָא דְּתַנְיָא: שֶׁרֶץ
8 שֶׁנִּמְצָא בְּרִמּוֹנִים - אֵינוֹ מְטַמֵּא אֶלָּא מָקוֹם מַגָּעוֹ,
9 וְאִם הָיָה מְשֻׁקָּע מֵהַלַּחְלוּחִית - הַכֹּל טָמֵא? - הָתָם לָא
10 מַפְסַק וְלָא מִידֵי, הָכָא מַפְסְקֵי אֶשְׁכּוֹלוֹת. אוּרוּ לֵיהּ
11 רַבָּנָן לְרַבִּי יִרְמְיָה, וְאָמְרִי לְהּ לִבְרֵיהּ דְּרַבִּי יִרְמְיָה,
12 כְּדְבָרֵי הָאוֹמֵר: אֶשְׁכּוֹל וְכָל סְבִיבוֹתָיו טְמֵאִין, וְכָל
13 הַגַּת פּוּלָּה טְהוֹרָה. **משנה** הַלּוֹקֵחַ כֵּלִי מִן הַגּוֹיִם, אֶת
14 שֶׁדַּרְכּוֹ לְהַטְבִּיל - יַטְבִּיל, לְהַגְעִיל - יַגְעִיל, לְלַבֵּן
15 בָּאוּר - יְלַבֵּן בָּאוּר. הַשָּׁפּוּד וְהָאַסְכְּלָא - מְלַבְּנָן
16 בָּאוּר. הַסַּכִּין - שָׁפָּה וְהִיא טְהוֹרָה. **גמרא**
17 תָּנָא: וְכוּלָּן צְרִיכִין טְבִילָה בְּאַרְבָּעִים סְאָה. מְנָהֲנֵי
18 מִילֵּי? אָמַר רָבָא, דְּאָמַר קְרָא: "כָּל דָּבָר אֲשֶׁר
19 יָבֹא בָאֵשׁ תַּעֲבִירוּ בָאֵשׁ וְטָהֵר", הוֹסִיף לְךָ הַכָּתוּב
20 טָהֳרָה אַחֶרֶת. תָּנֵי בַּר קַפָּרָא: מִתּוֹךְ שֶׁנֶּאֱמַר "בְּמֵי
21 נִדָּה" - שׁוֹמֵעַ אֲנִי שֶׁצָּרִיךְ הַזָּאָה שְׁלִישִׁי וּשְׁבִיעִי?
22 תַּלְמוּד לוֹמַר: "אַף", חִלֵּק; אִם כֵּן, מַה תַּלְמוּד
23 לוֹמַר: "בְּמֵי נִדָּה"? מַיִם שֶׁנִּדָּה טוֹבֶלֶת בָּהֶן, חֲיֵי
24 אוֹמֵר: אַרְבָּעִים סְאָה. אֵיצְטְרִיךְ לְמֵיכְתַּב "וְטָהֵר",
25 וְאֵיצְטְרִיךְ לְמֵיכְתַּב "בְּמֵי נִדָּה"; אִי כָּתַב "וְטָהֵר",
26 הָוֵה אָמֵינָא: "וְטָהֵר" כָּל דְּהוּ - כְּתַב רַחֲמָנָא "בְּמֵי
27 נִדָּה"; וְאִי כָּתַב רַחֲמָנָא "בְּמֵי נִדָּה", הָוֵה אָמֵינָא:
28 הָעֲרֵב שֶׁמֶשׁ בִּנְדָּה - כְּתַב רַחֲמָנָא "וְטָהֵר", לְאֵלְתַר.
29 אָמַר רַב נַחְמָן אָמַר רַבָּה בַּר אֲבוּהּ: אֲפִילּוּ כֵּלִים
30 חֲדָשִׁים בְּמַשְׁמַע, דְּהָא יְשָׁנִים וְלִבְּנָן בְּחַדָּשִׁים דָּמוּ,
31 וַאֲפִילּוּ הָכִי בָּעֵי טְבִילָה. מַתְקִיף לָהּ רַב שֵׁשֶׁת: אִי
32 הָכִי, אֲפִילּוּ זוּזָא דְּסַרְבָּלָא נְמִי? אֲמַר לֵיהּ: כְּלִי מְעוּדָּה אֲמוּרִין בְּפָרָשָׁה. אָמַר רַב נַחְמָן
33 אָמַר רַבָּה בַּר אֲבוּהּ: לֹא שָׁנוּ אֶלָּא בִּלְקוּחִין וּכְמַעֲשֶׂה שֶׁהָיָה, אֲבָל שְׁאוּלִין לֹא. רַב יִצְחָק
34 בַּר יוֹסֵף זְבַן מָנָא דְּמַדְיָא מִגּוֹ, סָבַר לְהַטְבִּילָה, אָמַר לֵיהּ הָהוּא מְרַבָּנַן וְרַבִּי יַעֲקֹב שְׁמוּאֵל:
35 לְדִידְיָי מְפָרְשָׁא לֵיהּ מִינַּיהּ דְּרַבִּי יוֹחָנָן - כְּלֵי מַתָּכוֹת אֲמוּרִין בְּפָרָשָׁה. אָמַר רַב אַשִׁי: הָנֵי
36 כְּלֵי זְכוּכִית, הוֹאִיל וְכִי נִשְׁתַּבְּרוּ יֵשׁ לָהֶן תַּקָּנָה, כִּכְלֵי מַתָּכוֹת דָּמוּ. קוּנְיָא - פְּלִינֵי בָּהּ רַב

37 אַחָא וְרָבִינָא, חַד אָמַר: כִּתְחִלָּתוֹ, וְחַד אָמַר: כְּסוֹפוֹ. וְהִלְכְתָא: כְּסוֹפוֹ. אֵינְיָא לְהוּ: מַשְׁמַנְתָּא, מַאי? אָמַר מָר בַּר רַב אַשִׁי: אַבָּא
38 מִשְׁכֵּן לֵיהּ גּוּ פָּסָא דְּכַסְפָּא, וַאֲמַבְּטֵיהּ וְאִישְׁתֵּי בֵּיהּ, וְלָא יָדְעָנָא אִי מִשּׁוּם דְּקָסָבַר: מַשְׁכְּנַתָּא כְּזִבּוּנֵי דָּמְיָא, אִי מִשּׁוּם דְּחָזֵי לַגּוֹי
39 דְּדַעְתֵּיהּ לְשִׁקּוּעֵיהּ. תָּנוּ רַבָּנָן: הַלּוֹקֵחַ כְּלֵי תְּשָׁמִישׁ מִן הַגּוֹיִם, דְּבָרִים שֶׁלֹּא נִשְׁתַּמֵּשׁ בָּהֶן - מְטַבִּילָן וְהֵן טְהוֹרִין; דְּבָרִים שֶׁנִּשְׁתַּמֵּשׁ
40 בָּהֶן עַל יְדֵי צוֹנֶן, כְּגוֹן כּוֹסוֹת וְקִתּוֹנִיּוֹת וְצִלּוֹחִיּוֹת - מְדִיחָן וּמַטְבִּילָן וְהֵם טְהוֹרִין; דְּבָרִים שֶׁנִּשְׁתַּמֵּשׁ בָּהֶן עַל יְדֵי חַמִּין, כְּגוֹן
41 הֲיוֹרוֹת הַקְּטַנְקְמוֹסִין וּמִחֲבֵי חַמִּין - מַגְעִילָן וּמַטְבִּילָן וְהֵן טְהוֹרִין; דְּבָרִים שֶׁנִּשְׁתַּמֵּשׁ בָּהֶן עַל יְדֵי הָאוּר, כְּגוֹן הַשָּׁפּוּדִין וְהָאַסְכָּלָאוֹת
42 - מְלַבְּנָן וּמַטְבִּילָן וְהֵן טְהוֹרִין. וְכוּלָּן שֶׁנִּשְׁתַּמֵּשׁ בָּהֶן עַד שֶׁלֹּא יַטְבִּיל וְשֶׁלֹּא יַגְעִיל וְשֶׁלֹּא יְלַבֵּן - תֵּנִי חֲדָא: אָסוּר, וְתַנְיָא אִידָךְ:
43 מוּתָּר! לָא קַשְׁיָא, הָא כְּמַאן דְּאָמַר: נוֹתֵן טַעַם לִפְגָם - אָסוּר, הָא כְּמַאן דְּאָמַר: נוֹתֵן טַעַם לִפְגָם - מוּתָּר. וּלְמַאן דְּאָמַר נוֹתֵן
44 טַעַם לִפְגָם מוּתָּר, גִּיעוּלֵי גּוֹיִם הֵיכִי מַשְׁכַּחְתְּ לָהּ? אָמַר רַב חִיָּיא בְּרֵיהּ דְּרַב הוּנָא: לֹא אֲמָרָה תּוֹרָה אֶלָּא קְדֵירָה

בת

בת יומא – שבישל בה גוי היום. אבל בישל בה אתמול, כבר הפיג בה טעמו בלילה, ושוב כשפושלו בתבשיל אחר אינו אלא לפגם. **מבאן** ואילך לישתרי – אף לכתחלה. **מגיעלין** – לא חשיב כליבון, דליבון שורף את הכלי. **נבי קדשים השפוד והאבלא** – שצלה בהן בשר קדש, משום דבי אתי למיחר הוי נותר, וכי בת יומא – פירש בקונטרס: שבישל בה גוי היום, אבל אם בישל בה אתמול כבר הופג טעמו בלילה לילה. משמע לפירושו דלינת לילה פוגמת ולא בעינן מעת לעת. וכן פירש רבינו תם דלינת לילה פוגמת, כי לא היה דרך בימים קדמונים לבשל בלילה, כדמשמע בפרק קמא דברכות (ב, ב) בזמנים שקבעו לקריאת שמע בזמן שביבה בכהנים ועניים וכל אדם. וזכר לדבר, דלינת לילה מיקרי עבור צורה, והוי דברים קל וחומר: אם אוכל שהוא בעין מעבר צורתו בלילה – כל שכן איסור הנבלע בקדירה. ולישנא ד"בת יומא" משמע שבישל בה היום, מדלא קאמר "לא אסרה אלא קדרה מעת לעת". ודוקא שעמדה כל הלילה בלא בישול, שאין יודע מה גורם להפיג הטעם תחלת הלילה או סופו או כולו, אבל מעת לעת לא בעינן, והמחמיר תבא עליו ברכה. ויש לתמוה לדברי רבינו תם שמביא זכר לדבר מעיבור צורה, דתפשוט לישנא קמא דלילה גורם הפגם, דהיינו עמוד השחר דמשוי ליה נותר להטעינו שריפה, ובפרק שני דזבחים (יט, ב) גבי קדוש ידים משמע דבעמוד השחר חשיב לינה! ושמא לכך אומר רבינו תם דאינה ראיה גמורה אלא זכר לדבר, כדי שלא לפשוט זה משם. ויש לדקדק דסוף לילה לבד אינו גורם אלא כולו, מדהצריך הכתוב שבירה בכלי חרס מריקה ושטיפה בכלי נחשת אחרי בישול למאן דאמר נותן טעם לפגם מותר, ואמאי? הלא מותר לבשל בו לבתחלה אחר עמוד השחר. והרב רבינו ברוך כתב בספר התרומה שצריך לחקור שלא היה בכלי אפילו מים חמין לבד בתוך מעת לעת, דמים חשיבי כמו האיסור לפי שנעשו בבילה בין שלא היה בהן ששים לבטל פליטת הבלי, דבדידיה משערינן, וחזרו ונבלעו. ודוקא בכלי של איסור, אבל בכלי של היתר כגון בשר בכלי של חלב או איפכא, אף על פי שהיו בו מים חמין בתוך מעת לעת אין לחוש, שהרי הן היתר, דלא אמרינן חתיכה עצמה נעשית נבילה אלא דוקא באיסור. ועוד דאיכא נותן טעם בר נותן טעם. דאפילו לפי המפרש גבי דגים שעלו בקערה אבל נתבשלו לא, הבא איבא שלשה נותני טעם: של היתר הראשון שנבלע בכלי, וממנו למים, ומן המים חזר ונבלע בכלי. **מבאן** ואילך לשתרי – הלכך דבר המבושל בכלי שאינו בן יומא מותר. ויש לתת טעם מה ראו להתיר המאכל ולאסור הקדרה – לפי שהקדרה היה בה איסור גמור תחלה, אבל המאכל לא נבלע בו איסור מעולם. והגעלת כלי בן יומא אין להגעיל אלא בששים, דשמונית הנפלט בחמין טעם לשבח הוא, דלא שרינן לעיל בפרק שני (לח, ב) חמין של גוים אלא משום דסתם כליהם אינן בני יומן, אבל כשמגעילין כלי חמץ בערב הפסח בארבע שעות, דשעת היתר היא – יכול להגעיל אפילו כלי בן יומא בפחות מששים, דהוי נותן טעם בר נותן טעם: של היתר החמץ בקערה, וממנו למים, ומן המים חזר ונבלע בקערה, ועדיין הכל היתר. ועוד, כי יותר מתקלקל טעם חמץ בכלי שאין ראוי לאכילה, ממה שמתקלקל טעם בשר בדגים שנתבשלו אחריו, לפי שהדגים ראוין לאכילה והבשר נותן בהן טעם לשבח. ומה שנהגו לעשות לתת כלי המוגעל במים צוננין מיד אחר הגעלה, אין לידע למה נהגו כן, דאין לומר משום דתנן בפרק "דם חטאת" (זבחים צו, א): וחכמים אומרים מריקה בחמין ושטיפה בצונן – דהיינו בקדשים, אבל בתרומה קאמר התם דליתא! ויש מפרש הא דקאמר שטיפה יתירתא – היינו שתי שטיפות בצונן, ובתרומה ליתא דסגי בשטיפה אחת. ולשון יתירא משמע כן, ועל זה נהגו בשטיפת צונן בכל הגעלות. מיהו בקונטרס פירש שם: שטיפה היא שטיפת צונן, ובתרומה ליתא כלל, ולפיכך צריך טעם למנהג.

הסכין

בַּת יוֹמָא, דְּלָאו נוֹתֵן טַעַם לִפְגָם הוּא. - מִכָּאן וְאֵילָךְ לִישְׁתָּרֵי? - גִּיעֻלִּין – לָא חֲשִׁיב כְּלִיבּוּן, דְּלִיבּוּן שׁוֹרֵף אֶת הַכֶּלִי. - נְבֵי קָדָשִׁים הַשְּׁפּוֹד וְהָאַבְלָא – מִשּׁוּם קְדֵירָה בַּת יוֹמָא. - וְאִידָּךְ? קְדֵירָה בַּת יוֹמָא נַמִּי מִפְּגָמָה. רָמֵי לֵיהּ רַב עַמְרָם לְרַב שֵׁשֶׁת, תְּנַן: הַשָּׁפּוֹד וְהָאַסְכְּלָא - מִלְּבָנָן בָּאוּר, וְתָנֵינָא נָמֵי: קָדָשִׁים: הַשָּׁפּוֹד וְהָאַסְכְּלָא - מַגְעִילָן בְּחַמִּין! אָמַר לֵיהּ: עַמְרָם בְּרִי, מָה עִנְיַן קָדָשִׁים אֵצֶל גִּיעוּלֵי גּוֹיִם? הָכָא הֵיתֵירָא בְּלַע, הָתָם אִיסּוּרָא בְּלַע. אָמַר רָבָא: סוֹף סוֹף כִּי קָא פָּלֵיט - אִיסּוּרָא קָא פָּלֵיט! אֶלָּא אָמַר רָבָא: מַאי הַגְעָלָה נָמֵי? שְׁטִיפָה וּמְרִיקָה. אָמַר לֵיהּ אַבָּיֵי: מִי דָּמֵי? מְרִיקָה וּשְׁטִיפָה בְּצוֹנֵן, הַגְעָלָה בְּחַמִּין! אֶלָּא אָמַר אַבָּיֵי: "יַגִּיד עָלָיו רַעוֹ", חֲנָא הָכָא לִיבּוּן וְהוּא הַדִּין לְהַגְעָלָה, חֲנָא הָתָם הַגְעָלָה וְהוּא הַדִּין לְלִיבּוּן. אָמַר לֵיהּ רָבָא: אִי הָכִי, לְתַנְּיֵהּ לְכוּלְּהוּ בַּחֲדָא, וְלֵיתְנֵי חֲדָא בְּאִידָּךְ אַחֲרִיתִי, וְלֵימָא: "יַגִּיד עָלָיו רַעוֹ"! אֶלָּא אָמַר רָבָא: קָדָשִׁים הַיְינוּ טַעֲמַיְיהוּ - כְּדְרַב נַחְמָן אָמַר רַבָּה בַּר אֲבוּהּ, דְּאָמַר: כָּל יוֹם וְיוֹם נַעֲשֶׂה גִּיעוּל לַחֲבִירוֹ. - תֵּינַח שְׁלָמִים, דְּכִיוָן דְּלִשְׁנֵי יָמִים מִיתְאָכְלִי, מִקְּמֵי דְּנֵיהֱוֵי נוֹתָר קָא חֲזֵי גִּיעוּל. אֶלָּא חַטָּאת, כֵּיוָן דְּלִיּוֹם וְלֵילָה מִיתְאָכְלָא, כִּי מְבַשֵּׁל בָּהּ הַאֵידָנָא חַטָּאת - חֲזֵי נוֹתָר, כִּי חָדָר מְבַשֵּׁל בָּהּ לְמָחָר אוֹ שְׁלָמִים אוֹ חַטָּאת - קָא פָּלֵיט נוֹתָר דְּחַטָּאת דְּהַאֵידָנָא בְּחַטָּאת וּשְׁלָמִים דִּלְמָחָר! - אָמְרִי: לָא צְרִיכָא, דְּכִי מְבַשֵּׁל בָּהּ חַטָּאת הַאֵידָנָא חָדָר מְבַשֵּׁל בָּהּ הַאֵידָנָא שְׁלָמִים, דְּחַטָּאת דִּלְמָחָר וּשְׁלָמִים דְּאֶתְמוֹל בְּחָדֵי חָדֵרֵי קָא שָׁלֵים וְמָנֵיהוּ, וְחָדַר מְבַשֵּׁל שְׁלָמִים דִּלְמָחָר. - אִי הָכִי, הַגְעָלָה נָמֵי לָא לִיבְּעֵי! קַשְׁיָא. רַב פַּפָּא אָמַר: הָאי קָרֵיר, הָאי לָא קָרֵיר. רַב אַשִׁי אָמַר, לְעוֹלָם בְּדַאֲמַרַן מְעִיקָּרָא: הָכָא הֵיתֵירָא בְּלַע, הָכָא אִיסּוּרָא בְּלַע. וּרְקָא קָשְׁיָא לָךְ, דִּבְעִידָּנָא דְּקָא פָּלֵיט אִיסּוּרָא קָא פָּלֵיט - בְּעִידָּנָא דְּקָא פָּלֵיט לָא אִיתֵיהּ לְאִיסּוּרָא בְּעִינְיהּ. וְעַד כַּמָּה מְלַבְּנָן? אָמַר רַבִּי מָנִי: עַד שֶׁתַּשְׁיֵר קְלִיפָּתָן. וְכִיצַד מַגְעִילָן? אָמַר רַב הוּנָא: יוֹרֶה קְטָנָה בְּתוֹךְ יוֹרָה גְּדוֹלָה. יוֹרָה גְּדוֹלָה מַאי? תָּא שְׁמַע: דְּהַהוּא דְּוַדָּא דַּהֲוַאי בֵּי רַב עֲקַבְיָה, אַהֲדַר לֵיהּ

גרנפא

בת יומא – שבישל בה גוי היום. אבל בישל בה אתמול, כבר הפיג בה טעמו בלינת לילה, ושוב כשפולטו בתבשיל אחר אינו אלא לפגם. **מכאן** ואילך לישתרי – אף לכתחלה. **מגעילין** – לא חשיב כליבון, דליבון שורף את הכלי. **נבי קדשים השפוד והאבלא** – שצלה בהן בשר קדש, משום דבי אתי למיחר הוי נותר, וכי הדר מבשל בשר קודש למחר פליט שפוד בגויה טעמא, ונותר איסור כרת הוא. **עמרם בני** = עמרם בני. **גבי קדשים כי בלע האי שפוד היתירא בלע** – הלכך סגי ליה בהגעלה. **אלא אמר רבא** – האי הגעלה דקתני התם מריקה ושטיפה. כלומר, לעולם לפלוט האיסור וודאי ליבון בעי כשאר בליעת איסור, אלא מצות מלך היא בקדשים ״ומרק ושטף במים״, כי היכי דהויא גזירת הכתוב ״כאשר יזה מדמה על הבגד״ דבעי כיבוס במקום קדוש, ושבירת כלי חרס במקום קדוש הוא, והוא הדין למריקה ושטיפה. **אמר ליה אביי מי דמי** – כלומר, מי קרי למריקה ושטיפה ״הגעלה״? הא כל הגעלה רותחין משמע, שכופין להקיא הכלי מה שבלע. ומריקה ושטיפה בצונן הוא, כדאמרינן בשחיטת קדשים בפרק ״דם חטאת״ (זבחים צו, ב): **אלא אמר אביי** – הגעלה ממש לפלוט מאיזורן. ודקא קשיא לך מתניתין דמצרכא להו ליבון – לא תקשי, דוודאי בין בקדשים בין בגיעולי גוים תרוייהו בעינן לפלוט איסור, לבד מריקה ושטיפה דקדשים דאינה אלא מצות המלך. **ויגיד עליו רעו** – ולמדנו מצוה מדבירתה של קדשים ממשנתנו, ומשנתנו משל קדשים. **והוא הדין לליבון** – שנידם צריך. **יגיד עליו רעו** – איבעי למתניתנו לתרוייהו ליבון והגעלה בחדא. או במשנתנו או בקדשים, והדר ליתני חדא באידך ותגמר חבירתה מינה: מה התם הא בלא הא ליתא, הכא נמי הא בלא הא ליתא. **כל יום ויום נעשה גיעול לחבירו** – שמבשלין בהן, ואינו מספיק להיות נותר עד שתחזור ופולטו בתבשיל אחר. ולקמן פריך: אי הכי, הגעלה נמי לא ליבעי! **מקמי דליחמי נותרי הוו להו גיעול** – שהרי כשבישל בו למחר פלט בליעה מיום אתמול. **לא צריכא דבי מבשל ביה חטאת האידנא הדר מבשל ביה** – בו ביום שלמים, חזה ושוק של כהנים. **בחדי חדרי שלים ומנייהו** – ואין כאן פליטת נותר. והדר מבשל ביה שלמים בו ביום דבאמרינן, בכל פעם מבשל שלמים לאחד חטאת בו ביום, כי היכי דלא ניהוו נותר למחר. הכי גרסינן: אי הכי הגעלה נמי לא ליבעי קשיא. **רב פפא אמר האי קריר האי לא קריר** – לעולם בקדשים איסורא פליט. ודקא קשיא לך: ניבעי ליבון כי מתניתין! לא דמי, דגיעול גוים איידי דלא מבשלי להו כל שעתא ומתקשה הבליעה בתוכו ונדבקת בו בבולו, תרשטרי״ש בלעו, ואין נוח לפלוט בהגעלה עד שמלבנו באור. אבל בקדשים דכל שעתא מבשלי בהו – לא קריר ונוח לפלוט, הלכך (סגי) בהגעלה קא פלט. **לעולם בי׳אמרינן מעיקרא** – דהיינו משום דבקדשים היתירא בלע. ודקשיא לך: כי פליט איסורא פליט! לא חמיר איסורא, שבשנעשה נותר לא הוי איסור בעיניה, שבתוך דופני הכלי היה בלוע ומעולם לא הוכר איסורו. **בתוך יורה גדולה** – שיהיו רותחין עוברין על כולה.

הודא = קלחת.

גרנפא

הסכין שפה ונועצה עשר פעמים בקרקע – בירושלמי קאמר שלש פעמים, משמע דהכא לאו דוקא עשר פעמים. מיהו מדקאמרינן לקמן: דצה עשר פעמים בקרקע משמע דדוקא קאמר, ויש להחמיר. **אמר** רב הונא בריה דרב יהושע ולאבטל בה צונן – פירש רש"י: אבל לאבוד בה רוחה בעי הגעלה. וכן משמע בפסחים (ל, ב) דקאמר גבי סכיני דפסחא: והלכתא אידי ואידי ברותחין, פירוש: קתיידהו ופרוליידהו. אבל קשה דבפרק קמא דחולין (ח, ב) קאמר גבי סכין של גוים מלבנה באור, משמע דצריכה ליבון. וכן בתוספתא (פרק ט) תניא: הסכין והשפודין ואסכלא ילבנן באור! לכך נראה: בודאי לחתוך בה רוחה צריכה ליבון. והא דפסחים דמשמע דסגי ברותחין, היינו לפי שבלע היתירא, אבל בסכינים של גוים דבלעי איסורא בעו ליבון. וכן משמע קצת דיש חילוק בין בלע היתירא לבלע איסורא. ואומר רבינו תם, דהא דקיימא לן דסכין בעי ליבון היכא דאיסורא בלע, היינו דוקא באיסור דסכין גדולה שדרך לצלות בה בשר. דיקא נמי, דקתני בתוספתא: הסכינין והשפודין בו', סכינין דומיא דשפודין ואסכלא. אבל סכינים קטנים שאין דרך לצלות בהם בשר ודאי סגי להו בהגעלה אף בשל גוים. ורבינו יצחק בן אשר מצריך ליבון גם בסכינין קטנים לפי שפעמים דרך להפוך בהם בשר על גבי גחלים. ורבינו תם אומר דזה אינו קרוי תשמישו על יד האור, כיון דאין תשמיש קבוע על ידי האור סגי בהגעלה. וכן בירושלמי, דאמר: הדא דתימא בסכין קטן, אבל בגדול בעי ליבון. ויש לדחות אותה ראיה, דקאמר התם מהא דקאמר: הסכין שפה והיא טהורה בו' אלמא משמע דאיירי בצונן, ובצונן ליכא חילוק בין תשמישו על ידי האור בין אין תשמישו על ידי האור. ומפרש הרב רבינו אלחנן הירושלמי כן הוא: הדא דתימא בסכין קטן – שאין רגילות להיות בה גומות ואין בלוע בגומות, וסגי בנעיצת קרקע. אבל סכין גדול שדרך להיות בה גומות צריכה ליבון, דבנועצה בקרקע אינו מועיל לשפשף ולהעביר האיסור הנדבק בגומות, הלכך אפילו לחתוך בה צונן צריכה ליבון. ולא סגי בהגעלה אפילו לצונן, משום דלא מהניא הגעלה אלא להפליט האיסור הבלוע בתוך הסכין, אבל לא מהני להעביר איסור הנדבק, והשפשוף בקרקע מהני להעביר איסור הנדבק, וכיון שיש גומות אין תקנה להעביר איסור הנדבק רק על ידי ליבון. ומכל מקום נדחית הראיה דרבינו תם מן הירושלמי, דלא מיירי כלל בתשמישו על ידי האור. ורבינו ברוך מיישב הראיה, דהכי פירושו: הדא דתימא בסכין קטן – שאין תשמישו על ידי האור, וסגי בנעיצת קרקע אפילו לחתוך בה רותחה. ויש ליתן טעם, משום דסתם סכין קטן אין תשמישו רק בצונן ואינו בלוע כלל בתוכו רק נדבק בו מבחוץ, אבל גדול תשמישו ברותחין וגם תשמישו על ידי האור, הלכך בעי ליבון לחתוך בה רותחה. כך נראה למורי ליישב פירוש רבינו ברוך. ואומר מורי, דהא דקאמר הכא נועצה עשר פעמים בקרקע – היינו דוקא בקרקע קשה שהיא מעברת השומן ושפה, אבל לא רבה שאינה מעברת השומן. וגם לא קרקע קשה יותר מדאי. ודוקא נקט קרקע, ולא אבן ולא אפר ולא קרקע רבה. **אידכר** מה דעבדת באורחא פירש הקונטרס: ששיגר להם שתי שפחות, רב יהודה לא קבלה ובאטי קבלה. ונראה דלא חטא בזה, שעדיין היה עבד קצת שמעובב גז שתרור כדאמרינן פרק "עשרה יוחסין" (קדושין ע, ב): באטי בר טובי ברמות רוחזה לא שקיל גיטא דזיזרותא.

נַדְנָפָא דִּלִישָׁא אַפּוּמָא, וּמַלְיוּהּ מַיָּא וְאַרְתְּחָה. אֲמַר רָבָא: מַאן חַכִּים לְמֶעֱבַד כִּי הָא מִילְּתָא אִי לָאו רַב עַקְבָיָה דְּגַבְרָא רַבָּא הוּא, קָסָבַר: כְּבוֹלְעוֹ כָּךְ פּוֹלְטוֹ, מַה בּוֹלְעוֹ בְּנִצּוֹצוֹת - אַף פּוֹלְטוֹ בְּנִצּוֹצוֹת. "חַסְפִּין - שָׁפָה" וְהִיא טְהוֹרָה". אֲמַר רַב עוּקְבָא בַּר חָמָא: וְנוֹעֲצָהּ עֲשָׂרָה פְּעָמִים בַּקַּרְקַע. אָמַר רַב הוּנָא בְּרֵיהּ דְּרַב יְהוֹשֻׁעַ: וּבְקַרְקַע שֶׁאֵינָהּ עֲבוּדָה. אָמַר רַב חֲנָנְאֵל: וּבְסַכִּין קָטָן שֶׁאֵין בָּהּ גּוּמּוֹת. תַּנְיָא נַמִּי הָכִי: סַכִּין קָטָן שֶׁאֵין בָּהּ גּוּמּוֹת, נוֹעֲצָהּ עֲשָׂרָה פְּעָמִים בַּקַּרְקַע. אָמַר רַב הוּנָא בְּרֵיהּ דְּרַב יְהוֹשֻׁעַ: לְאָכוֹל בָּהּ צוֹנֵן. כִּי הָא דְּאָמַר יְהוּדָה וּבָאטִי בַּר טוּבִי הָווּ יָתְבִי קַמֵּיהּ דִּשְׁמוּאֵל, מַלְּבָא, אַיְיתוּ לְקַמַּיְיהוּ אֲתַרוֹגָא, פְּסַק אֲכַל, פְּסַק וְהַב לֵיהּ לְבָאטִי בַּר טוּבִי. הֲדַר דָּצֵה עֲשָׂרָה זִימְנֵי בְּאַרְעָא, פְּסַק הַב לֵיהּ לְמָר יְהוּדָה. אֲמַר לֵיהּ בָּאטִי בַּר טוּבִי: וְהָהוּא גַּבְרָא לָאו בַּר יִשְׂרָאֵל הוּא? אֲמַר לֵיהּ: מָר קָיִם לֵי בְּגַוֵּיהּ, וּמָר לָא קָיִם לֵי בְּגַוֵּיהּ. אֵיפָא דְּאָמְרִי, אֲמַר לֵיהּ: אִידְכַּר מַאי עֲבַדְתְּ בְּאוֹרְחָא.

הדרן עלך השוכר את הפועל וסליקא לה מסכת עבודה זרה

נדנפא דלישא – שפה של עיסה סביבות פיה, כדי שתקבל מים הרבה ויעברו הרותחין על שפתה. **בבולעו** – כענין שבלעו שפת הדוד את האיסור, יפליטהו. **מה בולעו בניצוצות** – לאו בולעו אלא על ידי ניצוצות, שניתז הרתיחות שם ולא הוכנסה לתוך יורה אחרת בשעת בליעת האיסור. **כך בשעת פליטה** – אף על פי שלא הכניסה לתוך יורה אחרת, הואיל ונתמלאת יפה יפה ומעלה ניצוצות על שפתה ופולט. ומיהו גדנפא בעינן, משום דאי לאו הכי – דלמא לא הוה מסקא ניצוצות על השפה בהא זימנא, אבל איסור הנתבשל בה פעמים הרבה, אם לא העלה ניצוצות כל שעה העלה פעם אחת. **ונועצה** – אף על פי ששפה. ויש אומרים: משפשפה בבגד צמר שאינה חלק, ומעביר שמנוניתה. **שאין בה גומות** – בעובי רחבה, שלא תהא שמנונית בגומא. **ולאבול בה צונן** – אבל דבר רותח אסור לחתוך בה עד שיגעילנה ברותחין ולכלי ראשון, כדאמרינן ב"כל שעה" (פסחים ל, ב) לענין חמץ בפסח. **דצה = נעצה. שבור מלבא** – גוי היה. **מר קים לי בגויה** – רב יהודה מכיר אני בו שהוא פרוש ולא יאכל דבר איסור, אבל בך איני מוחזק שתהא פרוש כל כך. **מאי עבדת באורחא** – דרך פרסיים למסור נשים לאבסנאים, וכששיגרן להם בלילה שעבר קיבל באטי ורב יהודה לא קיבל.

הדרן עלך השוכר את הפועל וסליקא לה מסכת עבודה זרה

משנה הורו **בית דין** כו' – כגון שהורו שחלב או דם מותר. והלך היחיד **ועשה** שוגג על **פיהם** – מפרש בגמרא. **בין שעשו** – בית דין ועשה היחיד עמהם, כגון שאכל דם או חלב עמהן. **בין שעשו ועשה אחריהן** – בזה אחר זה. **בין שלא עשו** – בית דין. **ועשה** – היחיד על פיהן. **פטור** – מלהביא בשבוה ושעירה, והואיל ותלה בבית דין ועשה על פיהם. הורו **בית דין וידע אחד מהם** – מבית דין שטעו. **או תלמיד ראוי להוראה** והלך – אותו אחד או אותו תלמיד ועשה על פיהם, שטעה במצוה לשמוע דברי חכמים, כדמפרש בגמרא. **חרי זה חייב** – מפני שלא תלה ממש בבית דין, שהרי יודע שטעו. ואמרינן בגמרא: הערשה מפי עצמו – חייב, בהוראת בית דין – פטור. **גמרא** לעולם אין **בית דין חייבין** – כי עשו הקהל או רובו על פיהם. כלומר, בין למאן דאמר בית דין מביאין פר בין למאן דאמר צבור מביאין פר ולא בית דין – לעולם לא הוי נמי הוראה דלחייב קרבן, ולגבי יחיד דלהוי תולה בבית דין. **עד שאמרו** – בית דין לצבור: מותרין אתם. **רב דימי אמר** – לעולם לא נגמרה הוראה לחייבן קרבן עד שיאמרו: מותרין אתם לעשות. **אף אנן נמי תנינא** – בפרק "אלו הן הנהנין". חזר – זקן ממרא לעירו וכו'. הורה לעשות, דתשמע – דתימר: מותרין אתם לעשות, דנגמרה הוראתו – חייב. **הורו לה בית דין להנשא** – על פי עד אחד, דאי בשני עדים – לא צריך בית דין. **וחלכה וקלקלה** – בזנות, ואחר כך בא בעלה. **חייבת בקרבן** – לפי שלא היתה תולה בבית דין. מדקתני "הורו לה בית דין להנשא", ולא קתני "התירוה בית דין" – שמע מינה דלא נגמרה הוראתה עד שיאמרו: מותרין אתם לעשות. **הורו בית דין לעבור** – דמשמע הורו בית דין לעשות, דאינה נגמרה הוראתם עד שיאמרו: מותרין אתם לעשות. **והא לא תנן הכי** – כולהו מקשו לרב דימי. **אמר רבא** – תרתי קתני, דמשמע הכי: והלך היחיד ועשה, או שוגג או על פיהם שוגג. כגון שהורו בית דין שחלב מותר ונתחלף לו חלב בשומן ואכלו דפטור, אף על גב דלא הוי על פיהם ממש ושלא במתכוין קאכיל ליה, אפילו הכי, הואיל ואילו מתידע ליה דחלב הוא – לא הוה הדר ביה, שהרי הורו בית דין שחלב מותר – הלכך תולה בבית דין קרינן ביה, ופטור. **על פיהם ממש** – כגון שהורו בית דין שחלב מותר, והלך ועשה על פיהם, לאשמועינן דשוגג על פיהם פטור. **ואת"ל דאמרי** – חלב קתני, לחכי אימטרוניתך למיתני "שוגג על פיהם" דמשמע דבשוגג ממש על פיהם הוא דפטור, הדיינו על פיהן ממש, דידע דחלב הוא, ופטור משום דתלה בבית דין ממש. **אבל שוגג שלא על פיהן** – כגון שהורו בית דין שחלב מותר, ונתחלף לו חלב בשומן ואכלו – חייב, שלא תלה עצמו בבית דין. **רב אמר פטור** – דתולה בבית דין הוי, ויחיד שעשה בהוראת בית דין – פטור. **ורבי יוחנן אמר חייב** – הואיל ולא הוי על פיהם ממש, כתולה בעצמו הוא, וחייב. **מעם הארץ בעשותה** – ולא כל עם הארץ. **פיהם למומר** – דאינו מביא קרבן על שגגתו, דאין מקבלין מידו. **רבי שמעון בן יוסי אומר אינו צריך הרי הוא אומר אשר לא תעשינה וכו'** – ומומר לא שב מידיעתו הוא, לפיכך אינו מביא קרבן על שגגתו. ואמר לקמן בפרק שני: מומר שאכל חלב והביא קרבן על הדם איכא ביניהו, והכא נמי, כי הורו בית דין שחלב מותר ונתחלף לו חלב בשומן – לא שב מידיעתו הוא, ולפיכך אינו חייב, דהא הורו בית דין שחלב מותר, וקשיא לרבי יוחנן דאמר חייב, דתולה בעצמו הוא. **אמר רב פפא** קסבר רבי יוחנן כיון דאילו הוה ידיע לבית דין דמעו הוו הדרי בהו והוא נמי הוי הדר ביה ולכך שב מידיעתו קרינן ביה – וחייב קרבן, שהרי לא תלה כל כך בבית דין, שלא עשה על פיהם ממש. ואמטו הכי קאמר רבי יוחנן דחייב קרבן. אבל הכא דעשה על פיהם ממש, אף על גב דאילו הוי ידיע לבית דין הוו הדרי בהו, והוא נמי הוה הדר ביה והוי שב מידיעתו – אפילו הכי פטור, מפני שתלה ממש בדעת בית דין. **אמר רבא** – אף על גב דאמר רב כי נתחלף לו חלב בשומן, דהוי יחיד שעשה בהוראת בית דין, ופטור, מודה רב שאין אותו יחיד משלים לרוב צבור, כגון שאמרו בית דין שחלב מותר, והלכו חצי צבור ועשו על פיהם ואבלו חלב ממש, הלך זה ואבל, ונתחלף לו חלב בשומן. שאינו משלים לרוב צבור – ואין מביאין פר, דבעינן שיהיו כולן ממש שוגגין בשגגה אחת על פי בית דין. למה לי למתני בולהו: במתניתין: ועשה עמהם, ועשה אחריהם, שלא עשו ועשה. **בשלמא ריישא לא** זו **אף** זו קתני – דהכי משמע: לא מביעיא זו דעשה עמהם, דהוי ודאי תולה בבית דין דפטור. אלא אף זו נמי דעשה אחריהם הוי תולה בבית דין ופטור. ולא זו בלבד דעשה אחריהם דפטור, אלא אף זו דלא עשו בית דין ועשה – אפילו הכי, תולה בבית דין הוי, ופטור. **אלא סיפא איפכא מיבעיא ליה למיתנא** – דהכי איבעיא ליה למיתנא: הורו בית דין ידיע אחד מהן שטעו, או תלמיד וראוי להוראה, והלך ועשה על פיהם, בין שלא עשו ועשה, ובין שעשה אחריהם, ובין שעשה עמהם – דלא תלה בבית דין. דהוי משמע: לא זו בלבד דלא עשו ועשה, דלא הוי תולה בבית דין, דחייב, אלא אף זו דעשה אחריהן, לא תלה בבית דין, וחייב. ולא זו בלבד דעשה אחריהן חייב, אלא אף זו דעשה עמהן. דסלקא דעתך אמינא: הואיל ועשה עמהם, תולה בבית דין קרינא ביה, ולהוי פטור – אפילו הכי אמרינן: הואיל וידע שטעו – לא תלה בבית דין, וחייב.

הא

הורו

1 בֵּית דִּין לַעֲבֹר עַל אַחַת מִכָּל מִצְוֹת הָאֲמוּרוֹת בַּתּוֹרָה,
2 וְהָלַךְ הַיָּחִיד וְעָשָׂה שׁוֹגֵג עַל פִּיהֶם, בֵּין שֶׁעָשׂוּ וְעָשָׂה
3 עִמָּהֶן, בֵּין שֶׁעָשׂוּ וְעָשָׂה אַחֲרֵיהֶן, בֵּין שֶׁלֹּא עָשׂוּ וְעָשָׂה
4 - פָּטוּר, מִפְּנֵי שֶׁתָּלָה בְּבֵית דִּין. הוֹרוּ בֵית דִּין, וְיָדַע
5 אֶחָד מֵהֶן שֶׁטָּעוּ, אוֹ תַּלְמִיד רָאוּי לְהוֹרָאָה, וְהָלַךְ
6 וְעָשָׂה עַל פִּיהֶן, בֵּין שֶׁעָשׂוּ וְעָשָׂה עִמָּהֶן, בֵּין שֶׁעָשׂוּ
7 וְעָשָׂה אַחֲרֵיהֶן, בֵּין שֶׁלֹּא עָשׂוּ וְעָשָׂה - חַרֵי זֶה חַיָּב,
8 מִפְּנֵי שֶׁלֹּא תָלָה בְּבֵית דִּין. זֶה הַכְּלָל: הַתּוֹלֶה בְּעַצְמוֹ
9 - חַיָּב, וְהַתּוֹלֶה בְּבֵית דִּין - פָּטוּר. **גמרא** אָמַר
10 שְׁמוּאֵל: לְעוֹלָם אֵין בֵּית דִּין חַיָּבִין עַד שֶׁיֹּאמְרוּ לָהֶם
11 "מוּתָּרִין אַתֶּם". רַב דִּימִי מִנְּהַרְדְּעָא אָמַר: עַד שֶׁיֹּאמְרוּ
12 לָהֶם "מוּתָּרִין אַתֶּם לַעֲשׂוֹת"; מַאי טַעְמָא? לְפִי שֶׁלֹּא
13 נִגְמְרָה הוֹרָאָה. אָמַר אַבָּיֵי, אַף אֲנַן נְמִי תְּנֵינָא: חָזַר
14 לְעִירוֹ, שָׁנָה וְלִימֵּד כְּדֶרֶךְ שֶׁלִּימֵּד - פָּטוּר, הוֹרָה
15 לַעֲשׂוֹת - חַיָּב. אָמַר רַבִּי אַבָּא, אַף אֲנַן נְמִי תְּנֵינָא:
16 הוֹרוּ לָהּ בֵּית דִּין לְהִנָּשֵׂא, וְחָלְכָה וְקִלְקְלָה - חַיֶּבֶת
17 בְּקָרְבָּן, שֶׁלֹּא הִתִּירוּ לָהּ אֶלָּא לְהִנָּשֵׂא. אָמַר רָבִינָא, אַף
18 אֲנַן נְמִי תְּנֵינָא: הוֹרוּ בֵית דִּין לַעֲבֹר עַל אַחַת מִכָּל
19 מִצְוֹת הָאֲמוּרוֹת בַּתּוֹרָה, תּוּ לָא מִידֵּי. אֵיכָא דְּאָמְרִי,
20 אָמַר שְׁמוּאֵל: אֵין בֵּית דִּין חַיָּבִין עַד שֶׁיֹּאמְרוּ לָהֶם
21 "מוּתָּרִים אַתֶּם לַעֲשׂוֹת". רַב דִּימִי מִנְּהַרְדְּעָא אָמַר:
22 אֲפִילּוּ "מוּתָּרִים אַתֶּם" - נִגְמְרָה הוֹרָאָה. אָמַר אַבָּיֵי,
23 וְהָא לָא תְּנַן הָכִי: חָזַר לְעִירוֹ, וְשָׁנָה אוֹ לִימֵּד כְּדֶרֶךְ
24 שֶׁלִּימֵּד - פָּטוּר, הוֹרָה לַעֲשׂוֹת - חַיָּב. אָמַר רַבִּי אַבָּא,
25 וְהָא לָא תְּנַן הָכִי: הוֹרוּ לָהּ בֵּית דִּין לְהִנָּשֵׂא, וְחָלְכָה
26 וְקִלְקְלָה - חַיֶּבֶת בְּקָרְבָּן, שֶׁלֹּא הִתִּירוּ לָהּ אֶלָּא
27 לְהִנָּשֵׂא. אָמַר רָבִינָא, וְהָא לָא תְּנַן הָכִי: הוֹרוּ בֵית דִּין
28 לַעֲבֹר עַל אַחַת מִכָּל מִצְוֹת הָאֲמוּרוֹת בַּתּוֹרָה, תּוּ לָא
29 מִידֵּי. "וְהָלַךְ הַיָּחִיד וְעָשָׂה שׁוֹגֵג עַל פִּיהֶם". וְנִיתְנֵי:
30 "עָשָׂה עַל פִּיהֶם, שׁוֹגֵג לָמָּה לִי? אָמַר רָבָא: "שׁוֹגֵג"
31 לְאַתּוּיֵי הוֹרוּ בֵית דִּין שֶׁחָלַב מוּתָּר, וְנִתְחַלֵּף לוֹ חֵלֶב
32 בְּשׁוּמָּן וַאֲכָלוֹ - פָּטוּר, "עַל פִּיהֶם" - עַל פִּיהֶם מַמָּשׁ.

33 וְאֵיפָא דְּאָמְרִי, אָמַר רָבָא: שׁוֹגֵג עַל פִּיהֶם הוּא דְּפָטוּר, אֲבָל נִתְחַלֵּף לוֹ חֵלֶב בְּשׁוּמָּן וַאֲכָלוֹ - חַיָּב. מֵיתְיָא דְּפִשִׁיטָא לֵיהּ לְרַבָּא,
34 קָמִיבָּעְיָא לֵיהּ לְרַמֵּי בַּר חָמָא. דְּבָעֵי רַמֵּי בַּר חָמָא: הוֹרוּ בֵית דִּין שֶׁחֵלֶב מוּתָּר, וְנִתְחַלֵּף לוֹ בְּשׁוּמָּן וַאֲכָלוֹ, מַהוּ? אָמַר רָבָא, תָּא שְׁמַע:
35 הָלַךְ יָחִיד וְעָשָׂה שׁוֹגֵג עַל פִּיהֶם כו', שׁוֹגֵג עַל פִּיהֶם לָמָּה לִי? לָאו לְאַתּוּיֵי הוֹרוּ בֵית דִּין שֶׁחֵלֶב מוּתָּר, וְנִתְחַלֵּף לוֹ חֵלֶב בְּשׁוּמָּן וַאֲכָלוֹ
36 - פָּטוּר. - דִּילְמָא שׁוֹגֵג עַל פִּיהֶם הוּא דְּפָטוּר, אֲבָל נִתְחַלֵּף לוֹ חֵלֶב בְּשׁוּמָּן וַאֲכָלוֹ - חַיָּב. אֵיפָא דְּאָמְרִי: אָמַר רָבָא, תָּא שְׁמַע: הָלַךְ
37 יָחִיד וְעָשָׂה שׁוֹגֵג עַל פִּיהֶם; מַאי לָאו שׁוֹגֵג עַל פִּיהֶם הוּא דְּפָטוּר, אֲבָל נִתְחַלֵּף לוֹ חֵלֶב בְּשׁוּמָּן וַאֲכָלוֹ - חַיָּב. - דִּילְמָא אוֹ שׁוֹגֵג, אוֹ
38 עַל פִּיהֶם. בְּפִלּוּגְתָּא: הוֹרוּ בֵית דִּין שֶׁחֵלֶב מוּתָּר, וְנִתְחַלֵּף לוֹ חֵלֶב בְּשׁוּמָּן וַאֲכָלוֹ - רַב אָמַר: פָּטוּר, וְרַבִּי יוֹחָנָן אָמַר: חַיָּב. מֵיתְיבִי:
39 "מֵעֵם הָאָרֶץ בַּעֲשׂתָה" - פָּרַט לְמוּשְׁמָד, רַבִּי שִׁמְעוֹן בֶּן יוֹסֵי אוֹמֵר מְשׁוּם רַבִּי שִׁמְעוֹן: אֵינוֹ צָרִיךְ, הֲרֵי הוּא אוֹמֵר "אֲשֶׁר לֹא תַעֲשֶׂינָה
40 בִּשְׁגָגָה וְאָשֵׁם אוֹ הוֹדַע", הָשֵׁב מֵידִיעָתוֹ - מְבִיא קָרְבָּן עַל שֶׁגִּגְתּוֹ, לֹא שָׁב מֵידִיעָתוֹ - אֵינוֹ מְבִיא קָרְבָּן עַל שִׁגְגָתוֹ; וְאִם אֵיתָא, הָא
41 לֹא שָׁב מֵידִיעָתוֹ הוּא! אָמַר רַב פָּפָּא, קָסָבַר רַבִּי יוֹחָנָן: כֵּיוָן דְּכִי מִתְיַדַּע לְהוּ לְבֵי דִּינָא הָדְרִי בְּהוּ וְהוּא נָמֵי הָדַר בֵּיהּ, שָׁב מֵידִיעָתוֹ
42 קָרְיָנַן בֵּיהּ, וְחַיָּב. אָמַר רַבָּא: מוֹדֶה רַב, שֶׁאֵינוֹ מַשְׁלִים לְרוֹב צִבּוּר; מַאי טַעְמָא? אָמַר קְרָא, "עֵדָה", "בִּשְׁגָגָה", עַד שֶׁיִּהְוֶה כּוּלָּן בִּשְׁגָגָה אַחַת.
43 "בֵּין שֶׁעָשׂוּ וְעָשָׂה עִמָּהֶן" כו'. לָמָּה לִי לְמִיתְנָא כָּל הָנֵי? בִּשְׁלָמָא רֵישָׁא לֹא זוֹ אַף זוֹ קָתָנֵי, אֶלָּא סֵיפָא דְּלִתְלִי בְּלִיבָּא, אֵיפְכָא מִיבָּעְיָא לֵיהּ!

הא לא קשיא הכא זו ואין צריך לומר זו **הכא** – דהכי משמע: לא מביעיא זו דעשה עמהם לא תלה בבית דין, ואין צריך לומר זו דעשה אחריהם דודאי לא תלה בבית דין וחזיה קרבן, כל שכן אין צריך לומר זו דעשו ועשה מיעוט קהל שעירה. שאין בית דין מביאין עליהם **פר בהוראה** – כי הורו בית דין ועשו מיעוט קהל שחטאו (בשגגת מעשה) על פיהם. **הא** הן חייבין – בהוראה כשבה או שעירה, דיחיד עשה בהוראת בית דין (חייב). וכי היכי דחייבינן בהוראה – הכי נמי חייבין בשגגת מעשה גרידתא. **אבל** רוב קהל **שחטאו בשגגת מעשה גרידתא יכול יהו פטורין שהרי בית דין מביאין עליהם פר בהוראה** – והן פטורין, כדאמר לקמן, רבי מאיר אומר: שבעה שבטים שחטאו – בית דין מביאין עליהם פר בהוראה והן פטורין. וכי היכי דבהוראה פטורה הן – לפטרו נמי בשגגת מעשה גרידתא. **תלמוד לומר מעם הארץ יצאו** – חייבין בשגגת מעשה גרידתא, דמיירי כל חד וחד כשבה או שעירה. דהאי דכתיב "מעם הארץ" – בשגגת מעשה הוא דכתיב, אלמא שמעינן מהא מתניתין: יחיד שעשה בהוראת בית דין חייב. **ועדיין אני אומר** – רישא דמתניתין הכי איתא בתורת כהנים: "בעשותה" – יכול יחיד שעשה חייב, שנים שעשו – פטורין? תלמוד לומר "מעם הארץ" – אפילו מרובין. ועדיין אני אומר: מיעוט קהל שחטאו – חייבין, שאין בית דין מביאין פר על יחידים וכו'. **אמר רב ספא ממאי דלמא לא הן ולא בית דין** – והכי קאמר: מיעוט קהל שחטאו בשגגת מעשה – חייבין, שאין בית דין מביאין פר עליהם בהוראה – והן המועט נמי פטורין, דיחיד שעשה בהוראת בית דין פטור. **אי הכי כו'** – אם כן בדקאמרת, לא הן ולא בית דין לא מחייבי בהוראה כלל – אם כן מיעוט קהל בשגגת מעשה גרידתא נמי ליפטרו, כי היכי דמיפטרו בהוראה. דאי הכי בדקאמרת לא הן ולא בית דין – מאי איריא דקא מהדר על רובא לחיובא בשגגת מעשה, דקתני: אבל רוב קהל שחטאו בשגגת מעשה גרידתא, יכול יהו פטורין, שהרי בית דין מביאין עליהם פר בהוראה והן פטורין – תלמוד לומר "מעם הארץ" ואפילו רובו, דחזיה בשגגת מעשה. **לאו** מכלל **דמיעוט** – קהל בהוראה פשיטא ליה לתנא דמחזיהבי בהוראה, דקאמר: הא הן חייבין, דיחיד שעשה בהוראת בית דין חייב. וכי היכי דמחזיהבי בהוראה (הם) – הכי נמי מחזיהבי בשגגת מעשה גרידתא, ואמטול הכי קא מהדר לעיל על רובא לחיובא. אלא לדידך דאמרת הא הן ולא בית דין, דאבתי לא נפקא לך דמיחזיהבי מיעוטא בשגגת מעשה גרידתא – אי הכי, נהדר ברישא על מיעוטא דליחזיהבו בשגגת מעשה גרידתא – ולבסוף נהדר על רובא לחזובא בשגגת מעשה גרידתא. **אלא** – מדקא מהדר על רובא ושביק מיעוטא. **שמע מינה** – דמיעוט בהוראה פשיטא ליה לתנא דחזיבין כשבה או שעירה. דהכי קאמר: שאין בית דין מביאין עליהם פר בהוראה, הא – הן חייבין. דיחיד שעשה בהוראת בית דין, וכי היכי דחזיבין בהוראה (הם) – הכי נמי שלא בהוראה בשגגת מעשה חייבין. וכיון דקיימא ליה לתנא דמיעוט בשגגת מעשה גרידתא חייבין – הלכך קא מהדר על רובא לחיובא. ולעולם שמעינן מהא מתניתין דיחיד שעשה בהוראת בית דין חייב, שמע מינה.

זוֹ וְאֵין צָרִיךְ לוֹמַר זוֹ קָתָנֵי. "יָדַע אֶחָד מֵהֶן שֶׁטָּעוּ אוֹ תַּלְמִיד וְרָאוּי לְהוֹרָאָה". תֹּרְתִּי לָמָּה לִי? אֲמַר רָבָא: אִיצְטְרִיךְ, סְלְקָא דַּעְתָּךְ אֲמִינָא הָנֵי מִילֵּי גְּמִיר וְסָבִיר, אֲבָל גְּמִיר וְלָא סָבִיר - לָא. אֲמַר לֵיהּ אַבַּיֵי: "לְהוֹרָאָה" - גְּמִיר וְסָבִיר מַשְׁמַע! אֲמַר לֵיהּ, אֲנָא הָכִי קָאֲמִינָא: אִי מְהֵיהּ - הָוֶה אֲמִינָא הָנֵי מִילֵּי גְּמִיר וְסָבִיר, אֲבָל גְּמִיר וְלָא סָבִיר - לָא, קָא מַשְׁמַע לַן. "רָאוּי לְהוֹרָאָה" וכו'. כְּגוֹן מַאן? אֲמַר רָבָא: כְּגוֹן שִׁמְעוֹן בֶּן עַזַּאי וְשִׁמְעוֹן בֶּן זוֹמָא. אֲמַר לֵיהּ אַבַּיֵי: כִּי הַאי גַּוְונָא מְזִיד הוּא! - וּלְטַעֲמָיךְ, הָא דְּתָנֵיא: "בַּעֲשָׂתָהּ אַחַת", יָחִיד הָעוֹשֶׂה מִפִּי עַצְמוֹ - חַיָּיב, בְּהוֹרָאַת בֵּית דִּין - פָּטוּר, כֵּיצַד? הוֹרוּ בֵית דִּין שֶׁחֶלֶב מוּתָּר, וְנוֹדַע לְאֶחָד מֵהֶן שֶׁטָּעוּ, אוֹ תַּלְמִיד יוֹשֵׁב לְפָנֵיהֶן וְרָאוּי לְהוֹרָאָה כְּגוֹן שִׁמְעוֹן בֶּן עַזַּאי, יָכוֹל הָא פָּטוּר? תַּלְמוּד לוֹמַר: "בַּעֲשָׂתָהּ אַחַת", יָחִיד הָעוֹשֶׂה עַל פִּי עַצְמוֹ - חַיָּיב, בְּהוֹרָאַת בֵּית דִּין - פָּטוּר! אֶלָּא הֵיכִי מַשְׁמַע לֵהּ? כְּגוֹן דְּיָדַע דְּאָסוּר, וְקָא טָעֵי בְּמִצְוָה לְשֶׁמּוֹעַ דִּבְרֵי חֲכָמִים. לְרַבּוֹת נָמֵי, דְּטָעוּ בְּמִצְוָה לְשֶׁמּוֹעַ דִּבְרֵי חֲכָמִים. "הָא הַכְּלָל: הַתּוֹלֶה בְּעַצְמוֹ - חַיָּיב". לְאִתּוּיֵי מַאי? לְאִתּוּיֵי מְבַעֵט בְּהוֹרָאָה. "תּוֹלֶה בְּבֵית דִּין" - לְאִתּוּיֵי הוֹרוּ בֵית דִּין וְיָדְעוּ שֶׁטָּעוּ וְחָזְרוּ בָּהֶן. הָא בְּהָדֵיא קָתָנֵי לַהּ! תָּנֵי וְהָדַר מְפָרֵשׁ. אָמַר רַב יְהוּדָה אָמַר שְׁמוּאֵל: זוֹ דִּבְרֵי רַבִּי יְהוּדָה, אֲבָל חֲכָמִים אוֹמְרִים: יָחִיד שֶׁעָשָׂה בְּהוֹרָאַת בֵּית דִּין - חַיָּיב. מַאי רַבִּי יְהוּדָה? דְּתָנֵיא: "אִם נֶפֶשׁ אַחַת תֶּחֱטָא בִּשְׁגָגָה בְּעֲשָׂתָהּ" - הֲרֵי אִלּוּ שְׁלֹשָׁה מְעוּטִין, הָעוֹשֶׂה מִפִּי עַצְמוֹ - חַיָּיב, בְּהוֹרָאַת בֵּית דִּין - פָּטוּר. מַאי רַבָּנַן? דְּתָנֵיא, עֲדַיִין אֲנִי אוֹמֵר: מִיעוּט קָהָל שֶׁחָטְאוּ חַיָּיבִין, שֶׁאֵין בֵּית דִּין מְבִיאִין עַל יְדֵיהֶן פָּר, רוֹב קָהָל שֶׁחָטְאוּ וְהוּ פְּטוּרִין, שֶׁהֲרֵי בֵית דִּין מְבִיאִין עַל יְדֵיהֶם פָּר? תַּלְמוּד לוֹמַר: "מֵעֵם הָאָרֶץ" - אֲפִילּוּ רוּבָּהּ וַאֲפִילּוּ כּוּלָּהּ; בְּמַאי? אִילֵּימָא בִּשְׁגָגַת מַעֲשֶׂה, [בֵּית דִּין שֶׁלֹּא בְּהוֹרָאָה], בֵּית דִּין מַאי עֲבִידְתַּיְיהוּ? שֶׁלֹּא בְּהוֹרָאַת בֵּית דִּין, בֵּית דִּין מִי מְיַיתוּ שֶׁלֹּא בְּהוֹרָאָה? אֶלָּא בְּהוֹרָאָה, וְהָא כִּי כְּתִיב "מֵעֵם הָאָרֶץ" - בִּשְׁגָגַת מַעֲשֶׂה הוּא דִּכְתִיב! אֶלָּא לָאו הָכִי קָאָמַר: מִיעוּט קָהָל שֶׁחָטְאוּ בִּשְׁגָגַת מַעֲשֶׂה חַיָּיבִין, שֶׁאֵין בֵּית דִּין מְבִיאִין עַל יְדֵיהֶן פָּר, בְּהוֹרָאָה, הָא הֵן - חַיָּיבִין, יָכוֹל רוֹב צִבּוּר שֶׁעָשׂוּ בִּשְׁגָגַת מַעֲשֶׂה יְהוּ פְּטוּרִין, שֶׁהֲרֵי בֵית דִּין מְבִיאִין עֲלֵיהֶם פָּר [בְּהוֹרָאָה]? תַּלְמוּד לוֹמַר: "מֵעֵם הָאָרֶץ" - אֲפִילּוּ רוּבּוֹ. אָמַר רַב פָּפָּא: מִמַּאי? דִּילְמָא לֹא הֵן וְלֹא בֵית דִּין! - אִי הָכִי, מַאי אִירְיָא דְּקָמְהַדַּר עַל רוּבָּא לְחִיּוּבָא? לָאו מִכְּלָל דְּמִיעוּט בְּהוֹרָאָה קָיְימָא לֵיהּ דְּמַחְזְיֵיבִי בְּהוֹרָאָה, וְנֶהְדַּר בְּרֵישָׁא עַל מִיעוּטָא דְּמִיחַיַּיב בְּשִׁגְגַת מַעֲשֶׂה, וּלְבַסּוֹף נֶהְדַּר עַל רוּבָּא לְחִיּוּבָא בְּשִׁגְגַת מַעֲשֶׂה, שְׁמַע מִינָּהּ מִיעוּט בְּהוֹרָאָה חַיָּיבִין הֵן כְּשִׁבָּה וּשְׂעִירָה, וְשֶׁלֹּא בְּהוֹרָאָה בְּשִׁגְגַת מַעֲשֶׂה חַיָּיבִין. - מִכְּדֵי תַּרְוַיְיהוּ סְתָמֵי תַּנְיָא, מַמַּאי דְּקָפֵיְירָא רַבִּי יְהוּדָה וּבְתַרְייָתָא רַבָּנַן? אֵימָא אִיפְּכָא! - מַאן שְׁמַעְתָּ לֵיהּ דְּדָרֵישׁ מִיעוּטֵי כִּי הַאי גַּוְונָא? רַבִּי יְהוּדָה הִיא; דְּתָנֵיא, רַבִּי יְהוּדָה אוֹמֵר:

רש"י

זאת תורת העולה היא העולה – "זאת" "היא" "העולה" – דרי אלו שלשה מיעוטי: חד, פרט לנשחטה בלילה. וחד, פרט לנשפך דמה. וחד, פרט ליציאת דמה חוץ לקלעים, שאם עלתה על גבי המזבח תרד, דלא היא עולה חשובה. והכי נמי מפרש במסכת נדה בפרק "יוצא דופן" (מג, א). **שבעה שבטים** – דהוו רוב שבטים, מביאים שבעה פרים. דקסבר רבי יהודה דשבט אחד איקרי "קהל", והן מביאין ולא בית דין. **הוראה תלויה בבית דין** – דכתיב "ונעלם דבר" – דהיינו שהורו לעבור, "מעיני הקהל" – דהיינו בית דין. **בית דין משלים לריב צבור** – דעשו עם מעט צבור והשלימו לרוב צבור. [**צבור מייתי**] – ורבי מאיר פוטר צבור, דהא קא מייתי בית דין. כדאמרינן לקמן, רבי מאיר אומר: שבעה שבטים שחטאו – בית דין מביאין עליהם פר, והן פוטרין. ואי קשיא: הא אמרינן בכל התורה אין מיעוט אחר מיעוט אלא לרבות, והיכי אמרינן אלו שלשה מיעוטין דממעטינן אותם? בירושלמי מפרש: הני מילי – היכא דליכא אלא שני מיעוטין, אבל הכא דאיכא שלשה מיעוטין בזה אחר זה בחד קרא – כולהו אתו למעט. וכן בל"ם מדות מצאתי. **אותו השבט חייב** – להביא פר, דקסבר: שבט אחד אקרי קהל. **רבי שמעון בן אלעזר אומר משמו** – של רבי מאיר, והא מתניתא מפרש לקמן. **אמר רב אבי ובוראה** – דקיימא לן כרי הורו בית דין ועשו רוב קהל על פיהם, שמביאים פר. **הלך אחר ריב יושבי בארץ ישראל** – דאותם שבתראה לארץ אינן מן המנין. ולא אותן דמנחל מצרים ולחוץ, דהוצה לארץ היא. **פשישא מריוין ונתמעטו** – כגון שהורו בית דין ועשו רוב קהל על פיהם, דנחתיהו להביא פר. ולא הספיקו להביא פר עד שנתמעטו, שמתו מקצתן – היינו פלוגתא דרבי שמעון ורבנן – דתנן (הוריות י, א): חטא כהן משוח ונשיא עד שלא נתמנו, דהיו חייבים להביא כשבה או שעירה, ולא הספיקו להביא עד שנתמנו – הרי הן כהדיוטות ונחייבם להביא כשבה או שעירה כבתחלה. הכא נמי חייבין פר כבתחלה. רבי שמעון אומר וכו'. הכא נמי, אם נודע להם עד שלא נתמעטו –חייבין להביא פר, אבל אם נודע להן משנתמעטו – פטורין. **מועטין ונתרבו מאי** – כגון שהורו בית דין ועשו מיעוט קהל על פיהם, דיחיד שעשה בהוראת בית דין פטור. ומתו מקצתן של רוב קהל, ונתרבו אלו. ולאחר שנתרבו נודע להם שחטאו. דהני נמי מפרש במסכת נדה בפרק "יוצא דופן" (מג, א). **שבעה שבטים** – דהוו רוב שבטים, מביאים שבעה פרים. דקסבר רבי יהודה דשבט אחד איקרי "קהל", והן מביאין ולא בית דין. **הוראה תלויה בבית דין** – דכתיב "ונעלם דבר" – דהיינו שהורו לעבור, "מעיני הקהל" – דהיינו בית דין. **בית דין משלים לריב צבור** – דעשו עם מעט צבור והשלימו לרוב צבור. [**צבור מייתי**] – ורבי מאיר פוטר צבור, דהא קא מייתי בית דין. כדאמרינן לקמן, רבי מאיר אומר: שבעה שבטים שחטאו – בית דין מביאין עליהם פר, והן פוטרין. ואי קשיא: הא אמרינן בכל התורה אין מיעוט אחר מיעוט אלא לרבות, והיכי אמרינן אלו שלשה מיעוטין דממעטינן אותם? בירושלמי מפרש: הני מילי – היכא דליכא אלא שני מיעוטין, אבל הכא דאיכא שלשה מיעוטין בזה אחר זה בחד קרא – כולהו אתו למעט. וכן בל"ם מדות מצאתי. **אותו השבט חייב** – להביא פר, דקסבר: שבט אחד אקרי קהל. **רבי שמעון בן אלעזר אומר משמו** – של רבי מאיר, והא מתניתא מפרש לקמן. **אמר רב אבי ובוראה** – דקיימא לן כרי הורו בית דין ועשו רוב קהל על פיהם, שמביאים פר. **הלך אחר ריב יושבי בארץ ישראל** – דאותם שבתראה לארץ אינן מן המנין. ולא אותן דמנחל מצרים ולחוץ, דהוצה לארץ היא. **פשישא מריוין ונתמעטו** – כגון שהורו בית דין ועשו רוב קהל על פיהם, דנחתיהו להביא פר. ולא הספיקו להביא פר עד שנתמעטו, שמתו מקצתן – היינו פלוגתא דרבי שמעון ורבנן – דתנן (הוריות י, א): חטא כהן משוח ונשיא עד שלא נתמנו, דהיו חייבים להביא כשבה או שעירה, ולא הספיקו להביא עד שנתמנו – הרי הן כהדיוטות ונחייבם להביא כשבה או שעירה כבתחלה. הכא נמי חייבין פר כבתחלה. רבי שמעון אומר וכו'. הכא נמי, אם נודע להם עד שלא נתמעטו –חייבין להביא פר, אבל אם נודע

1 "זֹאת תּוֹרַת הָעוֹלָה הִיא" - הֲרֵי אֵלּוּ שְׁלֹשָׁה מִיעוּטִין.
2 וְאִיבָּעְיָא אִימָּא, "עֲדֵיִן אֲנִי אוֹמֵר" לֹא מָצִית מוֹקְמַתְּ
3 לָהּ כְּרַבִּי יְהוּדָה. דְּקָתָנֵי: רוֹב קָהָל שֶׁחָטְאוּ - בֵּית דִּין
4 מְבִיאִין עַל יֵדֵיהֶן פָּר, וְאִי רַבִּי יְהוּדָה, הָאֲמַר: צִבּוּר
5 הוּא דְּמַיְיתֵי, בֵּית דִּין לָא; דְּתָנֵן, רַבִּי יְהוּדָה אוֹמֵר:
6 שִׁבְעָה שְׁבָטִים שֶׁחָטְאוּ - מְבִיאִין שִׁבְעָה פָּרִים. וְרַב
7 נַחְמָן אָמַר שְׁמוּאֵל: זוֹ דִּבְרֵי רַבִּי מֵאִיר, אֲבָל חֲכָמִים
8 אוֹמְרִים: יָחִיד שֶׁעָשָׂה בְּהוֹרָאַת בֵּית דִּין - חַיָּיב. מַאי
9 רַבִּי מֵאִיר וּמַאי רַבָּנָן? דְּתָנְיָא: הוֹרוּ וְעָשׂוּ - רַבִּי מֵאִיר
10 פּוֹטֵר, וַחֲכָמִים מְחַיְּבִין; מַאן עֲשׂוּ? אִילֵימָא בֵּית דִּין,
11 מַאי טַעְמָא דְּרַבָּנָן דְּמְחַיְּבִי? וְהָתַנְיָא: יָכוֹל הוֹרוּ בֵּית
12 דִּין וְעָשׂוּ בֵּית דִּין, יָכוֹל יְהוּ חַיָּיבִין? תַּלְמוּד לוֹמַר:
13 "הַקָּהָל וְעָשׂוּ" - מַעֲשֶׂה תָּלוּי בַּקָּהָל, וְהוֹרָאָה תְּלוּיָה
14 בְּבֵית דִּין! אֶלָּא הוֹרוּ בֵּית דִּין וְעָשׂוּ רוֹב קָהָל, מַאי
15 טַעְמָא דְּרַבִּי מֵאִיר דְּפוֹטֵר? אֶלָּא לָאו הוֹרוּ בֵּית דִּין
16 וְעָשׂוּ מִיעוּט קָהָל, וּבָהָא קָמִיפַּלְגִי, מָר סָבַר: יָחִיד
17 שֶׁעָשָׂה בְּהוֹרָאַת בֵּית דִּין - פָּטוּר, וּמַר סָבַר: יָחִיד
18 שֶׁעָשָׂה בְּהוֹרָאַת בֵּית דִּין - חַיָּיב. אָמַר רַב פָּפָּא: דְּכוּלֵּי
19 עָלְמָא - יָחִיד שֶׁעָשָׂה בְּהוֹרָאַת בֵּית דִּין פָּטוּר, אֶלָּא
20 בֵּית דִּין מַשְׁלִים לְרוֹב צִבּוּר קְמִיפַּלְגִי, מָר סָבַר: בֵּית
21 דִּין מַשְׁלִים לְרוֹב צִבּוּר, וּמַר סָבַר: אֵין בֵּית דִּין מַשְׁלִים
22 לְרוֹב צִבּוּר. וְאִיבָּעְיָא אִימָּא: הוֹרוּ בֵּית דִּין וְעָשׂוּ רוּבּוֹ
23 שֶׁל קָהָל, וּמַאן חָכְמִים? רַבִּי שִׁמְעוֹן הִיא, דַּאֲמַר: צִבּוּר
24 מְיַיתֵי וּבֵית דִּין מְיַיתֵי. וְאִיבָּעְיָא אִימָּא: שֶׁבֶט שֶׁעָשָׂה
25 בְּהוֹרָאַת בֵּית דִּינוֹ, וּמַאן חָכְמִים? רַבִּי יְהוּדָה הִיא,
26 דְּתָנְיָא: שֶׁבֶט שֶׁעָשָׂה בְּהוֹרָאַת בֵּית דִּינוֹ, אוֹתוֹ הַשֶּׁבֶט
27 חַיָּיב. וְאִיבָּעְיָא אִימָּא: כְּגוֹן שֶׁחָטְאוּ שִׁשָּׁה וְהֵן רוּבּוֹ
28 שֶׁל קָהָל, אוֹ שֶׁבְּעָה אַף עַל פִּי שֶׁאֵינָן רוּבּוֹ שֶׁל קָהָל, וּמַתְנִיתִין מַנִּי? רַבִּי שִׁמְעוֹן בֶּן אֶלְעָזָר
29 הִיא; דְּתָנְיָא, רַבִּי שִׁמְעוֹן בֶּן אֶלְעָזָר אוֹמֵר מִשְּׁמוֹ: חָמְשָׁה שִׁשָּׁה וְהֵן רוּבּוֹ שֶׁל קָהָל, אוֹ שִׁבְעָה אַף עַל פִּי שֶׁאֵינָן רוּבּוֹ שֶׁל קָהָל - חַיָּבִין.
30 אָמַר רַב אַסִי: וּבְהוֹרָאָה הֶלֵּךְ אַחַר רוֹב "וּשְׁבֵי אֶרֶץ יִשְׂרָאֵל, שֶׁנֶּאֱמַר: "וַיַּעַשׂ שְׁלֹמֹה בָּעֵת הַהִיא אֶת חָג וְכָל יִשְׂרָאֵל עִמּוֹ קָהָל גָּדוֹל
31 מִלְּבוֹא חֲמָת עַד נַחַל מִצְרַיִם לִפְנֵי ה' אֱלֹהֵינוּ שִׁבְעַת יָמִים וְשִׁבְעַת יָמִים אַרְבָּעָה עָשָׂר יוֹם", מִכְּדֵי כְּתִיב "וְכָל יִשְׂרָאֵל עִמּוֹ", "קָהָל גָּדוֹל
32 מִלְּבוֹא חֲמָת עַד נַחַל מִצְרַיִם" לָמָּה לִי? שְׁמַע מִינָּה: הָנֵי הוּא דְּאִיקְרֵי קָהָל, אֲבָל הָנָךְ לָא אִיקְרֵי קָהָל. פְּשִׁיטָא, מְרוּבִּין וְנִתְמַעֲטוּ - הֵיינוּ
33 פְּלוּגְתָּא דְּרַבִּי שִׁמְעוֹן וְרַבָּנָן, מוּעָטִין וְנִתְרַבּוּ מַאי, מִי פְּלִיגִי רַבִּי שִׁמְעוֹן וְרַבָּנָן? רַבִּי שִׁמְעוֹן דְּאָמַר יְחִידָה חַיֶּיבֶת, וְרַבָּנָן דְּאָמְרִי בְּתַר
34 חַטָּאת פָּטְרִי, [אוֹ לָא], מַאי? - וְתִסְבְּרָא? אִימּוֹר דְּשִׁמְעוֹן הֵיאַךְ אַף בְּתַר יְדִיעָה, [הֵיכִי דְּהֲוֵי יְדִיעָה וַחֲטָאָה בְּחֵיוּב],
35 יְדִיעָה דְּלָא חֲטָאָה מִי שְׁמַעַתְּ לֵיהּ? דְּאִם כֵּן, לֵייתֵי כִּי הַשְׁתָּא! אֶלָּא רַבִּי שִׁמְעוֹן חֲטָאָה וִידִיעָה בָּעֵי. אִיבָּעְיָא לְהוּ: הוֹרוּ בֵּית דִּין חֵלֶב
36 מוּתָּר וְעָשׂוּ מִיעוּט הַקָּהָל, וְחָזְרוּ בֵּית דִּין בָּהֶן וְהוֹרוּ וְעָשׂוּ מִיעוּט אַחֵר, מַהוּ? כֵּיוָן דְּשָׁתֵי יְדִיעוֹת נִינְהוּ לָא מִצְטָרְפִי, אוֹ דִּלְמָא כֵּיוָן
37 דְּאִידֵי וְאִידֵי חֵלֶב הוּא מִצְטָרְפִי? וְאִם תִּמְצָא לוֹמַר: כֵּיוָן דְּאִידֵי וְאִידֵי חֵלֶב הוּא מִצְטָרְפִי, מִיעוּט בְּחֵלֶב שֶׁעַל גַּבֵּי הַקֶּבָה וּמִיעוּט בְּחֵלֶב
38 שֶׁעַל גַּבֵּי דַּקִּין, מַהוּ? הָכָא וַדַּאי כֵּיוָן דִּבְתְרֵי קְרָאֵי קָאָתֵי לָא מִצְטָרְפִי, אוֹ דִּלְמָא כֵּיוָן דְּאִידֵי וְאִידֵי חֵלֶב הוּא מִצְטָרְפִי? וְאִם תִּמְצֵי לוֹמַר:
39 שֵׁם חֵלֶב הוּא וּמִצְטָרְפִי, מִיעוּט בְּחֵלֶב וּמִיעוּט בְּדָם, מַהוּ? הָכָא וַדַּאי (כֵּיוָן) דִּתְרֵי אִיסּוּרֵי נִינְהוּ [וְכֵיוָן דְּאֵין אִיסּוּרָן שָׁוֶה] לָא מִצְטָרְפִי,
40 אוֹ דִּלְמָא כֵּיוָן (דְּאִיסּוּרָן שָׁוֶה) דְּקָרְבָּנָן שָׁוֶה מִצְטָרְפִי? וְאִם תִּמְצֵי לוֹמַר: כֵּיוָן (דְּאִיסּוּרָן שָׁוֶה) דְּקָרְבָּנָן שָׁוֶה מִצְטָרְפִי, מִיעוּט בְּחֵלֶב
41 וּמִיעוּט בַּעֲבוֹדָה זָרָה, מַהוּ? הָכָא וַדַּאי אֵין אִיסּוּרָן שָׁוֶה וְאֵין קָרְבָּנָן שָׁוֶה, אוֹ דִּלְמָא כֵּיוָן דְּאִידֵי וְאִידֵי בְּרֵת הוּא מִצְטָרְפִי? תֵּיקוּ. אִיבָּעְיָא
42 לְהוּ: הוֹרוּ בֵּית דִּין שֶׁחֵלֶב מוּתָּר וְעָשׂוּ מִיעוּט הַקָּהָל, וּמַת אוֹתוֹ בֵּית דִּין וְעָמַד בֵּית דִּין אַחֵר, וְחָזְרוּ וְהוֹרוּ וְעָשׂוּ מִיעוּט אַחֵר, אַלְּיָבָא
43 דְּמַאן דַּאֲמַר בֵּית דִּין מְיַיתֵי לָא מְיַיתֵי לָךְ - דְּהָא לֵיתְנְהוּ, אֶלָּא בֵּית דִּין מְיַיתֵי לָךְ - אַלְּיָבָא דְּמַאן דַּאֲמַר צִבּוּר מְיַיתֵי. מַאי? צִבּוּר הָא קָאֵי,

פטור, אבל כי חטאו כהן משיח ונשיא עד שלא נתמנו – נעשו בני קרבן, ומחייבי לאתויי כשבה או שעירה. אבל מרובין ונתמעטו – דמי ממש לחטאו עד שלא נתמנו, דהא מרובין כי חטאו בני קרבן נינהו, ואמטול הכי קאמר במרובין ונתמעטו דהוי פלוגתא דרבי שמעון ורבנן. אבל במועטין ונתרבו – איבעיא לן אי דמי לפלוגתא דרבי שמעון ורבנן אי לא. מי אמרינן רבי שמעון דבתר ידיעה אזיל, דאמר אם נודע להם עד שלא נתמנו חייבין בבתחלה – הכא נמי מחייב, דכי אתיידע להו בחיובא אתיידע להו, דכי נתרבו אתיידע להו ומביאין פר. ורבנן דבתר חטאה אזלי, דאמרי דרי אלו כהדיוטות. והוילת וחטאו כי לא נתמנו – הכא נמי אזלי בתר חטאה. וכי חטאו – אכתי מועטין היו ופטורין, דיחיד שעשה בהוראת בית דין פטור. **ותסברא אימור דשמעת ליה לרבי שמעון דאזיל אף בתר ידיעה** – דאמר: אם נודע להם עד שלא נתמנו – חייבין. דהיכא דהוי ידיעה וחטאה בחיוב. **כי השתא** – דלהוי כי חטאו משנתמנו דליחייב פר. ואמאי קתני משנתמנו פטורין? אלא מדקתני פטור – שמע מינה דרבי שמעון חטאה וידיעה בעי בחיובא. ומועטין ונתרבו – לדברי הכל פטורין, דכי חטאו – בפטור חטאו, דיחיד שעשה בהוראת בית דין פטור. **או דלמא** – כיון דחלב שם אחד הוא, דבין חלב המכסה את הקרב ובין חלב המכסה את הדקין – שם אחד הוא, שחלב סתם איקרי. **כיון דתרי איסורי נינהו** – דחלב אינו שוה בכל, דחלב חיה מותר. **או דלמא** – כיון דאילו צבור אכלי האי חלב והאי דם שלא בהוראה בשגגת מעשה – מייתו כל חד וחד, אי בעו בשבה מייתו, אי בעו שעירה מייתו, דמצי אשתויי קרבנם, השתא נמי, כי עשו בהוראה – מצטרפי. **ומיעוט בתרא בעבודה זרה** – קרבנם שעירה ולא כשבה.

או לא בעינן ההוא בית דין הדורו לתם מעיקרא דתהוי להו ידיעה – כלומר, לא בעינן דתהוי להו ידיעה לבית דין קמא ומצטרפי. **עד שתפשוט הוראה בכל עדת ישראל** – דהיינו אותן שישבו להורות. **בגון שהרכין ההוא אחד מהם** – או תלמיד בראשו, דנראה כהורה לדבריהם ונגמרת הוראה. **במאה אתם נארים** וגו' – בגון שה"גי כולו" דיכולין לקבלה. דבי משמע: אי איכא גוי בכולו וקא עבר עליה האי גברא – אותי אתם קובעים. – והכי כתוב בספרים במסכת עבודה זרה בפרק "אין מעמידין". **אי איתא לכולהו** – סנהדרין של שבעים ואחד. **הויא הוראה** – אף על פי שלא הורו כל אותן ששימשו להורות. **שיבא** = אופתא.

משנה **הורו בית דין** – ועשו רוב צבור על פיהם, וידעו שטעו והורו – מהוראתן. **בין שהביאו כפרתן ובין שלא הביאו כפרתן** – ולאחר שידעו שטעו הלך היחיד ועשה על פיהם, דזה אין מצטרף עם רוב הצבור, לפי שלאחר שנודע להם עשה זה. **רבי שמעון פוטר** – לפי שברשות בית דין הוא עושה, שזה עדיין לא היה יודע שידעו שטעו והורו בהן, והוי תולה בבית דין, הלכך פטור. **רבי אלעזר אומר כפפ** – כלומר כפפ אי כתולה בבית דין אי כתולה בעצמו דמי, ומביאין אשם תלוי. **ואיזה הוא הכפפ** – כלומר, אמאי הוא חייב אשם תלוי. **ישב לו בביתו חייב** – אשם תלוי. **שהוא קירב לפטור** – דהוי ראיי תולה בבית דין, שלא ידע חזרתן, הואיל והלך לו למדינת הים. **אבר לו בן עזאי מאי שנא זה** – שהלך למדינת הים מן היושב בביתו. **אמר לו רבי עקיבא** – לפי שהיושב בביתו אפשר שישמע שבית דין חזרו בהן, והוי קרוב לתולה בעצמו, ולפיכך חייב להביא אשם תלוי. וזה שהלך למדינת הים – לא היה יכול לשמוע, והוי תולה בבית דין ממש, הלכך פטור. **גמרא** **כל הוראה שיצאה בריוב צבור** – אף על פי שבית דין חזרו בהן, יחיד הרשאה אותה פטור. **לפי שלא ניתנה הוראה אלא להבחין בין שוגג למזיד** – להודיע שהעושה על פיהם שוגג הוא ולא מזיד הוא. וזה על פי הוראה הוא עושה, לפיכך שוגג הוא, ויחיד שעשה בהוראת בית דין פטור. ופירוש אחר: לא ניתנה הוראה לפטור יחיד התולה בה אלא להכיר לבין עושה בשגגת עצמו לעושה מזיד וברשות בית דין. וזה הרי אומר לנו שלא ידע שחזרו, ומזיד עשה על פיהם ולא על שגגת עצמו, ויחיד שעשה בהוראת בית דין פטור. **מיתיבי פר העלם דבר של צבור** – כגון שהורו בית דין בעבודה זרה ועשו צבור על פיהם, וידעו שטעו וחזרו בהם, וצריכין מעות בדי ליקח פר ושיעירי עבודה זרה של צבור. **בתחלה נוכין לחם** – שנזכרין נוכין מכל אחד מישראל מעות לקנות מהם פר ושיעירי עבודה זרה לצורך קרבן, דברי רבי שמעון. **ואמאי** – קאמר רבי שמעון דפטור, דברשות בית דין הוא עושה. הא כיון דאצבור להו מעות לצורך פר העלם דבר של צבור הוה מתיידע ליה שהבית דין טעו וחזרו מהוראתן, ואמאי הוי תולה בבית דין? **איבעית אימא שנוכי ממנו סתם** – שלא הודיעוהו לצורך מה הן נוכין, **ואיבעית אימא דלא הוי בסתא** – כי גבו להו, ולאחר גבייה הוא דעשה על פיהם. **רבי שמעון אומר מתרומת הלשכה הם באים** – דלא הוי מפרסמא, הלכך, כי עשה על פיהם – הוי תולה בבית דין, הלכך פטר רבי שמעון. ותנא דמתניתין הכי סבירא ליה אליבא דרבי שמעון, דמתרומת הלשכה הן באין. **תניא רבי מאיר מחייב** – דתולה בעצמו הוי. **ורבי שמעון פוטר** – דתולה בבית דין הוי. **רבי אלעזר אומר כפפ** – מביא אשם תלוי. **איבא ביניהו** – בין רבי אלעזר לסומכוס. לסומכוס אינו מביא אשם תלוי, דדחי קאמר סומכוס; מעשה שלו תולה הוא, וליכא למימר שמא תולה בעצמו הוה, דלא הוי בר חיוב מעליא. דהיכא דהוי לפניו תחיכה אחת כפפ של חלב כפפ של שומן ואבלו – בדין הוא דמביא אשם תלוי משום דאיכא למימר שמא חלב ממש אכל דהוי בר חיוב מעליא, אבל הכא – ליכא למימר שמא תולה בעצמו ממש הוא, שהרי על פי הוראה הוא עושה הלכך מעשה שלו תלוי הוא, דצד חיוב שלו תלוי הוא, דלא הוי צד חיוב מעליא – הלכך אינו מביא אשם תלוי. **לאחר שאכל כפפ חלב כפפ שומן** – והרי סבור ששומן הוא, ונודע לו שכפפ הוא, שמביא אשם תלוי משום דשמא חלב ממש אכל. הכי נמי, איכא למימר שמא תולה בעצמו ממש הוא.

ולא

1 **או** [**לא**] **בעינן ההוא בית דין הדורו לתם מעיקרא דתהוי להו ידיעה** – כלומר, לא בעינן
2 דתהוי להו ידיעה לבית דין קמא ומצטרפי. **עד שתפשוט הוראה בכל עדת ישראל** –
3 דהיינו אותן שישבו להורות. **בגון שהרכין ההוא אחד מהם** – או תלמיד בראשו, דנראה
4 כהורה לדבריהם ונגמרת הוראה. **במאה אתם נארים** וגו' – בגון שה"גי כולו" דיכולין
5 לקבלה. דבי משמע: אי איכא גוי בכולו וקא עבר
6 עליה האי גברא – אותי אתם קובעים. – והכי
7 כתוב בספרים במסכת עבודה זרה בפרק "אין
8 מעמידין". **אי איתא לכולהו** – סנהדרין של
9 שבעים ואחד. **הויא הוראה** – אף על פי שלא
10 הורו כל אותן ששימשו להורות. **שיבא** = אופתא.
11 **משנה** **הורו בית דין** – ועשו רוב צבור על
12 פיהם, וידעו שטעו והורו – מהוראתן. **בין**
13 **שהביאו כפרתן ובין שלא הביאו כפרתן** – ולאחר
14 שידעו שטעו הלך היחיד ועשה על פיהם, דזה
15 אין מצטרף עם רוב הצבור, לפי שלאחר שנודע
16 להם עשה זה. **רבי שמעון פוטר** – לפי שברשות
17 בית דין הוא עושה, שזה עדיין לא היה יודע
18 שידעו שטעו והורו בהן, והוי תולה בבית דין,
19 הלכך פטור. **רבי אלעזר אומר כפפ** – כלומר כפפ
20 אי כתולה בבית דין אי כתולה בעצמו דמי,
21 ומביאין אשם תלוי. **ואיזה הוא הכפפ** – כלומר,
22 אמאי הוא חייב אשם תלוי. **ישב לו בביתו חייב**
23 – אשם תלוי. **שהוא קירב לפטור** – דהוי ראיי
24 תולה בבית דין, שלא ידע חזרתן, הואיל והלך
25 לו למדינת הים. **אבר לו בן עזאי מאי שנא זה**
26 – שהלך למדינת הים מן היושב בביתו. **אמר לו**
27 **רבי עקיבא** – לפי שהיושב בביתו אפשר שישמע
28 שבית דין חזרו בהן, והוי קרוב לתולה בעצמו,
29 ולפיכך חייב להביא אשם תלוי. וזה שהלך
30 למדינת הים – לא היה יכול לשמוע, והוי תולה
31 בבית דין ממש, הלכך פטור. **גמרא** **כל הוראה**
32 **שיצאה בריוב צבור** – אף על פי שבית דין חזרו
33 בהן, יחיד הרשאה אותה פטור. **לפי שלא ניתנה**
34 **הוראה אלא להבחין בין שוגג למזיד** – להודיע
35 שהעושה על פיהם שוגג הוא ולא מזיד הוא.
36 וזה על פי הוראה הוא עושה, לפיכך שוגג הוא,
37 ויחיד שעשה בהוראת בית דין פטור. ופירוש
38 אחר: לא ניתנה הוראה לפטור יחיד התולה בה

28 **פוֹעֵל** - **הָוְיָא הוֹרָאָה, וְאִי לָא** - לָא הָוְיָא הוֹרָאָה. אָמַר רַבִּי יְהוֹשֻׁעַ: עֲשָׂרָה שֶׁיּוֹשְׁבִין בַּדִּין -
29 כְּלוֹר תְּלוּי בְּצַוָּאר כּוּתִי. - פְּשִׁיטָא! - הָא קָא מַשְׁמַע לָן: דַּאֲפִילּוּ תַּלְמִיד בִּפְנֵי רַבּוֹ. רַב הוּנָא, כִּי הֲוָה נָפֵק לְבֵי דִּינָא, מַיְיתֵי עֲשָׂרָה
30 תַּנָּאֵי דְּבֵי רַב לְקַמַּיְיהּ, כִּי הֵיכִי דְּנִימְטֵרְיוּן שִׁיבָּא מִכְּשׁוּרָא. רַב אַשִׁי כִּי הֲוֵו מַיְיתֵי מְרֵיפְתָא לְקַמַּיְיהּ, מַיְיתֵי עֲשָׂרָה טַבָּחֵי מִמָּתָא מְחַסְיָא
31 וּמוֹתְבִי קַמַּיְיהּ, אָמַר: כִּי הֵיכָא דְּנִימְטֵרְיוּן שִׁיבָּא מִכְּשׁוּרָא. **מִשְׁנָה** **הורו בֵּית דִּין**, וְיָדְעוּ שֶׁטָּעוּ, וְחָזְרוּ בָּהֶן. בֵּין שֶׁהֵבִיאוּ כַּפָּרָתָן וּבֵין
32 שֶׁלֹּא הֵבִיאוּ כַּפָּרָתָן, וְהָלַךְ וְעָשָׂה עַל פִּיהֶן, רַבִּי שִׁמְעוֹן פּוֹטֵר, וְרַבִּי אֶלְעָזָר אוֹמֵר: כפפ. אֵיזֶהוּ כפפ? יָשַׁב לוֹ בְּתוֹךְ בֵּיתוֹ - חַיָּיב, הָלַךְ
33 לוֹ לְמְדִינַת הַיָּם - פָּטוּר. אָמַר רַבִּי עֲקִיבָא: מוֹדֶה אֲנִי בְּזֶה, שֶׁהוּא קָרוֹב לְפָטוֹר מִן הַחוֹבָה. אָמַר לוֹ בֶּן עַזַּאי: מַאי שְׁנָא זֶה מִן הַיּוֹשֵׁב
34 בְּבֵיתוֹ? - שֶׁהַיּוֹשֵׁב בְּבֵיתוֹ אֶפְשָׁר הָיָה לוֹ שֶׁיִּשְׁמַע, וְזֶה לֹא הָיָה לוֹ אֶפְשָׁר שֶׁיִּשְׁמַע. הוֹרוּ בֵּית דִּין לַעֲקֹר אֶת כָּל הַגּוּף, אָמְרוּ: אֵין
35 נְדָּה בַּתּוֹרָה, אֵין שַׁבָּת בַּתּוֹרָה, אֵין עֲבוֹדָה זָרָה בַּתּוֹרָה - חַיָּיבִין. הוֹרוּ לְכַבֵּל מִקְצָת וּלְקַיֵּים מִקְצָת - חַיָּיבִין. כֵּיצַד?
36 אָמְרוּ: יֵשׁ נְדָּה בַּתּוֹרָה, אֲבָל הַבָּא עַל שׁוֹמֶרֶת יוֹם כְּנֶגֶד יוֹם פָּטוּר. יֵשׁ שַׁבָּת בַּתּוֹרָה, אֲבָל הַמּוֹצִיא מֵרְשׁוּת הַיָּחִיד לִרְשׁוּת הָרַבִּים
37 פָּטוּר. יֵשׁ עֲבוֹדָה זָרָה בַּתּוֹרָה, אֲבָל הַמִּשְׁתַּחֲוֶה פָּטוּר - חַיָּיבִין, שֶׁנֶּאֱמַר: "וְנֶעְלַם דָּבָר" - דָּבָר וְלֹא כָּל הַנּוּף. **גמרא** אָמַר
38 רַב יְהוּדָה אָמַר רַב: מַאי טַעְמָא דְּרַבִּי שִׁמְעוֹן - הוֹאִיל וּבִרְשׁוּת בֵּית דִּין הוּא עוֹשֶׂה. אִיכָּא דְּאָמְרִי, אָמַר רַב יְהוּדָה אָמַר רַב: אוֹמֵר
39 הָיָה רַבִּי שִׁמְעוֹן: כָּל הוֹרָאָה שֶׁיָּצְאָה בְּרוֹב צִבּוּר - יָחִיד הָעוֹשֶׂה אוֹתָהּ פָּטוּר, לְפִי שֶׁלֹּא נִיתְּנָה הוֹרָאָה אֶלָּא לְהַבְחִין בֵּין שׁוֹגֵג לְמֵזִיד.
40 מֵיתִיבִי: פַּר הָעֶלֵם דָּבָר שֶׁל צִבּוּר וּשְׂעִירֵי עֲבוֹדָה זָרָה בְּתְחִלָּה נוֹבִין עֲלֵיהֶן, דִּבְרֵי רַבִּי שִׁמְעוֹן. רַבִּי יְהוּדָה אוֹמֵר: מִתְּרוּמַת הַלִּשְׁכָּה
41 הֵן בָּאִין. אַמַּאי? פֵּירוּן דִּיבְּרֵי לְהוּ - הָוֵי לֵיהּ "הוֹדַע"! - אֵיבָעֵית אֵימָא: סְתָם. וְאֵיבָעֵית אֵימָא: רַבִּי שִׁמְעוֹן אוֹמֵר: מִתְּרוּמַת הַלִּשְׁכָּה הֵן
42 בָּאִין. תָּנֵי: רַבִּי מֵאִיר מְחַיֵּיב, וְרַבִּי שִׁמְעוֹן פּוֹטֵר, רַבִּי אֶלְעָזָר אוֹמֵר: כפפ. מַשּׁוּם סוּמְכוֹס אִמְרוּ: תְּלוּי. אָמַר רַבִּי יוֹחָנָן: אָשָׁם תְּלוּי
43 אֵיכָא בֵּינַיְיהוּ. אָמַר רַבִּי זֵירָא: מָשָׁל לְדַרְדְּעִי לְמָה הַדָּבָר דּוֹמֶה - לְאָדָם שֶׁאָכַל כפפ חֵלֶב כפפ שׁוּמָן וְנוֹדַע לוֹ, שֶׁמְּבִיא אָשָׁם
44 ולא

רש"י

ולא מיבעיא למאן דאמר צבור מביאין – דכי הביאו בפרתן דמי, דהא מפרסמא מלתא ולא הוי האי יחיד תולה בבית דין. אלא אפילו למאן דאמר דכי הורו בית דין ועשו קהל על פיהם, דברית דין מביאין עליהם כר' והם פטורין, דאיכא למימר לא מפרסמא מילתא כל כך, והאי יחיד תולה בבית דין הוא – אפילו הכי לאו תולה בבית דין הוא, שהרי היה בידו לישאל מפני מה בית דין מביאין פר. ואי שאיל אומרים לו דטעו והזורו. הלכך תולה בעצמו קרינא ביה, ואית ביה צד חיוב מעליא, הלכך מביא אשם תלוי. **כפק מבעוד יום נתכפר לו** – והיא כפרה מעליא. **כפק משחשכה נתכפר לו** – ולא הוי כפרה מעליא, ד"ביום כאוזהר" כתיב, דקיימא לן דפסוחי דאין צריך להביא קרבן אחר. ואף על פי שהוא קרב אחר תמיד של בין הערבים – אין בו שום פסול, דהכי אמר בפרק "תמיד נשחט" (פסחים נט, א) דאתי עשה דפסח ועשה דאבילת קדשים ודחי עשה דהשלמה. ואיכא נמי שיניי אחריני טובא. והא דכא (מפני) דבין השמשות לית ביה צד חיוב מעליא, דליכא למימר שמא משחשכה נתכפר לו – שהרי בין השמשות כהדף עין ואין אדם בעולם יכול לעמוד עליו אם מן היום או מן הלילה, ופטור. הכי נמי ליכא למימר שמא ממש תולה בעצמו שהרי כבר הורו בית דין. **ולא מיבעיא למאן דאמר בית דין מביאין** – ולא צבור, דלא מפרסמא מלתא היא, והאי יחיד תולה בבית דין הוא ופטור. **אלא אפילו למאן דאמר צבור מביאין** – ואיכא למימר מפרסמא מלתא היא, והאי יחיד לאו תולה בבית דין ותולה בעצמו הוא – אפילו הכי אמר תולה בבית דין הוא, דכי עשה – על פיהן עשה. **לא משכח איניש דלשלייליה** – ולא סליק אדעתיה למישאל למה הביאו צבור פר. הלכך ליכא צד חיוב מעליא, דהוה צד פטור שייך ביה טפי, דתולה בבית דין הוא, הלכך אינו מביא אשם תלוי. החזיק בדרך – לילך למדינת הים ועדיין ישנו בעיר. **איכא ביניהו** – לרבי עקיבא פטור דהא החזיק בדרך, דכיון דטרוד הוא לא היה אפשר לו שישמע והזורו בהן, הלכך תולה בבית דין הוא, ופטור לגמרי. **תנא הכי קשיא ליה דבר כולה מלתא משמע** – דהורו לעקור כל הגוף, דהא לא כתיב "מדבר" ואינא איפכא דהורו לבטל במקצת ולקיים במקצת, יכול יהו פטורין ולא הורו לעקור כל הגוף – יהו חייבין. תלמוד לומר ונעלם דבר – בא ללמד דבטול מקצת וקיום מקצת חייב. **מאי משמע** – כלומר, היכי משמע האי "ונעלם" דהוי קיום מקצת ובטול מקצת? **אמר עילא** קרי **ביה ונעלם מדבר** – דהאי מ"ם נדרשת לפניו ולאחריו, וקרי ביה א"דבר". דמ"ם נדרשת לפניו ולאחריו: מדבר ולא כל דבר. **חוקת אמר** – מסיפא דקרא נפקא, "מכל מצות". דמשמע: מכל מצות של שבת, דהוי בטול מקצת, וקיום מקצת. או מכל מצות של עבודה זרה, דהוי ביטול מקצת וקיום מקצת. או מכל מצות נדה, דהוי ביטול מקצת וקיום מקצת. ולא כל מצות השבת דהוי עוקר כל הגוף, דאי אפשר לו בית דין ועשו קהל על פיהם, דברית דין מביאין עליהם כר והם פטורין, דאיכא למימר לא מפרסמא מילתא כל כך, והאי יחיד תולה בבית דין הוא – אפילו הכי לאו תולה בבית דין הוא, שהרי היה בידו לישאל מפני מה בית דין מביאין פר. ואי שאיל אומרים לו דטעו והזורו. הלכך תולה בעצמו קרינא ביה, ואית ביה צד חיוב מעליא, דהוי כבר אחר תמיד של בין הערבים – אין בו שום פסול, דהכי אמר בפרק "תמיד נשחט" (פסחים נט, א) דאתי עשה דפסח ועשה דאבילת קדשים ודחי עשה דהשלמה. ואיכא נמי שיניי אחריני טובא. והא דכא (מפני) דבין השמשות לית ביה צד חיוב מעליא, דליכא למימר שמא משחשכה נתכפר לו – שהרי בין השמשות כהדף עין ואין אדם בעולם יכול לעמוד עליו אם מן היום או מן הלילה, ופטור. הכי נמי ליכא למימר שמא ממש תולה בעצמו שהרי כבר הורו בית דין. **ולא מיבעיא למאן דאמר בית דין מביאין** – ולא צבור, דלא מפרסמא מלתא היא, והאי יחיד תולה בבית דין הוא ופטור. **אלא אפילו למאן דאמר צבור מביאין** – ואיכא למימר מפרסמא מלתא היא, והאי יחיד לאו תולה בבית דין ותולה בעצמו הוא – אפילו הכי אמר תולה בבית דין הוא, דכי עשה – על פיהן עשה. **לא משכח איניש דלשלייליה** – ולא סליק אדעתיה למישאל למה הביאו צבור פר. הלכך ליכא צד חיוב מעליא, דהוה צד פטור שייך ביה טפי, דתולה בבית דין הוא, הלכך אינו מביא אשם תלוי. **החזיק בדרך** – לילך למדינת הים ועדיין ישנו בעיר. **איכא ביניהו** – לרבי עקיבא פטור דהא החזיק בדרך, דכיון דטרוד הוא לא היה אפשר לו שישמע והזורו בהן, הלכך תולה בבית דין הוא, ופטור לגמרי. **תנא הכי קשיא ליה דבר כולה מלתא משמע** – דהורו לעקור כל הגוף, דהא לא כתיב "מדבר" ואינא איפכא דהורו לבטל במקצת ולקיים במקצת, יכול יהו פטורין ולא הורו לעקור כל הגוף – יהו חייבין. תלמוד לומר ונעלם דבר – בא ללמד דבטול מקצת וקיום מקצת חייב. **מאי משמע** – כלומר, היכי משמע האי "ונעלם" דהוי קיום מקצת ובטול מקצת? **אמר עילא** קרי **ביה ונעלם מדבר** – דהאי מ"ם נדרשת לפניו ולאחריו, וקרי ביה א"דבר". דמ"ם נדרשת לפניו ולאחריו: מדבר ולא כל דבר. **חוקת אמר** – מסיפא דקרא נפקא, "מכל מצות". דמשמע: מכל מצות של שבת, דהוי בטול מקצת, וקיום מקצת. או מכל מצות של עבודה זרה, דהוי ביטול מקצת וקיום מקצת. או מכל מצות נדה, דהוי ביטול מקצת וקיום מקצת. ולא כל מצות השבת דהוי עוקר כל הגוף, דאי אפשר לו בית דין ועשו קהל על פיהם, דברית דין מביאין עליהם כר והם פטורין, דאיכא למימר לא מפרסמא מילתא כל כך, והאי יחיד תולה בבית דין הוא – אפילו הכי לאו תולה בבית דין הוא, שהרי היה בידו לישאל מפני מה בית דין מביאין פר. ואי שאיל אומרים לו דטעו והזורו. הלכך תולה בעצמו קרינא ביה, ואית ביה צד חיוב מעליא, דהוי כבר אחר תמיד של בין הערבים – אין בו שום פסול, דהכי אמר בפרק "תמיד נשחט" (פסחים נט, א) דאתי עשה דפסח ועשה דאבילת קדשים ודחי עשה דהשלמה. ואיכא נמי שיניי אחריני טובא. והא דכא (מפני) דבין השמשות לית ביה צד חיוב מעליא, דליכא למימר שמא משחשכה נתכפר לו – שהרי בין השמשות כהדף עין ואין אדם בעולם יכול לעמוד עליו אם מן היום או מן הלילה, ופטור. הכי נמי ליכא למימר שמא ממש תולה בעצמו שהרי כבר הורו בית דין. **ולא מיבעיא למאן דאמר בית דין מביאין** – ולא צבור, דלא מפרסמא מלתא היא, והאי יחיד תולה בבית דין הוא ופטור. **אלא אפילו למאן דאמר צבור מביאין** – ואיכא למימר מפרסמא מלתא היא, והאי יחיד לאו תולה בבית דין ותולה בעצמו הוא – אפילו הכי אמר תולה בבית דין הוא, דכי עשה – על פיהן עשה. **לא משכח איניש דלשלייליה** – ולא סליק אדעתיה למישאל למה הביאו צבור פר. הלכך ליכא צד חיוב מעליא, דהוה צד פטור שייך ביה טפי, דתולה בבית דין הוא, הלכך אינו מביא אשם תלוי. **החזיק בדרך** – לילך למדינת הים ועדיין ישנו בעיר. **איכא ביניהו** – לרבי עקיבא פטור דהא החזיק בדרך, דכיון דטרוד הוא לא היה אפשר לו שישמע והזורו בהן, הלכך תולה בבית דין הוא, ופטור לגמרי. **תנא הכי קשיא ליה דבר כולה מלתא משמע** – דהורו לעקור כל הגוף, דהא לא כתיב "מדבר" ואינא איפכא דהורו לבטל במקצת ולקיים במקצת, יכול יהו פטורין ולא הורו לעקור כל הגוף – יהו חייבין. תלמוד לומר ונעלם דבר – בא ללמד דבטול מקצת וקיום מקצת חייב. **מאי משמע** – כלומר, היכי משמע האי "ונעלם" דהוי קיום מקצת ובטול מקצת? **אמר עילא** קרי **ביה ונעלם מדבר** – דהאי מ"ם נדרשת לפניו ולאחריו, וקרי ביה א"דבר". דמ"ם נדרשת לפניו ולאחריו: מדבר ולא כל דבר. **חוקת אמר** – מסיפא דקרא נפקא, "מכל מצות". דמשמע: מכל מצות של שבת, דהוי בטול מקצת, וקיום מקצת. או מכל מצות של עבודה זר

רש"י

בעי רב יוסף אין חרישה כשבת מהו – הכא לא מבעיא ליה לרב יוסף בדבר שאין הצדוקין מודין בכלל, אלא בבטול מקצת וקיום מקצת קא מבעיא ליה. **מי אמרינן בין דקא מזדי** (ובולהו) **כדשנין** – לעיל, דלא הוי עקירת כל הגוף. דמדשיו וזורק שרי, דלא הוי עקירת כל הגוף. (ובולה) **כדשנין** – דהשתהואה שלא כדרכה שריא. **בחרוש ובקציר תשבות** – דמשמע בזמן דאיכא חרישה, דהיינו בשאר שני שבוע, ״תשבות״ – איכא שבת. **בזמן דליכא חרישה** – דהיינו בשביעית, ליכא שבת. **נביא שהתנבא** – בגון שתחלתו בניא של אמת ולבסוף נביא השקר, שהתנבא לעקור דבר מדברי תורה – חייב. ודברי הכל בחנק. **לקיום מקצת ולבטול מקצת** – דשאר מצות רבי שמעון פוטר, והוא הדין לרבנן. **ובעבודה זרה אפילו אמר לך היום עובדה ולמחר בטלה** – דהיינו קיום מקצת ובטול מקצת דעבודה זרה – חייב. דרחמנא אמר ״להדיחך מן הדרך״ – אפילו מקצת דרך. ובעבודה זרה הוא דכתיב. וכי קתני ״חייב״ – בגון שהרבנן בסקילה ולרבי שמעון בחנק. והכי מתרץ ליה רב חסדא בפרק ״אלו הן הנחנקין״ (סנהדרין נ, א). ״והיום עובדה ולמחר בטלה״ – מקצת וקיום מקצת, שמע מינה. **משנה אמר להם טועים אתם** – לא הוי הוראה מעליא, ופטור. דבעינן עד שיורו כולן, כדאמר לעיל. **או שלא היה מופלא של בית דין שם** – אף על גב דלא הוה מסנהדרין עצמן. דאילו הוי מסנהדרין עצמן – אפילו (אם) קטן שבכולן לא היה שם, לא הויא הוראה מעליא, כדאמר לקמן מ״אם כל עדת״, אימא לכולה סנהדרי – הויא הוראה, ואי לא – לא. ואיכא למימר: נצטרך אחד מהן לצאת לדרך, ומינו אחר במקומו. אי נמי, זקן (או) שאין לו בנים היה, לכך נתמנה אחד בסנהדרין. **או זקן שאין ראוי לבנים** – וקשיא לי: מפני מה אין ראוי להוראה? **ונאמר להלן עדה** – ״ושפטו העדה״ ״והצילו העדה״ (במדבר לה) דהיינו סנהדרין, כדתנן בפרק קמא דסנהדרין (ב, א). **נאמר כאן עדה** – דכתיב (ויקרא ד) ״אם כל עדת ישראל ישגו״. **ושפטו את העדה** – מה להלן ראויין להוראה בו'. גמרא **ותתם מנא לן** – דכולהו דהויין ראויין להוראה. **אמר רב חסדא** – גמר ממשה. דמשה אוקי סנהדרין דהוו כולן ראויין להוראה, דכתיב ״והתייצבו שם עמך״ – עמך בדומין לך, דליהוי (הם) כולן ראויין להוראה. הכי נמי בעינן דסנהדרי דעלמא ליהוו ראויין להוראה. והואיל ומצינו ד״עדה״ האמורה כאן כולן ראויין להוראה – שמעינן מינה נמי דהיינו סנהדרי גדולה. דתניא בתורת כהנים: ״עדת ישראל״ – עדה המיוחדת לכל ישראל, ואיזו – זו סנהדרי גדולה. **ואימא עמך משום שבינה** – דלגופיה הוא דאתא, כלומר שיהו עומדין עמך ולא יכנסו לפני ולפנים במקום שכינה. דסלקא דעתא אמינא והואיל דכתב ״אספה לי״ – דיכנסו במקום שכינה, קא משמע לן. ולישנא אחרינא: ״עמך״ משום שכינה – כלומר ברור צדיקים גמורים, שאני רואה להשרות שכינה עליהם. **אתך** בדומין לך – שיהיו ראויין להוראה. **משנה הורו בית דין שוגגין ועשו הקהל שוגגין** – על פיהם, בית דין מביאין פר. רבי מאיר כדאית ליה, ורבי יהודה כדאית ליה, ורבי שמעון כדאית ליה, דהוי הוראה מעליא. **הורו בית דין מיודעין ועשו הקהל שוגגין** – לא הוי הוראה מעליא, ד״אם כל עדת ישראל ישגו״ כתיב, דבעינן שוגגין בבית דין. והכא הוה ליה שגגת מעשה בלא הוראה, ומביאין כל אחד מן הקהל כשבה או שעירה, דכיחיד דמו. **הורו בית דין שוגגין ועשו הקהל מיודעים פשוטים** – דמזיד לאו בר קרבן הוא. **גמרא מנא הני מילי דרשונין ועשו מיודעים דפשוטין** – דמזיד לאו בר קרבן הוא לא צבור ולא יחיד. הא שוגג דומיא דמזיד, דלא הוי ממש תולה בבית דין – הורו שוגג תולה בעצמן, וחזיב בשגגת מעשה קרינא ביה. **בגון שהורו בית דין שחלב מותר** – שעל הקרב ולא שעל הכליות. דלא הוי עוקר כל הגוף. **ונתחלף חלב בשומן ואבלו** – דחזלה, דתולה בעצמן הוא. והאי דקרי ליה דומיא דמזיד – משום דבי היכי דמזיד לאו תולה בבית דין הוא, האי שוגג נמי לאו תולה בבית דין הוא. ותפשוט האי דבעי רמי בר חמא (לעיל ב, א). **אמר לך** – רמי בר חמא: האי דקתני ״שוגגין ועשו מזידים״ – לאו למידק מינה קא אתי, אלא אידיד דתנא ״מזידין ועשו שוגגין״ תנא נמי ״שוגגין ועשו מזידים״, ובדי נסבה ולא דייקיה מינה כלום. ובעיא דידיה מהא ליכא למשמע מינה. **משנה הורו בית דין ועשו כל הקהל או רובן על פיהן מביאין פר** – (כגון) בית דין ולא צבור. **בעבודה זרה בית דין מביאין פר ושעיר דברי רבי מאיר** – דבעבודה זרה בהוראה פר ושעיר מיתתי, דכתיב בפרשת ״שלח לך אנשים״: ״וכי תשגו ולא תעשו את כל המצות האלה״ – דהיינו בעבודה זרה, כדאמר לקמן בפרק ״הורה כהן משיח״: איזו היא מצוה שעקרה כנגד כל המצות – הוי אומר זה עבודה זרה. וכתיב (במדבר טו): ״ועשו כל העדה פר בן בקר אחד לעולה לריח ניחוח לה׳ ומנחתו ונסכו כמשפט ושעיר עזים אחד לחטאת״. **רבי יהודה אומר שנים עשר שבטים מביאין שנים עשר פרים** – דכל שבט ושבט אקרי קהל, ונסכו: צבור מביאין פר ולא בית דין.

רבי

רש"י

1 בְּעֵי רַב יוֹסֵף: אֵין חֲרִישָׁה כְּשַׁבָּת, מַהוּ? מִי אָמְרִינַן
2 כֵּיוָן דְּקָא מוֹדוּ בְּכוּלְּהוּ מִילְּתָא, בְּבִיטּוּל מִקְצָת וְקִיּוּם
3 מִקְצָת דָּמֵי, אוֹ דִלְמָא כֵּיוָן דְּקָא עָקְרִין לַיהּ לְחֲרִישָׁה
4 כָּל עִיקָּר, כְּעַקִּירַת גּוּף דָּמֵי? תָּא שְׁמַע: יֵשׁ נִדָּה
5 בַּתּוֹרָה, אֲבָל הַבָּא עַל שׁוֹמֶרֶת יוֹם כְּנֶגֶד יוֹם פָּטוּר;
6 וְאַמַּאי? הָא עָקְרִין לְשׁוֹמֶרֶת יוֹם כְּנֶגֶד יוֹם כָּל עִיקָּר!
7 אָמַר לְךָ רַב יוֹסֵף: שׁוֹמֶרֶת יוֹם דְּקָאֲמְרִין מִדִּשְׁנִין. תָּא
8 שְׁמַע: יֵשׁ שַׁבָּת בְּתוֹרָה, אֲבָל הַמּוֹצִיא מְרְשׁוּת הַיָּחִיד
9 לִרְשׁוּת הָרַבִּים פָּטוּר; וְאַמַּאי? הָא עָקְרִין לְהוֹצָאָה כָּל
10 עִיקָּר! - הָתָם נַמִּי כִּדְשָׁנִין. תָּא שְׁמַע: יֵשׁ עֲבוֹדָה זָרָה
11 בַּתּוֹרָה אֲבָל הַמְשַׁתַּחֲוֶה פָּטוּר; אַמַּאי? הָא עָקְרִין
12 לְהִשְׁתַּחֲוָיָה כָּל עִיקָּר! אָמְרִי: הִשְׁתַּחֲוָיָה נַמִּי כִּדְשָׁנִין.
13 בָּעֵי רַבִּי יִרְמְיָה: אֵין שַׁבָּת בַּשְּׁבִיעִית, מַהוּ? - בְּמַאי
14 טָעוּ? - בְּהָהֵן קְרָא: "בַּחֲרִישׁ וּבַקָּצִיר תִּשְׁבֹּת", בְּזְמַן
15 דְּאִיכָּא חֲרִישָׁה אִיכָּא שַׁבָּת, וּבְזְמַן דְּלֵיכָּא חֲרִישָׁה לֵיכָּא
16 שַׁבָּת, מִי אָמְרִינַן: כֵּיוָן דִּמְקַיְּימִין לָהּ בְּשָׁאַר שְׁנֵי שָׁבוּעַ,
17 כְּבִיטּוּל מִקְצָת וְקִיּוּם מִקְצָת דָּמֵי, אוֹ דִלְמָא כֵּיוָן דְּקָא
18 עָקְרִין לַיהּ בַּשְּׁבִיעִית, כְּעַקִּירַת הַגּוּף דָּמֵי? אָמַר
19 רַבִינָא, תָּא שְׁמַע: נָבִיא שֶׁנִּתְנַבֵּא לַעֲקוֹר דָּבָר מִדִּבְרֵי
20 תּוֹרָה - חַיָּב, לְבִיטּוּל מִקְצָת וּלְקִיּוּם מִקְצָת - רַבִּי
21 שִׁמְעוֹן אוֹמֵר: פָּטוּר. וְלַעֲבוֹדָה זָרָה, אֲפִילּוּ אָמַר: הַיּוֹם
22 עוֹבְדָהּ וּלְמָחָר בְּטֵלָהּ - חַיָּב; שְׁמַע מִינָּהּ: אֵין שַׁבָּת
23 בַּשְּׁבִיעִית - בְּכִיטּוּל מִקְצָת וְקִיּוּם מִקְצָת דָּמֵי, שְׁמַע
24 מִינָּהּ. **משנה** הוֹרוּ בֵּית דִּין, וְיָדַע אֶחָד מֵהֶן שֶׁטָּעוּ
25 וְאָמַר לָהֶן: "טוֹעִין אַתֶּם", אוֹ שֶׁלֹּא הָיָה מוּפְלָא שֶׁל
26 בֵּית דִּין שָׁם, אוֹ שֶׁהָיָה אֶחָד מֵהֶן גֵּר אוֹ מַמְזֵר אוֹ נָתִין,
27 אוֹ זָקֵן שֶׁלֹּא רָאוּי לְבָנִים - חַיָּב לְהוֹרוֹת. **גמרא** מַאי
28 "עֵדָה"? וְאֵימָא לְהֶלֵּן "עֵדָה", מָה "עֵדָה" הָאֲמוּרָה כָּאן
29 כּוּלָּן רְאוּיִן לְהוֹרָאָה, אַף "עֵדָה" הָאֲמוּרָה כָּאן - עַד
30 שֶׁיִּהְיוּ כּוּלָּן רְאוּיִן לְהוֹרָאָה. **גמרא** אוֹ שֶׁלֹּא הָיָה
31 מוּפְלָא שֶׁל בֵּית דִּין שָׁם. מַנְלַן? אָמַר רַב שֵׁשֶׁת, וְכֵן
32 תָּנָא דְּבֵי רַבִּי יִשְׁמָעֵאל, מִפְּנֵי מָה אָמְרוּ: הוֹרוּ בְּדָבָר
33 שֶׁהַצַּדּוֹקִין מוֹדִין בּוֹ - פְּטוּרִין? מִפְּנֵי שֶׁהָיָה לָהֶם לִלְמוֹד
34 וְלֹא לְמֵדוּ. לֹא הָיָה מוּפְלָא שֶׁל בֵּית דִּין שָׁם נַמִּי
35 פְּטוּרִין, מִפְּנֵי שֶׁהָיָה לָהֶם לִלְמוֹד וְלֹא לְמֵדוּ. "נֶאֱמַר
36 שָׁם עֵדָה וְנֶאֱמַר כָּאן עֵדָה... עַד שֶׁיִּהוּ כּוּלָּן רְאוּיִן לְהוֹרָאָה". וְהָתָם מְנָלַן? דְּאָמַר רַב חִסְדָּא אָמַר קְרָא: "וְהִתְיַצְּבוּ שָׁם עִמָּךְ", "עִמָּךְ"
37 - בְּדוֹמִין לָךְ. וְאֵימָא: עִמָּךְ לַשְּׁכֵינָה? אֶלָּא אָמַר רַב נַחְמָן בַּר יִצְחָק, אָמַר קְרָא: "וְנָשְׂאוּ אִתְּךָ", אִתְּךָ - בְּדוֹמִין לָךְ. **משנה** הוֹרוּ בֵּית
38 דִּין שֶׁוֹּגְגִין וְעָשׂוּ כָּל הַקָּהָל שׁוֹגְגִין - מְבִיאִין פָּר, מְיוּדְּעִין וְעָשׂוּ שׁוֹגְגִין - מְבִיאִין שְׂעִירָה, שׁוֹגְגִין וְעָשׂוּ מְיוּדְּעִין - חֲרֵי אֵלּוּ פְּטוּרִין.
39 **גמרא** "שׁוֹגְגִין וְעָשׂוּ מְיוּדְּעִין - חֲרֵי אֵלּוּ פְּטוּרִין". הָא שׁוֹגֵג דִּימְיָא כְּמֵזִיד - חַיָּב, וְהֵיכִי דָּמֵי? שֶׁהוֹרוּ בֵּית דִּין שֶׁחֵלֶב מוּתָּר וְנִתְחַלֵּף
40 לוֹ בְּשׁוּמָּן וַאֲכָלוֹ, לֵימָא: תִּפְשׁוֹט הָא דְּבָעֵי רַבִּי יִרְמְיָה בַּר חַמָּא! אָמַר לָךְ, מִשּׁוּם דְּתָנָא רֵישָׁא: מְיוּדְּעִין וְעָשׂוּ שׁוֹגְגִין, תָּנָא סֵיפָא: שׁוֹגְגִין וְעָשׂוּ
41 מְיוּדְּעִין. **משנה** הוֹרוּ בֵּית דִּין וְעָשׂוּ כָּל הַקָּהָל אוֹ רוּבָּן עַל פִּיהֶן - מְבִיאִין פָּר, וּלְעַבוֹדָה זָרָה - מְבִיאִין שְׂעִיר, דִּבְרֵי רַבִּי מֵאִיר;
42 רַבִּי יְהוּדָה אוֹמֵר: שְׁנֵים עָשָׂר שְׁבָטִים מְבִיאִין שְׁנֵים עָשָׂר פָּרִים, וּלְעַבוֹדָה זָרָה - מְבִיאִין שְׁנֵים עָשָׂר פָּרִים וּשְׁנֵים עָשָׂר שְׂעִירִים;

רבי

רבי שמעון אומר שלש עשרה פרים – פר לכל שבט ושבט, ופר לבית דין. וטעמייהו דכולהו מפרש בגמרא. הורו בית דין ועשו שבעה שבטים או רובו – של כל שבט ושבט דשבעה שבטים, וכגון דהוי רובן של ישראל – מביאין פר וכו', דברי רבי מאיר. ודסבירא ליה: בית דין מביאין פר ולא צבור. רבי יהודה אומר שבעה שבטים שחטאו מביאין שבעה פרים ושאר שבטים שלא חטאו מביאין פר פר על יחידם – כלומר, פר לכל שבט ושבט. ואמר בגמרא השבעה דקאמר רבי יהודה לאו דוקא, דהוא הדין לשבט אחד שחטא או לשנים או לשלשה שבטים, ובית דין הגדול, שהשאר שבטים שלא חטאו מביאין על ידיהן פר פר. ואיידי דקאמר רבי מאיר שבעה דאיהו בעי רובא ממש, קאמר רבי יהודה נמי. וחכמים אומרים אין חייבים פר אלא על הוראת בית דין הגדול – אבל שבט אחד בהוראת בית דין כשגגת מעשה דמי, ומביאין כל אחד כשבה או שעירה. עדת ישראל – היינו סנהדרין בלומר, סנהדרין של ישראל, דהיינו בית דין הגדול. גמרא ידעי שהורו ושעו מה שהורו – בלומר, הורו בית דין שחלב מותר בבטול מקצת, ועשו קהל על פיהן ואכלו שוגגין חלב זה, דהוי כשגגת מעשה בלבד, וחד בהוראה. ואדר כך ידעו שהורו שלא כראוי, אלא שטעו במה שהורו, דאינם יודעים אם על החלב הורו או על הדם, יכול יהו חייבין פר דליהדי הוראה מעליא. תלמוד לומר ונודעה החטאת – "אשר חטאו עליה והקריבו". בלומר, דצריך שיודע החטאת, שיהיו יודעין על מה הורו, אם על החלב או על הדם. ולא שידעו החוטאין – דלא סגי בידיעה דחוטאין, דאף על גב דעשו בהוראה, דממה נפשך חד מנייהו בהוראה הוה, דאכא אכלי לתרוייהו חלב ודם – אפילו הכי פטורין, דצריך שיכרר להם אותו חטא שעשו בהוראה. חטאו שני שבטים מביאין שני פרים – והוא הדין דכי חטא שבט אחד שמביא פר אחד. והא קא משמע לן דשני שבטים לא סגי להו בפר אחד. לחייב על כל קהל וקהל – דשבט אחד איקרי קהל, כדמפרש טעמא לקמן. מה הקהל האמור למעלה בית דין עם הקהל – דתרוייהו כתיב למעלה בית דין עם קהל, דכתיב "ונעלם דבר מעיני הקהל", דהאי "מעיני" היינו בית דין. אף קהל האמור למטה – "והקריבו הקהל" – בית דין עם הקהל. הכי דריש רבי מאיר: מה "קהל" האמור למעלה "ונעלם דבר מעיני הקהל" – בית דין ולא קהל. כלומר, דהוראה תלויה היא בבית דין ולא בקהל, דהא לא כתיב "ונעלם מקהל" אלא "מעיני הקהל" – דמשמע: מבית דין של קהל ולא מקהל. אף "קהל" האמור למטה "והקריבו הקהל" – בית דין ולא צבור. מה נשתנ – דתנן במסכת כריתות בפרק "ספק אכל חלב" (יט, א):

חלב ונותר לפניו, ואכל את אחד מהם ואינו יודע איזה מהן אכל. רבי אליעזר מחייב חטאת, ורבי יהושע פוטר. ותניא, אמר רבי אליעזר: מה נפשך, אם חלב אכל – חייב, אם נותר אכל – חייב. אמר לו רבי יהושע: דרי הוא אומר "אשר חטא בה" – עד שיודע לו במאי חטא. הכא נמי סבירא ליה לרבי אליעזר: מה נפשך, אם חלב אכלו בהוראה – מביאין פר, ואם דם אכלו בהוראה – מביאין פר חייבין ממה נפשך. אפילו תימא רבי אליעזר ושאני הכא דכתיב ונודעה החטאת אשר חטאו עליה והקריבו – דמשמע שיודע להם החטוא שחטאו עליו על פי בית דין. התם נמי הא כתיב אשר חטא בה – דמשמע עד שיודע לו במה חטא. בה – (פרט למתעסק ד"בה") משמע דמתכוין לעשות החטא, פרט למתעסק בשבת, כגון שנתכוין להגביה את התלוש וחתך את המחובר, דפטור. אבל מתעסק בחלבים ובעריות חייב, שכבר נתנה. כדאמר בפרק "ארבע מיתות" (סנהדרין סב, ב). ארבעה קהל כתיבי – "מעיני הקהל" "והקריבו הקהל". דלימא קרא "מעיני קהל", מאי "הקהל" – תרי, וליכתוב קרא "והקריבו קהל" מאי "הקהל" תרי. והרי ארבעה. "חטאת הקהל" לא קא חשיב, דהא לא כתיב לא בהוראה ולא בהקרבה. לחייב על כל קהל וקהל – על כל שבט ושבט. דשבט אחד איקרי קהל, כדאמר לקמן. וחד להוראה תלויה בבית דין – כדאמר לעיל (ג, א): "הקהל ועשו" – הוראה תלויה בבית דין ועשויה בקהל. וחד למידה (לגרירה), דשאר שבטין שלא חטאו נגררין אחר החוטאין, ומביאין על ידיהם פר פר. וחד לשבט שעשה בהוראת בית דינו – כדתנן בסיפא דמתניתין: הורו בית דין של אחד מן השבטים כו'. שלשה קהל כתיבי – "מעיני הקהל" לא דרשינן ביה תרתי, דהא לשמוע הוא דאתא, דאורחיה דקרא דמשתעי הכי, כדאמרי אינשי: מעיני הפלניא. הכא נמי "מעיני הקהל" משמע, מעיני של קהל, וחד הוא. אבל "והקריבו הקהל" דרשינן ביה תרי, דלכתוב קרא "והקריבו קהל", מאי "הקהל" – תרי, דא תלת. חד לחייב על כל קהל וקהל – דרבי שמעון נמי סבירא ליה דחשבט אחד איקרי קהל, איתרי ליה תרי לגזירה שוה, נאמר "קהל" למעלה וכו'. ורבי שמעון בן אלעזר מאי טעמא – דכתיב בהוראה דעבודה זרה בפרשת "שלח לך אנשים": "והיה אם מעיני העדה", אלמא אפילו מיעוטא חטאו מביאין פר ושעירה: דכתיב "מעיני" – משמע מקצת עיני ולא כל עיני. וכתיב "כי לכל" – משמע דרובא אין, דרובו ככולו, ומיעוטא לא. הא ביצד? וכו' ד"מעיני" אפילו מיעוט קהל – כגון ברוב שבטים, והאי דכתיב "כי לכל" דבעינן רובא דקהל אפילו במיעוט שבטים.

ורבי

1 רַבִּי שִׁמְעוֹן אוֹמֵר: שְׁלֹשָׁה עָשָׂר פָּרִים, וּבַעֲבוֹדָה זָרָה -
2 שְׁלֹשָׁה עָשָׂר פָּרִים תְּשֻׁלָּשָׁה עָשָׂר שְׁעִירִים, פָּר וְשָׂעִיר
3 לְכָל שֵׁבֶט וְשֵׁבֶט, פָּר וְשָׂעִיר לְבֵית דִּין. הוֹרוּ בֵית דִּין
4 וְעָשׂוּ שִׁבְעָה שְׁבָטִים אוֹ רוּבּוֹ עַל פִּיהֶן - מְבִיאִין פָּר,
5 וּבַעֲבוֹדָה זָרָה - מְבִיאִין פָּר וְשָׂעִיר, דִּבְרֵי רַבִּי מֵאִיר;
6 רַבִּי יְהוּדָה אוֹמֵר: שִׁבְעָה שְׁבָטִים שֶׁחָטְאוּ מְבִיאִין שִׁבְעָה
7 פָּרִים, וּשְׁאָר שְׁבָטִים שֶׁלֹּא חָטְאוּ מְבִיאִין עַל יְדֵיהֶן פָּר,
8 שֶׁאַף אִלּוּ שֶׁלֹּא חָטְאוּ מְבִיאִין עַל יְדֵי חוֹטְאִין; רַבִּי
9 שִׁמְעוֹן אוֹמֵר: שְׁמוֹנָה פָּרִים, וּבַעֲבוֹדָה זָרָה - שְׁמוֹנָה
10 פָּרִים וּשְׁמוֹנָה שְׂעִירִים, פָּר וְשָׂעִיר לְכָל שֵׁבֶט וְשֵׁבֶט, פָּר
11 וְשָׂעִיר לְבֵית דִּין. הוֹרוּ בֵית דִּין שֶׁל אֶחָד מִן הַשְּׁבָטִים
12 וְעָשָׂה אוֹתוֹ הַשֵּׁבֶט עַל פִּיהֶן - אוֹתוֹ שֵׁבֶט הוּא חַיָּב,
13 וּשְׁאָר כָּל הַשְּׁבָטִים פְּטוּרִין, דִּבְרֵי רַבִּי יְהוּדָה; וַחֲכָמִים
14 אוֹמְרִים: אֵין חַיָּבִין אֶלָּא עַל הוֹרָיוֹת בֵּית דִּין הַגָּדוֹל
15 בִּלְבָד, שֶׁנֶּאֱמַר "וְאִם כָּל עֲדַת יִשְׂרָאֵל יִשְׁגּוּ", וְלֹא עֲדַת
16 אוֹתוֹ שֵׁבֶט. גמרא תָּנוּ רַבָּנָן: יָדְעוּ שֶׁהוֹרוּ וְעָשׂוּ מַה
17 הוֹרוּ, יָכוֹל יְהוּ חַיָּבִין? תַּלְמוּד לוֹמַר: "וְנוֹדְעָה הַחַטָּאת",
18 וְלֹא שֶׁיְּוֹדְעוּ הַחוֹטְאִין; "אֲשֶׁר חָטְאוּ" - חָטְאוּ שְׁנֵי שְׁבָטִים
19 מְבִיאִין שְׁנֵי פָרִים, חָטְאוּ שְׁלֹשָׁה מְבִיאִין שְׁלֹשָׁה. אוֹ
20 אֵינוֹ אוֹמֵר אֶלָּא חָטְאוּ שְׁנֵי יְחִידִים מְבִיאִין שְׁנֵי פָּרִים,
21 חָטְאוּ שְׁלֹשָׁה מְבִיאִין שְׁלֹשָׁה? תַּלְמוּד לוֹמַר: "הַקָּהָל",
22 הַקָּהָל חַיָּב, וְכָל קָהָל וְקָהָל חַיָּב, בְּיצַד? חָטְאוּ שְׁנֵי
23 שְׁבָטִים מְבִיאִין שְׁנֵי פָּרִים, חָטְאוּ שִׁבְעָה מְבִיאִין שִׁבְעָה,
24 וּשְׁאָר שְׁבָטִים שֶׁלֹּא חָטְאוּ מְבִיאִין עַל יְדֵיהֶן פָּר פָּר,
25 שֶׁאַפִּילּוּ אִלּוּ שֶׁלֹּא חָטְאוּ מְבִיאִין עַל יְדֵי הַחוֹטְאִין, לָכֵךְ
26 נֶאֱמַר "קָהָל" - לְחַיֵּב עַל כָּל קָהָל וְקָהָל, דִּבְרֵי רַבִּי
27 יְהוּדָה; רַבִּי שִׁמְעוֹן אוֹמֵר: שִׁבְעָה שְׁבָטִים שֶׁחָטְאוּ מְבִיאִין
28 שִׁבְעָה פָּרִים, וּבֵית דִּין מְבִיאִין עַל יְדֵיהֶן פָּר, שֶׁנֶּאֱמַר
29 לְמַטָּה "קָהָל", נֶאֱמַר לְמַעְלָה "קָהָל", מַה "קָהָל" הָאָמוּר
30 לְמַעְלָה - בֵּית דִּין עִם הַקָּהָל, אַף "קָהָל" הָאָמוּר לְמַטָּה
31 - בֵּית דִּין עִם הַקָּהָל; רַבִּי מֵאִיר אוֹמֵר: שִׁבְעָה שְׁבָטִים
32 שֶׁחָטְאוּ - בֵּית דִּין מְבִיאִין עַל יְדֵיהֶם פָּר וְהֵן פְּטוּרִין,
33 נֶאֱמַר "קָהָל" לְמַטָּה וְנֶאֱמַר "קָהָל" לְמַעְלָה, מַה "קָהָל"
34 הָאָמוּר לְמַעְלָה - בֵּית דִּין וְלֹא צִבּוּר, אַף "קָהָל" הָאָמוּר
35 לְמַטָּה - בֵּית דִּין וְלֹא צִבּוּר; רַבִּי שִׁמְעוֹן בֶּן אֶלְעָזָר
36 אוֹמֵר מִשְּׁמוֹ: חָטְאוּ שִׁשָּׁה שְׁבָטִים וְהֵם רוּבּוֹ שֶׁל קָהָל, אוֹ שִׁבְעָה אַף עַל פִּי שֶׁאֵינוּ רוּבּוֹ שֶׁל קָהָל - מְבִיאִין פָּר. אָמַר מָר: "וְנוֹדְעָה
37 הַחַטָּאת" - וְלֹא שֶׁיְּוֹדְעוּ הַחוֹטְאִין. כַּאן תַּנָּא? אָמַר רַב יְהוּדָה אָמַר רַב, וְאִיתֵימָא רַבָּה: דְּלָא כְּרַבִּי אֱלִיעֶזֶר; דְּתַנְיָא, אָמַר רַבִּי אֱלִיעֶזֶר:
38 מַה נַּפְשֵׁךְ? אִם חֵלֶב אָכַל חַיָּב, נוֹתָר אָכַל חַיָּב. רַב אַשִׁי אָמַר: אֲפִילּוּ תֵּימָא רַבִּי אֱלִיעֶזֶר, שְׁאנִי הָכָא, דִּכְתִיב: "אֲשֶׁר חָטְאוּ עָלֶיהָ".
39 הָתָם נַמִּי הָכְתִיב: "אֲשֶׁר חָטָא בָּהּ"! - הַהוּא מִיבָּעֵי לֵיהּ: פָּרט לְמִתְעַסֵּק. מַאי טַעְמָא דְּרַבִּי יְהוּדָה? קָסָבַר: אַרְבָּעָה קָהָלִי כְּתִיבִי,
40 "קָהָל", "הַקָּהָל", "קָהָל", "הַקָּהָל", חַד לְחַיֵּב עַל כָּל קָהָל וְקָהָל, וְחַד לְהוֹרָאָה תְּלוּיָה בְּבֵית דִּין וּמַעֲשָׂה תָּלוּי בָּקָהָל, וְחַד לִגְרִירָה,
41 וְחַד לְשֵׁבֶט שֶׁעָשָׂה בְּהוֹרָאַת בֵּית דִּין. - וְרַבִּי שִׁמְעוֹן? - תֵּילְתָא קָהָלֵי כְּתִיבִי, "הַקָּהָל", "קָהָל", "הַקָּהָל", "מֵעֵינֵי הַקָּהָל" אוֹרְחֵיהּ
42 דִּקְרָא הוּא, כִּדְאָמְרִי אֱינָשֵׁי: מֵעֵינֵי דִּפְלָנְיָא, חַד לְחַיֵּב עַל כָּל קָהָל וְקָהָל, וּתְרֵי אַהֲדָדֵי, נֶאֱמַר לְמַטָּה "קָהָל" וְנֶאֱמַר לְמַעְלָה "קָהָל",
43 מַה לְּהַלָּן בֵּית דִּין עִם הַקָּהָל, אַף כָּאן בֵּית דִּין עִם הַקָּהָל. - וְרַבִּי מֵאִיר? - "קָהָל" "הַקָּהָל" לָא דָּרֵישׁ, הִלְכָךְ תְּרֵי קָהָלֵי כְּתִיבִי,
44 מִיבָּעֵי לֵיהּ לְנֶאֱמַר לְמַטָּה "קָהָל", נֶאֱמַר לְמַעְלָה "קָהָל", מַה לְּהַלָּן בֵּית דִּין וְלֹא צִבּוּר, אַף כָּאן בֵּית דִּין וְלֹא צִבּוּר. - וְרַבִּי שִׁמְעוֹן בֶּן
45 אֶלְעָזָר מַאי טַעְמָא? - פְּתִיב: "וְהָיָה אִם מֵעֵינֵי הָעֵדָה", אַלְמָא מִיעוּטָא דִּכְתִיב: "מֵעֵינֵי", וּכְתִיב: "כִּי לְכָל הָעָם בִּשְׁגָגָה", לְמִימְרָא
46 דִּרְוּבָּא - אִין, מִיעוּטָא - לָאו! הָא בְּיצַד? עָשׂוּ שִׁשָּׁה וְהֵן רוּבּוֹ שֶׁל קָהָל, אוֹ שִׁבְעָה אַף עַל פִּי שֶׁאֵינָן רוּבּוֹ שֶׁל קָהָל - חַיָּבִין.

ורבי

הוריות. פרק ראשון – הורו בית דין דף ה עמוד ב – מתוך מהדורות "אבן ישראל – (שטיינזלץ)"

רש"י

ורבי שמעון ורבי מאיר – דדרשי תרי "קהל" לגורה שוה, ולא אייתר חד להוראה תלויה בבית דין, אם כן הוראה תלויה בבית דין מנא לה? **מעני העדה נעשתה לשגגה** – שתעשה לשגגה על ידי אחרים, דהיינו על ידי הוראת בית דין. דהוראה תלויה בבית דין. **רבא אמר כי לכל העם בשגגה** – שיהו כולם תלויין בשגגת הקהל ובית דין, דהוראה תלויה בבית דין ומעשה תלוי בקהל. **הוה אמינא אפילו פיקוח** – חטאו מביאין פר. **הוה אמינא בית דין בהדי רובא** – ולא יהו מביאין פר עד שיעשו בית דין עם הצבור, דליבעי לבית דין הוראה ועשיה, כתב רחמנא "והיה אם מעיני העדה נעשתה לשגגה" – שתעשה שגגה על ידי אחרים, דהוראה בלבד תלויה בבית דין. **ליפלגו מעני מעני** – כתיב הכא "מעיני הקהל" וכתיב בעבודה זרה "והיה אם מעיני העדה". **אבל חד שבט דליבא רובא לא** – והוא הדין לשנים או שלשה שבטים. **רבי שמעון תמניא בעי** – פר לכל שבט ושבט, ופר לבית דין. **אי בהוראת בית דינו** רבי שמעון ליח ליה – דהא לא מייתר ליה (לא) קהל להוראת בית דינו. **אלא לאו רבי יהודה היא** – וקתני: מה הן מביאין – פר אחד. **אלמא** לא מייתר שאר שבטים בהדיה. **אמרי הכא במאי עסקינן** וכו' – ותנא קמא רבי שמעון בן אלעזר הוא. ורבי שמעון דאמר שני פרים קסבר פר לכל שבט ושבט, דשבט אחד איקרי קהל. כגון שחטאו שבעה שבטים והן רובן של קהל, דכי הויא רובא גברי ורובא בשבטים הוא דמביא פר לכל שבט ושבט ופר לבית דין. אבל היכא דאיכא ששה והן רובא, או שבעה ואינן רובא כגון דלאו רובא, בגברי ורובא בשבטים – כחד שבט דמו, ומביאין פר אחד ופר לבית דין. **איבעיא להו שבט אחד ששעה בהוראת בית דין הגדול** לרבי שמעון מי מייתו – פר או לאו? **מי אמרינן כי אמר רבי שמעון לחייב על כל קהל**

1 וְרַבִּי שִׁמְעוֹן וְרַבִּי מֵאִיר, דִּהוֹרָאָה תְּלוּיָה בְּבֵית דִּין
2 וּמַעֲשֶׂה תָּלוּי בְּקָהָל מָנָא לְהוּ? אֲמַר אַבָּיֵי, דְּאָמַר קְרָא:
3 "וְהָיָה אִם מֵעֵינֵי הָעֵדָה נֶעֶשְׂתָה לְשִׁגְגָה". רָבָא אָמַר:
4 מִ"לְכָל הָעָם בִּשְׁגָגָה". וּצְרִיכָא, דְּאִי כָּתַב רַחֲמָנָא
5 "וְהָיָה אִם מֵעֵינֵי הָעֵדָה נֶעֶשְׂתָה לְשִׁגְגָה", הָוֵה אָמֵינָא
6 אֲפִילּוּ מִיעוּטָא, לְהָכֵי כָּתִיב "לְכָל הָעָם בִּשְׁגָגָה"; וְאִי
7 כָּתַב "לְכָל הָעָם בִּשְׁגָגָה", הָוֵה אָמֵינָא עַד דְּעָבְדֵי בֵּית
8 דִּין בַּהֲדֵי רוּבָּא, לְהָכֵי כָּתִיב "וְהָיָה אִם מֵעֵינֵי הָעֵדָה
9 נֶעֶשְׂתָה לְשִׁגְגָה". - וְהָא כִּי כָּתְבִי הָנֵי קְרָאֵי - כַּעֲבוֹדָה
10 זָרָה הוּא דִּכְתִיבִי: - לְפִינָן "מַעֲנֵי" "מֵעֵינֵי". "הוֹרוּ בֵּית
11 דִּין שֶׁל אֶחָד" וכו'. אֵיבָעֵיָא לְהוּ: שֵׁבֶט אֶחָד לְרַבִּי
12 יְהוּדָה בְּהוֹרָאַת בֵּית דִּין הַגָּדוֹל, מִי מַיְיתִי שְׂאָר שְׁבָטִים
13 אוֹ לָא? מִי אֲמְרִינַן: שִׁבְעָה שְׁבָטִים הוּא דְּמַיְיתִי שְׂאָר
14 שְׁבָטִים בַּהֲדֵייהוּ, מִשּׁוּם דְּאִיפְּא רוּבָּא, אֲבָל חַד שֵׁבֶט
15 דְּלֵיכָּא רוּבָּא לָא, אוֹ דִלְמָא לֹא שְׁנָא? תָּא שְׁמַע: מַה
16 הֵן מְבִיאִין? פָּר אֶחָד, רַבִּי שִׁמְעוֹן אוֹמֵר: שְׁנֵי פָּרִים;
17 בְּמַאי עָסְקִינַן? אִילֵימָא שֶׁחָטְאוּ שִׁבְעָה, רַבִּי שִׁמְעוֹן
18 תְּמַנְיָא בָּעֵי! אֶלָּא דְּחָטָא שֵׁבֶט אֶחָד. בְּמַאי? אִי
19 בְּהוֹרָאַת בֵּית דִּינוֹ, רַבִּי שִׁמְעוֹן לֵית לֵיהּ! אֶלָּא לָאו
20 בְּהוֹרָאַת בֵּית דִּין הַגָּדוֹל. וְתָנָא קַמָּא מַנִּי? אִי נֵימָא רַבִּי
21 מֵאִיר, הָא רוּבָּא בָּעֵי! אֶלָּא לָאו רַבִּי יְהוּדָה, וּכְגוֹן
22 שֶׁחָטָא שֵׁבֶט אֶחָד. אֲמְרִי: הָכָא בְּמַאי עָסְקִינַן - כְּגוֹן
שֶׁחָטְאוּ שִׁשָּׁה שְׁבָטִים וְהֵן רוּבָּן שֶׁל קָהָל, וְרַבִּי שִׁמְעוֹן בֶּן אֶלְעָזָר הִיא; רַבִּי שִׁמְעוֹן בֶּן
אֶלְעָזָר אוֹמֵר מִשְּׁמוֹ: חָטְאוּ שִׁשָּׁה וְהֵן רוּבּוֹ שֶׁל קָהָל, אוֹ שֶׁבָּעָה אַף עַל פִּי שֶׁאֵינָן רוּבּוֹ שֶׁל קָהָל - מְבִיאִין פָּר. תָּא שְׁמַע, רַבִּי יְהוּדָה
אוֹמֵר: שֵׁבֶט שֶׁעָשָׂה בְּהוֹרָאַת בֵּית דִּינוֹ - אוֹתוֹ הַשֵּׁבֶט חַיָּיב וּשְׁאָר כָּל הַשְּׁבָטִים פְּטוּרִין, וּבְהוֹרָאַת בֵּית דִּין הַגָּדוֹל - אֲפִילּוּ שְׂאָר שְׁבָטִים
חַיָּיבִים, שְׁמַע מִינָּךְ. אָמַר רַב אַשִׁי: מַתְנִיתִין נַמִּי דַּיְיקָא, דְּקָתָנֵי: וְעָשָׂה אוֹתוֹ הַשֵּׁבֶט עַל פִּיהֶם - אוֹתוֹ הַשֵּׁבֶט חַיָּיב וּשְׁאָר כָּל הַשְּׁבָטִים
פְּטוּרִין, לָמָּה לִי לְמֵיתְנָא "וּשְׁאָר שְׁבָטִים פְּטוּרִים"? הָא תְּנָא "אוֹתוֹ הַשֵּׁבֶט חַיָּיב", וְכֵיוָן דְּתָנָא "אוֹתוֹ הַשֵּׁבֶט חַיָּיב", מְסֵילָא יָדְעִינַן שְׂאָר
שְׁבָטִים פְּטוּרִין! אֶלָּא הָא קָמַשְׁמַע לָן, בְּהוֹרָאַת בֵּית דִּינוֹ הוּא דִּשְׁאָר שְׁבָטִים פְּטוּרִים, אֲבָל בְּהוֹרָאַת בֵּית דִּין הַגָּדוֹל - אֲפִילּוּ שְׂאָר
שְׁבָטִים חַיָּיבִין, שְׁמַע מִינָּהּ. אֵיבָעֵיָא לְהוּ: שֵׁבֶט אֶחָד שֶׁעָשָׂה בְּהוֹרָאַת בֵּית דִּין הַגָּדוֹל, לְרַבִּי שִׁמְעוֹן מִי מַיְיתֵי אוֹ לָא? תָּא שְׁמַע: מַה
הֵן מְבִיאִין? פָּר אֶחָד, רַבִּי שִׁמְעוֹן אוֹמֵר: שְׁנֵי פָּרִים; בְּמַאי עָסְקִינַן? אִילֵימָא שֶׁחָטְאוּ שִׁבְעָה, שְׁנֵי פָּרִים - שִׁמְנָה פָּרִים בָּעֵי! אֶלָּא דְּחָטָא
שֵׁבֶט אֶחָד, וּבְמַאי? אִילֵימָא בְּהוֹרָאַת בֵּית דִּינוֹ, רַבִּי שִׁמְעוֹן לֵית לֵיהּ! אֶלָּא בְּהוֹרָאַת בֵּית דִּין הַגָּדוֹל. - וְתִסְבְּרָא, תְּנָא קַמָּא מַנִּי? אִי
רַבִּי מֵאִיר - הָא רוּבָּא בָּעֵי! אִי רַבִּי יְהוּדָה - שְׂאָר שְׁבָטִים נַמִּי מַיְיתוּ! אֶלָּא הָא מַנִּי? רַבִּי שִׁמְעוֹן בֶּן אֶלְעָזָר הִיא, וְכִדְתָנֵיא. תָּא שְׁמַע,
וַחֲכָמִים אוֹמְרִים: לְעוֹלָם אֵינוֹ חַיָּיב אֶלָּא עַל הוֹרָאַת בֵּית דִּין הַגָּדוֹל. מַאן חֲכָמִים? אִילֵימָא רַבִּי מֵאִיר, רוּבָּא בָּעֵי! אֶלָּא לָאו רַבִּי שִׁמְעוֹן
הִיא, שְׁמַע מִינָּהּ. וְרַבִּי יְהוּדָה וְרַבִּי שִׁמְעוֹן, שֵׁבֶט אֶחָד דְּאִיקְרֵי קָהָל מְנָא לְהוּ? אָמְרִי, דִּכְתִיב: "יַעֲמֹד יְהוֹשָׁפָט בִּקְהַל יְהוּדָה וִירוּשָׁלָיִם
(נֹכַח חֲצַר בֵּית ה') [בְּבֵית ה' לִפְנֵי הֶחָצֵר] הַחֲדָשָׁה". מַאי "חֲדָשָׁה"? אָמַר רַבִּי יוֹחָנָן, שֶׁחִידְּשׁוּ דְּבָרִים וְאָמְרוּ: טְבוֹל יוֹם אַל יִכָּנֵם
בְּמַחֲנֵה לְוִיָּה. מַתְקִיף לָהּ רַב אַחָא בַּר יַעֲקֹב: מִמַּאי? דִּלְמָא שְׁאנֵי יְרוּשָׁלַיִם, דְּהָוֶה נַמִּי בְּנֵימִין! אֶלָּא אָמַר רַב אַחָא בַּר יַעֲקֹב, דִּכְתִיב:
"וַיֹּאמֶר אֵלַי הִנָּנִי מַפְרִךְ וְהִרְבֵּיתִךְ וּנְתַתִּיךְ לִקְהַל עַמִּים" וגו', מַאן אִתְיְלִיד לֵיהּ הַהִיא שַׁעֲתָא? בְּנֵימִין, שֶׁמָּא מִינָּהּ הָכֵי קָאָמַר רַחֲמָנָא:
מִתְיְלִיד לָךְ הָשְׁתָּא קָהָל אַחֲרִינָא. אָמַר לֵיהּ רַב שֶׁפָּא לְרַב פָּפָּא, דִּלְמָא הָכֵי קָאָמַר לֵיהּ רַחֲמָנָא: לְכִי מִתְיְלִיד לָךְ בְּנֵימִין, הַוּא דְּהָוּוּ
שְׁנֵים עָשָׂר שְׁבָטִים דְּמִתְקְרְיֵי קָהָל! אָמַר לֵיהּ: אֶלָּא שְׁנֵים עָשָׂר שְׁבָטִים אִיקְרוּ קָהָל, אֶחָד עָשָׂר שְׁבָטִים לָא אִיקְרוּ קָהָל? תְּנָיָא: רַבִּי
שִׁמְעוֹן אוֹמֵר, מָה תַּלְמוּד לוֹמַר: "וּפֹר שְׁנֵי בֶן בָּקָר תִּקַּח לְחַטָּאת"? אִם לְלַמֵּד שֶׁהֵם שְׁנֵים, וַהֲלֹא כְּבָר נֶאֱמַר: "וַעֲשֵׂה אֶת הָאֶחָד חַטָּאת
וְאֶת הָאֶחָד עֹלָה לַה'"! [אֶלָּא] יָכוֹל [תְּהֵא] נֶאֱכֶלֶת חַטָּאת לַיּוֹם? תַּלְמוּד לוֹמַר: "וּפֹר שְׁנֵי", שְׁנֵי לָעוֹלָה, מָה עוֹלָה לֹא נֶאֱכֶלֶת,

אף

רש"י

וקהל, דשבט אחד איקרי קהל – כגון שחטאו שבעה שבטים דהוו רובן. אבל היכא דליכא רובא – ביחיד דמו ופטורים. דיחיד שעשה בהוראת בית דין פטור. או דלמא כיון דסביראה ליה דשבט אחד איקרי קהל – לא שנא שבט אחד ולא שנא שבעה – מביאין פר לכל שבט ושבט, ופר לבית דין. **אלא** – הכא במאי עסקינן כגון שחטאו ששה וכו' דכיון דאיכא רוב – רובא כל דהו קאמר דמביאין פר, ופר לבית דין. **אלא לאו רבי שמעון** – וקתני: שבט אחד חייב על הוראת בית דין הגדול. אלמא כי אמר שבט אחד איקרי קהל – אפילו כי חטא שבט אחד במרובין דמו, ומביאין פר ופר לבית דין. והכי סבירא ליה לרבי שמעון דהיכא דאיכא רובא בגברי ורובא בשבטים – מביאין פר לכל שבט. אבל היכא דחטאו ששה והן רובן, או שבעה ואינן רובן – כשבט אחד דמו, ומביאין פר ופר לבית דין. מדקתני: מה הן מביאין וכו'. ולא מתוקמא רישא אלא כרבי שמעון בן אלעזר, כגון שחטאו ששה וכו'. וקאמר רבי שמעון שני פרים, פר להו ופר לבית דין. **מדכתיב** קהל יהודה – אלמא דשבט אחד איקרי קהל. **ולימא שאני שבט יהודה דהוה עסיה בירושלים שבט בנימין** – ושני שבטים הוא דאקרי קהל אבל שבט אחד לא? **אלא מהכא** חנני **מפרך והרביתיך ונתתיך לקהל עמים** וגו' – והיכא אמר ליה הכי, דכתיב "וירא אלהים אל יעקב עוד בבואו מפדן ארם" וגו' וכתיב "ויאמר לו אלהים אני אל שדי פרה ורבה גוי וקהל גוים יהיה ממך" וגו'. **מאן הוה אתיליד ליה בההיא שעתא** – כלומר, מאן הוה עתיד למילד ההיא שעתא – בנימין. ושמע מינה דקאמר ליה רחמנא השתא מתיליד לך קהל אחרינא. **אחד עשר שבטים לא** – בתמיהה, והא אמרת דשני שבטים איקרו קהל, יהודה ובנימין? אלא ודאי הכי קאמר ליה: דהשתא מתיליד לך קהל אחרינא, אלמא שבט בנימין לבדו איקרי קהל.

הכל

[סה.]

דְּתָנִינַן תַּמָּן: ״אֵין מוֹצִיאִין לַאֲכִילַת פֵּרוֹת וּלְשֶׁבַח קַרְקָעוֹת וְלִמְזוֹן הָאִשָּׁה וְהַבָּנוֹת, מִנְכָסִין הַמְשֻׁעְבָּדִין, מִפְּנֵי תִקּוּן הָעוֹלָם׳. לָא בִּשְׁטָר? אַף הָכָא: בִּשְׁטָר. אֲמַר רַבִּי חֲנַנְיָה: מִפְּנֵי שֶׁהִיא כְּבַעֲלַת חוֹב. לָא בִּשְׁטָר? אַף הָכָא: בִּשְׁטָר.

מֵתָה, אֵינָהּ עִמּוֹ. נִתְגָּרְשָׁה, אֵינָהּ עִמּוֹ. הֶחֱזִירָהּ? מַאן דְּאָמַר: לִכְתֻּבָּה אֲבָל לֹא לִתְנָאִין הָכָא נָמֵי. מַאן דְּאָמַר: בֵּין לִכְתֻּבָּה בֵּין לִתְנָאִין הָכָא נָמֵי. ״הַפְּקִחִין הָיוּ כוֹתְבִין: ׳עַל מְנַת שֶׁאֲנִי זָן אֶת בִּתְּךָ חָמֵשׁ שָׁנִים, כָּל זְמַן שֶׁאַתְּ עִמִּי׳״. וְתָנֵי עֲלַהּ: ״וּבִלְבַד מִן הַנִּשּׂוּאִין הָרִאשׁוֹנִים׳. וְאָתְיָא כַּי דְּמַר רַבִּי חֲנִינָא: ׳הַמַּשְׁיא אֶת בְּנוֹ בַּבַּיִת זָכָה בַּבַּיִת, וּבִלְבַד מִן הַנִּשּׂוּאִין הָרִאשׁוֹנִים׳.

הֲלָכָה ג: מַתְנִיתִין: אַלְמָנָה שֶׁאָמְרָה: ׳אִי אֶפְשִׁי לָזוּז מִבֵּית בַּעְלִי׳ – אֵין הַיּוֹרְשִׁין יְכוֹלִין לוֹמַר לָהּ: ׳לְכִי לְבֵית אָבִיךְ, וְאָנוּ זָנִין אוֹתָךְ שָׁם׳! אֶלָּא זָנִין אוֹתָהּ, וְנוֹתְנִין לָהּ מָדוֹר לְפִי כְּבוֹדָהּ.

גְּמָרָא: ׳אַלְמָנָה שֶׁאָמְרָה: ׳אִי אֶפְשִׁי לָזוּז מִבֵּית בַּעְלִי״ – כְּתִיב (תְּהִלִּים פח, ו): ״בַּמֵּתִים חָפְשִׁי״ – כֵּיוָן שֶׁמֵּת אָדָם נַעֲשָׂה חָפְשִׁי מִן הַמִּצְווֹת. רַבִּי צְוָה שְׁלֹשָׁה דְּבָרִים בִּשְׁעַת פְּטִירָתוֹ: ׳אַל תָּזוּז אַלְמְנָתִי מִבֵּיתִי, וְאַל תַּסְפִּידוּנִי בַּעֲיָרוֹת, וּמִי שֶׁנִּטְפַּל בִּי בְּחַיַּי יִטָּפֵל בִּי בְּמוֹתִי׳; אַל תָּזוּז אַלְמְנָתִי מִבֵּיתִי, וְלָא מַתְנִיתָא הִיא: ׳אַלְמָנָה שֶׁאָמְרָה אִי אֶפְשִׁי לָזוּז מִבֵּית בַּעְלִי׳? אֲמַר רַבִּי דּוֹסָא: דְּלָא יֵמְרוֹן לַהּ: בֵּיתָא דִּנְשָׂאוֹתָא, הוּא מִשְׁתַּעְבֵּד לִנְשָׂאוֹתָא. אֲמַר רַבִּי לְעָזָר בֶּן יוֹסֵה: כְּהָדָא דְתָנֵי: ׳דָּרָה בַּבַּיִת כְּשֵׁם שֶׁהָיְתָה דָּרָה וּבַעְלָהּ נָתוּן בִּמְדִינַת הַיָּם, וּמִשְׁתַּמֶּשֶׁת בִּכְלֵי כֶסֶף וּבִכְלֵי זָהָב; כְּשֵׁם שֶׁהָיְתָה מִשְׁתַּמֶּשֶׁת, וּבַעְלָהּ נָתוּן בִּמְדִינַת הַיָּם; וְנִזּוֹנֶת, כְּשֵׁם שֶׁהָיְתָה נִזּוֹנֶת וּבַעְלָהּ נָתוּן בִּמְדִינַת הַיָּם׳.

׳וְאַל תַּסְפִּידוּנִי בַּעֲיָרוֹת׳ – מִפְּנֵי הַמַּחֲלֹקֶת. ׳וּמִי שֶׁנִּטְפַּל בִּי בְּחַיַּי יִטָּפֵל בִּי בְּמוֹתִי׳ – אֲמַר רַבִּי חֲנִינָה דְּצִפּוֹרִין: כְּגוֹן יוֹסֵף אֶפְרָתִי יוֹסֵה חֲפָנִי. רַבִּי חִזְקִיָּה מוֹסִיף: ׳אַל תַּרְבּוּ עָלַי תַּכְרִיכִין וּתְהֵא אֲרוֹנִי נְקוּבָה לָאָרֶץ׳. מִלְּתָא אָמְרָה: בְּסָדִין אֶחָד הוּא נִקְבַּר רַבִּי. דְּרַבִּי אָמַר: לָא כְמָה דְּבַר נָשָׁא אָזֵל הוּא אָתֵי, וְרַבָּנִין אָמְרִין: כְּמָה דְּבַר נָשׁ אָזֵל הוּא אָתֵי.

תָּנֵי בְּשֵׁם רַבִּי נָתָן: ׳כְּסוּת הַיּוֹרֶדֶת עִם אָדָם לִשְׁאוֹל הִיא בָּאָה עִמּוֹ. מַה טַּעְמָא (אִיּוֹב לח, יד): ״תִּתְהַפֵּךְ כְּחֹמֶר חוֹתָם וְיִתְיַצְּבוּ כְּמוֹ לְבוּשׁ״׳. אַנְטוֹלִינוֹס שְׁאַל לְרַבִּי: מַהוּ הָדֵין דִּכְתִיב: ״תִּתְהַפֵּךְ כְּחֹמֶר חוֹתָם״? אֲמַר לֵהּ: מִי שֶׁהוּא מֵבִיא אֶת

[סה:]

הַדּוֹר הוּא מַלְבִּישׁוֹ. רַבִּי יוֹחָנָן מְפַקֵּד: אַלְבְּשׁוּנִי בּוּרְדִּיקָא, לָא חִוָּרִין וְלָא אֲכָמִין, אֶן קָמִית בֵּינֵי צַדִּיקַיָּא - לָא נַבְהֵית, וְאֶן קָמִית בֵּינֵי רַשִׁיעַיָּא - לָא נַבְהֵית. רַבִּי יֹאשִׁיָּה פְּקֵד: אַלְבְּשׁוּנִי חִוָּרִין חֲפוּתִין. אֲמְרוּ לֵהּ: מָה אַתְּ טָב מִן רַבָּךְ? אֲמַר לוֹן: וּמָה אֲנָה בָּהֵית בְּעוֹבָדַי? רַבִּי יִרְמְיָה מְפַקֵּד: אַלְבְּשׁוּנִי חִוָּרִין חֲפוּתִין, אַלְבְּשׁוּנִי דְּנַרְסַי, וְהַבּוּן מְסָנְאַי בִּרְגְלַי וְחַטְרָא בִּידִי, וְיַהֲבוּנִי עַל סִטְרָא, אִין אָתֵי מְשִׁיחָא וַאֲנָה מְעַתַּד.

צִפּוֹרַיָּא אָמְרִין: מַאן דְּאָמַר לָן דְּמִית רַבִּי - אֲנַן קָטְלִין לֵהּ, אֲדִיק לְהוֹן בַּר קַפָּרָא, רֵישֵׁיהּ מְכוּסֵי מָאנוֹי מְבַזְּעִין. אֲמַר לוֹן: ׳יְצוּקִים וְאַרְאֵלִים תַּפְשׁוּן בַּלּוּחוֹת, וְגָבְרָה יָדָן שֶׁל אַרְאֵלִים וְחָטְפוּ אֶת הַלּוּחוֹת׳. אֲמְרוּ לֵהּ: דְּמַךְ רַבִּי? אֲמַר לוֹן: אַתּוּן אֲמַרְתּוּן. וְקָרְעוּן

וְאֵזֵל קָלָה דְּקָרָעוֹן לְגוֹ פַּתָּתָה מַהֲלַךְ תְּלָתָא מִילִין. רַבִּי נָתָן בְּשֵׁם רַבִּי מָנָא: מַעֲשֶׂה נִסִּים נַעֲשׂוּ בְּאוֹתוֹ הַיּוֹם: עֶרֶב שַׁבָּת הָיָה, וְנִכְנְסוּ כָּל הָעֲיָרוֹת לְהַסְפִּידוֹ, וְאַיְשְׁרוּנֵהּ תְּמָנֵי עַשְׂרָה כְּנִישָׁן, וְאַחֲתוּנֵהּ לְבֵית שְׁרַי, וּתְלָת לוֹן יוֹמָא עַד שֶׁהָיָה כָּל אֶחָד וְאֶחָד מַגִּיעַ לְבֵיתוֹ, וּמְמַלֵּא לוֹ חָבִית שֶׁל מַיִם וּמַדְלִיק אֶת הַנֵּר, כֵּיוָן שֶׁשָּׁקְעָה הַחַמָּה קָרָא הַגֶּבֶר שָׁרְיָן מְצִיקִין, אָמְרִין: דִּלְמָא דְחַלְלַנָּן שַׁבְּתָא? וַאֲתַת בַּת קוֹל וְאָמְרָה לְהוֹן: ׳כָּל מִי שֶׁלֹּא נִתְעַצֵּל בְּהֶסְפֵּדוֹ שֶׁל רַבִּי - יְהֵא מְבֻשָּׂר לְחַיֵּי הָעוֹלָם־הַבָּא, בַּר מִן קָצָרָה׳! כֵּיוָן דִּשְׁמַע כֵּן, סְלֵק לְאִגָּרָא, וּטְלֵק גַּרְמֵהּ וּמִית. נַפְקַת בְּרַת קָלָא וַאֲמַרַת: ׳וַאֲפִלּוּ קָצָרָה׳!

רַבִּי הֲוָה יָתֵב לֵהּ בְּצִפּוֹרִין שִׁבְעָה עָשָׂר שְׁנִין, וְקָרָא עַל גַּרְמֵהּ (בְּרֵאשִׁית מז, כח): "וַיְחִי יַעֲקֹב בְּאֶרֶץ מִצְרַיִם שְׁבַע עֶשְׂרֵה שָׁנָה" - ׳וַיְחִי יְהוּדָה בְּצִפּוֹרִין שְׁבַע עֶשְׂרֵה שְׁנִין׳; וּמִן גּוֹבֵיהֶן עֲבַד תְּלַת עַשְׂרָה שְׁנִין חֲשַׁשׁ שְׁנוֹי. אֲמַר רַבִּי יוֹסֵה בֵּירַבִּי בּוֹן: כָּל אוֹתָן שְׁלֹשׁ־עֶשְׂרֵה שָׁנָה, לֹא מֵתָה חַיָּה בְּאֶרֶץ־יִשְׂרָאֵל, וְלֹא הִפִּילָה עֻבָּרָה בְּאֶרֶץ יִשְׂרָאֵל. וּלְמָה חֲשַׁשׁ שְׁנוֹי? חַד זְמַן הֲוָה עָבַר, חֲמָא חַד עֻגָּל מִתְנַכִּיס, גְּעָה וַאֲמַר לֵהּ: רַבִּי שֵׁיזְבִי! אֲמַר לֵהּ: ׳לְכָךְ נוֹצַרְתָּ׳! וּבְסוֹפָא הֵיךְ אִנַּשְׁמַת? חֲמָתוֹן הֵין קַטְלוֹן חֲדָא קַן דְּעַכְבְּרִין, אֲמַר לוֹן: אַרְפּוֹנוֹן! "וְרַחֲמָיו עַל כָּל מַעֲשָׂיו" כְּתִיב (תְּהִלִּים קמה, ט).

רַבִּי הֲוָה עִנְּוָן סַגִּין, וַהֲוָה אָמַר: ׳כָּל מַה דְּיֵימַר לִי בַּר נָשָׁא אֲנָה עָבֵד, חוּץ מִמַּה שֶׁעָשׂוּ זִקְנֵי בְתֵרָה לְזִקְנִי, דִּשְׁרוֹן גַּרְמוֹן וּמַנּוֹנֵהּ. אִין סָלֵק רַב הוּנָא רֵישׁ גָּלוּתָא לְהָכָא - אֲנָה מוֹתֵיב לְעֵיל מִנִּי, דְּהוּא מִן יְהוּדָה, וַאֲנָה מִן בִּנְיָמִן, דְּהוּא מִן דִּכְרַיָּא, וַאֲנָה מִן נָקְבָתָא. חַד זְמַן עָאל רַבִּי חִיָּה רַבָּה לְגַבֵּהּ, אֲמַר לֵהּ: ׳הָא רַב הוּנָא לְכָאן׳! נִתְכַּרְכְּמוּ פָּנָיו שֶׁל רַבִּי, אֲמַר לֵהּ: ׳אֲרוֹנוֹ הוּא׳! אֲמַר לֵהּ: ׳פּוֹק חֲמֵי מַה בָּעֵי לְכָאן׳! נְפַק וְלָא אַשְׁכַּח בַּר נָשׁ, וִידַע דְּהוּא כָּעֵס עֲלוֹי,

[סו.]

עֲבַד דְּלָא עָלֵל לְגַבֵּיהּ תְּלָתִין יוֹמִין. אֲמַר רַבִּי יוֹסֵה בֵּירַבִּי בוּן: כָּל אִנּוּן תְּלִיתֵיתֵי יוֹמַיָּא, יְלַף רַב מִנֵּהּ כָּל כְּלָלָא דְּאוֹרָיְתָא.

בְּסוֹף תְּלָת עַשְׂרָה שְׁנָיָא וּתְלָתֵיתֵי יוֹמַיָּא, עָאל אֵלְיָהוּ לְגַבֵּהּ, בְּדְמוּת רַבִּי חִיָּה רַבָּה, אֲמַר לֵהּ: ׳מָה מָרִי עָבֵד׳? אֲמַר לֵהּ: ׳חַד שִׁינָא מְעִיקָא לִי׳, אֲמַר לֵהּ: ׳חֲמֵי לִי׳, וַחֲמִי לֵהּ, וִיהַב אֶצְבְּעֵהּ עֲלוֹי וְאִנַּשְׁמַת. לְמָחָר עָאל רַבִּי חִיָּה רַבָּה לְגַבֵּהּ, אֲמַר לֵהּ: ׳מָה מָרִי עָבֵד? הַי שְׁנָךְ מָה הִיא עֲבִידָא׳? אֲמַר לֵהּ: מִן הָהִיא שַׁעְתָּא דִּיהַבְתְּ אֶצְבָּעָךְ עֲלוֹי - אִנַּשְׁמַת, בְּאוֹתָהּ שָׁעָה אָמַר: ׳אִי לָכֶם חַיּוֹת שֶׁבְּאֶרֶץ־יִשְׂרָאֵל, אִי לָכֶם עֲבָרוֹת שֶׁבְּאֶרֶץ־יִשְׂרָאֵל׳! אֲמַר לֵהּ: לָא הֲוִינָא אֲנָה! מִן הָהִיא שַׁעְתָּא שְׁרֵי רַבִּי עָבֵד לֵהּ יְקָר, כַּד הֲוָה עָלֵל לְבֵית וַעֲדָא, הֲוָה אָמַר: יְכָנֵס רַבִּי חִיָּה רַבָּה לִפְנִים. אֲמַר לֵהּ רַבִּי יִשְׁמָעֵאל בַּר יוֹסֵה: לִפְנִים מִמֶּנִּי? אֲמַר לֵהּ: חַס וְשָׁלוֹם! אֶלָּא רַבִּי חִיָּה רַבָּה לִפְנִים, וְרַבִּי יִשְׁמָעֵאל בַּר יוֹסֵה לִפְנֵי וְלִפְנִים!

רַבִּי הֲוָה מְתַנֵּי שִׁבְחֵהּ דְּרַבִּי חִיָּה רַבָּה קָמֵי רַבִּי יִשְׁמָעֵאל בֵּירַבִּי יוֹסֵה: חַד זְמַן חֲמָתֵהּ גּוֹ בַּנֵּי, וְלָא אִתְכְּנַע מִן קָמוֹי, אֲמַר לֵהּ: אָהֲנוּ דְּאַתְּ מְתַנֵּי שִׁבְחֵהּ? אֲמַר לֵהּ: מָה עֲבַד לָךְ? אֲמַר לֵהּ: חַמְתִּי גּוֹ בַּנֵּי וְלָא אִתְכְּנַע מִן קָמַי! אֲמַר לֵהּ: לְמָה עֲבַדְתְּ כֵּן? אֲמַר לֵהּ: יֵתִי עֲלַי, דְּאֵין סְחֵת לָא יְדָעִית, בְּהָהִיא שַׁעְתָּא אַשְׁגְּרִית עֵינַי בְּכָל סֵפֶר תִּלִּים אַגָּדָה. מִן הָהִיא שַׁעְתָּא

מְסַר לֵהּ תְּרֵין תַּלְמִידִין, דִּי יְהַלְכוּן עִמֵּיהּ בְּגִין סַכַּנְתָּא.

רַבִּי יַסָּא צָם תְּמָנֵיי צוֹמִין לְמֶחֱמֵי רַבִּי חִיָּה רַבָּה, וּבְסוֹפָא חַמָּה דּוּרְגִּין דִּידֵהּ, וְכָהוּ עֵינוֹי. וְאִין תֵּימַר הֲוָה רַבִּי יַסָּא בַּר נָשׁ זְעִירָא, חַד גְּדְלָי אֲתָא לְקַמֵּהּ דְּרַבִּי יוֹחָנָן, אֲמַר לֵהּ: חֲמִית בְּחֶלְמִי דִּרְקִיעָא נְפַל, וְחַד מִן תַּלְמִידָךְ סְמִיךְ לֵהּ. אֲמַר לֵהּ: חָכֵם אַתְּ לֵהּ? אֲמַר לֵהּ: אִין אֲנָה חָמֵי לֵהּ - אֲנָה חָכֵם לֵהּ. וַעֲבַר כָּל תַּלְמִידוֹי קָמוֹי וַחֲכַם לְרַבִּי יַסָּא.

רַבִּי שִׁמְעוֹן בֶּן לָקִישׁ צָם תְּלָת מָאוָן צוֹמִין, לְמֶחֱמֵי רַבִּי חִיָּה רַבָּה וְלָא חֲמָתֵהּ. וּבְסוֹפָא שְׁרֵי מְצַטַּעַר, אֲמַר: מָה, הֲוָה לָעֵי בְּאוֹרָיְתָא סַגִּין מִנַּי? אָמְרִין לֵהּ: רִבֵּץ תּוֹרָה בְּיִשְׂרָאֵל יוֹתֵר מִמָּךְ, וְלֹא עוֹד אֶלָּא דַּהֲוָה גָּלֵי. אֲמַר לוֹן: וַאֲנָה לָא הֲוֵינַן גָּלֵי?! אָמְרִין לֵיהּ: אַתְּ הֲוֵיתָא גָּלֵי מֵילַף, וְהוּא הֲוָה גָּלֵי מַלְפָּא[טז].

כַּד דְּמַךְ רַב הוּנָא רֵישׁ גָּלוּתָא, אַסְקוּנֵיהּ לְהָכָא. אָמְרִין: אָן אֲנַן יָהֲבִין לֵהּ? נִיהַבֵּהּ גַּבֵּי רַבִּי חִיָּה, דְּהוּא מִן דִּידְהוֹן. אָמְרִין: מַאן עָלֵל יָהַב לֵהּ תַּמָּן? אֲמַר רַבִּי חַגַּי: אֲנָה עָלֵל יְהַב לֵהּ תַּמָּן. אָמְרוּ לֵהּ: עִלָּא אַתְּ בָּעֵי דְּאַתְּ גְּבַר סָב, וְאַתְּ בָּעֵי מֵיעוֹל לָךְ מִתַּב לְתַמָּן? אֲמַר לוֹן: יְבוֹן מְשִׁיחָא בִּרְגְלַי, וְאִין עַנְיַת, אַתּוּן גָּרְשִׁין לִי. עָאל וְאַשְׁכַּח תְּלָת דָּנִין: יְהוּדָה בְּנִי אַחֲרֵיךְ וְאֵין עוֹד, חִזְקִיָּה בְּנִי אַחֲרֵיךְ וְאֵין עוֹד, אַחֲרֵיךְ יוֹסֵף בֶּן יִשְׂרָאֵל, וְאֵין עוֹד׳.

[סו:]

תְּלָה עֵינוֹי מִסְתַּכְּלָא, אֲמַרוּן לֵהּ: ׳אֲמִיךְ אַפָּךְ׳! אֲמַר רַבִּי חִיָּה רַבָּה לְרַב יְהוּדָה בְּרֵהּ: נְפֵישׁ לְרַב הוּנָא יְתִיב לֵהּ, וְלָא קִבֵּל עֲלוֹי מָתִיב לֵהּ. אָמְרִין כְּמָה דְּלָא קִבֵּל עֲלוֹי מָתִיב לֵהּ, כֵּן זַרְעָיְתֵהּ לָא פָּסְקָה לְעוֹלָם. וְיָצָא מִשָּׁם בֶּן שְׁמוֹנִים שָׁנָה וְנִכְפְּלוּ לוֹ שָׁנָיו.

כְּתִיב (בְּרֵאשִׁית מז, ל): ״וּנְשָׁאתַנִי מִמִּצְרַיִם וּקְבַרְתַּנִי בְּקִבְרָתָם״; יַעֲקֹב, כָּל הֵן דְּהוּא, מַהוּ מִנְּכֵי״[יז]? רַבִּי לְעָזָר אָמַר: דְּבָרִים בְּגַב. רַבִּי יְהוֹשֻׁעַ בֶּן לֵוִי אָמַר: דְּבָרִים בְּגַב. רַבִּי חֲנִינָא אָמַר: דְּבָרִים בְּגַב. מַהוּ ׳דְּבָרִים בְּגַב׳? רַבִּי שִׁמְעוֹן בֶּן לָקִישׁ אָמַר (תְּהִלִּים קטז, ט): ״אֶתְהַלֵּךְ לִפְנֵי יְיָ בְּאַרְצוֹת הַחַיִּים״; וַהֲלֹא אֵין ״אַרְצוֹת הַחַיִּים״, אֶלָּא צוּר וְקֵיסָרִין וְחַבְרוֹתֶיהָ, תַּמָּן כֹּלָּה תַּמָּן שָׁבָע? רַבִּי שִׁמְעוֹן בֶּן לָקִישׁ בְּשֵׁם בַּר קַפָּרָא: אֶרֶץ שֶׁמִּתְיָהּ חַיִּים תְּחִלָּה לִימוֹת הַמָּשִׁיחַ. מַה טַּעְמָא (יְשַׁעְיָה מב, ה): ״נֹתֵן נְשָׁמָה לָעָם עָלֶיהָ״. מֵעַתָּה רַבּוֹתֵינוּ שֶׁבַּבֶּל הִפְסִידוּ! אָמַר רַבִּי סִימַאי: הַקָּדוֹשׁ־בָּרוּךְ־הוּא מַחְלִיד לִפְנֵיהֶן אֶת הָאָרֶץ, וְהֵן מִתְגַּלְגְּלִין כְּנוּדוֹת, וְכֵיוָן שֶׁמַּגִּיעִין לְאֶרֶץ־יִשְׂרָאֵל, נַפְשׁוֹתֵיהֶן עִמָּהֶן. מַה טַּעְמָא (יְחֶזְקֵאל לז, יב-יד): ״וְהֵבֵאתִי אֶתְכֶם אֶל אַדְמַת יִשְׂרָאֵל״, ״וְנָתַתִּי רוּחִי בָכֶם וְחִיִּיתֶם״.

רַבִּי בֶּרֶכְיָה שְׁאַל לְרַבִּי חֶלְבּוֹ, רַבִּי חֶלְבּוֹ שְׁאַל לְרַבִּי אֵימִי, רַבִּי אֵימִי שְׁאַל לְרַבִּי אֶלְעָזָר, רַבִּי אֶלְעָזָר לְרַבִּי חֲנִינָה, וְאִית דְּאָמְרִין: רַבִּי חֲנִינָה שְׁאַל לְרַבִּי יְהוֹשֻׁעַ: וַאֲפִלּוּ כְּגוֹן יָרְבְעָם וַחֲבֵרָיו? אָמַר לֵהּ (דְּבָרִים כט, כב): ״גָּפְרִית וָמֶלַח שְׂרֵפָה כָל אַרְצָהּ״. אָמַר רַבִּי בֶּרֶכְיָה: מָה הֵן דִּשְׁאֵל לְהוֹן - לָא שְׁמַעְנַן מִנַּהּ כְּלוּם! מַהוּ כַּדּוֹן? כֵּיוָן שֶׁנִּשְׂרְפָה אֶרֶץ־יִשְׂרָאֵל, נַעֲשָׂה בָּהֶן מִדַּת הַדִּין.

תָּנֵי בְּשֵׁם רַבִּי יוּדָה: ׳שֶׁבַע שָׁנִים עָשְׂתָה אֶרֶץ־יִשְׂרָאֵל נִשְׂרָפָה. הָדָא הוּא דִּכְתִיב (דָּנִיֵּאל ט, כז): ״וְהִגְבִּיר בְּרִית לָרַבִּים שָׁבוּעַ אֶחָד״׳.

אַתָּה גָּלִית כְּדֵי לִלְמֹד תּוֹרָה, אֲבָל רַבִּי חִיָּיא גָּלָה כְּדֵי לְלַמֵּד תּוֹרָה לַאֲחֵרִים. [טז]

יַעֲקֹב אָבִינוּ הַצַּדִּיק הַשָּׁלֵם מָה הֶפְסֵד יֵשׁ לוֹ אִם יִקָּבֵר בְּחוּץ לָאָרֶץ? [יז]

כוּתִים שֶׁבָּהּ מֶה הָיוּ עוֹשִׂין? מַטְלִיּוֹת מַטְלִיּוֹת הָיְתָה נִשְׂרֶפֶת.

כְּתִיב (יִרְמְיָה כ, ו): "וְאַתָּה פַּשְׁחוּר וְכֹל יֹשְׁבֵי בֵיתֶךָ תֵּלְכוּ בַּשֶּׁבִי, וּבָבֶל תָּבוֹא, וְשָׁם תָּמוּת וְשָׁם תִּקָּבֵר". רַבִּי אַבָּא אָמַר רַבִּי חֶלְבּוֹ וְרַבִּי חָמָא בַּר חֲנִינָה, חַד אָמַר: מֵת שָׁם וְנִקְבַּר שָׁם - יֵשׁ בְּיָדוֹ שְׁתַּיִם; מֵת שָׁם וְנִקְבַּר כָּאן - יֵשׁ בְּיָדוֹ אַחַת. וְחוֹרָנָה אָמַר: קְבוּרָה מְכַפֶּרֶת עַל מִיתָה שֶׁלָּהֶן. רַבִּי יוֹנָה בְּשֵׁם רַבִּי חָמָא בַּר חֲנִינָה: רִגְלוֹי דְּבַר נָשׁ, אִנּוּן מוֹבְלִין יָתֵהּ כָּל הֵן דְּמִתְבְּעֵי, דִּכְתִיב (מְלָכִים־א כב, כ): "וַיֹּאמֶר יְיָ, מִי יְפַתֶּה אֶת אַחְאָב מֶלֶךְ יִשְׂרָאֵל, וְיַעַל וְיִפֹּל בְּרָמוֹת גִּלְעָד"? וַיָּמָת בְּתוֹךְ בֵּיתוֹ, לָא תַמָּן.

אֱלִיחֹרֶף וַאֲחִיָּה, תְּרֵין אִסְקְרִיטוֹרֵי דִּשְׁלֹמֹה, חָמָא מַלְאָךְ מוֹתָא מִסְתַּכֵּל בּוֹן, וַחֲרוֹק בְּשִׁנָּיו, אֲמַר מִלָּה וִיהָבוּן בְּחָלָלָה, אֲזַל וּנְסַבְתּוּן מִן תַּמָּן, אֲתָא גָּחֵךְ קָם לֵהּ קִבְלֵהּ, אֲמַר לֵהּ: הָהוּא שַׁעֲתָא הֲוָה אִחְרוּק בְּשִׁנַּיִךְ, וְכַדּוּן אַתְּ גָּחֵךְ! אֲמַר לֵהּ: אֲמַר לִי: רַחֲמָנָא דִּנְסַב לֶאֱלִיחֹרֶף וַאֲחִיָּה מִן גּוֹא חֲלָלָה, וַאֲמָרִית: מַאן יְהַב לִי אִלֵּין לְהוֹן דִּשְׁלָחִית מִנְּסָבִינִין? וִיהַב

[סז.]

בְּלִבְּךָ לְמֶעְבַּד כֵּן, בְּגִין דְּנַעֲבֵד שְׁלִיחוּתִי, אֲזַל וְאִטְעַפַּל בְּהוֹן מִן תַּמָּן.

תְּרֵין בְּנוֹי דְּרַבִּי רְאוּבֵן בֶּן אִסְטְרוֹבִילְיָא תַּלְמִידוֹי דְּרַבִּי, חָמָא מַלְאָךְ מוֹתָא מִסְתַּכֵּל בּוֹן וַחֲרִיק בְּשִׁנּוֹי, אֲמַר: נַגְלִינוֹן לְדָרוֹמָא, שֶׁמָּא שֶׁהַגָּלוּת מְכַפֶּרֶת. אֲזַל וְנַסְבּוֹן מִתַּמָּן.

עוֹלָא נָחוֹתָה הֲוָה אִדְמִיךְ תַּמָּן: שְׁרֵי בָכֵי, אָמְרִין לֵיהּ: מַה לָּךְ בָּכֵי? אֲנַן מַסְקִין לָךְ! אֲמַר לוֹן: וּמָה הֲנָיָה אִית לִי, וַאֲנָה מוֹבַד מַרְגְּלִיתִי גּוֹא אַרְעָא מְסָאַבְתָּה. לָא דָּמֵי הַפּוֹלְטָה לְחֵק אִמּוֹ לַפּוֹלְטָה בְּחֵק נָכְרִיָּה.

רַבִּי מֵאִיר אִדְמִיךְ בְּאַסְיָא, אָמַר: אָמְרִין לִבְנֵי אַרְעָא דְּיִשְׂרָאֵל: "הָא מְשִׁיחֲכוֹן דִּידְכוֹן"! וַאֲפִלּוּ כֵּן אָמַר לוֹן: יַהֲבוּן עַרְסִי עַל גַּף יַמָּא, דִּכְתִיב (תְּהִלִּים כד, ב): "כִּי הוּא עַל יַמִּים יְסָדָהּ וְעַל נְהָרוֹת יְכוֹנְנָהָּ". שִׁבְעָה יַמִּים הֵן סוֹבְבִין אֶרֶץ־יִשְׂרָאֵל: יַמָּא רַבָּא, יַמָּא דְּטִבֶּרְיָא: יַמָּא דְּסַמְכוֹ, יַמָּא דְּמִלְחָא, יַמָּא דְּחִילְתָּא, יַמָּא דְּשִׁילְחַת, יַמָּא דְּאַפַּמְיָא, וְיַהֲא יַמָּא דַּחֲמַץ! דְּיוֹקְלֵיטְיָנוּס הִקְוָה נְהָרוֹת וַעֲשָׂאוֹ.

כְּתִיב (בְּמִדְבַּר כא, כ): "וְנִשְׁקָפָה עַל פְּנֵי הַיְשִׁימֹן"; אָמַר רַבִּי חִיָּה בַּר בָּא: כָּל מִי שֶׁהוּא עוֹלֶה לְהַר הַיְשִׁימוֹן, וְרָאָה כְּמִין כְּבָרָה קְטַנָּה בַּיָּם טִבֶּרְיָא - זוֹ הִיא בְּאֵרָהּ שֶׁל מִרְיָם. אָמַר רַבִּי יוֹחָנָן בַּר מָרָה: שַׁעֲרִינָהוּ רַבָּנָן וְהָא הִיא מְכַוְּנָא, כָּל קֶבֶל תַּרְעָא מְצִיעֲתָא דִּכְנִישְׁתָּא עַתִּיקְתָּא דִּסְרוֹנְגִין.

רַבָּה בַּר קָרְיָא וְרַבִּי אֶלְעָזָר, הֲווֹן מְטַיְּלִין בְּאִסְטְרִין, רָאוּ אֲרוֹנוֹת שֶׁהֵן בָּאוֹת מִחוּץ לָאָרֶץ לָאָרֶץ, אָמַר רַבָּה בַּר קָרְיָא לְרַבִּי לְעָזָר: מָה הוֹעִילוּ אֵלּוּ? אֲנִי קוֹרֵא עֲלֵיהֶן (יִרְמְיָה ב, ז): "וַתָּבֹאוּ וַתְּטַמְּאוּ אֶת אַרְצִי" - בְּחַיֵּיכֶם, "וְנַחֲלָתִי שַׂמְתֶּם לְתוֹעֵבָה" - בְּמִיתַתְכֶן. אָמַר לֵהּ: כֵּיוָן שֶׁמַּגִּיעִין לָאָרֶץ, הָיוּ נוֹטְלִין גּוּשׁ עָפָר וּמַנִּיחִין עַל אֲרוֹנָן, דִּכְתִיב (דִּבְרִים לב, מג): "וְכִפֶּר אַדְמָתוֹ עַמּוֹ".

הֲלָכָה ד: מַתְנִיתִין: אָמְרָה: אִי אֶפְשִׁי לָזוּז מִבֵּית אַבָּא - יְכוֹלִין הַיּוֹרְשִׁין לוֹמַר לָהּ: אִם אַתְּ אֶצְלֵנוּ - יֵשׁ לָךְ מְזוֹנוֹת, וְאִם אֵין אַתְּ אֶצְלֵנוּ - אֵין לָךְ מְזוֹנוֹת. וְאִם הָיְתָה טוֹעֶנֶת וְאוֹמֶרֶת, מִפְּנֵי שֶׁהִיא יַלְדָּה וְהֵן יְלָדִים - נוֹתְנִין לָהּ מְזוֹנוֹת וְהִיא בְּבֵית אָבִיהָ.

גְּמָרָא: ׳אָמְרָה: ׳אִי אֶפְשִׁי לָזוּז מִבֵּית אַבָּא׳ וְכוּ׳, אִם הָיְתָה טוֹעֶנֶת, מִפְּנֵי שֶׁהִיא יַלְדָּה וְהֵן יְלָדִים׳ - מְשׁוּם שֵׁם רַע.

הֲלָכָה ה: מַתְנִיתִין: כָּל זְמַן שֶׁהִיא בְּבֵית אָבִיהָ - גּוֹבָה כְּתֻבָּתָהּ לְעוֹלָם. כָּל זְמַן שֶׁהִיא בְּבֵית בַּעְלָהּ - גּוֹבָה כְּתֻבָּתָהּ עַד עֶשְׂרִים וְחָמֵשׁ שָׁנִים. שֶׁיֵּשׁ בְּעֶשְׂרִים וְחָמֵשׁ שָׁנִים, שֶׁתַּעֲשֶׂה טוֹבָה כְּנֶגֶד כְּתֻבָּתָהּ; דִּבְרֵי רַבִּי מֵאִיר שֶׁאָמַר מִשּׁוּם רַבָּן גַּמְלִיאֵל. וַחֲכָמִים אוֹמְרִים: כָּל זְמַן שֶׁהִיא בְּבֵית בַּעְלָהּ - גּוֹבָה כְּתֻבָּתָהּ לְעוֹלָם. כָּל זְמַן שֶׁהִיא בְּבֵית אָבִיהָ - גּוֹבָה כְּתֻבָּתָהּ עַד עֶשְׂרִים וְחָמֵשׁ שָׁנָה. מֵתָה - יוֹרְשֶׁיהָ מַזְכִּירִין כְּתֻבָּתָהּ, עַד עֶשְׂרִים וְחָמֵשׁ שָׁנִים.

גְּמָרָא: ׳כָּל זְמַן שֶׁהִיא בְּבֵית אָבִיהָ׳ וְכוּ׳ - בְּטוֹבָה שֶׁעָשׂוּ לָהּ שֶׁנִּשְׁלְטָה נְכָסֶיהָ בְּחַיֵּי בַּעְלָהּ, עַד עֶשְׂרִים וְחָמֵשׁ שָׁנָה - מָחֲלָה כְּתֻבָּתָהּ. רַב חִיָּה בַּר אָשֵׁי בְּשֵׁם רַב חִיָּה: בָּעֵי קָמֵי רַבִּי: לָא

[סז:]

מִסְתַּבְּרָה, בְּאִשָּׁה שֶׁאֵין לָהּ כְּתֻבָּה, אֲבָל בְּאִשָּׁה שֶׁיֵּשׁ לָהּ כְּתֻבָּה גּוֹבָה לְעוֹלָם?! אָמַר לֵהּ: דְּרָבָה אַתָּא מֵימַר לָךְ: אֲפִלּוּ אִשָּׁה שֶׁיֵּשׁ לָהּ כְּתֻבָּה - אֵינָהּ גּוֹבָה אֶלָּא עַד עֶשְׂרִים וְחָמֵשׁ שָׁנָה. מִלְּתָא דְּרַבִּי אֶלְעָזָר אָמְרָה: ׳בַּעַל חוֹב גּוֹבֶה לְעוֹלָם׳; לָא אָמַר אֶלָּא בַּעַל חוֹב, אֲבָל אִשָּׁה אֵינָהּ גּוֹבָה אֶלָּא עַד עֶשְׂרִים וְחָמֵשׁ שָׁנָה. אָמַר רַבִּי אָבִין: לָא מִסְתַּבְּרָה, אֶלָּא בְּאִשָּׁה שֶׁאֵין לָהּ מְזוֹנוֹת; אֲבָל בְּאִשָּׁה שֶׁיֵּשׁ לָהּ מְזוֹנוֹת, אֲנִי אוֹמֵר: מִפְּנֵי מְזוֹנוֹתֶיהָ לֹא תִּבְעֶה. אָמַר רַבִּי יוֹסֵה בִּירַבִּי בוּן: לֹא סוֹף דָּבָר עַד שֶׁתִּתְבַּע, אֶלָּא אֲפִלּוּ הִזְכִּירָה. דְּתַנִּינַן תַּמָּן: ׳מֵתָה, יוֹרְשֶׁיהָ מַזְכִּירִין כְּתֻבָּתָהּ עַד עֶשְׂרִים וְחָמֵשׁ שָׁנָה׳. דְּרָבָה אַתָּא מֵימַר לָךְ: אֲפִלּוּ עֶשֶׂת עֶשְׂרִים וְחָמֵשׁ שָׁנִים חָסֵר יוֹם אֶחָד, וְלֹא תָּבְעָה, וְאַחַר־כָּךְ תָּבְעָה - נוֹתְנִין לָהּ עוֹד עֶשְׂרִים וְחָמֵשׁ שָׁנָה.

רַבִּי סִימוֹן בְּשֵׁם רַבִּי יְהוֹשֻׁעַ בֶּן לֵוִי: לָא שָׁנוּ אֶלָּא כְּתֻבַּת מָנֶה מָאתַיִם, אֲבָל כְּתֻבַּת אֶלֶף דִּינָר - גּוֹבָה לְעוֹלָם. אַתָּא רַבִּי אַבָּהוּ בְּשֵׁם רַבִּי יוֹחָנָן: אֲפִילּוּ כְּתֻבָּתָהּ שֶׁל אֶלֶף דִּינָר - אֵינָהּ גּוֹבָה אֶלָּא עַד עֶשְׂרִים וְחָמֵשׁ שָׁנָה. וְאָתְיָן אִלֵּין פְּלָגְוָתָא כְּהָלֵין פְּלָגְוָתָא, דְּתַנִּינַן תַּמָּן: ׳הַנִּזְקִין שָׁמִין לָהֶן בְּעִדִּית, וּבַעַל חוֹב בְּבֵינוֹנִית, וּכְתֻבַּת אִשָּׁה בְּזִבּוּרִית׳; אָמַר רַבִּי יִרְמְיָה: לָא שָׁנוּ אֶלָּא מָנֶה מָאתַיִם, אֲבָל כְּתֻבָּה שֶׁל אֶלֶף דִּינָר - גּוֹבָה בְּבֵינוֹנִית. וַאֲמַר רַבִּי יוֹסֵה: וַאֲפִלּוּ כְּתֻבָּתָהּ אֶלֶף דִּינָר, אֵינָהּ גּוֹבָה אֶלָּא מִן הַזִּבּוּרִית. וְאָתְיָא דְּרַבִּי יוֹסֵה כְּרַבִּי יוֹחָנָן, וְרַבִּי יִרְמְיָה כְּרַבִּי יְהוֹשֻׁעַ בֶּן לֵוִי.

דְּתַנִּינַן תַּמָּן: ׳הַכּוֹתֵב נְכָסָיו לְבָנָיו, וְכָתַב לְאִשְׁתּוֹ קַרְקַע כָּל שֶׁהוּא - אִבְּדָה כְּתֻבָּתָהּ׳. דְּרַב אָמַר: בְּמִזְכֶּה עַל יָדֶיהָ, וּשְׁמוּאֵל אָמַר: בְּמְחַלֵּק לְפָנֶיהָ. רַבִּי יוֹסֵה בֶּן חֲנִינָה אָמַר: מִקְּלֵי כְּתֻבָּה שָׁנוּ כָּאן. אָמַר רַבִּי בָּא: טַעְמָא דְּרַבִּי יוֹסֵה בֶּן חֲנִינָה: לֹא סוֹף דָּבָר כְּתֻבַּת מָנֶה מָאתַיִם, אֶלָּא אֲפִלּוּ כְּתֻבָּתָהּ אֶלֶף דִּינָר מִקְּלֵי כְּתֻבָּה שָׁנוּ.

הַדָּרָן עָלָךְ פֶּרֶק הַנּוֹשֵׂא אֶת הָאִשָּׁה

פֶּרֶק שְׁלֹשָׁה עָשָׂר

הֲלָכָה א: **מַתְנִיתִין**: שְׁנֵי דַיָּנֵי גְּזֵלוֹת הָיוּ בִּירוּשָׁלַיִם, אַדְמוֹן וְחָנָן בֶּן אַבְשָׁלוֹם. חָנָן אוֹמֵר שְׁנֵי דְבָרִים, וְאַדְמוֹן אוֹמֵר שִׁבְעָה. מִי שֶׁהָלַךְ לוֹ לִמְדִינַת הַיָּם, וְאִשְׁתּוֹ תּוֹבַעַת מְזוֹנוֹת – חָנָן אוֹמֵר: תִּשְׁבַּע בַּסּוֹף וְלֹא תִשָּׁבַע בַּתְּחִלָּה. נֶחְלְקוּ עָלָיו בְּנֵי כֹהֲנִים גְּדוֹלִים, וְאָמְרוּ: תִּשָּׁבַע בַּתְּחִלָּה וּבַסּוֹף. אָמַר רַבִּי דּוֹסָא בֶּן אַרְכִּינָס כְּדִבְרֵיהֶם. אָמַר רַבָּן יוֹחָנָן בֶּן זַכַּאי: יָפֶה אָמַר חָנָן, לֹא תִשָּׁבַע אֶלָּא לְבַסּוֹף.

גְּמָרָא: ״שְׁנֵי דַיָּנֵי גְּזֵלוֹת הָיוּ בִּירוּשָׁלַיִם״ וְכוּ׳ – לָא־כֵן אָמַר רַבִּי פִּנְחָס בְּשֵׁם רַבִּי הוֹשַׁעְיָה: אַרְבַּע מֵאוֹת וּשְׁמוֹנִים בָּתֵּי כְנֵסִיּוֹת הָיוּ בִּירוּשָׁלַיִם, וְכָל אַחַת וְאַחַת הָיָה לָהּ בֵּית סֵפֶר וּבֵית תַּלְמוּד, בֵּית סֵפֶר לַמִּקְרָא, וּבֵית תַּלְמוּד לְמִשְׁנָה? וְאֵלּוּ הֵם מְמֻנִּין

[סח.]

עַל הַגֵּזֶל. לְלַמֶּדְךָ שֶׁכָּל מִי שֶׁהוּא סְפֵקָה בְּיָדוֹ לְמַחוֹת, וְאֵינוֹ מְמַחֶה – קַלְקָלָה תְּלוּיָה בּוֹ. תָּנֵי בְּשֵׁם רַבִּי נָתָן: ׳אַף נַחוּם הַמָּדִי הָיָה עִמָּהֶן׳. עַל דַּעְתֵּהּ דְּרַבִּי נָתָן: שְׁלֹשָׁה דַיָּנֵי גְּזֵלוֹת הָיוּ בִּירוּשָׁלַיִם.

רַבִּי חִזְקִיָּה בְּשֵׁם רַבִּי אַחָא: רַבִּי הָיָה דּוֹרֵשׁ שְׁלֹשָׁה מִקְרָיוֹת לְשֶׁבַח (בְּרֵאשִׁית לח, יד): ״וַתֵּשֶׁב בְּפֶתַח עֵינַיִם״; וְאֶפְשָׁר כֵּן? אֲפִלּוּ זוֹנָה שֶׁבַּזּוֹנוֹת אֵינָהּ עוֹשָׂה כֵּן! אֶלָּא שֶׁתָּלְתָה עֵינֶיהָ לְפֶתַח שֶׁכָּל עֵינַיִם מְצַפּוֹת לוֹ. אָמְרָה לְפָנָיו: ׳רִבּוֹנוֹ שֶׁל עוֹלָם! אַל אֵצֵא רֵיקָם מִבֵּית זֶה׳! דָּבָר אַחֵר: ״וַתֵּשֶׁב בְּפֶתַח עֵינַיִם״; שֶׁפָּתְחָה לוֹ הָעֵינַיִם, וְאָמְרָה לוֹ: ׳פְּנוּיָה אֲנִי, וּטְהוֹרָה אֲנִי׳.

״וְעֵלִי זָקֵן מְאֹד וְגוֹ׳, אֵת אֲשֶׁר יִשְׁכְּבוּן״ (שְׁמוּאֵל־א ב, כב); יַשְׁכִּיבוּן כְּתִיב. אָמַר רַבִּי: שֶׁהָיוּ הַנָּשִׁים מְבִיאוֹת קְנִין לִטָּהֵר לְבַעְלֵיהֶן, וְהָיוּ מַשְׁהִין אוֹתָן. וּמַעֲלֶה עֲלֵיהֶן הַכָּתוּב: כְּאִלּוּ הֵן שׁוֹכְבִין עִמָּן. אָמַר רַבִּי תַּנְחוּמָא: הָדָא הִיא דּוּ מְקַנְתַּר לוֹן (שָׁם כט): ״לָמָּה תִבְעָטוּ בְּזִבְחִי וּבְמִנְחָתִי״. אֵין תֵּימַר עֲבֵרָה חֲמוּרָה יֵשׁ כָּאן, מִבְּרִיחָן מִן הַחֲמוּרָה וּמְקַנְתְּרָן בַּקַּלָּה?

״וְלֹא הָלְכוּ בָנָיו בִּדְרָכָו״ (שְׁמוּאֵל־א ח, ג) – שֶׁהָיוּ נוֹטְלִין מַעֲשֵׂר וְדָנִין. אָמַר רַבִּי בֶּרֶכְיָה: מִבְּרָכָתָהּ הָיְתָה עוֹבֶרֶת וְהָיוּ מַנִּיחִין צָרְכֵי יִשְׂרָאֵל וְעוֹסְקִין בְּפַרְגְמַטְיָא.

מַעֲשֶׂה בְּרַבִּי יִשְׁמָעֵאל, שֶׁפָּסַק מְזוֹנוֹת לְאִשָּׁה בְּשׁוּקֵי צִפּוֹרִי, שְׁמַע רַבִּי, וְמַר: מַאן אָמַר לֵהּ שֶׁלֹּא שִׁלַּח לַהּ? – מַאן אָמַר לֵהּ שֶׁלֹּא הִנִּיחַ לַהּ? עָבְדִין וְאַמְהִין.

רַבִּי הִילָא, אָמַר רַבִּי בָּא: מִסְבַּר סָבַר רַבִּי, דִּלֵּית מַתְנִיתָא בְּאֵשֶׁת אִישׁ, אֶלָּא בְּאַלְמָנָה. אָמַר שְׁמוּאֵל וְרַבִּי שִׁמְעוֹן בֶּן לָקִישׁ: תְּרֵיהוֹן אָמְרִין: בְּאַלְמָנָה הִיא מַתְנִיתָא. אָמַר רַבִּי אָבִין: תָּנֵי דְּבֵית רַבִּי כֵּן: ׳מִי שֶׁיָּצָא לִמְדִינַת הַיָּם וְאִשְׁתּוֹ תּוֹבַעַת מְזוֹנוֹת׳; הַוּוֹן בָּעֵי מֵימַר: מַאן דְּמַר: בְּאֵשֶׁת אִישׁ הִיא מַתְנִיתָא: בַּתְּחִלָּה – שֶׁלֹּא שִׁלַּח לָהּ, בַּסּוֹף – שֶׁלֹּא הִטְמִינָהּ וְשֶׁלֹּא הֶעֱרִימָהּ. מַאן דְּמַר: בְּאַלְמָנָה הִיא מַתְנִיתָא: בַּתְּחִלָּה – שֶׁלֹּא הִנִּיחַ לָהּ, בַּסּוֹף – שֶׁלֹּא הִטְמִינָהּ וְשֶׁלֹּא הֶעֱרִימָהּ. אָמַר שְׁמוּאֵל אֲחוּהּ דְּרַבִּי בֶּרֶכְיָה: בְּשֶׁלֹּא מָחֲלָה לַיְתוֹמִים עַל כְּתֻבָּתָהּ.

׳הֲרֵי שֶׁיָּצָא הוּא וְאִשְׁתּוֹ לִמְדִינַת הַיָּם, וּבָאת וְאָמְרָה: ׳מֵת בַּעְלִי׳ – תְּזוֹן וְתִטֹּל כְּתֻבָּתָהּ.

׳גֵּרְשַׁנִי בַּעְלִי׳ – תְּזוֹן מִכְּתֻבָּתָהּ׳. מַה נַפְשָׁךְ, אִם הִיא אֵשֶׁת אִישׁ – מִשֶּׁל בַּעְלָהּ הִיא נִזּוֹנֶת, אִם אֵינָהּ אֵשֶׁת אִישׁ – מִכְּתֻבָּתָהּ הִיא נִזּוֹנֶת.

׳הֲרֵי מִשֶּׁבָּא מִמְּדִינַת הַיָּם, וְאִשְׁתּוֹ תּוֹבַעַת מְזוֹנוֹת, וְאָמַר: ״יֵצְאוּ מַעֲשֵׂה יָדֶיהָ בְּמִזּוֹנוֹתֶיהָ׳ – שׁוֹמְעִין לוֹ. וְאִם פָּסְקוּ בֵּית־דִּין – מַה שֶׁפָּסְקוּ פָּסְקוּ׳. רַבִּי יִרְמְיָה אָמַר: בְּשֶׁאֵין מַעֲשֵׂה יָדֶיהָ כְּדֵי מְזוֹנָהּ. כְּהָדָא שׁוֹמְעִין לוֹ? כְּמַאן דְּמַר: אֵין מְזוֹנוֹת לָאִשָּׁה מִדִּבַּר תּוֹרָה. כְּהָדָא דְתָנֵי: ׳אֵין בֵּית־דִּין פּוֹסְקִין לְאִשָּׁה מְזוֹנוֹת

[סח:]

מִדְּמֵי שְׁבִיעִית, אֲבָל נִזּוֹנֶת הִיא עִם בַּעְלָהּ בַּשְּׁבִיעִית׳. רַבִּי יוֹסֵה אוֹמֵר: בְּשֶׁיֵּשׁ מַעֲשֵׂה יָדֶיהָ כְּדֵי מְזוֹנוֹת, כְּהָדָא מַה שֶׁפָּסְקוּ פָּסְקוּ? תִּפְתַּר, בְּשֶׁפָּסְקוּ יָתֵר.

׳הֲרֵי שֶׁהָיָה נָתוּן בִּמְדִינַת הַיָּם, וְאָמַר: ״יִנָּתְנוּ אֵלּוּ לִבָנַי׳ – בְּנוֹתָיו בִּכְלָל. אִם בִּשְׁעַת מִיתָה אָמַר: ״יִנָּתְנוּ אֵלּוּ לִבָנַי׳ – אֵין בְּנוֹתָיו בִּכְלָל׳. רַבִּי זְעֵירָא, רַב חֲנַנְאֵל בְּשֵׁם רַב, רַבִּי זְעֵירָא, בְּשֵׁם אַבָּא בַּר יִרְמְיָה: שְׁנֵי דְבָרִים אֲמַר חָנָן – הֲלָכָה כַּיּוֹצֵא בּוֹ, שִׁבְעָה דְבָרִים אֲמַר אַדְמוֹן – אֵין הֲלָכָה כַּיּוֹצֵא בּוֹ.

רַבִּי בָּא בַּר זַבְדָּא בְּשֵׁם רַב יִצְחָק בַּר חֲקוֹלָא: בְּכָל מָקוֹם שֶׁשָּׁנִינוּ: ׳אָמַר רַבָּן גַּמְלִיאֵל: רוֹאֶה אֲנִי אֶת דִּבְרֵי אַדְמוֹן׳ – הֲלָכָה כַּיּוֹצֵא בּוֹ.

הֲלָכָה ב: **מַתְנִיתִין:** מִי שֶׁהָלַךְ לִמְדִינַת הַיָּם, וְעָמַד אֶחָד וּפָרַנְסָ אֶת אִשְׁתּוֹ – חָנָן אוֹמֵר: אַבֵּד אֶת מְעוֹתָיו. נֶחְלְקוּ עָלָיו בְּנֵי כֹהֲנִים גְּדוֹלִים, וְאָמְרוּ: יִשְׁבַּע כַּמָּה הוֹצִיא, וְיִטֹּל. אָמַר רַבִּי דּוֹסָא בֶּן אַרְכִינָס: כִּדְבְרֵיהֶם.

אָמַר רַבָּן יוֹחָנָן בֶּן זַכַּאי: יָפֶה אָמַר חָנָן, הִנִּיחַ מְעוֹתָיו עַל קֶרֶן הַצְּבִי.

גְּמָרָא: ׳מִי שֶׁהָלַךְ לִמְדִינַת הַיָּם׳ – רַבִּי בָּא בַּר מַמָּל בָּעֵי: הַפּוֹרֵעַ שְׁטַר חוֹבוֹ שֶׁל חֲבֵרוֹ שֶׁלֹּא מִדַּעְתּוֹ, תִּפְלוּגְתָּא דְּחָנָן וּבְנֵי כֹהֲנִים גְּדוֹלִים. אָמַר רַבִּי יוֹסֵה: טַעְמוֹן דִּבְנֵי כֹהֲנִים גְּדוֹלִים תַּמָּן, לֹא עָלְתָה עַל דַּעְתּוֹ שֶׁתָּמוּת אִשְׁתּוֹ בָּרָעָב. בְּרַם הָכָא: מְפַיֵּס הָוֵינָא לֵהּ וְהוּא מָחֵל לִי. הָגַע עַצְמְךָ דַּהֲוָה גַּבֵּהּ מַשְׁכּוֹן? מְפַיֵּס הָוֵינָא לֵהּ, וְהוּא יָהֵב לִי מַשְׁכּוֹנִי. עַד כַּדּוּן, בְּבַעַל חוֹב שֶׁאֵינוֹ דּוֹחֵק, וַאֲפִלּוּ בְּבַעַל חוֹב שֶׁהוּא דּוֹחֵק? שַׁמְעִינַן מִן הָדָא: ׳וְשׁוֹקֵל אֶת שִׁקְלוֹ׳. וְלֹא שָׁקַל – אֵין מְמַשְׁכְּנִין אוֹתוֹ. הָדָא אָמְרָה: וַאֲפִלּוּ בְּבַעַל חוֹב שֶׁהוּא דּוֹחֵק. תֵּדַע לָךְ שֶׁהוּא כֵן, דְּתָנֵינַן: ׳וּמַקְרִיב עָלָיו קָנֵי זָבִין וְקָנֵי זָבוֹת, קָנֵי יוֹלְדוֹת, חַטָּאוֹת וַאֲשָׁמוֹת׳. לָא, בְּשֶׁלֹּא נָתַן לְתוֹךְ יָדוֹ כְּלוּם, וְכָא בְּשֶׁלֹּא נִכְנַס לְיָדָיו כְּלוּם.

רַבִּי יְהוֹשֻׁעַ בֶּן לֵוִי אָמַר: אֵין לְךָ נִתְפָּס עַל חֲבֵרוֹ וְחַיָּב לִתֵּן לוֹ, אֶלָּא בְּאַרְנוֹן וּבְגֶלְגֹּלֶת, רַב אָמַר כָּל הַנִּתְפָּס עַל חֲבֵרוֹ – חַיָּב לִתֵּן לוֹ. חַיְלֵהּ דְּרַב מִן הָדָא: ׳הַגּוֹזֵל שָׂדֶה וּנְטָלוּהָ מִצִּיקִין׳. וְלָא שְׁמַע מַה דַּאֲמַר רַבִּי יוֹחָנָן קְנָס קָנְסוּ בְּגַזְלָן? רַבִּי אָבוּן בָּעֵי:

[סט.]

וְהֵיכָן דַּהֲוָה רַבֵּהּ? רַבִּי יוֹסֵה בִּירַבִּי בּוּן וְרַבִּי חִיָּה בַּר לוּלְיָנִי, תְּרֵיהוֹן בְּשֵׁם רַבִּי שְׁמוּאֵל אָמְרִי: חַד אֲמַר: בְּאַרְנוֹן וּבְגֶלְגֹּלֶת. וְחָרָנָה אָמַר אֵינָהּ בְּאַרְנוֹן וּבְגֶלְגֹּלֶת. תַּמָּן תָּנֵינַן: ׳מְרַפְּאֵהוּ רִפּוּי נֶפֶשׁ, אֲבָל לֹא רִפּוּי מָמוֹן׳? רַבִּי יְהוּדָה וְרַבִּי יוֹסֵה חַד אֲמַר: כָּאן בְּמַדִּירוֹ מִגּוּפוֹ, כָּאן בְּמַדִּירוֹ מִנְּכָסָיו, וְחָרָנָה אָמַר: כָּאן בְּשֶׁיֵּשׁ לוֹ מִי יְרַפְּאֵנוּ, וְכָאן בְּשֶׁאֵין לוֹ מִי יְרַפְּאֵנוּ. אִם בְּשֶׁיֵּשׁ לוֹ מִי שֶׁיְּרַפְּאֵנוּ, אֲפִלּוּ

וְרִפּוּאַת נֶפֶשׁ לֹא יְרַפְּאֻנוּ? שֶׁלֹּא מִן הַכֹּל אָדָם זוֹכֶה לְהִתְרַפְּאוֹת.

וְלֹא נִכְסֵי הַמַּחֲזִיר הֵן שֶׁהֵן אֲסוּרִין לְבַעַל הַפֶּרָה? עוּלָּא בַּר יִשְׁמָעֵאל בְּשֵׁם רַבִּי יִצְחָק: כְּשֶׁהָיוּ נְכָסָיו שֶׁל זֶה אֲסוּרִין לַזֶּה, וּנְכָסָיו שֶׁל זֶה אֲסוּרִין לַזֶּה. מַאן תְּנָא: תִּפֹּל הֲנָיָה לְהֶקְדֵּשׁ? רַבִּי מֵאִיר. דְּרַבִּי מֵאִיר אוֹמֵר: מוֹעֲלִין בָּאֲסוּרוֹת.

רַבִּי אָבוּן בַּר חִיָּה בָּעֵי: נָדַר מִן הַכִּכָּר, מַהוּ לְחַמֵּם בּוֹ אֶת יָדָיו? נִשְׁמְעִנַּהּ מִן הָדָא: 'אָמַר: 'הַכִּכָּר הַזֶּה הֶקְדֵּשׁ', אָכְלוּ בֵּין הוּא בֵּין אַחֵר – מָעַל. לְפִיכָךְ יֵשׁ לוֹ פִּדְיוֹן. אִם אָמַר: 'הֲרֵי זֶה עָלַי', אָכְלוֹ – מָעַל בּוֹ בְּטוֹבַת הֲנָאָה, אֲחֵרִים לֹא מָעֲלוּ, לְפִיכָךְ אֵין לוֹ פִּדְיוֹן; דִּבְרֵי רַבִּי מֵאִיר'. לָא אָמַר אֶלָּא אֲכָלוֹ, הָא לְחַמֵּם בּוֹ אֶת יָדָיו – מָתָר.

תַּלְמִידוֹי דְּרַבִּי יוֹנָה בְּשֵׁם רַבִּי בּוּן בַּר חִיָּה: כְּנִי בְּאוֹמֵר: 'לֹא אוֹכְלֶנּוּ וְלֹא אֶטְעַמֶּנּוּ' – לֹא אָסְרוּ עָלָיו אֶלָּא לַאֲכִילָה. עַד כַּדּוּן צְרִיכָה: נָדַר מִן הַכִּכָּר, מַהוּ לְחַמֵּם בּוֹ אֶת יָדָיו?

דְּתָנֵי: 'מִי שֶׁהָלַךְ לִמְדִינַת הַיָּם, וְעָמַד אַחֵר וּפְרָנֵס אֶת אִשְׁתּוֹ'; אָמַר רַבִּי חַגַּי: לָא אָמַר אֶלָּא אַחֵר, הָא הָאָב – גּוֹבֶה. רַבִּי יוֹסֵה אוֹמֵר: בֵּין אָב בֵּין אַחֵר – אֵינוֹ גּוֹבֶה. וְאָתְיָן אִלֵּין פְּלִגְוָתָא כְּהָלֵין פְּלִגְוָתָא. דְּתָנִינַן תַּמָּן: 'וְזַכַּאי בִּמְצִיאָתָהּ, וּבְמַעֲשֵׂה יָדֶיהָ, וּבְהָפֵר נְדָרֶיהָ, וּמְקַבֵּל גִּטָּהּ, וְאֵינוֹ אוֹכֵל פֵּרוֹת בְּחַיֶּיהָ. נִסַּת, יָתֵר עָלָיו הַבַּעַל שֶׁאוֹכֵל פֵּרוֹת בְּחַיֶּיהָ, וְחַיָּב בְּמְזוֹנוֹתֶיהָ וּבְפִרְקוֹנָהּ וּבְקִבּוּרָתָהּ'; וְתָנֵי עֲלַהּ: 'לֹא רָצָה הַבַּעַל לְקוֹבְרָהּ הָאָב קוֹבְרָהּ וּמוֹצִיא מִמֶּנּוּ בְּדִין'. אָמַר רַבִּי חַגַּי: לָא אָמַר אֶלָּא הָאָב, הָא אַחֵר אֵינוֹ גּוֹבֶה. רַבִּי יוֹסֵה אוֹמֵר: בֵּין אָב בֵּין אַחֵר גּוֹבֶה. עַל דַּעְתֵּהּ דְּרַבִּי חַגַּי: בֵּין לִקְבוּרָה בֵּין לִמְזוֹנוֹת – הָאָב גּוֹבֶה, אַחֵר אֵינוֹ גּוֹבֶה. עַל דַּעְתֵּהּ דְּרַבִּי יוֹסֵה: לִקְבוּרָה – בֵּין אָב בֵּין אַחֵר גּוֹבֶה, שֶׁלֹּא עָלְתָה עַל דַּעַת שֶׁתְּהֵא אִשְׁתּוֹ מְשֻׁלֶּכֶת לַכְּלָבִים; וּבִמְזוֹנוֹת – בֵּין אָב בֵּין אַחֵר אֵינוֹ גּוֹבֶה.

[סט:]

הֲלָכָה ג: מַתְנִיתִין: אַדְמוֹן אוֹמֵר שִׁבְעָה: מִי שֵׁמֵת, וְהִנִּיחַ בָּנִים וּבָנוֹת: בִּזְמַן שֶׁהַנְּכָסִים מְרֻבִּין – הַבָּנִים יִרְשׁוּ וְהַבָּנוֹת יְזוֹנוּ. נְכָסִים מָעָטִים – הַבָּנוֹת יְזוֹנוּ, וְהַבָּנִים יִשְׁאֲלוּ עַל הַפִּתְחִים. אַדְמוֹן אוֹמֵר: בְּשִׁבִּיל שֶׁאֲנִי זָכָר הִפְסַדְתִּי? אָמַר רַבָּן גַּמְלִיאֵל: רוֹאֶה אֲנִי אֶת דִּבְרֵי אַדְמוֹן.

גְּמָרָא: 'אַדְמוֹן אוֹמֵר שִׁבְעָה' וְכוּ' – כַּמָּה הֵן נְכָסִים מְרֻבִּין? רַבִּי זְעִירָא רַב יְהוּדָה בְּשֵׁם רַב: כְּדֵי שֶׁיְּהֵא שָׁם מְזוֹן שְׁנֵים־עָשָׂר חֹדֶשׁ לְאֵלּוּ וּלְאֵלּוּ. שְׁמַע שְׁמוּאֵל וְאָמַר: זוֹ דִּבְרֵי רַבָּן גַּמְלִיאֵל בְּרַבִּי. אֲבָל חֲכָמִים אוֹמְרִים: עַד שֶׁיִּבְגְּרוּ, אוֹ עַד שֶׁיִּנָּשְׂאוּ.

בְּעוֹן קָמֵי רַבִּי יוֹסֵה: אַתְּ, מַה שְׁמַעְתְּ מִן רַבִּי יוֹחָנָן? אֲמַר לוֹן: נְפָרֵשׁ מִלֵּיהוֹן דְּרַבָּנִין מִן מִלֵּיהוֹן. נָתָן בַּר הוֹשַׁעְיָה בְּעָא קָמֵי רַבִּי יוֹחָנָן: הָיָה שָׁם שְׁנֵים־עָשָׂר חֹדֶשׁ וְנִתְמַעֲטוּ הַנְּכָסִים? אָמַר לֵהּ: מִכֵּיוָן שֶׁהִתְחִילוּ הַיְתוֹמִין לִהְיוֹת אוֹכְלִין בְּהֶתֵּר – אוֹכְלִין וְהוֹלְכִין עַד שֶׁתִּכְלֶה פְּרוּטָה הָאַחֲרוֹנָה. מֵאֵימָתַי שְׁמִין לָהֶן? רַבִּי מָנָא אָמַר: שְׁמִין לָהֶן בַּסּוֹף. אָמַר לֵהּ רַבִּי חֲנִינָה: מִלֵּיהוֹן דְּרַבָּנִין לָא שָׁמְעִין לָךְ? דְּתָנֵי בַּר הוֹשַׁעְיָה בְּעָא קָמֵי דְּרַבִּי יוֹחָנָן: הָיָה שָׁם מְזוֹן שְׁנֵים־עָשָׂר חֹדֶשׁ וְנִתְמַעֲטוּ הַנְּכָסִים? אָמַר לֵהּ: מִכֵּיוָן שֶׁהִתְחִילוּ הַיְתוֹמִין לִהְיוֹת אוֹכְלִין בְּהֶתֵּר – אוֹכְלִין וְהוֹלְכִין עַד שֶׁתִּכְלֶה פְּרוּטָה הָאַחֲרוֹנָה. אֶלָּא מִשָּׁעָה רִאשׁוֹנָה שְׁמִין לָהֶן.

רַב חִסְדָּאי בָּעֵי: לֹא הָיָה שָׁם מְזוֹן שְׁנַיִם־עָשָׂר חֹדֶשׁ וְהוֹקִירוּ הַנְּכָסִים? נִשְׁמְעִנַּהּ מִן הָדָא דַּאֲמַר רַבִּי חֲנִינָה, רַבִּי יַסָּא בְּשֵׁם רַבִּי יוֹחָנָן: עָמְדוּ הַיְתוֹמִין וּמָכְרוּ - שֶׁלָּהֶן מָכְרוּ, וְכָא: הוֹקִירוּ - שֶׁלָּהֶן הוֹקִירוּ. לֹא הָיָה שָׁם מְזוֹן שְׁנַיִם־עָשָׂר חֹדֶשׁ, מַהוּ שֶׁיֹּאמְרוּ בָּנִים לַבָּנוֹת: ׳טְלוּ אֶת שֶׁלָּכֶם וּצְאוּ׳? אֲמַר רַבִּי אַבָּא: מֵהָדָא מַתְנִיתָא אָמְרָה: שֶׁאֵין אוֹמְרִים לָהֶן! דְּתָנֵינַן תַּמָּן: ׳אִם אָמְרוּ הַיְתוֹמִין: ׳הֲרֵי אָנוּ מַעֲלִין עַל נִכְסֵי אֲבִינוּ יוֹתֵר דִּינָר׳, כְּדֵי שֶׁיִּטְלוּ כְּתֻבַּת אִמָּן - אֵין שׁוֹמְעִין לָהֶן, אֶלָּא שָׁמִין אֶת הַנְּכָסִים בְּבֵית־דִּין׳; הָדָא דְּאַתְּ אָמַר: חוּץ מִכְּתֻבָּתָהּ, חוּץ מִקְּבוּרָה, חוּץ מִמַּלְוֶה בְּעֵדִים, חוּץ מִמַּלְוֶה בִּשְׁטָר. חוּץ מִפַּרְנָסַת בָּנוֹת? מַאן דַּאֲמַר: גּוֹבִין פַּרְנָסָה מִן הַמְשֻׁעְבָּדִין - פַּרְנָסַת בָּנוֹת קוֹדְמוֹת; וּמַאן דַּאֲמַר: אֵין גּוֹבִין פַּרְנָסָה מִן הַמְשֻׁעְבָּדִין - אֵין פַּרְנָסַת בָּנוֹת קוֹדְמוֹת.

׳אַלְמָנָה וּבָנִים - שְׁנֵיהֶן שָׁוִין, אַלְמָנָה וּבָנוֹת - שִׁתֵּיהֶן שָׁווֹת, אֵין אַלְמָנָה דּוֹחָה אֶת הַבָּנִים, וְאֵין אַלְמָנָה דּוֹחָה אֶת הַבָּנוֹת׳.

[ע.]

פְּעָמִים שֶׁאַלְמָנָה דּוֹחָה אֶת הַבָּנִים, עַל־יְדֵי הַבָּנוֹת. הֵיךְ עֲבִידָא? הָיָה שָׁם מָזוֹן שְׁנֵים־עָשָׂר חֹדֶשׁ וְאַלְמָנָה לָזוּן, הָדָא הִיא. כְּשֵׁם שֶׁהִיא דּוֹחָה אֶת הַבָּנִים עַל־יְדֵי הַבָּנוֹת, כָּךְ תִּדְחֶה הָאַלְמָנָה לִבָּנִים? רְאוּיָה הִיא לִתְבַּע כְּתֻבָּתָהּ וּלְאַבֵּד מְזוֹנוֹתֶיהָ.

׳וְהַבָּנִים יִשְׁאֲלוּ עַל הַפְּתָחִים׳ - אִית תַּנֵּי תָנֵי: ׳יִשְׁעֲנוּ׳. מַאן דַּאֲמַר: ׳יִשְׁעֲנוּ׳ - ״וְהִשְׁעֲנוּ תַּחַת הָעֵץ״ (בְּרֵאשִׁית יח, ד). מַאן דַּאֲמַר: ׳יִשְׁאֲלוּ עַל הַפְּתָחִים׳ - ״וְנוֹעַ יְנוּעוּ בָנָיו וְשִׁאֲלוּ וְדָרְשׁוּ מֵחָרְבוֹתֵיהֶם״ (תְּהִלִּים קט, י). רַבִּי זְעִירָא רַב חֲנַנְאֵל בְּשֵׁם רַב, רַבִּי זְעִירָה בְּשֵׁם אַבָּא בַּר יִרְמְיָה: שְׁנֵי דְּבָרִים אָמַר חָנָן - הֲלָכָה כַּיּוֹצֵא בּוֹ. שִׁבְעָה דְּבָרִים אָמַר אַדְמוֹן - אֵין הֲלָכָה כַּיּוֹצֵא בּוֹ. רַבִּי אַדָּא בַּר זַבְדָּא בְּשֵׁם רַבִּי יִצְחָק בַּר חֲקוֹלָה: בְּכָל מָקוֹם שֶׁשָּׁנִינוּ: ׳אָמַר רַבָּן גַּמְלִיאֵל: רוֹאֶה אֲנִי אֶת דִּבְרֵי אַדְמוֹן׳ - הֲלָכָה כַּיּוֹצֵא בּוֹ.

הֲלָכָה ד: מַתְנִיתִין: הַטּוֹעֵן אֶת חֲבֵרוֹ כַּדֵּי שֶׁמֶן וְהוֹדָה לוֹ בְּקַנְקַנִּין - אַדְמוֹן אוֹמֵר: הוֹאִיל וְהוֹדָה בְּמִקְצָת הַטַּעֲנָה - יִשָּׁבַע. וַחֲכָמִים אוֹמְרִים: אֵין הוֹדָיָה מִקְצָת הַטַּעֲנָה. אָמַר רַבָּן גַּמְלִיאֵל: רוֹאֶה אֲנִי אֶת דִּבְרֵי אַדְמוֹן.

גְּמָרָא: ׳הַטּוֹעֵן אֶת חֲבֵרוֹ כַּדֵּי שֶׁמֶן׳ וְכוּ׳ - רַבִּי אִימִי בְּשֵׁם רַבִּי יוֹחָנָן: מַתְנִיתָא בְּשֶׁטָּעָנוֹ חִטִּין וְהוֹדָה לוֹ בִּשְׁעוֹרִין, אֲבָל אִם טָעָנוֹ שְׁנֵי מִינִין וְהוֹדָה לוֹ בְּאֶחָד מֵהֶן - דִּבְרֵי הַכֹּל: חַיָּב. רַבִּי חִיָּא בְּשֵׁם רַבִּי יוֹחָנָן: לֹא סוֹף דָּבָר בְּשֶׁטָּעָנוֹ חִטִּין וְהוֹדָה לוֹ בִּשְׁעוֹרִין, אֶלָּא אֲפִלּוּ טָעָנוֹ שְׁנֵי מִינִין וְהוֹדָה לוֹ בְּאֶחָד מֵהֶן - דִּבְרֵי חֲכָמִים: פָּטוּר. וּלְמָה תָּנֵינַן: ׳רַבָּן גַּמְלִיאֵל מְחַיֵּב׳? בָּא לְהוֹדִיעֲךָ כֹּחַ רַבָּן גַּמְלִיאֵל, עַד הֵיכָן הוּא מְחַיֵּב.

רַבִּי אַבָּהוּ כְּהָדָא דְּרַבִּי אִימִי. רַבִּי שִׁמְעוֹן בֶּן לָקִישׁ אָמַר: מַתְנִיתָא בְּשֶׁטָּעָנוֹ חִטִּין וְהוֹדָה לוֹ בִּשְׁעוֹרִין, אֲבָל טָעָנוֹ שְׁנֵי מִינִין וְהוֹדָה לוֹ בְּאֶחָד מֵהֶן - דִּבְרֵי הַכֹּל: חַיָּב. רַב כְּרַבִּי שִׁמְעוֹן בֶּן לָקִישׁ. חַד בַּר נָשׁ אָזַל בָּעֵי מִדּוֹן עִם חַבְרֵהּ קָמֵי רַב: שְׁרֵי מִטְעַן עִמֵּהּ שְׁעָרִין, חִטִּין, כֻּסְמִין, אֲמַר לֵהּ רַב: ׳כָּל מַה דְּאַתְּ יָכֵל מְגַלְגְּלָה עֲלוֹי, גַּלְגֵּל! וּבְסוֹפָא הוּא מִשְׁתְּבַע לָךְ חָדָא עַל כֻּלְּהֵן׳.

אָמַר רַבִּי אַבָּהוּ: כָּךְ מֵשִׁיב רַבִּי שִׁמְעוֹן בֶּן לָקִישׁ אֶת רַבִּי יוֹחָנָן: עַל דַּעְתָּךְ דְּאַתְּ אָמַר: טָעָנוֹ שְׁנֵי מִינִין וְהוֹדָה לוֹ בְּאֶחָד מֵהֶן - דִּבְרֵי חֲכָמִים: פָּטוּר. וְהָא תָּנֵינַן: ׳טָעָנוֹ כֵּלִים

וְקַרְקָעוֹת, הוֹדָה בַּכֵּלִים וְכָפַר בַּקַּרְקָעוֹת, בַּקַּרְקָעוֹת וְכָפַר בַּכֵּלִים – פָּטוּר׳. אִם כֵּלִים בְּכֵלִים הוּא פָּטוּר, כֵּלִים בְּקַרְקָעוֹת לֹא כָל־שֶׁכֵּן?!

מָה עֲבַד לַהּ? דּוּ

[ע:]

פְּתַר לֵהּ לְזוֹקְקוֹ שְׁבוּעָה. וְהָתַנִּינַן: ׳הַטּוֹעֵן אֶת חֲבֵרוֹ כַּדֵּי שֶׁמֶן וְהוֹדָה לוֹ בְּקַנְקַנִּין׳; מָה אֲנַן קָיְמִין? אִם בְּשֶׁטָּעָנוֹ קַנְקַנִּין וְשֶׁמֶן וְהוֹדָה לוֹ בְּאַחַת מֵהֶן – כָּל עַמָּא מוֹדֵי שֶׁהוּא מִין הַטַּעֲנָה; וְאִם בְּשֶׁטָּעָנוֹ שֶׁמֶן וְהוֹדָה לוֹ בְּקַנְקַנִּין – כָּל עַמָּא מוֹדֵי שֶׁאֵין זוֹ הוֹדָיָה מִין הַטַּעֲנָה? אֲמַר רַבִּי זְעִירָא רַבִּי אֲבוּנָה בְּשֵׁם רַב: בְּשֶׁטָּעָנוֹ קַנְקַנֵּי שֶׁמֶן הִיא מַתְנִיתָה. הַהֵן אֲמַר מֵלִּין, וְהַהֵן אֲמַר רֵקָנִין. נִיחָא, קַנְקַנִּין וְלָא שֶׁמֶן, שֶׁמֶן וְלָא קַנְקַנִּין? רַבִּי אֶלְעָזָר בְּשֵׁם רַבִּי אָבוּן, מַפִּיק לִשְׁנָא מַחְצִין דִּמְשַׁח. וְלֵית סוֹפֵהּ מִשְׁאָלָה? בְּהָהוּא דְּנִשְׁתַּתֵּק.

הֲלָכָה ה: מַתְנִיתִין: הַפּוֹסֵק מָעוֹת לַחֲתָנוֹ וּפָשַׁט לוֹ אֶת הָרֶגֶל – תִּהֵא יוֹשֶׁבֶת עַד שֶׁתַּלְבִּין רֹאשָׁהּ. אַדְמוֹן אוֹמֵר: אִלּוּ אֲנִי פָּסַקְתִּי עַל עַצְמִי – אֶהֵא יוֹשֶׁבֶת עַד שֶׁתַּלְבִּין רֹאשִׁי, אַבָּא פָּסַק עָלַי, מָה אֲנִי יְכוֹלָה לַעֲשׂוֹת? אוֹ כְּנֹס אוֹ פְּטֹר. אָמַר רַבָּן גַּמְלִיאֵל רוֹאֶה אֲנִי אֶת דִּבְרֵי אַדְמוֹן.

גְּמָרָא: ׳הַפּוֹסֵק מָעוֹת לַחֲתָנוֹ׳ – מַתְנִיתָא בְּשֶׁפָּסַק בְּמַעֲמָדָהּ, אֲבָל אִם לֹא פָּסַק בְּמַעֲמָדָהּ – אַף רַבָּנִין מוֹדֵי. תָּנֵי: ׳אָמַר רַבִּי יוֹסֵה בֵּירַבִּי יְהוּדָה: לֹא נֶחְלַק אַדְמוֹן וַחֲכָמִים, עַל הַפּוֹסֵק מָעוֹת לַחֲתָנוֹ וּפָשַׁט לוֹ אֶת הָרֶגֶל, שֶׁלֹּא תִּהֵא יוֹשֶׁבֶת עַד שֶׁתַּלְבִּין אֶת רֹאשָׁהּ. וְעַל מַה נֶּחְלְקוּ? עַל שֶׁפָּסְקָה לְעַצְמָהּ. אַדְמוֹן אוֹמֵר: יְכוֹלָה הִיא שֶׁתֹּאמַר: ׳סְבוּרָה הָיִיתִי שֶׁאַבָּא רוֹצֶה לִתֵּן, וְעַכְשָׁו אֵין אַבָּא רוֹצֶה לִתֵּן, מָה אֲנִי יְכוֹלָה לַעֲשׂוֹת? אוֹ כְּנֹס אוֹ פְּטֹר׳! אָמַר רַבָּן גַּמְלִיאֵל: רוֹאֶה אֲנִי אֶת דִּבְרֵי אַדְמוֹן׳.

הֲלָכָה ו: מַתְנִיתִין: הָעוֹרֵר עַל הַשָּׂדֶה וְהוּא חָתוּם עָלֶיהָ בְּעֵד – אַדְמוֹן אוֹמֵר: ׳הַשֵּׁנִי נוֹחַ לִי וְהָרִאשׁוֹן קָשֶׁה הֵימֶנִּי׳. וַחֲכָמִים אוֹמְרִים: אִבֵּד אֶת זְכוּתוֹ. עֲשָׂאָהּ סִימָן לְאַחֵר – אִבֵּד אֶת זְכוּתוֹ.

גְּמָרָא: ׳הָעוֹרֵר עַל הַשָּׂדֶה׳ וְכוּ׳ – וְלֹא סוֹף דָּבָר בְּשֶׁעֲשָׂאָהּ סִימָן לְאַחֵר, אֶלָּא אֲפִלּוּ עֲשָׂאָהּ אַחַר לְאַחַר, מִכֵּיוָן שֶׁהוּא חָתוּם עָלֶיהָ עֵד – אִבֵּד אֶת זְכוּתוֹ.

הֲלָכָה ז: מַתְנִיתִין: מִי שֶׁהָלַךְ לוֹ לִמְדִינַת הַיָּם וְאָבְדָה דַּרְכּוֹ שָׁדֵהוּ – אַדְמוֹן אוֹמֵר:

[עא.]

יֵלֵךְ לוֹ בַּקָּצָרָה. וַחֲכָמִים אוֹמְרִים: יִקַּח לוֹ דֶּרֶךְ בְּמֵאָה מָנֶה, אוֹ יִפְרַח בַּאֲוִיר.

גְּמָרָא: ׳מִי שֶׁהָלַךְ לוֹ לִמְדִינַת הַיָּם׳ וְכוּ׳ – רַבִּי יוֹסֵה בֶּן חֲנִינָה אָמַר: הַטּוֹעֵן בִּרְאָיוֹתָיו. מִלְּתֵהּ אָמְרָה: וְהֵן שֶׁיִּהוּ אַרְבָּעָה מַקִּיפִין אוֹתוֹ. שְׁמוּאֵל אָמַר: אֲפִלּוּ אֶחָד מַקִּיפוֹ מִכָּל צַד. תַּנְיָא: ׳יְהוֹשֻׁעַ[ח]: הֲרֵי שֶׁהָיָה טוֹעֶה בַּכְּרָמִים וּבַשְּׂדוֹת – מְקַדֵּר וְיוֹצֵא עַד שֶׁהוּא מַגִּיעַ לְדֶרֶךְ, אוֹ עַד שֶׁהוּא מַגִּיעַ לְבֵיתוֹ, אֲפִלּוּ שָׂדֶה מְלֵאָה כְּרָמִים. שֶׁעַל מְנַת כֵּן הִנְחִיל יְהוֹשֻׁעַ לְיִשְׂרָאֵל אֶת הָאָרֶץ׳. תַּנְיָא: יְהוֹשֻׁעַ לָצֵאת, שֶׁמָּא לְהִכָּנֵס? תַּנְיָא: יְהוֹשֻׁעַ בְּגוּפוֹ, שֶׁמָּא בְּפָרָתוֹ? אָמַר רַבִּי יוֹסֵה: פָּרָה – דַּרְכָּהּ לַחֲזוֹר, נְחִיל שֶׁל דְּבוֹרִים, עַל־יְדֵי שֶׁאֵין דַּרְכּוֹ לַחֲזוֹר – עָשׂוּ אוֹתוֹ כְּגוּפוֹ.

[ח] יְהוֹשֻׁעַ בֶּן־נוּן תִּקֵּן.

אָמַר רַבִּי יִרְמְיָה: אַדְמוֹן וְרַבִּי עֲקִיבָה שְׁנֵיהֶן אָמְרוּ דָּבָר אֶחָד, דְּתָנֵינַן תַּמָּן: ׳מְכָרָן לְאַחֵר, רַבִּי עֲקִיבָה אוֹמֵר: אֵינוֹ צָרִיךְ לִקַּח לוֹ דֶּרֶךְ. וַחֲכָמִים אוֹמְרִים: צָרִיךְ לִקַּח לוֹ דֶּרֶךְ׳. וְלָא שְׁמַע דַּאֲמַר רַבִּי הִילָא, רַבִּי יַסָּא בְּשֵׁם רַבִּי יוֹחָנָן: בְּסִתָּם חֲלוּקִין. מָה אֲנַן קַיְמִין? אִם דָּבָר בָּרִיא שֶׁיֵּשׁ לוֹ דֶּרֶךְ - כָּל עַמָּא מוֹדֵי: שֶׁאֵין צָרִיךְ לִקַּח לוֹ דֶּרֶךְ; וְאִם דָּבָר בָּרִיא שֶׁאֵין לוֹ דֶּרֶךְ - כָּל עַמָּא מוֹדֵי: שֶׁהוּא צָרִיךְ לִקַּח לוֹ דֶּרֶךְ. אֶלָּא כֵּן אֲנַן קַיְמִין: בְּסִתָּם. רַבִּי עֲקִיבָה אוֹמֵר: אֵינוֹ צָרִיךְ לִקַּח לוֹ דֶּרֶךְ; וְרַבָּנִין אָמְרִין: צָרִיךְ לִקַּח לוֹ דֶּרֶךְ. וְכָא, אֲפִלּוּ דָּבָר בָּרִיא - יֵשׁ לוֹ דֶּרֶךְ: פְּלִיגֵי חֲכָמִים: שֶׁהוּא צָרִיךְ לִקַּח לוֹ דֶּרֶךְ.

הֲלָכָה ח: מַתְנִיתִין: הַמּוֹצִיא שְׁטַר חוֹב עַל חֲבֵרוֹ, וְהַלָּה הוֹצִיא שֶׁמָּכַר לוֹ אֶת הַשָּׂדֶה - אַדְמוֹן אוֹמֵר: אִלּוּ חַיָּב הָיִיתִי לְךָ - הָיָה לְךָ לְהַפְרַע אֶת שֶׁלְּךָ, כְּשֶׁמָּכַרְתָּ לִי אֶת הַשָּׂדֶה. וַחֲכָמִים אוֹמְרִים: זֶה הָיָה פִּקֵּחַ שֶׁמָּכַר לוֹ אֶת הַקַּרְקַע, מִפְּנֵי שֶׁהוּא יָכוֹל לְמַשְׁכְּנוֹ.

גְּמָרָא: ׳הַמּוֹצִיא שְׁטַר חוֹב עַל חֲבֵרוֹ׳ - רַבִּי יוֹנָה אוֹמֵר: בְּיָפֶה בְּכָךְ. רַבִּי יוֹסֵה אוֹמֵר: בְּשֶׁאֵינוֹ יָפֶה בְּכָךְ.

[עא:]

הַגַּע עַצְמְךָ! דַּהֲוָה לֵהּ קַרְקַע? יָכֹל הוּא מֵימַר לֵהּ: ׳קַרְקַע טָב אֲנָה בָּעֵי׳! הַגַּע עַצְמְךָ! דַּהֲוָה לֵהּ קַרְקַע טָב? יָכֹל הוּא מֵימַר לֵהּ: ׳דִּידִי אֲנָה בָּעֵי׳! וְלֹא עוֹד, אֶלָּא יָכֹל הוּא מֵימַר לֵהּ: ׳לֵית בְּחַיְלִי טְעִין טַרְחוֹתְהוֹן דִּתְרֵי׳.

הֲלָכָה ט: מַתְנִיתִין: שְׁנַיִם שֶׁהוֹצִיאוּ שְׁטַר חוֹב זֶה עַל זֶה - אַדְמוֹן אוֹמֵר: ׳אִלּוּ חַיָּב הָיִיתִי לְךָ, כֵּיצַד אַתָּה לוֹוֶה מִמֶּנִּי?׳! וַחֲכָמִים אוֹמְרִים: זֶה גּוֹבֶה שְׁטַר חוֹבוֹ, וְזֶה גּוֹבֶה שְׁטַר חוֹבוֹ.

גְּמָרָא: ׳שְׁנַיִם שֶׁהוֹצִיאוּ שְׁטַר חוֹב זֶה עַל זֶה׳ וְכוּ׳ - זֶה לָוֶה מִזֶּה מָנֶה, וְזֶה לָוֶה מִזֶּה מָאתַיִם - רַב הוּנָא אָמַר: אִתְפַּלְגוּן רַב נַחְמָן בַּר יַעֲקֹב וְרַב שֵׁשֶׁת. חַד אָמַר: יוֹצִיא מָנֶה כְּנֶגֶד מָנֶה. וְחָרָנָה אָמַר: זֶה גּוֹבֶה שְׁטַר חוֹבוֹ וְזֶה גּוֹבֶה שְׁטַר חוֹבוֹ. מַאן דַּאֲמַר: יוֹצִיא מָנֶה כְּנֶגֶד מָנֶה, יָלֵף לַהּ מִשְּׁוָרִים תַּמִּים שֶׁחָבְלוּ זֶה בָּזֶה - מְשַׁלְּמִין בַּמּוֹתָר חֲצִי נֶזֶק. מַאן דַּאֲמַר: זֶה גּוֹבֶה שְׁטַר חוֹבוֹ וְזֶה גּוֹבֶה שְׁטַר חוֹבוֹ, יָלֵיף לַהּ מֵרַבָּנִין דְּאַדְמוֹן. וְאִידָךְ רַבָּנִין דְּאַדְמוֹן מוֹדֵי, שֶׁיּוֹצִיא מָנֶה כְּנֶגֶד מָנֶה. אֶלָּא בְּגִין דְּתָנֵינַן: ׳אַדְמוֹן אוֹמֵר: ׳אִלּוּ חַיָּב הָיִיתִי לְךָ כֵּיצַד אַתָּה לוֹוֶה מִמֶּנִּי׳׳? לְפִיכָךְ צָרִיךְ מֵימַר: ׳זֶה גּוֹבֶה שְׁטַר חוֹבוֹ וְזֶה גּוֹבֶה שְׁטַר חוֹבוֹ׳.

מָחַל שֶׁל מָאתַיִם בְּמָנֶה, וְשֶׁל מָנֶה לֹא מָחַל - מַאן דַּאֲמַר: יוֹצִיא מָנֶה כְּנֶגֶד מָנֶה, שֶׁכְּבָר יָצָא מָנֶה כְּנֶגֶד מָנֶה. מַאן דַּאֲמַר: ׳זֶה גּוֹבֶה שְׁטַר חוֹבוֹ וְזֶה גּוֹבֶה שְׁטַר חוֹבוֹ׳ - אוֹתוֹ שֶׁמָּחַל - אֵינוֹ גּוֹבֶה, וְאוֹתוֹ שֶׁלֹּא מָחַל - גּוֹבֶה.

כָּתַב שֶׁל מָאתַיִם בִּשְׁטָר וְשֶׁל מָנֶה לֹא כָּתַב - מַאן דַּאֲמַר: יוֹצִיא מָנֶה כְּנֶגֶד מָנֶה, שֶׁכְּבָר יָצָא מָנֶה כְּנֶגֶד מָנֶה. וּמַאן דַּאֲמַר: ׳זֶה גּוֹבֶה שְׁטַר חוֹבוֹ וְזֶה גּוֹבֶה שְׁטַר חוֹבוֹ׳ - אוֹתוֹ שֶׁכָּתַב - גּוֹבֶה, וְאוֹתוֹ שֶׁלֹּא כָּתַב - אֵינוֹ גּוֹבֶה.

הֲלָכָה י: מַתְנִיתִין: שָׁלֹשׁ אֲרָצוֹת לַנְּשׂוּאִין: יְהוּדָה, וְעֵבֶר הַיַּרְדֵּן וְהַגָּלִיל. אֵין מוֹצִיאִין מֵעִיר לְעִיר וְלֹא מִכְּרַךְ לִכְרַךְ, אֲבָל בְּאוֹתָהּ הָאָרֶץ - מוֹצִיאִין מֵעִיר לְעִיר וּמִכְּרַךְ לִכְרַךְ, אֲבָל לֹא מֵעִיר לִכְרַךְ וְלֹא מִכְּרַךְ לְעִיר. מוֹצִיאִין מִנָּוֶה הָרַע לְנָוֶה הַיָּפֶה, אֲבָל לֹא מִנָּוֶה הַיָּפֶה לַנָּוֶה הָרַע. רַבָּן שִׁמְעוֹן בֶּן

גַּמְלִיאֵל אוֹמֵר: אַף לֹא מִנָּוֶה הָרַע לַנָּוֶה הַיָּפָה, שֶׁהַנָּוֶה הַיָּפָה בּוֹדֵק.

גְּמָרָא: מַתְנִיתָא בְּשֶׁהָיָה מִיהוּדָה, וְנָשָׂא אִשָּׁה מִגָּלִיל; מִגָּלִיל וְנָשָׂא אִשָּׁה מִיהוּדָה. אֲבָל אִם הָיָה מִיהוּדָה, וְנָשָׂא אִשָּׁה מִיהוּדָה; מִגָּלִיל, וְנָשָׂא אִשָּׁה מִגָּלִיל - כּוֹפִין אוֹתָהּ לָצֵאת. ״אֲנִי פְּלוֹנִי

תּוֹסֶפְתָּא

מַסֶּכֶת מְנָחוֹת פֶּרֶק אַחַד עָשָׂר

א. אַחַת שְׁתֵּי הַלֶּחֶם וְאַחַת לֶחֶם הַפָּנִים, לִישְׁתָן וַעֲרִיכָתָן בַּחוּץ וַאֲפִיָּתָן בִּפְנִים, וְאֵין דּוֹחוֹת אֶת הַשַּׁבָּת; דִּבְרֵי רַבִּי מֵאִיר. רַבִּי יְהוּדָה אוֹמֵר: כָּל מַעֲשֵׂיהֶן בִּפְנִים. רַבִּי שִׁמְעוֹן אוֹמֵר: כָּל מַעֲשֵׂיהֶן בַּחוּץ, שֶׁהָיָה רַבִּי שִׁמְעוֹן אוֹמֵר: לְעוֹלָם אַל תִּמָּנַע לוֹמַר ׳אַחַת שְׁתֵּי הַלֶּחֶם וְאַחַת לֶחֶם הַפָּנִים׳, כְּדֶרֶךְ שֶׁכְּשֵׁרוֹת בָּעֲזָרָה כָּךְ כְּשֵׁרוֹת בְּבֵית פַּאגִי. כְּדֶרֶךְ שֶׁנִּפְסָלוֹת בָּעֲזָרָה כָּךְ נִפְסָלוֹת בְּבֵית פַּאגִי, וְלִשְׁכָּה הָיְתָה לָהּ בִּפְנֵי עַצְמָהּ, וְהָיָה עוֹשֶׂה אוֹתָהּ בְּתוֹכָהּ. תַּנּוּר הָיָה לָהּ כְּמִין מִזֶּרֶת מְרֻבָּע, שֶׁל שְׁתֵּי הַלֶּחֶם הָיָה מַחֲזִיק אֶחָד וְשֶׁל לֶחֶם הַפָּנִים הָיָה מַחֲזִיק שְׁתַּיִם. שְׁלֹשָׁה דְּפוּסִים הָיוּ שָׁם: הָאֶחָד לַתַּנּוּר וְאֶחָד לַבָּצֵק, וְאֶחָד שֶׁהוּא רוֹדֶה וְנוֹתְנוֹ לְאֶלְפָּס כְּדֵי שֶׁלֹּא יְקַלְקְלוּ אֶת הַלֶּחֶם. מְנָחוֹת יֵשׁ בָּהֶן מַעֲשֶׂה כְּלִי בִּפְנִים, טְחָנָן וְהֶרְקִידָן בַּחוּץ, לִישָׁתָן וַעֲרִיכָתָן וַאֲפִיָּתָן בִּפְנִים, וּבְזָר - כְּשֵׁרוֹת, עַד שֶׁיְּבִיאוּ לְבֵית הַקְּמִיצָה.

ב. כָּל הַמְּנָחוֹת, אֵין דּוֹחוֹת, לֹא אֶת הַשַּׁבָּת וְלֹא אֶת הַטֻּמְאָה, חוּץ מֵחֲבִתֵּי כֹהֵן מְשִׁיחַ, מִפְּנֵי שֶׁיֵּשׁ לוֹ זְמַן קָבוּעַ. זֶה הַכְּלָל, כָּל שֶׁיֵּשׁ לוֹ זְמַן קָבוּעַ מִן הַתּוֹרָה, וְאֵין יָכוֹל לַעֲשׂוֹת מֵעֶרֶב שַׁבָּת דּוֹחֶה אֶת הַשַּׁבָּת, וְכָל שֶׁאֵין לוֹ זְמַן קָבוּעַ מִן הַתּוֹרָה וְיָכוֹל לַעֲשׂוֹת מֵעֶרֶב שַׁבָּת - אֵין דּוֹחֶה אֶת הַשַּׁבָּת.

ג. אַרְבַּע סְנִיפִין שֶׁל זָהָב דּוֹמֶה לְדָקָרְנִין הָיוּ שָׁם, שֶׁבָּהֶן הָיוּ סוֹמְכִין אֶת הַחַלָּה, מִפְּנֵי שֶׁדּוֹמֶה לִסְפִינָה כְּדֵי שֶׁלֹּא תְּהֵא רוֹקֶדֶת. רַבִּי יְהוּדָה אוֹמֵר: לֹא הָיוּ שָׁם סְנִיפִין, אֶלָּא גֹּבַהּ הָיָה לַשֻּׁלְחָן טֶפַח, שֶׁנֶּאֱמַר (שְׁמוֹת כה, כה): ״וְעָשִׂיתָ לוֹ מִסְגֶּרֶת טֹפַח סָבִיב״; אָמְרוּ לוֹ: וַהֲלֹא אֵין מִסְגֶּרֶת אֶלָּא מִן הָרַגְלַיִם.

ד. עֶשְׂרִים וּשְׁמוֹנָה קָנִים שֶׁל זָהָב חֲלוּלִין, מְקֻצָּלִין, מְקֻבָּלִין טָמְאָה - הָיוּ שָׁם.

ה. כָּל הַכֵּלִים שֶׁהָיוּ בַּמִּקְדָּשׁ אָרְכָּן לְאָרְכּוֹ שֶׁל בַּיִת, חוּץ מִן הָאָרוֹן, שֶׁהָיָה אָרְכּוֹ נָתוּן כְּנֶגֶד רָחְבּוֹ שֶׁל בַּיִת, כָּךְ הָיוּ בָּדָיו נְתוּנִין כְּנֶגֶד רָחְבּוֹ, וְכָךְ הָיָה נִטָּל.

ו. עֲשָׂרָה שֻׁלְחָנוֹת עָשָׂה שְׁלֹמֹה, שֶׁנֶּאֱמַר (דִּבְרֵי הַיָּמִים-ב ד, ח): ״וַיַּעַשׂ שֻׁלְחָנוֹת וַיָּשֶׂם עֶשֶׂר״, וְאַף עַל פִּי כֵן לֹא הָיוּ מְסַדְּרִין אֶלָּא עַל שֶׁל מֹשֶׁה, שֶׁנֶּאֱמַר (מְלָכִים-א ז, מט): ״וְאֶת הַשֻּׁלְחָן אֲשֶׁר עָלָיו לֶחֶם הַפָּנִים עֲשָׂרָה מְנוֹרוֹת זָהָב עָשָׂה שְׁלֹמֹה״, שֶׁנֶּאֱמַר (דִּבְרֵי הַיָּמִים-ב ד, ח): ״וַיַּעַשׂ מְנוֹרוֹת זָהָב עֲשָׂרָה״, אַף עַל פִּי כֵן לֹא הָיוּ מַדְלִיקִין אֶלָּא בְּשֶׁל מֹשֶׁה, שֶׁנֶּאֱמַר (דִּבְרֵי הַיָּמִים-ב יג, יא): ״אֶת הַמְּנוֹרָה וְאֶת נֵרוֹתֶיהָ לְבָעֵר בָּעֶרֶב בָּעֶרֶב״; מַה מְּנוֹרָה שֶׁעָשָׂה מֹשֶׁה לֹא הָיְתָה צְרִיכָה שֶׁמֶן הַמִּשְׁחָה, מִפְּנֵי שֶׁקִּדְּשָׁה רִאשׁוֹנָה קִדְּשָׁהּ לְשָׁעָתָהּ וְקִדְּשָׁהּ לֶעָתִיד לָבֹא. רַבִּי יוֹסֵי בַּר רַבִּי יְהוּדָה אוֹמֵר: עַל כָּל הַשֻּׁלְחָנוֹת הָיוּ מַסְדִּירִין, שֶׁנֶּאֱמַר (מְלָכִים-א ז, מח): ״אֶת הַשֻּׁלְחָנוֹת וַעֲלֵיהֶם לֶחֶם הַפָּנִים זָהָב״. וּבְכָל מְנוֹרוֹת הָיוּ מַדְלִיקִין, שֶׁנֶּאֱמַר (דִּבְרֵי הַיָּמִים-ב ד, כ): ״וְאֶת הַמְּנֹרוֹת וְנֵרֹתֵיהֶם לְבַעֲרָם כַּמִּשְׁפָּט לִפְנֵי הַדְּבִיר זָהָב סְגוּר״. מְשׁוּם רַבִּי אֶלְעָזָר בֶּן שַׁמּוּעַ אָמְרוּ: מַה תַּלְמוּד לוֹמַר ״אֶת הַשֻּׁלְחָנוֹת וַעֲלֵיהֶם לֶחֶם הַפָּנִים זָהָב״ - זֶה שֻׁלְחָן גָּדוֹל שֶׁל זָהָב שֶׁהָיָה לִפְנִים מִבְּהֵיכָל, וְשֻׁלְחָן שֶׁהָיָה בָּאוּלָם עַל פִּתְחוֹ שֶׁל בַּיִת, שֶׁעָלָיו הָיוּ נוֹתְנִין לֶחֶם הַפָּנִים יְשָׁנָה.

ז. כֵּיצַד מַכְנִיסִין לֶחֶם הַפָּנִים? עֶרֶב שַׁבָּת הָיָה פּוֹרֵקָה מִדְּפוּס וְנוֹתְנָהּ עַל גַּבֵּי הַשֻּׁלְחָן שֶׁהָיָה בָּאוּלָם עַל פִּתְחוֹ שֶׁל בַּיִת. בְּשַׁחֲרִית, כֵּיוָן שֶׁנִּזְרַק דַּם הַתָּמִיד נָטְלוּ שְׁנֵי כֹהֲנִים שְׁתֵּי בְּזִיכִין, וְנוֹתְנִין לְתוֹכָן שְׁנֵי קוּמְצִין שֶׁל לְבוֹנָה. כָּל בְּזִיכִין שֶׁמַּקְדֵּשׁ לֹא הָיוּ לָהֶן שׁוּלַיִם חוּץ מֵאֵלּוּ שֶׁהָיוּ לָהֶן שׁוּלַיִם, אֵלּוּ מוֹשְׁכִין טֶפַח וְאֵלּוּ מַנִּיחִין טֶפַח, טֶפַח שֶׁל זֶה בְּתוֹךְ טֶפַח שֶׁל זֶה, כְּדֵי שֶׁלֹּא יָלִין שֻׁלְחַן בְּלֹא לֶחֶם, שֶׁנֶּאֱמַר (שְׁמוֹת כה, ל): ״לְפָנַי תָּמִיד״. רַבִּי יוֹסֵי אוֹמֵר: אֲפִלּוּ פֵּרְקוּ יְשָׁנָה בַּבֹּקֶר וְהִכְנִיסוּ חֲדָשָׁה בֵּין הָעַרְבַּיִם, אֲפִלּוּ בְּשָׁאָר יְמוֹת הַשָּׁנָה מוֹצִיאִין אוֹתוֹ חוּץ לָעֲזָרָה אֵין בְּכָךְ כְּלוּם. וּמַה תַּלְמוּד לוֹמַר ״לְפָנַי תָּמִיד״ - כְּדֵי שֶׁלֹּא יָלִין שֻׁלְחַן בְּלֹא

הַשָּׁלֵם

תוֹסֶפְתָּא

לֶחֶם, אֵלּוּ שְׁנֵי כֹּהֲנִים שֶׁבִּיְדָם שְׁנֵי בְּזִיכֵי לְבוֹנָה שֶׁל לֶחֶם הַפָּנִים יְשָׁנָה, הָיוּ נוֹתְנִין אוֹתָהּ עַל גַּבֵּי הַמִּזְבֵּחַ עִם אֵבְרֵי תָּמִיד, כֵּיוָן שֶׁהִקְטִירוּ שְׁנֵי בְזִיכִין - נוֹתְנִין חֲצִיָּהּ חַלָּה לְכָל מִשְׁמָר וּמִשְׁמָר, וְהֵן חוֹלְקִין בֵּינֵיהֶן. רַבִּי יְהוּדָה אוֹמֵר: זֶה שֶׁהָיָה מְחַלֵּק לֶחֶם הַפָּנִים הָיָה עוֹמֵד עַל הָרִבְד שֶׁבְּאוּלָם, מַפְרִיס וּמַנִּיחַ, וְכָל אֶחָד וְאֶחָד בָּא וְנוֹטֵל חֶלְקוֹ, וּלְבַעֲלֵי מוּמִין שֶׁבַּכְּהוּנָּה מוֹצִיאִין לָהֶן חֶלְקָן לַחוּץ, שֶׁאֵין יְכוֹלִין לִכָּנֵס בֵּין הָאוּלָם וְלַמִּזְבֵּחַ.

ח. כֵּיצַד מְסַדְּרִין לֶחֶם פָּנִים? נוֹתֵן שֵׁשׁ חַלּוֹת לְסֶדֶר זֶה, וְשֵׁשׁ חַלּוֹת לְסֶדֶר זֶה, וְאִם נָתַן שְׁמוֹנָה חַלּוֹת לְסֶדֶר זֶה וְאַרְבַּע חַלּוֹת לְסֶדֶר זֶה, אוֹ שֶׁעָשָׂה שִׁלְשָׁה סְדָרִים שֶׁל אַרְבָּעָה אַרְבָּעָה - לֹא עָשָׂה כְלוּם. עָשָׂה שְׁנֵי סְדָרִין שֶׁל אַרְבַּע עֶשְׂרֵה. רַבִּי אוֹמֵר: רוֹאִין אֶת הָעֶלְיוֹנוֹת כְּאִלּוּ אֵינָן וְהַתַּחְתּוֹנוֹת כְּשֵׁרוֹת.

ט. כֵּיצַד מְסַדְּרִין אֶת הַבְּזִיכִין? נוֹתֵן בָּזָךְ אֶחָד עַל גַּבֵּי סֶדֶר זֶה, וּבָזָךְ אֶחָד עַל גַּבֵּי סֶדֶר זֶה, אִם נָתַן בְּזִיכִין שֶׁל לְבוֹנָה, אוֹ לְבוֹנָה שֶׁל בְּזִיכִין, אוֹ שֶׁהָיָה דָּבָר חוֹצֵץ בֵּין הַבְּזִיכִין לַלֶּחֶם, אוֹ בֵּין הַלֶּחֶם לַשֻּׁלְחָן - הֲרֵי אֵלּוּ פְּסוּלִין. אַבָּא שָׁאוּל אוֹמֵר: בְּתוֹךְ שְׁנֵי טְפָחִים שֶׁבֵּין הַסֶּדֶר לַחֲבֵרוֹ הָיָה נוֹתֵן, מַה אֲנִי מְקַיֵּם (ויקרא כד, ז) "וְנָתַתָּ עַל הַמַּעֲרֶכֶת לְבֹנָה זַכָּה"? - שֶׁתְּהֵא כֻּלָּהּ סְמוּכָה לַמַּעֲרָכָה.

י. כֵּיצַד מְסַדְּרִין אֶת הַקָּנִים? אַחַר שַׁבָּת הָיָה נִכְנָס מַגְבִּיהַּ רִאשָׁהּ שֶׁל חַלָּה, וְנוֹתֵן קָנֶה תַּחְתֶּיהָ, וּמַגְבִּיהַּ רִאשָׁהּ שֶׁל שְׁנִיָּה, וְנוֹתֵן קָנֶה תַּחְתֶּיהָ, וְאֵזוֹר בְּאֶמְצַע, וּשְׁלֹשָׁה תַּחַת כָּל חַלָּה וְחַלָּה, וּשְׁנַיִם תַּחַת הָעֶלְיוֹנָה שֶׁאֵין עָלֶיהָ מְשׁוּי, הַתַּחְתּוֹנָה נְתוּנָה עַל טָהֳרוֹ שֶׁל שֻׁלְחָן. הֶקְטִירוּ וְאַחַר כָּךְ נִפְרַס הַלֶּחֶם - כְּשֵׁר. נִטְמָא לַחֲמָהּ, בֵּין מְשֻׁפְרָקָה וּבֵין עַד שֶׁלֹּא פֵּרְקָהּ - הַלֶּחֶם פָּסוּל, וְלֹא הֶקְטִירוּ בְּזִיכִין. סִדֵּר אֶת הַלֶּחֶם בְּשַׁבָּת וְאֶת הַבְּזִיכִין לְאַחַר הַשַּׁבָּת, וְהִקְטִיר אֶת הַבְּזִיכִין בַּשַּׁבָּת - פְּסוּלָה. וְאֵין חַיָּבִין עָלֶיהָ מִשּׁוּם פִּגּוּל נוֹתָר וְטָמֵא. סִדֵּר אֶת הַלֶּחֶם וְאֶת הַבְּזִיכִין אַחַר שַׁבָּת - פְּסוּלָה, וְחַיָּבִין עֲלֵיהֶן מִשּׁוּם פִּגּוּל נוֹתָר וְטָמֵא. סִדֵּר אֶת הַלֶּחֶם וְאֶת הַבְּזִיכִין בַּשַּׁבָּת, וְהִקְטִיר אֶת הַבְּזִיכִין אַחַר שַׁבָּת - פְּסוּלָה. אִם יֵשׁ שָׁם לַחְמָהּ מִן הַמַּבְחָר - יְבִיאוּ, וְאִם לָאו, יַמְתִּין לַשַּׁבָּת הַבָּאָה. הַלֶּחֶם מַתָּר בָּאֲכִילָה, וְחַיָּבִין עָלֶיהָ מִשּׁוּם פִּגּוּל נוֹתָר וְטָמֵא.

מַסֶּכֶת מְנָחוֹת פֶּרֶק שְׁנֵים עָשָׂר

א. הַמַּקְדִּישׁ אֶת הָעוֹף וְנוֹלַד בּוֹ מוּם - יֵשׁ לוֹ פִּדְיוֹן. הִקְדִּישׁוֹ בַּעַל מוּם - אֵין לוֹ פִּדְיוֹן, אֵין לְךָ שֶׁטָּעוּן פִּדְיוֹן אֶלָּא בְּהֵמָה בִּלְבַד. בְּבָכוֹר נֶאֱמַר: "לֹא תִפְדֶּה", בְּמַעֲשֵׂר נֶאֱמַר: "לֹא יִגָּאֵל". 'הֲרֵי עָלַי חַלּוֹת' וְהֵבִיא רְקִיקִין, 'רְקִיקִין' וְהֵבִיא חַלּוֹת - מַה שֶּׁהֵבִיא הֵבִיא, וְיָדֵי חוֹבָתוֹ לֹא יָצָא. 'אֵלּוּ שְׁנֵי עֲשָׂרוֹנוֹת לְהָבִיא בִּכְלִי אֶחָד' וְהֵבִיאָם בִּשְׁנֵי כֵלִים - לֹא קִדְּשָׁם בִּשְׁנֵי כֵלִים. 'בִּשְׁנֵי כֵלִים' וְהֵבִיאָם בִּכְלִי אֶחָד - לֹא קִדְּשָׁם בִּכְלִי אֶחָד. 'בִּכְלִי אֶחָד' - הֵבִיאָם בִּשְׁנֵי כֵלִים. אָמְרוּ לוֹ: 'בִּכְלִי אֶחָד נָדַרְתָּ' - הֲרֵי זֶה לֹא יַחֲזִיר, וְאִם הֶחֱזִיר הֲרֵי הוּא כִּשְׁתֵּי מְנָחוֹת שֶׁנִּתְעָרְבוּ. 'בִּשְׁנֵי כֵלִים' וְהֵבִיאָם בִּכְלִי אֶחָד, וְאָמְרוּ לוֹ: 'בִּשְׁנֵי כֵלִים נָדַרְתָּ' - הֲרֵי זֶה לֹא יַחֲזִיר, וְאִם הֶחֱזִיר - הֲרֵי אֵלּוּ פְּסוּלִין.

ב. 'הֲרֵי עָלַי תּוֹדָה בְּלֹא לֶחֶם וְעוֹלָה בְּלֹא נְסָכִים' - כּוֹפִין אוֹתוֹ וּמֵבִיא תּוֹדָה וְלַחְמָהּ עִמָּהּ, וְעוֹלָה וְנִסְכֶּיהָ עִמָּהּ. כֹּהֵן שֶׁאָמַר: 'הֲרֵי עָלַי מִנְחָה שֶׁתִּקָּמֵץ וְתֹאכַל'. יִשְׂרְאֵל אָמַר: 'הֲרֵי עָלַי מִנְחָה שֶׁתַּעֲלֶה כֻּלָּהּ לְאִישִׁים' - כּוֹפִין אוֹתָם, וּמֵבִיא מִנְחָה כְּתִקּוּנָהּ; דִּבְרֵי רַבִּי יְהוּדָה, וְרַבִּי שִׁמְעוֹן פּוֹטֵר, שֶׁלֹּא הִתְנַדֵּב כְּדֶרֶךְ הַמִּתְנַדְּבִין.

ג. 'הֲרֵי עָלַי מִן הַמִּנְחָה מִן שְׁעוֹרִין' - כּוֹפִין אוֹתוֹ וּמֵבִיא מִן הַחִטִּין; דִּבְרֵי רַבִּי יְהוּדָה. וְרַבִּי שִׁמְעוֹן פּוֹטֵר, שֶׁלֹּא הִתְנַדֵּב כְּדֶרֶךְ הַמִּתְנַדְּבִים. 'הֲרֵי עָלַי מִן הַחִטִּים' - כּוֹפִין אוֹתוֹ וּמֵבִיא מִן הַקֶּמַח; דִּבְרֵי רַבִּי יְהוּדָה.

תּוֹסֶפְתָּא

רַבִּי שִׁמְעוֹן פּוֹטֵר שֶׁלֹּא הִתְנַדֵּב כְּדֶרֶךְ הַמִּתְנַדְּבִין. ׳הֲרֵי עָלַי חֲצִי עִשָּׂרוֹן׳ - כּוֹפִין אוֹתוֹ וְיָבִיא עִשָּׂרוֹן שָׁלֵם; דִּבְרֵי רַבִּי יְהוּדָה. רַבִּי שִׁמְעוֹן פּוֹטֵר שֶׁלֹּא הִתְנַדֵּב כְּדֶרֶךְ הַמִּתְנַדְּבִין. ׳הֲרֵי עָלַי עִשָּׂרוֹן אֶחָד לְהָבִיא בִּשְׁנֵי כְלִים׳ - כּוֹפִין אוֹתוֹ וְיָבִיא שְׁנֵי עֶשְׂרוֹנִים בִּשְׁנֵי כֵלִים; דִּבְרֵי רַבִּי יְהוּדָה. רַבִּי שִׁמְעוֹן פּוֹטֵר, שֶׁלֹּא הִתְנַדֵּב כְּדֶרֶךְ הַמִּתְנַדְּבִין. ׳הֲרֵי עָלַי עִשָּׂרוֹן וּמֶחֱצָה׳ - כּוֹפִין אוֹתוֹ וּמֵבִיא שְׁנֵי עֶשְׂרוֹנִים שְׁלֵמִים, שֶׁאֵין מִתְנַדְּבִין כְּדֶרֶךְ חֲצָאִין. ׳הֲרֵי עָלַי מֵאָה עֶשְׂרוֹנוֹת לְהָבִיא בִּכְלֵי אֶחָד׳ - כּוֹפִין אוֹתוֹ וּמֵבִיא שִׁשִּׁים בִּכְלֵי אֶחָד, וְאַרְבָּעִים בִּכְלֵי אַחֵר, וְאִם הֵבִיא מֶחֱצָה בִּכְלֵי אֶחָד וּמֶחֱצָה בִּכְלֵי אַחֵר - לֹא יָצָא. ׳בִּשְׁנֵי כֵלִים׳ - מֵבִיא מֶחֱצָה בִּכְלֵי אֶחָד וּמֶחֱצָה בִּכְלֵי אַחֵר, וְאִם הֵבִיא שִׁשִּׁים בִּכְלֵי אֶחָד וְאַרְבָּעִים בִּכְלֵי אַחֵר - יָצָא. אָמַר רַבִּי שִׁמְעוֹן: אָמְרוּ לִי חֲבֵרַי, מִפְּנֵי מָה הָאוֹמֵר ׳עָלַי שִׁשִּׁים עִשָּׂרוֹן׳ מֵבִיא בִּכְלִי אֶחָד. שִׁשִּׁים שִׁשִּׁים וְאֶחָד - מֵבִיא שִׁשִּׁים בִּכְלִי אֶחָד, וְאֶחָד בִּכְלִי אַחֵר? וְאָמַרְתִּי לָהֶן: אִמְרוּ אַתֶּם! אָמְרוּ: שֶׁכֵּן הַצִּבּוּר מֵבִיא בְּיוֹם טוֹב הָרִאשׁוֹן שֶׁל חַג שֶׁחָל לִהְיוֹת בַּשַּׁבָּת שִׁשִּׁים. אָמַרְתִּי לָהֶן: וַהֲלֹא שִׁשִּׁים וְאֶחָד מַקְרִיבִין?! אָמְרוּ לִי: מִעֵט יָחִיד מִן הַצִּבּוּר אֶחָד. אָמַרְתִּי לָהֶן: וַהֲלֹא אִלּוּ קְרֵבִין בְּבֹקֶר, וְאִלּוּ קְרֵבִין בֵּין הָעַרְבַּיִם. דָּבָר אַחֵר: וַהֲלֹא יֵשׁ שָׁם מִנְחַת פָּרִים אֵילִים וּכְבָשִׂים, וְאֵין מַעֲרִבִין מִנְחַת פָּרִים וְאֵילִים וּכְבָשִׂים זֶה בְּזֶה. אָמְרוּ לִי: אִם לָאו, אֱמוֹר אַתָּה! אָמַרְתִּי לָהֶן: תַּלְמוּד לוֹמַר (במדבר כח, יג): ״סֹלֶת מִנְחָה בְּלוּלָה בַּשֶּׁמֶן״ - מִנְחָה שֶׁשּׁוֹלֶטֶת בָּהּ לִבְלוֹלָהּ. אָמְרוּ לִי: בְּשִׁשִּׁים - שׁוֹלֶטֶת, בְּשִׁשִּׁים וְאֶחָד - אֵינוֹ שׁוֹלֵט? אָמַרְתִּי לָהֶן: כָּל הַשְּׁעוּרִים שֶׁבַּתּוֹרָה קְצוּבִין הֵן, בְּאַרְבָּעִים סְאָה - הוּא טוֹבֵל, בְּאַרְבָּעִים סְאָה חָסֵר קְרָטוֹב - אֵינוֹ יָכוֹל לִטְבֹּל בָּהֶן. כַּבֵּיצָה מְטַמֵּא טְמֵאַת אוֹכָלִין חָסֵר אֲפִלּוּ שׁוּמְשׁוּם - אֵין מְטַמֵּא טְמֵאַת אוֹכָלִין. שְׁלֹשָׁה עַל שְׁלֹשָׁה טָמֵא מִדְרָס, שְׁלֹשָׁה עַל שְׁלֹשָׁה חָסֵר נִימָא אַחַת - אֵין מְטַמֵּא טְמֵאַת מִדְרָס. הֲוֵי כָּל הַשִּׁעוּרִין שֶׁבַּתּוֹרָה קְצוּבִין הֵן.

הַשָּׁלֵם

ד. הַמִּתְנַדֵּב יַיִן כִּדְבְרֵי רַבִּי עֲקִיבָא - נוֹתְנִין לְסָפָלִים שֶׁמֶן, כִּדְבְרֵי רַבִּי טַרְפוֹן, קָרֵב עַל גַּבֵּי הָאִשִּׁים. הַמִּתְנַדֵּב יַיִן כִּדְבְרֵי רַבִּי עֲקִיבָא, אֵינוֹ מֵבִיא, לֹא אֶחָד וְלֹא שְׁנַיִם וְלֹא חֲמִשָּׁה, אֶלָּא מֵבִיא שִׁלְשָׁה כְּדֵי שֶׁיְּקָרְבוּ עִם הַכֶּבֶשׂ. אַרְבָּעָה - כְּדֵי שֶׁיְּקָרְבוּ עִם הָאֲשִׁים. שִׁשָּׁה - כְּדֵי שֶׁיְּקָרְבוּ עִם הַפָּר. שִׁבְעָה - כְּדֵי שֶׁיְּקָרְבוּ עִם הָאַיִל וְעִם הַכֶּבֶשׂ, מִכָּאן וְאֵילָךְ, אַתָּה יָכוֹל לְחוֹלְקוֹ.

ה. ׳פֵּרַשְׁתִּי מִנְחָה וְאֵינִי יוֹדֵעַ מַה פֵּרַשְׁתִּי׳ - הֲרֵי זֶה מֵבִיא חֲמֵשׁ מְנָחוֹת לַחֲמִשָּׁה מִינִים. ׳הֲרֵי עָלַי מִין מְנָחוֹת׳ - מֵבִיא שְׁתֵּי מְנָחוֹת מִמִּין אֶחָד. ׳שְׁנֵי מִינֵי מְנָחוֹת׳ - מֵבִיא שְׁתֵּי מְנָחוֹת מִשְּׁנֵי מִינִין. ׳הֲרֵי עָלַי מִין עֶשְׂרוֹנוֹת׳ - מֵבִיא שְׁנֵי עֶשְׂרוֹנוֹת מִמִּין אֶחָד. ׳מִינֵי עֶשְׂרוֹנוֹת׳ - מֵבִיא שְׁנֵי עֶשְׂרוֹנוֹת מִשְּׁנֵי מִינִין. ׳פֵּרַשְׁתִּי מִנְחָה שֶׁל עֶשְׂרוֹנוֹת וְאֵינִי יוֹדֵעַ מֵאֵיזוֹ מֵהֶן פֵּרַשְׁתִּי׳ - הֲרֵי זֶה מֵבִיא חֲמֵשׁ מְנָחוֹת מֻחֲמֶשָׁה מִינִים שֶׁל שִׁשִּׁים עֶשְׂרוֹנוֹת, שֶׁהֵן שְׁלֹשׁ מֵאוֹת עֶשְׂרוֹנוֹת. ׳פֵּרַשְׁתִּי מִנְחָה שֶׁל עֶשְׂרוֹנוֹת וְאֵינִי יוֹדֵעַ שֶׁל כַּמָּה עֶשְׂרוֹנוֹת פֵּרַשְׁתִּי׳ - הֲרֵי זֶה מֵבִיא מְנָחוֹת שֶׁל עֶשְׂרוֹנוֹת, מֵאֶחָד וְעַד שִׁשִּׁים, שֶׁהֵן אֶלֶף וּשְׁמוֹנָה וּשְׁלֹשִׁים עֶשְׂרוֹנוֹת; דִּבְרֵי רַבִּי. וַחֲכָמִים אוֹמְרִים: שֶׁל שִׁשִּׁים עִשָּׂרוֹן. פֵּרַשְׁתִּי מִנְחָה שֶׁל עֶשְׂרוֹנוֹת, וְאֵינִי יוֹדֵעַ מֵאֵיזֶה מִין פֵּרַשְׁתִּי, וְכַמָּה עֶשְׂרוֹנוֹת פֵּרַשְׁתִּי - הֲרֵי זֶה מֵבִיא חֲמֵשׁ מְנָחוֹת מֻחֲמֶשָׁה מִינִין, שֶׁל שִׁשִּׁים שִׁשִּׁים עִשָּׂרוֹן, מֵאֶחָד וְעַד שֶׁהֵן תְּשָׁעָה אֲלָפִים וּמֵאָה וַחֲמִשִּׁים עֶשְׂרוֹנוֹת; דִּבְרֵי רַבִּי. וַחֲכָמִים אוֹמְרִים: חֲמֵשׁ מְנָחוֹת מֻחֲמֶשֶׁת הַמִּינִין, שִׁלְשִׁים עִשָּׂרוֹן שֶׁהֵן שְׁלֹשׁ מֵאוֹת עֶשְׂרוֹנִים. הֲרֵי עָלַי לְבוֹנָה - לֹא יִפְחוֹת מִן הַקֹּמֶץ. רַבִּי יְהוּדָה אוֹמֵר: מִשְׁקַל עֲשָׂרָה דִינָרִין. רַבִּי יוֹחָנָן בֶּן בְּרוֹקָה אוֹמֵר: כֹּהֵן מְקַדְּשָׁהּ בִּכְלִי שָׁרֵת, וּמַקְטִירָהּ. אֲחֵרִים אוֹמְרִים: ׳הָאוֹמֵר הֲרֵי עָלַי בַּרְזֶל׳ - לֹא יִפְחוֹת מִכְּלִיָּא עוֹרֵב שֶׁבַּהֵיכָל.

תּוֹסֶפְתָּא

מַסֶּכֶת מְנָחוֹת פֶּרֶק שְׁלִשָּׁה עָשָׂר

יג,א ׳הֲרֵי עָלַי עוֹלָה מִן הַבָּקָר׳ - יָבִיא עֵגֶל. ׳מִן הַצֹּאן׳ - יָבִיא כֶּבֶשׂ. ׳הֲרֵי עָלַי תּוֹדָה וּשְׁלָמִים מִן הַבָּקָר׳ - יָבִיא עֵגֶל. ׳מִן הַצֹּאן׳ - יָבִיא כֶּבֶשׂ. אָמַר רַבִּי שִׁמְעוֹן: אִם יֹאמַר לְךָ אָדָם כְּדִבְרֵי רַבִּי עֲקִיבָא עֵגֶל - קַבֵּל הֵימֶנּוּ. אַיִל - קַבֵּל הֵימֶנּוּ. כֶּבֶשׂ - קַבֵּל הֵימֶנּוּ, שֶׁבְּכָלָן הָיָה רַבִּי עֲקִיבָא נוֹתֵן אֶת הַטַּעַם, עֵגֶל - שֶׁיֵּד הַגָּבוֹהַּ עַל הָעֶלְיוֹנָה, אַיִל - לֹא גָדוֹל וְלֹא קָטָן אֶלָּא בֵּינוֹנִי. כֶּבֶשׂ - הַמּוֹצִיא מֵחֲבֵרוֹ עָלָיו הָרְאָיָה, כְּשֵׁם שֶׁהַמַּקְדִּישׁ סְתָם הֲרֵי זֶה מֵבִיא אֶת הַגָּדוֹל שֶׁבָּהֶן, כָּךְ הָאוֹמֵר ׳הֲרֵי עָלַי סְתָם׳ - הֲרֵי זֶה מֵבִיא אֶת הַגָּדוֹל שֶׁבָּהֶן. ׳הֲרֵי עָלַי לַמִּזְבֵּחַ׳ - יָבִיא לְבוֹנָה. ׳הִפְרַשְׁתִּי לַמִּזְבֵּחַ וְאֵינִי יוֹדֵעַ עַל מָה הִפְרַשְׁתִּי׳ - הֲרֵי זֶה מַפְרִישׁ וְהוֹלֵךְ, עַד שֶׁיַּפְרִישׁ, שֶׁיָּבִיא מִכָּל מִין וּמִין הַקָּרֵב לַמִּזְבֵּחַ. סָלַע זוֹ לַמִּזְבֵּחַ׳ - יָבִיא בָּהּ עֵגֶל. ׳הִפְרַשְׁתִּי לַמִּזְבֵּחַ וְאֵינִי יוֹדֵעַ לְמִי הִפְרַשְׁתִּיהָ׳ - הֲרֵי זֶה מַפְרִישׁ כִּנְגָדָהּ וְהוֹלֵךְ, עַד שֶׁיָּבִיא מִכָּל מִין וּמִין הַקָּרֵב לַמִּזְבֵּחַ. ׳עֵגֶל זֶה לַמִּזְבֵּחַ, עֵגֶל זֶה לַמִּזְבֵּחַ׳ - יְבִיאֵנוּ עוֹלָה. ׳הִפְרַשְׁתִּיו לַמִּזְבֵּחַ׳, וְאֵינִי יוֹדֵעַ לְמִי הִפְרַשְׁתִּיו - יִרְעֶה עַד שֶׁיִּסְתָּאֵב, וְיִמָּכֵר וַיַּפְרִישׁ כִּנְגָדוֹ וְהוֹלֵךְ, עַד שֶׁיָּבִיא מִכָּל מִין וּמִין הַקָּרֵב לַמִּזְבֵּחַ.

ב. ׳הֲרֵי עָלַי קְרוּז׳ וְהֵבִיא נִימוּס, ׳נִימוּס׳ וְהֵבִיא קְרוּז - מַה שֶּׁהֵבִיא הֵבִיא וִידֵי חוֹבָתוֹ לֹא יָצָא. ׳הֲרֵי עָלַי שׁוֹר בְּמֵאתַיִם׳ וְהָלַךְ וְהֵבִיא שְׁנֵי שְׁוָרִים בְּמָנֶה מָנֶה - לֹא יָצָא. ׳הֲרֵי עָלַי שׁוֹר בְּמָנֶה׳ וְהָלַךְ וְהֵבִיא שׁוֹר בְּמֵאתַיִם - יָצָא, שֶׁבִּכְלָל מֵאתַיִם מָנֶה. רַבִּי אוֹמֵר: לֹא יָצָא. ׳שׁוֹר זֶה עוֹלָה וְנִסְתָּאֵב׳ - לֹא יָבִיא בְּדָמָיו אַיִל, אֶבֶל מֵבִיא בְּדָמָיו שְׁנֵי אֵילִים, וְרַבִּי אוֹסֵר, שֶׁאֵינָהּ הִיא חֲבִילָה. ׳אַיִל זֶה עוֹלָה וְנִסְתָּאֵב׳ - לֹא יָבִיא בְּדָמָיו כֶּבֶשׂ, אֲבָל מֵבִיא בְּדָמָיו שְׁנֵי כְּבָשִׂים, וְרַבִּי אוֹסֵר, שֶׁאֵינָהּ הִיא חֲבִילָה. ׳כֶּבֶשׂ זֶה עוֹלָה׳! וְנִסְתָּאֵב, אִם רוֹצֶה - יָבִיא בְּדָמָיו אַיִל. ׳אַיִל זֶה עוֹלָה׳! וְנִסְתָּאֵב, רָצָה - יָבִיא בְּדָמָיו עֵגֶל. ׳עֵגֶל זֶה עוֹלָה׳! וְנִסְתָּאֵב, רָצָה - יָבִיא בְּדָמָיו שׁוֹר. ׳שׁוֹר מִן שׁוֹרָיו עוֹלָה׳, וְכֵן שׁוֹר שֶׁל עוֹלָה שֶׁנִּתְעָרֵב בְּשׁוֹרָיו - הֲרֵי זֶה מֵבִיא אֶת הַגָּדוֹל שֶׁבָּהֶן עוֹלָה. וְהַשְּׁאָר - יִמָּכְרוּ לְחַיְבֵי עוֹלוֹת, וְדָמָיו חֻלִּין.

ג. ׳הֲרֵי עָלַי עוֹלָה׳ - יַקְרִיבֶנָּה בַּמִּקְדָּשׁ, וְאִם הִקְרִיבָהּ בְּבֵית חוֹנְיוֹ - לֹא יָצָא, וְחַיָּבִין עָלֶיהָ כָּרֵת. ׳הֲרֵינִי נָזִיר׳ - יְגַלַּח בַּמִּקְדָּשׁ, וְאִם גִּלַּח בְּבֵית חוֹנְיוֹ - לֹא יָצָא, וְחַיָּבִין עַל זְבָחָיו כָּרֵת. הַכֹּהֲנִים שֶׁשִּׁמְּשׁוּ בְּבֵית חוֹנְיוֹ, אוֹ בְּמִקּוֹמוֹת אֲחֵרִים, בִּשְׁעַת אִסּוּר הַבָּמָה - אָסוּר. בִּשְׁעַת הֶתֵּר הַבָּמָה - מֻתָּר, שֶׁנֶּאֱמַר (מְלָכִים-ב כג, ט): ״אַךְ לֹא יַעֲלוּ כֹּהֲנֵי הַבָּמוֹת עַל מִזְבַּח ה׳ בִּירוּשָׁלַם כִּי אִם אָכְלוּ מַצּוֹת בְּתוֹךְ אֲחֵיהֶם״; יָכוֹל אִם אָכְלוּ מַצּוֹת בְּתוֹךְ אֲחֵיהֶן - יִהְיוּ אֲסוּרִין, אִם לָאו - יִהְיוּ מֻתָּרִים? אֱמוֹר מֵעַתָּה: כְּשֵׁרִין לְחַלֵּק וּפְסוּלִין לְקָרֵב, בְּבַעֲלֵי מוּמִין. הֲרֵי שֶׁהָיָה טָהוֹר בִּשְׁעַת שְׁחִיטָה, וּבִשְׁעַת זְרִיקַת דָּמִים, וּבִשְׁעַת הֶקְטֵר חֲלָבִים, נִטְמָא - הֲרֵי זֶה חוֹלֵק בְּבָשָׂר. רַבִּי נְהוֹרַאי אוֹמֵר: אֲפִלּוּ טָהוֹר בִּשְׁעַת זְרִיקָה וּבִשְׁעַת הֶקְטֵר חֲלָבִים, נִטְמָא, אֵין חוֹלֵק בְּבָשָׂר. לְעוֹלָם אֵין חוֹלֵק בְּבָשָׂר, עַד שֶׁיְּהֵא טָהוֹר בִּשְׁעַת שְׁחִיטָה וּבִשְׁעַת זְרִיקַת דָּמִים וּבִשְׁעַת הֶקְטֵר חֲלָבִים. כֹּהֵן בָּא וּמַקְרִיב קָדְשָׁיו בְּמִשְׁמָר שֶׁאֵינוֹ שֶׁלּוֹ - עוֹרָן וַעֲבוֹדָתָן שֶׁלּוֹ, וְאִם הָיָה זָקֵן אוֹ חוֹלֶה - נוֹתְנִין לְכָל כֹּהֵן שֶׁיִּרְצֶה, עוֹרָן וּבִשָּׂרָן שֶׁלּוֹ. וְאִם הָיָה בַּעַל מוּם - נוֹתְנִין לְאַנְשֵׁי מִשְׁמָר, עוֹרָן וַעֲבוֹדָתָן שֶׁלּוֹ. וְגֶזֶל הַגֵּר - נוֹתֵן לְכָל כֹּהֵן שֶׁיִּרְצֶה, וּשְׁדֵה אֲחוּזָה - נִתֶּנֶת לְאַנְשֵׁי מִשְׁמָר שֶׁבְּרֹאשׁ הַשָּׁנָה, שֶׁהֵיוֹבֵל נִכְנַס לְתוֹכָהּ.

ד. בְּרֹאשׁוֹנָה הָיוּ מַכְנִיסִין עוֹרוֹת קָדָשִׁים לְלִשְׁכַּת בֵּית הַפַּרְוָה, וְהָיוּ מְחַלְּקִין אוֹתוֹ בְּעַרְבִית לְכָל בֵּית אָב שֶׁבָּאוֹתוֹ הַיּוֹם, וְהָיוּ גְּדוֹלֵי כְהֻנָּה בָּאִין וְנוֹטְלִין אוֹתָן בְּזְרוֹעַ, הִתְקִינוּ, שֶׁיְּהוּ מְחַלְּקִין אוֹתוֹ בְּעַרְבֵי שַׁבָּת

הַשָּׁלֵם

תּוֹסֶפְתָּא

לְכָל מִשְׁמָר וּמִשְׁמָר, וַעֲדַיִן הָיוּ גְּדוֹלֵי כְּהֻנָּה בָּאִין וְנוֹטְלִין אוֹתָן בִּזְרוֹעַ, עָמְדוּ בְּעָלִים וְהִקְדִּישׁוּם לַשָּׁמַיִם. אָמְרוּ, לֹא הָיוּ יָמִים מוּעָטִין עַד שֶׁחָפוּ כֹּהֲנִים פְּנֵי כָל הָאוּלָם בְּטַבְלָאוֹת שֶׁל זָהָב, מֵאָה עַל מֵאָה, וְעַל עִבֵּי דִּינָר זָהָב, מַה שֶּׁמְּחַפִּין עַד הָרֶגֶל, וּבָרֶגֶל, מְקַפְּלִין אוֹתָן וּמַנִּיחִין אוֹתָן עַל גַּבֵּי מַעֲלוֹת בְּהַר הַבַּיִת, כְּדֵי שֶׁיִּרְאוּ הָעָם אֶת מְלַאכְתּוֹ שֶׁהִיא נָאָה. וְשֶׁלֹּא נָטָה בָּהּ כְּלוּם אַחַר הָרֶגֶל - חוֹזְרִין וְקוֹבְעִין אוֹתָם בִּמְקוֹמָם. אַבָּא שָׁאוּל אוֹמֵר: קוֹרוֹת שִׁקְמָה הָיוּ בִּירִיחוֹ, וְהָיוּ בַּעֲלֵי אֶגְרוֹף בָּאִין וְנוֹטְלִין אוֹתָן בִּזְרוֹעַ, עָמְדוּ בְּעָלִים, וְהִקְדִּישׁוּם לַשָּׁמַיִם. אָמְרוּ, לֹא הִקְדִּישׁוּ בְּעָלִים לַשָּׁמַיִם אֶלָּא קוֹרוֹת שִׁקְמָה בִּלְבַד, עַל אֵלּוּ, וְעַל כַּיּוֹצֵא בָּהֶן, וְעַל דּוֹמֶה לָהֶן, וְעַל הָעוֹשִׂין כְּמַעֲשֵׂיהֶן, הָיָה אַבָּא שָׁאוּל בֶּן בָּטְנִית, וְאַבָּא יוֹסֵי בֶּן יוֹחָנָן אִישׁ יְרוּשָׁלַיִם אוֹמֵר: אוֹי לִי מִבֵּית בֵּיתוֹס! - אוֹי לִי מֵאַלְתָּן! אוֹי לִי מִבֵּית קָתְרוֹס! - אוֹי לִי מִקַּלְמוֹסָן! אוֹי לִי מִבֵּית אֲלְחָנָן! - אוֹי לִי מִבֵּית לְחִישָׁתָן! אוֹי לִי מִבֵּית אֲלִישָׁע! - אוֹי לִי מִקַּלְמוֹסָן! אוֹי לִי מִבֵּית יִשְׁמָעֵאל בֶּן פָּאבִי! שֶׁהֵם כֹּהֲנִים גְּדוֹלִים, וּבְנֵיהֶם גִּזְבָּרִים, וַחֲתָנֵיהֶן אֲמַרְכָּלִין, וַעֲבָדֵיהֶן בָּאִין וְחוֹבְטִין עָלֵינוּ בְּמַקְלוֹת. אָמַר רַבִּי יוֹחָנָן בֶּן תּוֹרְתָא: מִפְּנֵי מָה חָרְבָה שִׁילֹה? - מִפְּנֵי בִּזָּיוֹן קָדָשִׁים שֶׁבְּתוֹכָהּ. יְרוּשָׁלַיִם, בִּנְיָן הָרִאשׁוֹן, מִפְּנֵי מָה חָרְבָה? - מִפְּנֵי עֲבוֹדַת כּוֹכָבִים וּגְלוּי עֲרָיוֹת וּשְׁפִיכוּת דָּמִים שֶׁהָיוּ בְתוֹכָהּ. אֲבָל בָּאַחֲרוֹנָה, מַכִּירִין אָנוּ בָּהֶן, שֶׁהֵן עֲמֵלִים בַּתּוֹרָה וּזְהִירִין בַּמַּעֲשְׂרוֹת, מִפְּנֵי מָה גָּלוּ? - מִפְּנֵי שֶׁאוֹהֲבִין אֶת הַמָּמוֹן, וְשׂוֹנְאִין אִישׁ אֶת רֵעֵהוּ, לְלַמֵּדְךָ, שֶׁקָּשָׁה שִׂנְאַת אִישׁ אֶת רֵעֵהוּ לִפְנֵי הַמָּקוֹם, וְשָׁקְלָה הַכָּתוּב כְּנֶגֶד עֲבוֹדַת כּוֹכָבִים, וְגִלּוּי עֲרָיוֹת, וּשְׁפִיכוּת דָּמִים. אֲבָל בַּבַּנְיָן הָאַחֲרוֹן, שֶׁעֲתִידָה לְבָנוֹת בְּחַיֵּינוּ וּבְיָמֵינוּ, מַה נֶּאֱמַר בּוֹ? "וְהָיָה בְּאַחֲרִית הַיָּמִים נָכוֹן יִהְיֶה הַר בֵּית ה' בְּרֹאשׁ הֶהָרִים וְגוֹ', וְהָלְכוּ עַמִּים רַבִּים וְאָמְרוּ לְכוּ וְנַעֲלֶה אֶל הַר ה' וְאֶל בֵּית אֱלֹהֵי יַעֲקֹב" וְגוֹ' (יְשַׁעְיָה ב, ג). וְאוֹמֵר (יִרְמְיָה לא, ה):

הַשָּׁלֵם

"כִּי יֵשׁ יוֹם קָרְאוּ נֹצְרִים בְּהַר אֶפְרַיִם קוּמוּ וְנַעֲלֶה צִיּוֹן אֶל ה' אֱלֹהֵינוּ".

מַסֶּכֶת חֻלִּין פֶּרֶק רִאשׁוֹן

א. הַכֹּל כְּשֵׁרִין לִשְׁחוֹט, אֲפִלּוּ כּוּתִי, אֲפִלּוּ יִשְׂרָאֵל עָרֵל, וַאֲפִלּוּ יִשְׂרָאֵל שֶׁהֻמִּיר דָּתוֹ לַעֲבוֹדַת כּוֹכָבִים. שְׁחִיטַת עוֹבֵד כּוֹכָבִים - הֲרֵי זוֹ פְּסוּלָה. וּשְׁחִיטַת הַקּוֹף - הֲרֵי זוֹ פְּסוּלָה; שֶׁנֶּאֱמַר (דְּבָרִים יב, כא): "וְזָבַחְתָּ וְאָכַלְתָּ" - לֹא שֶׁזָּבַח הָעוֹבֵד כּוֹכָבִים, וְלֹא שֶׁזָּבַח הַקּוֹף, וְלֹא שֶׁנִּזְבְּחָה מֵאֵלֶיהָ. יִשְׂרָאֵל שֶׁשָּׁחַט וּמֵרַק עוֹבֵד כּוֹכָבִים שְׁחִיטָה עַל יָדָיו - שְׁחִיטָתוֹ פְּסוּלָה. שָׁחַט בָּהּ שְׁנַיִם אוֹ רֹב שְׁנַיִם - שְׁחִיטָתוֹ כְּשֵׁרָה. עוֹבֵד כּוֹכָבִים שֶׁשָּׁחַט וּמֵרַק יִשְׂרָאֵל שְׁחִיטָה עַל יָדָיו - שְׁחִיטָתוֹ כְּשֵׁרָה. שָׁחַט בָּהּ דָּבָר שֶׁאֵינוֹ עוֹשֶׂה אוֹתוֹ טְרֵפָה, וְיִשְׂרָאֵל בָּא וְגוֹמְרָהּ - מֻתֶּרֶת בַּאֲכִילָה. יִשְׂרָאֵל וְעוֹבֵד כּוֹכָבִים שֶׁהָיוּ אוֹחֲזִין בַּסַּכִּין וְשׁוֹחֲטִין, אֲפִלּוּ אֶחָד מִלְמַעְלָה וְאֶחָד מִלְמַטָּה - שְׁחִיטָתָן כְּשֵׁרָה.

ב. וְכֵן סוּמָא שֶׁיּוֹדֵעַ לִשְׁחוֹט - שְׁחִיטָתוֹ כְּשֵׁרָה. קָטָן שֶׁיּוֹדֵעַ לִשְׁחוֹט - שְׁחִיטָתוֹ כְּשֵׁרָה. לְעוֹלָם שׁוֹחֲטִין: בֵּין בַּיּוֹם וּבֵין בַּלַּיְלָה, בֵּין בִּסְפִינָה בֵּין בְּרֹאשׁ הַגָּג. בַּכֹּל שׁוֹחֲטִין: אֲפִלּוּ בְּצוֹר, אֲפִלּוּ בַּזְּכוּכִית, אֲפִלּוּ בְּקָרוּמִית שֶׁל קָנֶה. בַּכֹּל שׁוֹחֲטִין: בֵּין בִּדְבָר הַמַּחְבֵּר בַּקַּרְקַע, וּבֵין בְּתָלוּשׁ מִן הַקַּרְקַע, בֵּין שֶׁהֶעֱבִיר סַכִּין עַל גַּבֵּי צַוָּאר, וּבֵין שֶׁהֶעֱבִיר צַוָּאר עַל גַּבֵּי סַכִּין וְשָׁחַט - שְׁחִיטָתוֹ כְּשֵׁרָה.

ג. הַמַּרְגִּיל לָעוֹר וְשָׁחַט - שְׁחִיטָתוֹ כְּשֵׁרָה. שֵׁן תְּלוּשָׁה אוֹ צִפָּרֶן תְּלוּשָׁה - שׁוֹחֲטִין בָּהּ. מַגָּל קָצִיר כְּדֶרֶךְ הֲלִיכָתָהּ: בֵּית שַׁמַּאי פּוֹסְלִין, וּבֵית הִלֵּל מַכְשִׁירִין. אִם הֶחֱלִיקוּ שִׁנְּיָהּ - הֲרֵי זוֹ כַּסַּכִּין. תָּחַב סַכִּין בָּאָרֶץ, בְּאַטְלַס, וְשָׁחַט בָּהּ - שְׁחִיטָתוֹ פְּסוּלָה. סַכִּין שֶׁיֵּשׁ בָּהּ פְּגִימוֹת פְּגִימוֹת - הֲרֵי זוֹ כִּמְגֵרָה. אִם יֵשׁ בֵּין פְּגִימָה לַחֲבֶרְתָּהּ, כְּמִלְא שְׁנַיִם בַּצַּוָּאר - שְׁחִיטָתוֹ כְּשֵׁרָה. אֵין בָּהּ אֶלָּא פְּגִימָה אַחַת, אִם הָיְתָה מְסַכְסֶכֶת וְשׁוֹחֶטֶת - כְּשֵׁרָה. אִם חוֹנֶקֶת - פְּסוּלָה.

תּוֹסֶפְתָּא

ד. זָרַק אֶת הַסַּכִּין וְאֶת הַפִּגּוּלּ, וְשָׁחַט - שְׁחִיטָתוֹ כְּשֵׁרָה. מִשּׁוּם רַבִּי נָתָן אָמְרוּ: כְּדֶרֶךְ הֲלִיכָתָהּ - כְּשֵׁרָה. וְשֶׁלֹּא כְּדֶרֶךְ הֲלִיכָתָהּ - פְּסוּלָה.

ה. מִצְוַת שְׁחִיטָה: מוֹלִיךְ וּמֵבִיא. הוֹלִיךְ וְלֹא הֵבִיא, אוֹ הֵבִיא וְלֹא הוֹלִיךְ - כְּשֵׁרָה. וּבִלְבַד שֶׁיְּהֵא בַּסַּכִּין כְּדֵי הוֹלָכָה וְהוֹבָאָה. אִם הוֹלִיךְ וְהֵבִיא, אַף עַל פִּי שֶׁאֵין בַּסַּכִּין מְלֹא שְׁנַיִם בַּצַּוָּאר - שְׁחִיטָתוֹ כְּשֵׁרָה.

ו. מִצְוַת שְׁחִיטָה: מִן הַטַּבַּעַת וְעַד הָרֹאשׁ. מְגֹרֶמֶת - פְּסוּלָה. רַבִּי חֲנַנְיָה בֶּן אַנְטִיגְנוֹס מַכְשִׁיר. שִׁיֵּר בָּהּ כְּחוּט הַשַּׁעֲרָה סָמוּךְ לְרֹאשׁ, מַקֵּף אֶת כֻּלָּהּ - כְּשֵׁרָה. רַבִּי יוֹסֵי בֶּן רַבִּי יְהוּדָה אוֹמֵר: אִם הָיָה רֻבָּהּ מַקֵּף כַּלְבָנָה[1] - כְּשֵׁרָה. כָּל הַצַּוָּאר כְּשֵׁר לִשְׁחִיטָה.

ז. שְׁחָטָהּ מִלְמַעְלָה - שְׁחִיטָתוֹ כְּשֵׁרָה. מִלְמַטָּה וּמִן הַצְּדָדִין - שְׁחִיטָתוֹ פְּסוּלָה. וּמִן הָעֹרֶף - כְּשֵׁר לְמִלִּיקָה. מָלַק מִלְמַעְלָה - מְלִיקָתוֹ כְּשֵׁרָה. מִלְמַטָּה מִן הַצְּדָדִין - מְלִיקָתוֹ פְּסוּלָה. שְׁחִיטָה בִּכְלִי, מְלִיקָה בַּיָּד. נִמְצָאתָ אוֹמֵר: כָּשֵׁר בִּשְׁחִיטָה - פָּסוּל בְּמִלִּיקָה. כָּשֵׁר בְּמִלִּיקָה - פָּסוּל בִּשְׁחִיטָה. שְׁחִיטַת הָעוֹף בְּפָנִים - פְּסוּלָה, וּמְלִיקָה - כְּשֵׁרָה. מְלִיקַת הָעוֹף בַּחוּץ - פְּסוּלָה, וּשְׁחִיטָה - כְּשֵׁרָה. נִמְצָאתָ אוֹמֵר: מָקוֹם כָּשֵׁר בִּשְׁחִיטָה - פָּסוּל בַּמְּלִיקָה. מָקוֹם כָּשֵׁר בַּמְּלִיקָה - פָּסוּל בַּשְּׁחִיטָה.

ח. דַּם חַטָּאת בְּהֵמָה לְמַעְלָה, וְדַם כָּל הַזְּבָחִים לְמַטָּה. נִמְצָאתָ אוֹמֵר: כָּשֵׁר בַּחַטָּאת - פָּסוּל בְּכָל הַזְּבָחִים. כָּשֵׁר בְּכָל הַזְּבָחִים - פָּסוּל בַּחַטָּאת. כָּשֵׁר בְּמִזְבֵּחַ הַחִיצוֹן - פָּסוּל בְּמִזְבַּח פְּנִימִי. כָּשֵׁר בְּמִזְבַּח פְּנִימִי - פָּסוּל בְּמִזְבַּח חִיצוֹן. כָּשֵׁר בָּאֵילִים - פָּסוּל בַּכְּבָשִׂים. כָּשֵׁר בִּכְבָשִׂים - פָּסוּל בָּאֵילִים. הַפַּלְגִּיס[2] - בָּזֶה וּבָזֶה פָּסוּל.

ט. כָּשֵׁר בַּפָּרָה - פָּסוּל בָּעֶגְלָה. פָּסוּל בַּפָּרָה - כָּשֵׁר בָּעֶגְלָה. עֲבוֹדָה - פּוֹסֶלֶת בָּזֶה וּבָזֶה. בְּנֵי יוֹנָה - מְשֻׁיָּעַלְעִלוּ[3] אוֹ עַד שֶׁיַּצְהִיבוּ. תּוֹרִין - מְשֻׁפְּרִיחוּ. אֲפִלּוּ הֵן זְקֵנִים. נִמְצָאתָ אוֹמֵר: כָּשֵׁר בַּתּוֹרִין - פָּסוּל בִּבְנֵי יוֹנָה. כָּשֵׁר בִּבְנֵי יוֹנָה - פָּסוּל בַּתּוֹרִין.

י. כֹּהֲנִים, מְשֻׁבָּחִים שֶׁתֵּי שְׂעָרוֹת, וַאֲפִלּוּ הֵן זְקֵנִים - כְּשֵׁרִים, וְהַמּוּם פּוֹסֵל בָּהֶם. הַלְוִיִּם, מִבֶּן שְׁלֹשִׁים שָׁנָה וְעַד בֶּן חֲמִשִּׁים שָׁנָה - כְּשֵׁרִים, וְאֵין הַמּוּם פּוֹסֵל בָּהֶם. נִמְצָאתָ אוֹמֵר: כָּשֵׁר בַּכֹּהֲנִים - פָּסוּל בַּלְוִיִּם. כָּשֵׁר בַּלְוִיִּם - פָּסוּל בַּכֹּהֲנִים. בַּמֶּה דְּבָרִים אֲמוּרִים? בְּאֹהֶל מוֹעֵד שֶׁבַּמִּדְבָּר; אֲבָל בְּבֵית עוֹלָמִים - אֵין הַלְוִיִּם נִפְסָלִין, אֶלָּא בְּקוֹל. כָּשֵׁר בְּכֹהֵן גָּדוֹל - פָּסוּל בְּכֹהֵן הֶדְיוֹט. כָּשֵׁר בְּכֹהֵן הֶדְיוֹט - פָּסוּל בְּכֹהֵן גָּדוֹל. כָּשֵׁר בִּבְגְדֵי זָהָב - פָּסוּל בִּבְגְדֵי לָבָן. כָּשֵׁר בִּבְגְדֵי לָבָן - פָּסוּל בִּבְגְדֵי זָהָב.

יא. מְנוֹרָה, אֵין כְּשֵׁרָה אֶלָּא מִן הָעֲשֻׁיָּת. עֲשָׂאָהּ מִן הַגְּרוּטָאוֹת - פְּסוּלָה. וּמִשְּׁאָר מִינֵי מַתָּכוֹת - כְּשֵׁרָה. חֲצוֹצְרוֹת, אֵינָהּ כְּשֵׁרָה אֶלָּא מִן הַכֶּסֶף. עֲשָׂאָהּ מִן הַגְּרוּטָאוֹת - כְּשֵׁרָה. מִשְּׁאָר מִינֵי מַתָּכוֹת - פְּסוּלָה. נִמְצָאתָ אוֹמֵר: פָּסוּל בַּמְּנוֹרָה - כָּשֵׁר בַּחֲצוֹצְרוֹת. פָּסוּל בַּחֲצוֹצְרוֹת - כָּשֵׁר בַּמְּנוֹרָה.

יב. אֲוִיר כְּלֵי חֶרֶס - טָמֵא, וְגַבּוֹ טָהוֹר. אֲוִיר כָּל הַכֵּלִים - טָהוֹר, וְגַבּוֹ טָמֵא. נִמְצָאתָ אוֹמֵר: טָהוֹר בִּכְלֵי חֶרֶס - טָמֵא בְּכָל הַכֵּלִים. טָמֵא בְּכָל הַכֵּלִים - טָהוֹר בִּכְלֵי

[1] הַלְּבָנָה קֹדֶם שֶׁהִיא מְלֵאָה, נִרְאֵית כְּמוֹ שֶׁהִיא מַקֶּפֶת אֵיזֶה שֶׁטַח. וְאוֹמֶרֶת הַהֲלָכָה בַּתּוֹסֶפְתָּא: שֶׁצָּרִיךְ שֶׁרֹב הַנִּשְׁחָט בְּתוֹךְ הַטַּבַּעַת יִהְיֶה בְּמָקוֹם אֶחָד כְּהֶקֵּף הַלְּבָנָה שֶׁהוּא כְּאֶחָד.

[2] בֶּן י״ג חֹדֶשׁ.

[3] כששומטים מִמֶּנּוּ נוֹצָה בָּא דָּם.

הַשָּׁלֵם

תּוֹסֶפְתָּא

חֶרֶס. פְּשׁוּטֵי כְּלֵי עֵץ טְהוֹרִין, וְגוֹלְמֵיהֶן טְמֵאִין. פְּשׁוּטֵי כְּלֵי מַתֶּכֶת טְמֵאִין, וְגוֹלְמֵיהֶן טְהוֹרִין. נִמְצֵאתָ אוֹמֵר: טָהוֹר בִּכְלֵי עֵץ - טָמֵא בִּכְלֵי מַתֶּכֶת. טָהוֹר בִּכְלֵי מַתֶּכֶת - טָמֵא בִּכְלֵי עֵץ. וְהַמֵּבִיא אֲרוֹנוֹת וְתַנּוּרִין, סְפָלִין וּכְלֵי חֶרֶס, מְחוּצָה לָאָרֶץ עַד שֶׁלֹּא הוּסְקוּ - טְמֵאִין מִשּׁוּם אֶרֶץ הָעַמִּים, וּטְהוֹרִין מִשּׁוּם כְּלֵי חֶרֶס. מֻשֶּׁהוּסְקוּ - טְמֵאִין מִשּׁוּם כְּלֵי חֶרֶס וּטְהוֹרִין מִשּׁוּם אֶרֶץ הָעַמִּים. נִמְצֵאתָ אוֹמֵר: בְּשָׁעָה שֶׁטְּמֵאִין מִשּׁוּם אֶרֶץ הָעַמִּים - טְהוֹרִין מִשּׁוּם כְּלֵי חֶרֶס. וּמְשָׁעָה שֶׁטְּמֵאִין מִשּׁוּם כְּלֵי חֶרֶס - טְהוֹרִין מִשּׁוּם אֶרֶץ הָעַמִּים. הַחוֹתָם[4], טָמֵא בֵּיבֵשָׁה - טָהוֹר בְּרֹטֶב. גַּרְעִינָן[5] - טְמֵאָה בְּרֹטֶב וּטְהוֹרָה בֵּיבֵשָׁה. נִמְצֵאתָ אוֹמֵר: טָהוֹר בֵּיבֵשָׁה - טָמֵא בְּרֹטֶב, טָהוֹר בְּרֹטֶב - טָמֵא בֵּיבֵשָׁה. שְׁקֵדִים הַמָּרִים, קְטָנִים - חַיָּבִין. גְּדוֹלִין - פְּטוּרִין. וּמְתוּקִין, גְּדוֹלִים - חַיָּבִין. קְטַנִּים - פְּטוּרִין. נִמְצֵאתָ אוֹמֵר: חַיָּב בַּשְּׁקֵדִים הַמָּרִים - פָּטוּר בַּמְּתוּקִין. חַיָּב בַּמְּתוּקִין - פָּטוּר בַּמָּרִים.

יג. כָּשֵׁר בַּגֵּט - פָּסוּל בִּפְרוֹזְבוּל. כָּשֵׁר בִּפְרוֹזְבוּל - פָּסוּל בַּגֵּט. כָּשֵׁר בְּאִשָּׁה - פָּסוּל בִּיבָמָה. כָּשֵׁר בִּיבָמָה - פָּסוּל בְּאִשָּׁה. כָּשֵׁר בִּגְרוּשָׁה - פָּסוּל בַּחֲלוּצָה. כָּשֵׁר בַּחֲלוּצָה - פָּסוּל בִּגְרוּשָׁה.

יד. בְּכָל מָקוֹם שֶׁיֵּשׁ תְּקִיעָה - אֵין הַבְדָּלָה. וְכָל מָקוֹם שֶׁיֵּשׁ הַבְדָּלָה - אֵין תְּקִיעָה. בְּיוֹם טוֹב שֶׁחָל לִהְיוֹת עֶרֶב שַׁבָּת - תּוֹקְעִין וְלֹא

---

[4] בְּגַרְגִּיר שֶׁל עֲנָבִים וּתְמָרִים יֵשׁ "חוֹתָם" שֶׁחוֹתֵם אֶת נֶקֶב הַפְּרִי וּבְרֹאשׁ הַחוֹתָם - עֹקֶץ. וּכְשֶׁהוּא יָבֵשׁ הוּא מִצְטָרֵף, דְּחָשִׁיב נִגְמָר, וְחָזֵי לַאֲכִילָה עִם הַתְּמָרָה.

[5] גַּרְעִין שֶׁל תְּמָרָה לַחָה רָאוּי לָמוֹץ אוֹתָהּ, וּמִצְטָרֵף עִם הָאֹכֶל וְהוּא טָמֵא.

הַשָּׁלֵם

מַבְדִּילִין. אַחַר שַׁבָּת - מַבְדִּילִין וְלֹא תוֹקְעִין. כֵּיצַד תּוֹקְעִין? תּוֹקְעִין פְּשׁוּטָה אַחַת וְלֹא מְרִיעִין.

מַסֶּכֶת חֻלִּין פֶּרֶק שֵׁנִי

א. הַשּׁוֹחֵט שְׁנֵי חֲצָאִין בָּעוֹף - שְׁחִיטָתוֹ פְּסוּלָה, וְאֵין צָרִיךְ לוֹמַר שְׁנֵי חֲצָאִין בַּבְּהֵמָה. רַבִּי יְהוּדָה פּוֹסֵל לְעוֹלָם, עַד שֶׁיִּשְׁחֹט אֶת הַוֵּשֶׁט וּשְׁנֵי הַוְּרִידִין. שָׁחַט חֲצִי גַּרְגֶּרֶת בָּעוֹף, וְשָׁהָה כְּדֵי שְׁחִיטָה, וְאַחַר כָּךְ שָׁחַט אֶת כֻּלָּהּ - שְׁחִיטָתוֹ כְּשֵׁרָה. אֶחָד אוֹ רוֹב אֶחָד בָּעוֹף, אַף עַל פִּי שֶׁהִיא לִזְמַן מְרֻבֶּה - שְׁחִיטָתוֹ כְּשֵׁרָה. הָיָה שׁוֹחֵט וְחָתַךְ אֶת הָרֹאשׁ בְּבַת אַחַת, אִם נִתְכַּוֵּן לָכֵן - שְׁחִיטָתוֹ פְּסוּלָה. וְאִם לָאו - שְׁחִיטָתוֹ כְּשֵׁרָה. שָׁחַט אֶת הַוֵּשֶׁט, וְאַחַר כָּךְ נִשְׁמְטָה הַגַּרְגֶּרֶת - שְׁחִיטָתוֹ כְּשֵׁרָה. נִשְׁמְטָה הַגַּרְגֶּרֶת, וְאַחַר כָּךְ שָׁחַט אֶת הַוֵּשֶׁט - שְׁחִיטָתוֹ פְּסוּלָה. שָׁחַט אֶת הַוֵּשֶׁט, וְנִמְצָא הַגַּרְגֶּרֶת שְׁמוּטָה, סָפֵק עַד שֶׁלֹּא נִשְׁחֲטָה סָפֵק מִשֶּׁנִּשְׁחֲטָה, זֶה הָיָה מַעֲשֶׂה וּבָאוּ וְשָׁאֲלוּ חֲכָמִים, וְאָמְרוּ: כָּל סָפֵק שְׁמוּטָה פְּסוּלָה.

ב. נִגְנְבָה תַּרְנְגֹלְתּוֹ וּבָא וּמְצָאָהּ שְׁחוּטָה, נִגְנְבָה בְּהֶמְתּוֹ וּבָא וּמְצָאָהּ שְׁחוּטָה; רַבִּי חֲנַנְיָה בְּנוֹ שֶׁל רַבִּי יוֹסֵי הַגְּלִילִי פּוֹסֵל, וְרַבִּי יְהוּדָה מַכְשִׁיר. אָמַר רַבִּי: נִרְאִין דִּבְרֵי חֲנַנְיָה בְּנוֹ שֶׁל רַבִּי יוֹסֵי הַגְּלִילִי, בְּשֶׁמְּצָאָהּ בְּתוֹךְ הַבַּיִת. וְדִבְרֵי רַבִּי יְהוּדָה בְּשֶׁמְּצָאָהּ בָּאֲשָׁפָה. הַמּוֹצֵא תַּרְנְגֹלֶת שְׁחוּטָה בַּשּׁוּק, וְכֵן מִי שֶׁנָּתַן תַּרְנְגֹלֶת לְאֶחָד מִן הַשּׁוּק לִשְׁחוֹט, וְאֵינוֹ יוֹדֵעַ מַה טִּיבּוֹ - הוֹלְכִין אַחַר הָרֹב. נְפָלָה סַכִּין וּשְׁחָטָה, אוֹ שֶׁדָּרַס עָלֶיהָ וּשְׁחָטָה, אוֹ שֶׁטִּבְחָה מֵאֵלֶיהָ - נְבֵלָה וּמְטַמְּאָה בְּמַשָּׂא. הָיָה שׁוֹחֵט וְהִרְתִּית, אוֹ שָׁעָף, אוֹ שֶׁדָּחָה חֲבֵרוֹ, אוֹ שֶׁדְּחָתוֹ הָרוּחַ, אוֹ שֶׁנָּפְלָה סַכִּין מִיָּדוֹ וְהִגְבִּיהָהּ, אוֹ שֶׁנָּפְלָה קֶרֶן טַלִּיתוֹ וְהִגְבִּיהָהּ, וְשָׁהָה כְּדֵי שְׁחִיטָה אַחֶרֶת - פְּסוּלָה. רַבִּי שִׁמְעוֹן אוֹמֵר: כְּדֵי בִּקּוּר בְּהֵמָה אַחֶרֶת. שָׁחַט אֶת הַוֵּשֶׁט, וְשָׁהָה כְּדֵי שְׁחִיטָה, וְאַחַר כָּךְ פָּסַק אֶת הַוֵּשֶׁט, אוֹ

תּוֹסֶפְתָּא

שֶׁהֶחֱלִיד אֶת הַסַּכִּין תַּחַת הַוֵּשֶׁט וּפְסָקוֹ, אוֹ שֶׁהֶחֱלִיד אֶת הַסַּכִּין תַּחַת הַגַּרְגֶּרֶת וּפְסָקָהּ, אוֹ שֶׁהֶחֱלִיד אֶת הַסַּכִּין תַּחַת שְׁתֵּיהֶן וּפְסָקוֹ. רַבִּי יְשֵׁבָב אוֹמֵר: נְבֵלָה וּמְטַמְּאָה בְּמַשָּׂא. רַבִּי עֲקִיבָה אוֹמֵר: טְרֵפָה וּשְׁחִיטָתָהּ מְטַהַרְתָּהּ. אָמַר לוֹ רַבִּי יְשֵׁבָב: אִי אַתָּה זָכוּר, שֶׁהָיָה רַבִּי יְהוֹשֻׁעַ שׁוֹנֶה - כָּל שֶׁנִּתְנַבְּלָה בִּשְׁחִיטָתָהּ - נְבֵלָה וּמְטַמְּאָה בְּמַשָּׂא; קֹדֶם לִשְׁחִיטָתָהּ - טְרֵפָה וּשְׁחִיטָתָהּ מְטַהַרְתָּהּ?! חָזַר רַבִּי עֲקִיבָא לְהֵיוֹת שׁוֹנֶה כְּדִבְרֵי רַבִּי יְשֵׁבָב. שָׁחַט מְעוּטוֹ שֶׁל וֵשֶׁט, וְשָׁהָה כְּדֵי שְׁחִיטָה, וְאַחַר כָּךְ שָׁחַט אֶת שְׁנֵיהֶם, אוֹ שֶׁנִּקַּב הַוֵּשֶׁט וְאַחַר כָּךְ שָׁחַט אֶת שְׁנֵיהֶם - טְרֵפָה, וּשְׁחִיטָתָהּ מְטַהַרְתָּהּ.

ג. רַבִּי שִׁמְעוֹן אוֹמֵר מִשּׁוּם רַבִּי אֶלִיעֶזֶר: הַשּׁוֹחֵט בַּלַּיְלָה, וּבִשְׁחַר עָמַד וּמָצָא כְּתָלִים מְלֵאִים דָּם - כְּשֵׁרָה, בְּיָדוּעַ שֶׁזְּנָקָהּ! רַבִּי יוֹסֵי אוֹמֵר: רַבִּי מֵאִיר הָיָה אוֹמֵר - אִם הִגִּיעָה בִּשְׁעַת שְׁחִיטָה - כְּשֵׁרָה. רַבִּי אֶלִיעֶזֶר בְּרַבִּי יוֹסֵי אוֹמֵר מִשְּׁמוֹ: הָרוֹפֶפֶת בְּעֵינֶיהָ, וְהַמּוֹצִיאָה רֵעִי בִּשְׁעַת שְׁחִיטָה - כְּשֵׁרָה. פָּשְׁטָה יָדֶיהָ וְלֹא הֶחֱזִירָה - פְּסוּלָה, שֶׁאֵינָהּ אֶלָּא כְּהוֹצָאַת נֶפֶשׁ. וּבְרֶגֶל, פָּשְׁטָה וְלֹא הֶחֱזִירָה, הֶחֱזִירָה וְלֹא פָּשְׁטָה - כְּשֵׁרָה. בַּמֶּה דְּבָרִים אֲמוּרִים? בַּדַּקָּה! אֲבָל בַּגַּסָּה, בֵּין בְּיָד וּבֵין בְּרֶגֶל, פָּשְׁטָה וְלֹא הֶחֱזִירָה, הֶחֱזִירָה וְלֹא פָּשְׁטָה - כְּשֵׁרָה. בַּמֶּה דְּבָרִים אֲמוּרִים? בַּבְּהֵמָה, אֲבָל בָּעוֹף, אֲפִלּוּ לֹא כְּשִׁכְּשָׁה אֶלָּא בְּרֹאשׁ גַּפָּהּ, וּבְרֹאשׁ זְנָבָהּ - כְּשֵׁרָה.

ד. הַשּׁוֹחֵט אֶת הַבְּהֵמָה לִזְרֹק אֶת דָּמָהּ לַעֲבוֹדַת כּוֹכָבִים, וּלְהַקְטִיר חֶלְבָּהּ לַעֲבוֹדַת כּוֹכָבִים - הֲרֵי זֶה בְּשַׂר זְבָחֵי מֵתִים. אִם מִשֶּׁשָּׁחָטָהּ, וְזָרַק אֶת דָּמָהּ לַעֲבוֹדַת כּוֹכָבִים, וְהִקְטִיר חֶלְבָּהּ לַעֲבוֹדַת כּוֹכָבִים - זֶה הָיָה מַעֲשֶׂה בְּקֶסָרִי, וּבָאוּ וְשָׁאֲלוּ אֶת חֲכָמִים, וְלֹא אָמְרוּ לֹא אָסוּר וְלֹא הֻתַּר. הַשּׁוֹחֵט בָּעֲזָרָה בְּהֵמָה חַיָּה וְעוֹפוֹת טְמֵאִין - אָסוּרִין בַּהֲנָאָה. וְאֵין צָרִיךְ לוֹמַר בַּאֲכִילָה. בְּהֵמָה חַיָּה וְעוֹפוֹת טְהוֹרִין - מְתֻּרִין בַּהֲנָאָה. הַשּׁוֹחֵט אֶת הַטְּרֵפָה, וְכֵן הַשּׁוֹחֵט וְנִמְצֵאת

הַשָּׁלֵם

טְרֵפָה, רַבִּי מֵאִיר אוֹסֵר בַּהֲנָאָה, וְרַבִּי שִׁמְעוֹן מַתִּיר בַּהֲנָאָה. הַשּׁוֹחֵט לִרְפוּאָה, לַאֲכִילַת עוֹבֵד כּוֹכָבִים, וְלַאֲכִילַת כְּלָבִים - אָסוּר בַּהֲנָאָה. הַשּׁוֹחֵט וְנִתְנַבְּלָה בְּיָדוֹ, וְהַנּוֹחֵר וְהַמְעַקֵּר, שְׁחִיטַת עוֹבֵד כּוֹכָבִים - מֻתָּר בַּהֲנָאָה. הַשּׁוֹחֵט בְּעֶזְרַת נָשִׁים בְּהֵמָה חַיָּה וְעוֹפוֹת טְהוֹרִין - מֻתָּרִין בַּאֲכִילָה, וְאֵין צָרִיךְ לוֹמַר בַּהֲנָאָה.

ה. רַבִּי מֵאִיר אוֹמֵר: "טוֹב אֲשֶׁר לֹא תִדּוֹר מִשֶּׁתִּדּוֹר וְלֹא תְשַׁלֵּם" (קֹהֶלֶת ה, ה) - טוֹב מִזֶּה וּמִזֶּה שֶׁלֹּא תִדּוֹר כָּל עִקָּר. רַבִּי יְהוּדָה אוֹמֵר: טוֹב אֲשֶׁר לֹא תִדּוֹר מִשֶּׁתִּדּוֹר וְלֹא תְשַׁלֵּם. טוֹב מִזֶּה וּמִזֶּה - מֵבִיא כִּבְשָׂתוֹ לַעֲזָרָה, וְסוֹמֵךְ עָלֶיהָ וְשׁוֹחֵט.

ו. הַשּׁוֹחֵט לְשֵׁם חַמָּה, לְשֵׁם לְבָנָה, לְשֵׁם כּוֹכָבִים, לְשֵׁם מַזָּלוֹת, לְשֵׁם מִיכָאֵל שַׂר צָבָא הַגָּדוֹל, וּלְשׁוּם שִׁלְשׁוּל קָטָן - הֲרֵי זֶה בְּשַׂר זְבָחֵי מֵתִים. אֵין שׁוֹחֲטִין: לֹא לְתוֹךְ יַמִּים, וְלֹא לְתוֹךְ נְהָרוֹת, וְלֹא לְתוֹךְ מַיִם עֲכוּרִין. אֲבָל שׁוֹחֵט לְתוֹךְ אַגַּן שֶׁל מַיִם. וּבִסְפִינָה, עַל גַּבֵּי כֵלִים. וְאִם אֵין לוֹ מָקוֹם בַּסְּפִינָה - שׁוֹחֵט לְתוֹךְ הַיָּם. וְאִם אֵין רוֹצֶה לְטַנֵּף אֶת בֵּיתוֹ - שׁוֹחֵט לְתוֹךְ כֶּלִי, אוֹ לְתוֹךְ גּוּמָא. וּבַשּׁוּק לֹא יַעֲשֶׂה כֵן, מִפְּנֵי שֶׁעוֹשֶׂה אֶת חֻקֵּי הָעוֹבְדֵי כּוֹכָבִים. אִם עָשָׂה כֵּן - צָרִיךְ בְּדִיקָה. בָּשָׂר שֶׁנִּמְצָא בְּיַד עוֹבֵד כּוֹכָבִים - מֻתָּר בַּהֲנָאָה. בְּיַד הַמִּין - אָסוּר בַּהֲנָאָה. הַיּוֹצֵא מִבֵּית הַמִּין - הֲרֵי זֶה בְּשַׂר זְבָחֵי מֵתִים, מִפְּנֵי שֶׁאָמְרוּ: שְׁחִיטַת הַמִּין לַעֲבוֹדַת כּוֹכָבִים! וּפִתָּן - פַּת עוֹבְדֵי כּוֹכָבִים. וְיֵינָם - יַיִן נֶסֶךְ. וּפֵירוֹתֵיהֶן - טְבָלִים. וְסִפְרֵיהֶן - סִפְרֵי קוֹסְמִין. וּבְנֵיהֶם - מַמְזֵרִים. וְאֵין מוֹכְרִין לָהֶם, וְאֵין לוֹקְחִים מֵהֶם, וְאֵין נוֹשְׁאִין מֵהֶם, וְאֵין נוֹתְנִין לָהֶם, אֵין מְלַמְּדִין אֶת בְּנֵיהֶם אֻמָּנוּת, וְאֵין מִתְרַפְּאִין מֵהֶן, לֹא רִפּוּי מָמוֹן וְלֹא רִפּוּי נְפָשׁוֹת. מַעֲשֶׂה בְּרַבִּי אֶלִיעֶזֶר בֶּן דָּמָא בֶּן אֲחוֹתוֹ שֶׁל רַבִּי יִשְׁמָעֵאל שֶׁהִכִּישׁוֹ נָחָשׁ, וּבָא יַעֲקֹב אִישׁ כְּפַר סְכַנְיָא לְרַפְּאוֹתוֹ, וְלֹא הִנִּיחוֹ רַבִּי יִשְׁמָעֵאל, אָמַר לוֹ: אִי אַתָּה רַשַּׁאי בֶּן דָּמָא. אָמַר לוֹ: אֲנִי אֶבִיא לְךָ רְאָיָה

תּוֹסֶפְתָּא

שֶׁיִּרְפְּאֵנִי, וְלֹא הִסְפִּיק לְהָבִיא רְאָיָה עַד שֶׁמֵּת. אָמַר רַבִּי יִשְׁמָעֵאל: אַשְׁרֶיךָ בֶּן דָּמָא שֶׁיָּצָאתָ בְּשָׁלוֹם (מן) הָעוֹלָם, וְלֹא פָּרַצְתָּ גְּדֵרָן שֶׁל חֲכָמִים, שֶׁכָּל הַפּוֹרֵץ גְּדֵרָן שֶׁל חֲכָמִים - סוֹף פָּרְעָנוּת בָּא עָלָיו. שֶׁנֶּאֱמַר (קהלת י, ח): "וּפוֹרֵץ גָּדֵר יִשְׁכְּנוּ נָחָשׁ". מַעֲשֶׂה בְּרַבִּי אֱלִיעֶזֶר שֶׁנִּתְפַּס עַל דִּבְרֵי מִינוּת, וְהֶעֱלוּ אוֹתוֹ לַבָּמָה לָדוּן, אָמַר לוֹ אוֹתוֹ הֶגְמוֹן: זָקֵן כְּמוֹתְךָ יַעֲסֹק בַּדְּבָרִים הַלָּלוּ? אָמַר לוֹ: נֶאֱמָן דַּיָּן עָלַי, כַּסָּבוּר אוֹתוֹ הֶגְמוֹן, שֶׁלֹּא אָמַר רַבִּי אֱלִיעֶזֶר, אֶלָּא לוֹ. וְלֹא נִתְכַּוֵּן רַבִּי אֱלִיעֶזֶר אֶלָּא נֶגֶד אָבִיו שֶׁבַּשָּׁמַיִם. אָמַר לוֹ הוֹאִיל וְהֶאֱמַנְתַּנִי עָלֶיךָ, אַף אֲנִי כָּךְ אָמַרְתִּי. אֶפְשָׁר שֶׁהַסַּבּוֹת[6] הַלָּלוּ טוֹעִים בַּדְּבָרִים הַלָּלוּ, דִּימוֹס! - חֲרֵי אַתָּה פָּטוּר. וּכְשֶׁנִּפְטַר מִן הַבָּמָה הָיָה מִצְטַעֵר שֶׁנִּתְפַּס עַל דִּבְרֵי מִינוּת, נִכְנְסוּ תַּלְמִידָיו לְנַחֲמוֹ, וְלֹא קִבֵּל. נִכְנַס רַבִּי עֲקִיבָא וְאָמַר לוֹ: רַבִּי! אֹמֶר לְפָנֶיךָ דָּבָר, שֶׁמָּא אֵין אַתָּה מֵצֵר? אָמַר לוֹ: אֱמוֹר! אָמַר לוֹ: שֶׁמָּא אֶחָד מִן הַמִּינִין אָמַר לְךָ דָּבָר שֶׁל מִינוּת וְהִנַּאֲךָ? אָמַר לוֹ: הֵן! אָמַר לוֹ: הַשָּׁמַיִם! הִזְכַּרְתַּנִי, פַּעַם אַחַת הָיִיתִי מְהַלֵּךְ בְּאַסְתְּרַטְיָא שֶׁל צִפּוֹרִי, מָצָאתִי אִישׁ כְּפַר סְכַנְיָא, וְאָמַר דָּבָר שֶׁל מִינוּת, וְהִנַּאֲנִי, וְנִתְפַּשְׁתִּי עַל דִּבְרֵי מִינוּת, שֶׁעָבַרְתִּי עַל דִּבְרֵי תּוֹרָה (משלי ה, ח): "הַרְחֵק מֵעָלֶיהָ דַּרְכֶּךָ וְאַל תִּקְרַב אֶל פֶּתַח בֵּיתָהּ כִּי רַבִּים חֲלָלִים הִפִּילָה" וְגוֹ'; שֶׁהָיָה רַבִּי אֱלִיעֶזֶר אוֹמֵר: לְעוֹלָם יְהֵא אָדָם בּוֹרֵחַ מִן הַכִּעוּר וּמִן הַדּוֹמֶה לְכִעוּר.

ז. הַשּׁוֹחֵט לְשֵׁם עוֹלָה, לְשֵׁם שְׁלָמִים, לְשֵׁם אָשָׁם תְּלוּי, לְשֵׁם פֶּסַח, לְשֵׁם תּוֹדָה - שְׁחִיטָתוֹ פְּסוּלָה. רַבִּי שִׁמְעוֹן מַכְשִׁיר, לְפִי שֶׁאֵין כַּיּוֹצֵא בָּהֶן מִתְנַדְּבִין. רַבִּי שִׁמְעוֹן אוֹמֵר: הַשּׁוֹחֵט לְשֵׁם עוֹלָה - חֲרֵי זוֹ אֵינָהּ עוֹלָה. אָמַר רַבִּי שִׁמְעוֹן: מַה אִם אָמַר 'חֲרֵי עָלַי עוֹלָה', 'שֶׁאַקְרִיבֶנָּה בְּעֵבֶר הַיַּרְדֵּן' שֶׁמָּא עוֹלָה הִיא? לְפִיכָךְ הַשּׁוֹחֵט לְשׁוּם עוֹלָה - חֲרֵי זוֹ אֵינָהּ עוֹלָה. הַשּׁוֹחֵט לְשׁוּם חַטָּאת, לְשׁוּם אָשָׁם וַדַּאי, לְשׁוּם בְּכוֹר, וּלְשׁוּם מַעֲשֵׂר, וּלְשׁוּם תְּמוּרָה - שְׁחִיטָתוֹ כְּשֵׁרָה. זֶה הַכְּלָל: דָּבָר שֶׁנִּדָּר וְנִדָּב - הַשּׁוֹחֵט לְשֵׁמוֹ פָּסוּל. וְדָבָר שֶׁאֵין נִדָּר וְנִדָּב - הַשּׁוֹחֵט לְשֵׁמוֹ כָּשֵׁר.

[6] הַזְּקֵנִים.

הַשָּׁלֵם

מַסֶּכֶת חֻלִּין פֶּרֶק שְׁלִישִׁי

א. וְאֵלּוּ טְרֵפוֹת בַּבְּהֵמָה: נְקוּבַת הַוֵּשֶׁט, וּפְסוּקַת הַגַּרְגֶּרֶת לְרָחְבָּהּ - חֲרֵי זוֹ פְּסוּלָה. רַבִּי שִׁמְעוֹן בֶּן אֶלְעָזָר אוֹמֵר: אַף שֶׁנִּתְמַזְמֵז מוֹחָהּ - פְּסוּלָה. נִשְׁבְּרָה שִׁדְרָה וְנָחְתָּךְ רֻבּוֹ שֶׁל חוּט - פְּסוּלָה. נִימוֹקָה הֲרָאָה וְאֵין חוּט הַשִּׁדְרָה קַיָּם - פְּסוּלָה. רַבִּי יַעֲקֹב אוֹמֵר: אֲפִלּוּ נִקַּב. נִטְלָה כְּבֵד וְלֹא נִשְׁתַּיֵּר בָּהּ כְּדֵי לְהַעֲלוֹת אַרְכָּה - פְּסוּלָה. כֶּרֶס הַפְּנִימִי שֶׁנִּקַּב אוֹ שֶׁנִּקְרַע רוֹב הַחִיצוֹנָה, רַבִּי יְהוּדָה אוֹמֵר: בְּגִדּוּלָה - טָפַח. וּבִקְטַנָּה - בְּרֻבָּהּ. וְכַמָּה הִיא גְּדוֹלָה? טְפָחַיִם - חֲרֵי זוֹ גְּדוֹלָה. פָּחוֹת מִכֵּן - חֲרֵי זוֹ קְטַנָּה. אֵיזוֹ הִיא כֶּרֶס הַפְּנִימִי? הָעִיד בֶּן שִׁילָא רֹאשׁ שִׁבְעִים בְּצִפּוֹרִי, מִשּׁוּם רַבִּי נָתָן: - זוֹ סַנְיָא דִּיבֵי[7].

ב. דְּרוֹסַת הַזְּאֵב לְבֵית הֶחָלָל - פְּסוּלָה. דְּרוֹסַת הַנֵּץ לְבֵית הֶחָלָל - פְּסוּלָה. רַבִּי יְהוּדָה אוֹמֵר: דְּרוֹסַת הַזְּאֵב בַּדֶּקֶּה, דְּרוֹסַת אֲרִי בַּגַּבָּה, דְּרוֹסַת הַנֵּץ בְּעוֹף הַדַּק, וּדְרוֹסַת הַגַּס בְּעוֹף הַגַּס. נָפְלָה מִן הַגַּג וְנִתְרַסְּקוּ אֵבָרֶיהָ, אוֹ רְצָצָתָהּ חֲבֶרְתָּהּ וְנִתְרַסְּקוּ אֵבָרֶיהָ, אִם שָׁהֲתָה מֵעֵת לְעֵת וּשְׁחָטָהּ - כְּשֵׁרָה. אִם עָמְדָה מִיָּד, בֵּין כָּךְ וּבֵין כָּךְ - כְּשֵׁרָה.

ג. נִשְׁתַּבְּרוּ רֹב צַלְעוֹתֶיהָ - פְּסוּלָה. וְכַמָּה הֵן רֹוב צַלְעוֹתֶיהָ? אַחַת עֶשְׂרֵה צְלָעוֹת בַּשִּׁדְרָה

[7] הַמָּקוֹם הַשָּׁנְאוּי אַף עַל הַזְּאֵבִים. הֵינוּ הַמְעֵי הֶעָשׁוּי סְרוּס, וְכֻתוּשׁ בְּרֹאשׁוֹ, שֶׁהוּא מָקוֹם כָּחוּשׁ וּמָאוּס, וְאַף הַזְּאֵבִים נִרְתָּעִים וּמוֹאֲסִים מִלְּאוֹכְלוֹ.

תּוֹסֶפְתָּא

מִכָּאן, וְאַחַת עֶשְׂרֵה צָלָעוֹת בַּשִּׁדְרָה מִכָּאן. נִשְׁתַּבְּרוּ בָּהּ שְׁנַיִם עָשָׂר מִן הַצַּדָּדִין - פְּסוּלָה. נִשְׁתַּיְּרוּ בָּהּ אַחַת עֶשְׂרֵה מִן הַצַּדָּדִין - כְּשֵׁרָה. נִתְחַתְּכָה יֶרֶךְ שֶׁלָּהּ, מִן הָאַרְכָּבָה וּלְמַטָּה - כְּשֵׁרָה. מִן הָאַרְכָּבָה וּלְמַעְלָה - פְּסוּלָה. נִשְׁבַּר הָעֶצֶם וְנִטַּל צֹמֶת הַגִּידִים שֶׁלָּהּ - פְּסוּלָה. רַבִּי שִׁמְעוֹן בֶּן אֶלְעָזָר מַכְשִׁיר, מִפְּנֵי שֶׁיְּכוֹלָה לְכָווֹת וְלִחְיוֹת. חֲרוּתָה בִּידֵי אָדָם - פְּסוּלָה. רַבִּי שִׁמְעוֹן בֶּן אֶלְעָזָר אוֹמֵר: בִּידֵי כָל הַבְּרִיּוֹת. הַגְּלוּדָה - רַבִּי מֵאִיר מַכְשִׁיר וַחֲכָמִים פּוֹסְלִין. אָמַר רַבִּי שִׁמְעוֹן בֶּן אֶלְעָזָר: לֹא נֶחְלַק רַבִּי מֵאִיר עַל הַגְּלוּדָה שֶׁהִיא פְּסוּלָה. הֵעִיד יְהוּדָה בֶּן יְשַׁעְיָה הַבַּסָּם לִפְנֵי רַבִּי עֲקִיבָא, שֶׁאָמַר מִשּׁוּם רַבִּי טַרְפוֹן עַל הַגְּלוּדָה שֶׁהִיא פְּסוּלָה. אֵיזוֹ הִיא הַגְּלוּדָה? כָּל שֶׁהִפְשִׁיט אֶת הָעוֹר וְלֹא שִׁייֵר בָּהּ כְּדֵי לְהַעֲלוֹת אַרְכָּה. וְאִם שִׁייֵר כְּדֵי לְהַעֲלוֹת אַרְכָּה - הַכֹּל מוֹדִים שֶׁהִיא כְּשֵׁרָה. וְכַמָּה הִיא כְּדֵי לְהַעֲלוֹת אַרְכָּה? רַבִּי שִׁמְעוֹן בֶּן גַּמְלִיאֵל אוֹמֵר: עַד כְּאִיסָר הָאִיטַלְקִי, מִבֵּית חֲלָלָהּ וְלֹא מִשְּׂאָר אֵבָרֶיהָ.

ד. יֵשׁ מִן הָאֵבָרִים שֶׁהֵן פְּסוּלִין: אֵבֶר מְדֻלְדָּל בַּבְּהֵמָה אֵין בּוֹ לְהַעֲלוֹת אַרְכָּה. בָּשָׂר מְדֻלְדָּל בַּבְּהֵמָה אֵין בּוֹ לְהַעֲלוֹת אַרְכָּה. נִשְׁבַּר הָעֶצֶם וְיָצָא לַחוּץ, וְאֵין רֹב עוֹר וּבָשָׂר מַקִּיפִין אוֹתוֹ, כֵּיצַד הוּא עוֹשֶׂה? נוֹטְלוֹ וּמַשְׁלִים, וְהַשְּׁאָר - הֲרֵי זֶה מֻתָּר. יֵשׁ מִן עֲבָרִין שֶׁהֵן פְּסוּלִין: בֶּן אַרְבָּעָה בַּדַּקָּה וּבֶן שְׁמוֹנָה בַּגַּסָּה. יָצְאוּ לוֹ שְׁנֵי גַּבִּין וְלוֹ שְׁתֵּי שִׁדְרָאוֹת, הוֹאִיל וְאֵין כַּיּוֹצֵא בּוֹ לְהִתְקַיֵּם בּוֹ - פָּסוּל. וְאֵלּוּ כְּשֵׁרוֹת בַּבְּהֵמָה: נְקוּבַת הַגַּרְגֶּרֶת וּסְדִיקַת הַגַּרְגֶּרֶת לְאָרְכָּהּ - הֲרֵי זוֹ כְּשֵׁרָה. נִשְׁבְּרָה שִׁדְרָה וְלֹא נֶחְתַּךְ רֻבָּהּ שֶׁל חוּט - כְּשֵׁרָה. נִטְלָה כְּבֵד וְנִשְׁתַּיֵּר בָּהּ כְּדֵי לְהַעֲלוֹת אַרְכָּה - כְּשֵׁרָה. נִימוֹקָה הֲרֵאָה וּקְרוּם שֶׁלָּהּ קַיָּם - כְּשֵׁרָה. נִטְלָה שַׁלְחוּפִית שֶׁלָּהּ - כְּשֵׁרָה. הִתְלִיעָה כְּבֵד שֶׁלָּהּ - כְּשֵׁרָה. הֲלָכָה זוֹ עָלוּ עָלֶיהָ בְּנֵי אַסְיָא שְׁלֹשָׁה רְגָלִים לְיַבְנֶה, בְּרֶגֶל שְׁלִישִׁי הִכְשִׁירוּ לָהֶן. רַבִּי שִׁמְעוֹן בֶּן גַּמְלִיאֵל

הַשָּׁלֵם

אוֹמֵר: הַדַּקִּין שֶׁנִּקְבוּ וְהַלֵּחָה סוֹתֶמֶתְם - כְּשֵׁרָה. מַחַט שֶׁנִּמְצֵאת בְּעִבֵּי בֵית הַכּוֹסוֹת, בִּזְמַן שֶׁנִּרְאֵית מִצַּד אֶחָד - כְּשֵׁרָה. מִשְּׁנֵי צְדָדִין - פְּסוּלָה. אִם יֵשׁ בְּמִקּוֹמָהּ קֶרֶט דָּם - בְּיָדוּעַ שֶׁלִּפְנֵי שְׁחִיטָה. אֵין בְּמִקּוֹמָהּ קֶרֶט דָּם - בְּיָדוּעַ שֶׁלְּאַחַר שְׁחִיטָה. הִגְלִיד פִּי הַמַּכָּה - בְּיָדוּעַ לִפְנֵי שְׁחִיטָה שְׁלֹשָׁה יָמִים. לֹא הִגְלִיד פִּי הַמַּכָּה - הַמּוֹצִיא מֵחֲבֵרוֹ עָלָיו הָרְאָיָה.

ה. חֲרוּתָה בִּידֵי שָׁמַיִם - כְּשֵׁרָה. אֵיזוֹ הִיא חֲרוּתָה? כָּל שֶׁצָּמְקָה הָרֵאָה שֶׁלָּהּ. יֵשׁ מִן אֲבָרִין שֶׁהֵן כְּשֵׁרִין. אֵבֶר מְדֻלְדָּל בַּבְּהֵמָה - יֵשׁ בּוֹ לְהַעֲלוֹת אַרְכָּה. בָּשָׂר מְדֻלְדָּל בַּבְּהֵמָה - יֵשׁ בּוֹ לְהַעֲלוֹת אַרְכָּה. נִשְׁבַּר הָעֶצֶם וְיָצָא לַחוּץ, וְרֹב עוֹר וּבָשָׂר מַקִּיפִין אוֹתוֹ - כְּשֵׁר. יֵשׁ כָּאן עֲבָרִין שֶׁהֵן כְּשֵׁרִין, בֶּן חֲמֵשׁ בַּדַּקָּה וּבֶן תֵּשַׁע בַּגַּסָּה, יָצְאוּ לוֹ חֲמֵשׁ עֵינַיִם וְלוֹ שָׁלֹשׁ רַגְלַיִם, הוֹאִיל וְכַיּוֹצֵא בּוֹ רָאוּי לְהִתְקַיֵּם - כָּשֵׁר.

ו. וְאֵלּוּ טְרֵפוֹת בָּעוֹף: נְקוּבַת הַוֵּשֶׁט וּפְסוּקַת הַגַּרְגֶּרֶת, לְרֻחְבָּהּ - הֲרֵי זוֹ פְּסוּלָה. הִכְּתָה חֻלְדָּה עַל רֹאשָׁהּ, מָקוֹם שֶׁעוֹשֶׂה אוֹתָהּ טְרֵפָה - פְּסוּלָה. נְקוּבַת הַמֹּחַ שְׁנִקַּב קְרוּם שֶׁלָּהּ - פְּסוּלָה. נְקוּבַת הַלֵּב לְבֵית חֲלָלוֹ - פְּסוּלָה. כֵּיצַד בּוֹדְקִין אוֹתָהּ? רַבִּי שִׁמְעוֹן בֶּן אֶלְעָזָר אוֹמֵר מִשּׁוּם רַבִּי יְהוּדָה: בּוֹדְקִין אוֹתָהּ בְּיָד, וְאֵין בּוֹדְקִין בְּמַחַט. אִם נִקַּב הָעֶצֶם - פְּסוּלָה, אִם לָאו - כְּשֵׁרָה. נָפְלָה לָאוּר וְנֶחְמְרוּ בְּנֵי מֵעֶיהָ - פְּסוּלָה, בְּאֵלּוּ בְּנֵי מֵעַיִם אָמְרוּ? בַּקָּרְקְבָנִין, בַּכָּבֵד וּבַלֵּב. אֵלּוּ כְּשֵׁרוֹת בָּעוֹף: נְקוּבַת הַגַּרְגֶּרֶת וּפְסוּקַת הַגַּרְגֶּרֶת, לְאָרְכָּהּ - הֲרֵי זוֹ כְּשֵׁרָה. הִכְּתָה חֻלְדָּה עַל מָקוֹם שֶׁאֵינוֹ עוֹשֶׂה טְרֵפָה - כְּשֵׁרָה. נִקַּב הַלֵּב שֶׁלֹּא לְבֵית חֲלָלָהּ - כְּשֵׁרָה. נָפְלָה מִן הַגֹּג, וְנִתְרַסְּקוּ אֵבָרֶיהָ, אוֹ רִצְּצָתָהּ חֲבֶרְתָּהּ, וְנִתְרַסְּקוּ אֵבָרֶיהָ וְשָׁחֲטָהּ - כְּשֵׁרָה. אִם עָמְדָה מִיָּד, בֵּין כָּךְ וּבֵין כָּךְ - כְּשֵׁרָה. נִקַּב הַזָּפָק, רַבִּי אוֹמֵר: אֲפִלּוּ נָטַל. וְלֹא הוֹדוּ לוֹ חֲכָמִים. נִשְׁתַּבְּרוּ גַּפָּיהָ, נִשְׁתַּבְּרוּ רַגְלֶיהָ, נִמְרְטוּ כְּנָפֶיהָ. רַבִּי יְהוּדָה אוֹמֵר: אִם נִטְלָה הַנּוֹצָה - פְּסוּלָה. אֲחוּזַת

תּוֹסֶפְתָּא

הַדָּם, הַמְעֻשֶּׂנֶת וְהַמְצֻנֶּנֶת, הִלְעִיטָהּ חִלְתִּית, הַרְדָּפְנִי, סַם הַמָּוֶת, צוֹאַת הַתַּרְנְגוֹלִים - כְּשֵׁרָה. נְשׁוּכַת נָחָשׁ, נְשׁוּכַת כֶּלֶב שׁוֹטֶה, מְשׁוּם טְרֵפָה מְתֶּרֶת, וַאֲסוּרָה מִשּׁוּם סַכָּנַת נְפָשׁוֹת. סִימָן לְטְרֵפָה - כָּל שֶׁאֵינָהּ יוֹלֶדֶת. רַבִּי שִׁמְעוֹן בֶּן גַּמְלִיאֵל אוֹמֵר: אִם לֹא הָיְתָה מַכְחֶשֶׁת וְהוֹלֶכֶת בְּיִדּוּעַ שֶׁאֵינָהּ טְרֵפָה. אִם הָיְתָה מַכְחֶשֶׁת וְהוֹלֶכֶת - בְּיִדּוּעַ שֶׁהִיא טְרֵפָה. רַבִּי אוֹמֵר: אִם נִתְקַיְּמֶת שִׁלּוֹשִׁים יוֹם, בְּיִדּוּעַ שֶׁאֵינָהּ טְרֵפָה, לֹא נִתְקַיְּמֶת שִׁלּוֹשִׁים יוֹם בְּיִדּוּעַ שֶׁהִיא טְרֵפָה. אָמְרוּ לוֹ: פְּעָמִים שֶׁמִּתְקַיֶּמֶת שְׁתַּיִם וְשָׁלֹשׁ שָׁנִים.

ז. אֵלּוּ הֵן סִימָנֵי בְּהֵמָה (וַיִּקְרָא יא, ג-כו): "לְכָל הַבְּהֵמָה אֲשֶׁר הוּא מַפְרֶסֶת פַּרְסָה וְשֹׁסַעַת שֶׁסַע פְּרָסֹת מַעֲלַת גֵּרָה בַּבְּהֵמָה אֹתָהּ תֹּאכֵלוּ". כָּל מַעֲלַת גֵּרָה - אֵין לָהּ שְׁנַיִם שֶׁלְּמַעְלָה. אֵיזֶה שׁוֹר שֶׁקָּדְמוּ קַרְנָיו לְטָלְפָיו? זֶה פָּרוֹ שֶׁל אָדָם הָרִאשׁוֹן, שֶׁנֶּאֱמַר (תְּהִלִּים סט, לב): "וְתִיטַב לַה' מִשּׁוֹר פָּר מַקְרִן מַפְרִיס". אֵלּוּ הֵן סִימָנֵי חַיָּה: כָּל שֶׁיֵּשׁ לָהּ קְרָנַיִם וּטְלָפַיִם. רַבִּי דּוֹסָא אוֹמֵר: יֵשׁ לָהּ קְרָנַיִם - אִי אַתָּה צָרִיךְ לְשָׁאוֹל עַל הַטְּלָפַיִם, אַף עַל פִּי שֶׁאֵין רְאָיָה לַדָּבָר זְכֹר לַדָּבָר: "וְתִיטַב לַה' מִשּׁוֹר פָּר מַקְרִן מַפְרִיס". רַבִּי שִׁמְעוֹן בֶּן גַּמְלִיאֵל אוֹמֵר: כָּל שֶׁיֵּשׁ לוֹ אֶצְבַּע יְתֵרָה בְּעוֹף טָהוֹר, כָּל הָעוֹף הַדּוֹרֵס - טָמֵא. רַבִּי שִׁמְעוֹן בֶּן אֶלְעָזָר אוֹמֵר: כָּל הַקּוֹלֵט בָּאֲוִיר וְאֵין קַרְקָבָנוֹ נִקָּלָף. רַבִּי אֱלִיעֶזֶר בַּר צָדוֹק אוֹמֵר: כָּל הַנּוֹתֵן עַל גַּבֵּי מְשִׁיחָה. הַחוֹלֵק שְׁתַּיִם לְפָנָיו וּשְׁתַּיִם לְאַחֲרָיו - טָמֵא. אֲחֵרִים אוֹמְרִים: הַשּׁוֹכֵן בֵּין הַטְּמֵאִין וְדוֹמֶה לְטְמֵאִין - טָמֵא. הַשּׁוֹכֵן בֵּין הַטְּהוֹרִים, וְדוֹמֶה לְטְהוֹרִין - טָהוֹר. אַנְשֵׁי אִישׁ כְּפַר תַּמַרְתָּא שֶׁבִּיהוּדָה הָיוּ אוֹכְלִין אֶת הַזַּרְזִירִין, מִפְּנֵי שֶׁיֵּשׁ לָהֶן זָפָק. אַנְשֵׁי שׁוּק הָעֶלְיוֹן שֶׁבִּירוּשָׁלַיִם הָיוּ אוֹכְלִין אֶת סִינוּנְיָא לְבָנָה, מִפְּנֵי שֶׁקַּרְקְבָנָהּ נִקְלָף.

ח. וּבַבֵּצִים, כָּל שֶׁכּוֹדֶרֶת וְעַגּוֹלָגֹלֶת בְּיִדּוּעַ שֶׁל עוֹף טָמֵא, וְכָל שֶׁאֵינָהּ כּוֹדֶרֶת וְעַגּוֹלָגֹלֶת - בְּיִדּוּעַ שֶׁל עוֹף טָהוֹר הוּא.

הַשָּׁלֵם

לוֹקְחִין בֵּיצִים מִכָּל מָקוֹם, וְאֵין חוֹשְׁשִׁין שֶׁמָּא שֶׁל נְבֵלוֹת וְשֶׁל טְרֵפוֹת הֵן. אֵין מוֹכְרִין בֵּיצִים שֶׁל נְבֵלוֹת שֶׁל טְרֵפוֹת לְעוֹבְדֵי כּוֹכָבִים, אֶלָּא אִם כֵּן הָיוּ נְקוּפוֹת לַקֻּעָרָה. לְפִיכָךְ אָמְרוּ: אֵין לוֹקְחִין מִן הָעוֹבְדֵי כּוֹכָבִים בֵּיצִים נְקוּפוֹת לַקֻּעָרָה.

ט. אֵלּוּ סִימָנֵי חֲגָבִים: כָּל שֶׁיֵּשׁ לוֹ אַרְבַּע רַגְלַיִם וְאַרְבָּעָה סְנַפִּירִים, וְקַרְסוּלָיו וּכְנָפָיו חוֹפִין אֶת רֻבּוֹ. רַבִּי יוֹסֵי אוֹמֵר: וּשְׁמוֹ חָגָב. וְלֹא כְנִצְרִין שֶׁיֵּשׁ בָּהֶן סִימָנִין הַלָּלוּ. סוּמְכוּס אוֹמֵר: אַף הַמּוֹרֵד. רַבִּי אֱלִיעֶזֶר בֶּן רַבִּי יְהוּדָה אוֹמֵר: אֵין לוֹ עַכְשָׁו וְעָתִיד לְגַדֵּל לְאַחַר זְמַן, כְּגוֹן הַחוּלְחָזָה - כָּשֵׁר. אֵלּוּ הֵן סִימָנֵי דָּגִים: כָּל שֶׁיֵּשׁ לוֹ סְנַפִּיר וְקַשְׁקֶשֶׁת, יֵשׁ לוֹ קַשְׁקֶשֶׁת - אִי אַתָּה צָרִיךְ לִשְׁאוֹל עַל סְנַפִּיר. יֵשׁ לוֹ סְנַפִּיר וְאֵין לוֹ קַשְׁקֶשֶׁת - טָמֵא. אֵלּוּ הֵן קַשְׁקַשִּׁין: שַׁמְלְבָּשׁ בְּהֵן, וְסַנַּפִּירִין שֶׁשָּׁט בְּהֶן, וְכַמָּה קַשְׁקַשִּׁין יִהְיֶה בּוֹ? אֲפִלּוּ אַחַת תַּחַת לֶחְיוֹ וְאַחַת תַּחַת זְנָבוֹ, וְאַחַת תַּחַת סְנַפִּיר שֶׁלּוֹ. רַבִּי יְהוּדָה אוֹמֵר: שְׁנֵי קַשְׁקֶשֶׁת אֵין לוֹ עַכְשָׁו, אֲבָל עָתִיד לְגַדֵּל לְאַחַר זְמַן, כְּגוֹן הַסּוּלְתָנִית וְנַפָּיָא - כָּשֵׁר. יֵשׁ לוֹ עַכְשָׁו אֲבָל עָתִיד לְהַשִּׁירֵם כְּשֶׁעוֹלֶה מִן הַיָּם - כְּגוֹן הַקּוֹלְיוֹס הַסְּפִיתָאִים וְאַנְתִּינוּס. רַבִּי יוֹחָנָן בֶּן דּוּרְמַסְקָא אוֹמֵר: לְוִיָתָן דָּג טָהוֹר הוּא, שֶׁנֶּאֱמַר (אִיּוֹב מא, ז-ח): "גַּאֲוָה אֲפִיקֵי מָגִנִּים" - אֵלּוּ קַשְׁקַשִּׁין שֶׁלּוֹ. סָגוּר חוֹתָם צָר"; "אֶחָד בְּאֶחָד יִגָּשׁוּ", וְגוֹ'. "תַּחְתָּיו חַדּוּדֵי חָרֶשׁ" וְגוֹ' (שָׁם פְּסוּק כב). "גַּאֲוָה אֲפִיקֵי מָגִנִּים" - אֵלּוּ קַשְׁקַשִּׁין שֶׁלּוֹ. "תַּחְתָּיו חַדּוּדֵי חָרֶשׁ" - אֵלּוּ סְנַפִּירִין שֶׁלּוֹ.

מַסֶּכֶת חֻלִּין פֶּרֶק רְבִיעִי

א. בְּהֵמָה הַמַּקְשָׁה לֵילֵד, הוֹצִיא הָעֲבָר אֶת רֹאשׁוֹ, וְהֶחֱזִירוֹ, וְאַחַר כָּךְ שְׁחָטָהּ, שְׁחָטָהּ וְאַחַר כָּךְ הֶחֱזִירוֹ - אָסוּר. חָתְכוֹ וְאַחַר כָּךְ שְׁחָטָהּ - הִיא מֻתֶּרֶת בַּאֲכִילָה, וְהָעֲבָר - אָסוּר. הוֹצִיא רֹאשׁוֹ וְרֻבּוֹ וְהֶחֱזִירוֹ - הֲרֵי הוּא כְּיָלוּד. הוֹצִיא יָדוֹ וַחֲתָכָהּ, וְאַחַר כָּךְ שְׁחָטָהּ, מַה שֶּׁיָּצָא אָסוּר, וְשֶׁבִּפְנִים - מֻתָּר. חִמֵּר בְּאֵבְרִין מַה שֶּׁאֵין בָּעֲבָרִין, וּבְעֲבָרִין

תּוֹסֶפְתָּא

שֶׁאֵין בָּאֲבָרִין, שֶׁהָעֹבֶר הוֹצִיא רֹאשׁוֹ וְהֶחֱזִירוֹ - אָסוּר, הוֹצִיא יָדוֹ וְהֶחֱזִירָהּ - מָתָר. חֹמֶר בָּאֲבָרִין, שֶׁהַמְחַתֵּךְ אֶת הָעֹבֶר בִּמְעֵי אִמּוֹ - מָתָר בַּאֲכִילָה, מִן הַטְּחוֹל וּמִן הַכְּלָיוֹת - אָסוּר. בְּהֵמָה הַמְקֻשָּׁה לֵילֵד וְהוֹצִיא הָעֹבֶר אֶת יָדוֹ וְהֶחֱזִירָהּ, וְאַחַר כָּךְ שְׁחָטָהּ - מָתָר. שְׁחָטָהּ וְאַחַר כָּךְ הֶחֱזִירָהּ - אָסוּר. חָתְכָהּ וְאַחַר כָּךְ שְׁחָטָהּ, מַה שֶּׁיּוֹצֵא - אָסוּר. וְשֶׁבִּפְנִים - מָתָר. שְׁחָטָהּ וְאַחַר כָּךְ חָתְכוֹ, מַה שֶּׁיּוֹצֵא - אָסוּר. וְשֶׁבִּפְנִים - מָתָר. בָּשָׂר - בְּמַגָּע נִבְלָה; דִּבְרֵי רַבִּי מֵאִיר. וַחֲכָמִים אוֹמְרִים: מַגַּע טֻרְפָה שְׁחוּטָה. אָמַר לָהֶן רַבִּי מֵאִיר: מִי טִהֵר אֶת הָעֹבֶר הַזֶּה מִן הַמַּגָּע? אָמְרוּ לוֹ: שְׁחִיטַת אִמּוֹ מְטַהַרְתּוֹ! אָמַר לָהֶן: אִם טְהֲרָתוּ שְׁחִיטָתוֹ מִן הַמַּגָּע, לֹא תְטַהֲרֵנוּ לַאֲכִילָה? אָמְרוּ לוֹ: טְרֵפָה טְהֲרָתוּ מִן הַמַּגָּע, וְלֹא תְּטַהֲרֵנוּ לַאֲכִילָה. אָמַר לָהֶן רַבִּי מֵאִיר: לֹא! אִם טְהֲרָה שְׁחִיטָה אוֹתָהּ, דָּבָר שֶׁגּוּפָהּ! תְּטַהֵר אֶת הָעֹבֶר שֶׁאֵינָהּ גּוּפָהּ? אָמְרוּ לוֹ: מְצִינוּ שֶׁיָּפָה כֹּחָהּ לְהַצִּיל מִדָּבָר שֶׁאֵינוֹ גּוּפָהּ, עַל דָּבָר שֶׁגּוּפָהּ, שֶׁמְּחַתֵּךְ אֶת הָעֹבֶר בִּמְעֵי אִמּוֹ - מָתָר בַּאֲכִילָה. מִן הַטְּחוֹל וּמִן הַכְּלָיוֹת - אָסוּר בַּאֲכִילָה.

ב. הַשּׁוֹחֵט אֶת הַבְּהֵמָה וּמָצָא בָהּ בֵּן תִּשְׁעָה חֳדָשִׁים - טָעוּן שְׁחִיטָה וְחַיָּב בַּמַּתָּנוֹת, וְאָסוּר מִשּׁוּם "אוֹתוֹ וְאֶת בְּנוֹ לֹא תִשְׁחֲטוּ בְּיוֹם אֶחָד"; דִּבְרֵי רַבִּי מֵאִיר. וַחֲכָמִים אוֹמְרִים: אֵין אָסוּר מִשּׁוּם "אוֹתוֹ וְאֶת בְּנוֹ", שֶׁנֶּאֱמַר (וַיִּקְרָא כב, כח): "אֹתוֹ וְאֶת בְּנוֹ לֹא תִשְׁחֲטוּ בְּיוֹם אֶחָד", אֶת שֶׁטָּעוּן שְׁחִיטָה - אָסוּר מִשּׁוּם "אוֹתוֹ וְאֶת בְּנוֹ", וְאֶת שֶׁאֵין טָעוּן שְׁחִיטָה, מָתָר מִשּׁוּם "אוֹתוֹ וְאֶת בְּנוֹ" וּפָטוּר מִן הַמַּתָּנוֹת, שֶׁנֶּאֱמַר (דְּבָרִים יח, ג): "מֵאֵת זֹבְחֵי הַזֶּבַח", אֶת שֶׁטָּעוּן זְבִיחָה - חַיָּב בַּמַּתָּנוֹת. וְאֶת שֶׁאֵין טָעוּן זְבִיחָה - פָּטוּר מִן הַמַּתָּנוֹת. רַבִּי שִׁמְעוֹן שְׁזוּרִי אוֹמֵר: אֲפִלּוּ עוֹמֵד וְחוֹרֵשׁ עַל גַּבֵּי מַעֲנָה, קוֹרֵעַ וּמוֹצִיא אֶת דָּמוֹ, חוֹתֵךְ וְאוֹכֵל בָּשָׂר. רַבִּי שִׁמְעוֹן בֶּן אֶלְעָזָר אוֹמֵר מִשּׁוּם רַבִּי יוֹסֵי הַגְּלִילִי: טָמֵא טָמֵאת אוֹכְלִין וּמְטַמֵּא טָמֵאת אוֹכְלִין, וְצָרִיךְ הֶכְשֵׁר. רַבִּי אוֹמֵר: אֵין מְטַמֵּא טָמֵאת אוֹכְלִין מִפְּנֵי שֶׁהוּא חַי, וְחַי אֵין מְטַמֵּא טָמֵאת אוֹכְלִין.

ג. בְּהֵמָה שֶׁמֵּתָה וּקְרָעָהּ, וּמָצָא בָהּ בֵּן תִּשְׁעָה חַי - טָעוּן שְׁחִיטָה וְחַיָּב בַּמַּתָּנוֹת וּפָסוּל לְגַבֵּי מִזְבֵּחַ. הַשּׁוֹחֵט אֶת הַטְּרֵפָה, וּמָצָא בָהּ בֵּן תִּשְׁעָה חַי, טָעוּן שְׁחִיטָה וְחַיָּב בַּמַּתָּנוֹת. וְאִם מֵת - טָהוֹר מִלְּטַמֵּא בְּמַשָּׂא, מִפְּנֵי שֶׁשְּׁחִיטַת אִמּוֹ מְטַהַרְתּוֹ. הַשּׁוֹחֵט אֶת הַחֲטָאת וּמָצָא בָהּ בֵּן אַרְבָּעָה חַי, אֲפִלּוּ לְאַחַר שְׁלֹשָׁה, וַאֲפִלּוּ יָצָא חוּץ לַקְּלָעִים - מָתָר בַּאֲכִילָה. הַמְבַכֶּרֶת שֶׁהִפִּילָה שִׁלְיָא - יַשְׁלִיכֶנָּה לַכְּלָבִים, וּבַמְקֻדָּשִׁין - תִּקָּבֵר, מִפְּנֵי שֶׁגִּדּוּלָהּ קָדֵשׁ. שִׁלְיָא אֵין מְפַגֶּלֶת אֶת הַזֶּבַח, לֹא לְחוּץ לִזְמַנּוֹ וְלֹא לְחוּץ לִמְקוֹמוֹ, וְאֵין מַחֲשָׁבָה פּוֹסֶלֶת בָּהּ מִשּׁוּם פְּסוּל, וְהַמַּעֲלֶה אוֹתוֹ בַּחוּץ - פָּטוּר.

הַשָּׁלֵם

יחזקאל פרק לו

א וְאַתָּה בֶן־אָדָם הִנָּבֵא אֶל־הָרֵי יִשְׂרָאֵל וְאָמַרְתָּ
הָרֵי יִשְׂרָאֵל שִׁמְעוּ דְּבַר־יְהוָה: **ב** כֹּה אָמַר אֲדֹנָי
יְהוִה יַעַן אֲמֹר הָאוֹיֵב עֲלֵיכֶם הֶאָח וּבָמוֹת עוֹלָם
לְמוֹרָשָׁה הָיְתָה לָּנוּ: **ג** לָכֵן הִנָּבֵא וְאָמַרְתָּ כֹּה
אָמַר אֲדֹנָי יְהוִה יַעַן בְּיַעַן שַׁמּוֹתֵּ וְשָׁאֹף אֶתְכֶם
מִסָּבִיב לִהְיוֹתְכֶם מוֹרָשָׁהֹ לִשְׁאֵרִית הַגּוֹיִם וַתֵּעָלוּ
עַל־שִׂפַת לָשׁוֹן וְדִבַּת־עָם: **ד** לָכֵן הָרֵי יִשְׂרָאֵל
שִׁמְעוּ דְּבַר־אֲדֹנָי יְהוִה כֹּה־אָמַר אֲדֹנָי יְהוִה
לֶהָרִים וְלַגְּבָעוֹת לָאֲפִיקִים וְלַגֵּאָיוֹת וְלֶחֳרָבוֹת
הַשֹּׁמְמוֹתֵ וְלֶעָרִים הַנֶּעֱזָבוֹת אֲשֶׁר הָיוּ לְבַזֹּ וּלְלַעַג
לִשְׁאֵרִית הַגּוֹיִם אֲשֶׁר מִסָּבִיב: **ה** לָכֵן כֹּה־אָמַרֹ
אֲדֹנָי יְהוִהֹ אִם־לֹא בְּאֵשׁ קִנְאָתִי דִּבַּרְתִּי עַל־
שְׁאֵרִית הַגּוֹיִם וְעַל־אֱדוֹם כֻּלָּא אֲשֶׁר נָתְנוּ־אֶת־
אַרְצִי | לָהֶם לְמוֹרָשָׁה בְּשִׂמְחַת כָּל־לֵבָבֹ בְּשָׁאט
נֶפֶשׁ לְמַעַן מִגְרָשָׁהּ לָבֵז: **ו** לָכֵן הִנָּבֵא עַל־אַדְמַת
יִשְׂרָאֵל וְאָמַרְתָּ לֶהָרִים וְלַגְּבָעוֹת לָאֲפִיקִים
וְלַגֵּאָיוֹת כֹּה־אָמַר | אֲדֹנָי יְהוִה הִנְנִי בְקִנְאָתִי
וּבַחֲמָתִי דִּבַּרְתִּי יַעַן כְּלִמַּת גּוֹיִם נְשָׂאתֶם: **ז** לָכֵן
כֹּה אָמַרֹ אֲדֹנָי יְהוִה אֲנִי נָשָׂאתִי אֶת־יָדִי אִם־לֹא
הַגּוֹיִם אֲשֶׁר לָכֶם מִסָּבִיב הֵמָּה כְּלִמָּתָם
יִשָּׂאוּ: **ח** וְאַתֶּם הָרֵי יִשְׂרָאֵל עַנְפְּכֶם תִּתֵּנוּ
וּפִרְיְכֶם תִּשְׂאוּ לְעַמִּי יִשְׂרָאֵל כִּי קֵרְבוּ
לָבוֹא: **ט** כִּי הִנְנִי אֲלֵיכֶם וּפָנִיתִי אֲלֵיכֶם
וְנֶעֱבַדְתֶּם וְנִזְרַעְתֶּם: **י** וְהִרְבֵּיתִי עֲלֵיכֶם אָדָם כָּל־
בֵּית יִשְׂרָאֵל כֻּלָּה וְנוֹשְׁבוּ הֶעָרִים וְהֶחֳרָבוֹת
תִּבָּנֶינָה: **יא** וְהִרְבֵּיתִי עֲלֵיכֶם אָדָם וּבְהֵמָה וְרָבוּ
וּפָרוּ וְהוֹשַׁבְתִּי אֶתְכֶם כְּקַדְמוֹתֵיכֶם וְהֵיטַבְתִּי
מֵרֹאשֹׁתֵיכֶם וִידַעְתֶּם כִּי־אֲנִי יְהוָה: **יב** וְהוֹלַכְתִּיֹ
עֲלֵיכֶם אָדָם אֶת־עַמִּי יִשְׂרָאֵלֹ וִירֵשׁוּךָ וְהָיִיתָ לָהֶם
לְנַחֲלָה וְלֹא־תוֹסֵף עוֹד לְשַׁכְּלָם: {ס} **יג** כֹּה אָמַרֹ
אֲדֹנָי יְהוִה יַעַן אֹמְרִים לָכֶם אֹכֶלֶת אָדָם
אתי אָתְּ וּמְשַׁכֶּלֶת גּוֹיִךְ הָיִית: **יד** לָכֵן אָדָמ
לֹא־תֹאכְלִי עוֹד וגויך וְגוֹיַיִךְ לֹא
תכשלי־ תְשַׁכְּלִי־ עוֹד נְאֻם אֲדֹנָי יְהוִה: **טו** וְלֹא־
אַשְׁמִיעַ אֵלַיִךְ עוֹד כְּלִמַּת הַגּוֹיִם וְחֶרְפַּת עַמִּים לֹא
תִשְׂאִי־עוֹד וגויך וְגוֹיַיִךְ לֹא־תַכְשִׁלִי עוֹד נְאֻם
אֲדֹנָי יְהוִה: {פ}
טז וַיְהִי דְבַר־יְהוָה אֵלַי לֵאמֹר: **יז** בֶּן־אָדָם בֵּית
יִשְׂרָאֵלֹ יֹשְׁבִים עַל־אַדְמָתָם וַיְטַמְּאוּ אוֹתָהּ
בְּדַרְכָּם וּבַעֲלִילוֹתָם כְּטֻמְאַתֹ הַנִּדָּה הָיְתָה דַרְכָּם
לְפָנָי: **יח** וָאֶשְׁפֹּךְ חֲמָתִיֹ עֲלֵיהֶם עַל־הַדָּם אֲשֶׁר־
שָׁפְכוּ עַל־הָאָרֶץ וּבְגִלּוּלֵיהֶם טִמְּאוּהָ: **יט** וָאָפִיץ
אֹתָם בַּגּוֹיִם וַיִּזָּרוּ בָּאֲרָצוֹת כִּדַרְכָּם וְכַעֲלִילוֹתָם
שְׁפַטְתִּים: **כ** וַיָּבֹוא אֶל־הַגּוֹיִם אֲשֶׁר־בָּאוּ שָׁם
וַיְחַלְּלוּ אֶת־שֵׁם קָדְשִׁי בֱּאֶמֹר לָהֶם עַם־יְהוָה
אֵלֶּה וּמֵאַרְצוֹ יָצָאוּ: **כא** וָאֶחְמֹל עַל־שֵׁם קָדְשִׁי
אֲשֶׁר חִלְּלֻהוּ בֵּית יִשְׂרָאֵל בַּגּוֹיִם אֲשֶׁר־בָּאוּ
שָׁמָּה: {פ}
כב לָכֵן אֱמֹר לְבֵית־יִשְׂרָאֵל כֹּה אָמַרֹ אֲדֹנָי יְהוִה
לֹא לְמַעַנְכֶם אֲנִי עֹשֶׂה בֵּית יִשְׂרָאֵל כִּי אִם־לְשֵׁם־
קָדְשִׁי אֲשֶׁר חִלַּלְתֶּם בַּגּוֹיִם אֲשֶׁר־בָּאתֶם
שָׁם: **כג** וְקִדַּשְׁתִּי אֶת־שְׁמִי הַגָּדוֹל הַמְחֻלָּלֹ בַּגּוֹיִם
אֲשֶׁר חִלַּלְתֶּם בְּתוֹכָם וְיָדְעוּ הַגּוֹיִם כִּי־אֲנִי יְהוָה
נְאֻם אֲדֹנָי יְהוִה בְּהִקָּדְשִׁי בָכֶם
לְעֵינֵיהֶם: **כד** וְלָקַחְתִּי אֶתְכֶם מִן־הַגּוֹיִם וְקִבַּצְתִּי
אֶתְכֶם מִכָּל־הָאֲרָצוֹת וְהֵבֵאתִי אֶתְכֶם אֶל־
אַדְמַתְכֶם: **כה** וְזָרַקְתִּי עֲלֵיכֶם מַיִם טְהוֹרִים
וּטְהַרְתֶּם מִכֹּל טֻמְאוֹתֵיכֶם וּמִכָּל־גִּלּוּלֵיכֶם אֲטַהֵר

אֶתְכֶם: **כו** וְנָתַתִּי לָכֶם לֵב חָדָשׁ וְרוּחַ חֲדָשָׁה
אֶתֵּן בְּקִרְבְּכֶם וַהֲסִרֹתִי אֶת־לֵב הָאֶבֶן מִבְּשַׂרְכֶם
וְנָתַתִּי לָכֶם לֵב בָּשָׂר: **כז** וְאֶת־רוּחִי אֶתֵּן
בְּקִרְבְּכֶם וְעָשִׂיתִי אֶת אֲשֶׁר־בְּחֻקַּי תֵּלֵכוּ וּמִשְׁפָּטַי
תִּשְׁמְרוּ וַעֲשִׂיתֶם: **כח** וִישַׁבְתֶּם בָּאָרֶץ אֲשֶׁר
נָתַתִּי לַאֲבֹתֵיכֶם וִהְיִיתֶם לִי לְעָם וְאָנֹכִי אֶהְיֶה
לָכֶם לֵאלֹהִים: **כט** וְהוֹשַׁעְתִּי אֶתְכֶם מִכֹּל
טֻמְאוֹתֵיכֶם וְקָרָאתִי אֶל־הַדָּגָן וְהִרְבֵּיתִי אֹתוֹ
וְלֹא־אֶתֵּן עֲלֵיכֶם רָעָב: **ל** וְהִרְבֵּיתִי אֶת־פְּרִי הָעֵץ
וּתְנוּבַת הַשָּׂדֶה לְמַעַן אֲשֶׁר לֹא תִקְחוּ עוֹד חֶרְפַּת
רָעָב בַּגּוֹיִם: **לא** וּזְכַרְתֶּם אֶת־דַּרְכֵיכֶם הָרָעִים
וּמַעַלְלֵיכֶם אֲשֶׁר לֹא־טוֹבִים וּנְקֹטֹתֶם בִּפְנֵיכֶם עַל
עֲוֹנֹתֵיכֶם וְעַל תּוֹעֲבוֹתֵיכֶם: **לב** לֹא לְמַעַנְכֶם אֲנִי־
עֹשֶׂה נְאֻם אֲדֹנָי יְהוִה יִוָּדַע לָכֶם בֹּושׁוּ וְהִכָּלְמוּ
מִדַּרְכֵיכֶם בֵּית יִשְׂרָאֵל: {ס} **לג** כֹּה אָמַר אֲדֹנָי
יְהוִה בְּיוֹם טַהֲרִי אֶתְכֶם מִכֹּל עֲוֹנֹתֵיכֶם וְהוֹשַׁבְתִּי
אֶת־הֶעָרִים וְנִבְנוּ הֶחָרְבוֹת: **לד** וְהָאָרֶץ הַנְּשַׁמָּה
תֵּעָבֵד תַּחַת אֲשֶׁר הָיְתָה שְׁמָמָה לְעֵינֵי כָּל־
עוֹבֵר: **לה** וְאָמְרוּ הָאָרֶץ הַלָּזוּ הַנְּשַׁמָּה הָיְתָה כְּגַן־
עֵדֶן וְהֶעָרִים הֶחֳרֵבוֹת וְהַנְּשַׁמּוֹת וְהַנֶּהֱרָסוֹת
בְּצוּרוֹת יָשָׁבוּ: **לו** וְיָדְעוּ הַגּוֹיִם אֲשֶׁר יִשָּׁאֲרוּ
סְבִיבוֹתֵיכֶם כִּי | אֲנִי יְהוָה בָּנִיתִי הַנֶּהֱרָסוֹת
נָטַעְתִּי הַנְּשַׁמָּה אֲנִי יְהוָה דִּבַּרְתִּי וְעָשִׂיתִי:
{ס} **לז** כֹּה אָמַר אֲדֹנָי יְהוִה עוֹד זֹאת אִדָּרֵשׁ
לְבֵית־יִשְׂרָאֵל לַעֲשׂוֹת לָהֶם אַרְבֶּה אֹתָם כַּצֹּאן
אָדָם: **לח** כְּצֹאן קָדָשִׁים כְּצֹאן יְרוּשָׁלַ͏ִם בְּמֹועֲדֶיהָ
כֵּן תִּהְיֶינָה הֶעָרִים הֶחֳרֵבוֹת מִלְאוֹת צֹאן אָדָם
וְיָדְעוּ כִּי־אֲנִי יְהוָה: {פ}

יחזקאל פרק לז

א הָיְתָה עָלַ͏ַי יַד־יְהוָה וַיֹּוצִאֵנִי בְרוּחַ יְהוָה וַיְנִיחֵנִי
בְּתוֹךְ הַבִּקְעָה וְהִיא מְלֵאָה עֲצָמוֹת: **ב** וְהֶעֱבִירַנִי
עֲלֵיהֶם סָבִיב סָבִיב | וְהִנֵּה רַבֹּות מְאֹד עַל־פְּנֵי
הַבִּקְעָה וְהִנֵּה יְבֵשׁוֹת מְאֹד: **ג** וַיֹּאמֶר אֵלַי בֶּן־
אָדָם הַתִּחְיֶינָה הָעֲצָמוֹת הָאֵלֶּה וָאֹמַר אֲדֹנָי יְהוִה
אַתָּה יָדָעְתָּ: **ד** וַיֹּאמֶר אֵלַי הִנָּבֵא עַל־הָעֲצָמוֹת
הָאֵלֶּה וְאָמַרְתָּ אֲלֵיהֶם הָעֲצָמוֹת הַיְבֵשׁוֹת שִׁמְעוּ
דְּבַר־יְהוָה: **ה** כֹּה אָמַר אֲדֹנָי יְהוִה לָעֲצָמוֹת
הָאֵלֶּה הִנֵּה אֲנִי מֵבִיא בָכֶם רוּחַ וְחְיִיתֶם: **ו** וְנָתַתִּי
עֲלֵיכֶם גִּידִים וְהַעֲלֵתִי עֲלֵיכֶם בָּשָׂר וְקָרַמְתִּי
עֲלֵיכֶם עֹור וְנָתַתִּי בָכֶם רוּחַ וְחְיִיתֶם וִידַעְתֶּם כִּי־
אֲנִי יְהוָה: **ז** וְנִבֵּאתִי כַּאֲשֶׁר צֻוֵּיתִי וַיְהִי־קֹול
כְּהִנָּבְאִי וְהִנֵּה־רַעַשׁ וַתִּקְרְבוּ עֲצָמוֹת עֶצֶם אֶל־
עַצְמֹו: **ח** וְרָאִיתִי וְהִנֵּה־עֲלֵיהֶם גִּדִים וּבָשָׂר עָלָה
וַיִּקְרָם עֲלֵיהֶם עֹור מִלְמָעְלָה וְרוּחַ אֵין
בָּהֶם: **ט** וַיֹּאמֶר אֵלַי הִנָּבֵא אֶל־הָרוּחַ הִנָּבֵא בֶן־
אָדָם וְאָמַרְתָּ אֶל־הָרוּחַ {ס} כֹּה־אָמַר | אֲדֹנָי
יְהוִה מֵאַרְבַּע רוּחוֹת בֹּאִי הָרוּחַ וּפְחִי בַּהֲרוּגִים
הָאֵלֶּה וְיִחְיוּ: **י** וְהִנַּבֵּאתִי כַּאֲשֶׁר צִוָּנִי וַתָּבוֹא בָהֶם
הָרוּחַ וַיִּחְיוּ וַיַּעַמְדוּ עַל־רַגְלֵיהֶם חַיִל גָּדֹול מְאֹד־
מְאֹד: **יא** וַיֹּאמֶר אֵלַי בֶּן־אָדָם הָעֲצָמוֹת הָאֵלֶּה
כָּל־בֵּית יִשְׂרָאֵל הֵמָּה הִנֵּה אֹמְרִים יָבְשׁוּ
עַצְמוֹתֵינוּ וְאָבְדָה תִקְוָתֵנוּ נִגְזַרְנוּ לָנוּ: **יב** לָכֵן
הִנָּבֵא וְאָמַרְתָּ אֲלֵיהֶם כֹּה־אָמַר אֲדֹנָי יְהוִה הִנֵּה
אֲנִי פֹתֵחַ אֶת־קִבְרוֹתֵיכֶם וְהַעֲלֵיתִי אֶתְכֶם
מִקִּבְרוֹתֵיכֶם עַמִּי וְהֵבֵאתִי אֶתְכֶם אֶל־אַדְמַת
יִשְׂרָאֵל: **יג** וִידַעְתֶּם כִּי־אֲנִי יְהוָה בְּפִתְחִי אֶת־
קִבְרוֹתֵיכֶם וּבְהַעֲלוֹתִי אֶתְכֶם מִקִּבְרוֹתֵיכֶם

עַמִּי: **יד** וְנָתַתִּי רוּחִי בָכֶם וְחִיִּיתֶם וְהִנַּחְתִּי אֶתְכֶם
עַל־אַדְמַתְכֶם וִידַעְתֶּם כִּי־אֲנִי יְהוָה דִּבַּרְתִּי
וְעָשִׂיתִי נְאֻם־יְהוָה: {פ}
טו וַיְהִי דְבַר־יְהוָה אֵלַי לֵאמֹר: **טז** וְאַתָּה בֶן־אָדָם
קַח־לְךָ עֵץ אֶחָד וּכְתֹב עָלָיו לִיהוּדָה וְלִבְנֵי
יִשְׂרָאֵל חֲבֵרָו וּלְקַח עֵץ אֶחָד וּכְתוֹב עָלָיו לְיוֹסֵף
עֵץ אֶפְרַיִם וְכָל־בֵּית יִשְׂרָאֵל חֲבֵרָו: **יז** וְקָרֵב אֹתָם
אֶחָד אֶל־אֶחָד לְךָ לְעֵץ אֶחָד וְהָיוּ לַאֲחָדִים
בְּיָדֶךָ: **יח** וְכַאֲשֶׁר יֹאמְרוּ אֵלֶיךָ בְּנֵי עַמְּךָ לֵאמֹר
הֲלוֹא־תַגִּיד לָנוּ מָה־אֵלֶּה לָךְ: **יט** דַּבֵּר אֲלֵהֶם
כֹּה־אָמַר אֲדֹנָי יְהוִה הִנֵּה אֲנִי לֹקֵחַ אֶת־עֵץ יוֹסֵף
אֲשֶׁר בְּיַד־אֶפְרַיִם וְשִׁבְטֵי יִשְׂרָאֵל חֲבֵרָו וְנָתַתִּי
אוֹתָם עָלָיו אֶת־עֵץ יְהוּדָה וַעֲשִׂיתִם לְעֵץ אֶחָד
וְהָיוּ אֶחָד בְּיָדִי: **כ** וְהָיוּ הָעֵצִים אֲשֶׁר־תִּכְתָּב
עֲלֵיהֶם בְּיָדְךָ לְעֵינֵיהֶם: **כא** וְדַבֵּר אֲלֵיהֶם כֹּה־
אָמַר אֲדֹנָי יְהוִה הִנֵּה אֲנִי לֹקֵחַ אֶת־בְּנֵי יִשְׂרָאֵל
מִבֵּין הַגּוֹיִם אֲשֶׁר הָלְכוּ־שָׁם וְקִבַּצְתִּי אֹתָם
מִסָּבִיב וְהֵבֵאתִי אוֹתָם אֶל־אַדְמָתָם: **כב** וְעָשִׂיתִי
אֹתָם לְגוֹי אֶחָד בָּאָרֶץ בְּהָרֵי יִשְׂרָאֵל וּמֶלֶךְ אֶחָד
יִהְיֶה לְכֻלָּם לְמֶלֶךְ וְלֹא יהיה־ יִהְיוּ־ עוֹד לִשְׁנֵי
גוֹיִם וְלֹא יֵחָצוּ עוֹד לִשְׁתֵּי מַמְלָכוֹת עוֹד: **כג** וְלֹא
יִטַּמְּאוּ עוֹד בְּגִלּוּלֵיהֶם וּבְשִׁקּוּצֵיהֶם וּבְכֹל
פִּשְׁעֵיהֶם וְהוֹשַׁעְתִּי אֹתָם מִכֹּל מוֹשְׁבֹתֵיהֶם אֲשֶׁר
חָטְאוּ בָהֶם וְטִהַרְתִּי אוֹתָם וְהָיוּ־לִי לְעָם וַאֲנִי
אֶהְיֶה לָהֶם לֵאלֹהִים: **כד** וְעַבְדִּי דָוִד מֶלֶךְ עֲלֵיהֶם
וְרוֹעֶה אֶחָד יִהְיֶה לְכֻלָּם וּבְמִשְׁפָּטַי יֵלֵכוּ וְחֻקּוֹתַי
יִשְׁמְרוּ וְעָשׂוּ אוֹתָם: **כה** וְיָשְׁבוּ עַל־הָאָרֶץ אֲשֶׁר
נָתַתִּי לְעַבְדִּי לְיַעֲקֹב אֲשֶׁר יָשְׁבוּ־בָהּ אֲבוֹתֵיכֶם
וְיָשְׁבוּ עָלֶיהָ הֵמָּה וּבְנֵיהֶם וּבְנֵי בְנֵיהֶם עַד־עוֹלָם
וְדָוִד עַבְדִּי נָשִׂיא לָהֶם לְעוֹלָם: **כו** וְכָרַתִּי לָהֶם
בְּרִית שָׁלוֹם בְּרִית עוֹלָם יִהְיֶה אוֹתָם וּנְתַתִּים
וְהִרְבֵּיתִי אוֹתָם וְנָתַתִּי אֶת־מִקְדָּשִׁי בְּתוֹכָם
לְעוֹלָם: **כז** וְהָיָה מִשְׁכָּנִי עֲלֵיהֶם וְהָיִיתִי לָהֶם
לֵאלֹהִים וְהֵמָּה יִהְיוּ־לִי לְעָם: **כח** וְיָדְעוּ הַגּוֹיִם כִּי
אֲנִי יְהוָה מְקַדֵּשׁ אֶת־יִשְׂרָאֵל בִּהְיוֹת מִקְדָּשִׁי
בְּתוֹכָם לְעוֹלָם: {פ}

יחזקאל פרק לח

א וַיְהִי דְבַר־יְהוָה אֵלַי לֵאמֹר: **ב** בֶּן־אָדָם שִׂים
פָּנֶיךָ אֶל־גּוֹג אֶרֶץ הַמָּגוֹג נְשִׂיא רֹאשׁ מֶשֶׁךְ וְתֻבָל
וְהִנָּבֵא עָלָיו: **ג** וְאָמַרְתָּ כֹּה אָמַר אֲדֹנָי יְהוִה הִנְנִי
אֵלֶיךָ גּוֹג נְשִׂיא רֹאשׁ מֶשֶׁךְ וְתֻבָל: **ד** וְשׁוֹבַבְתִּיךָ
וְנָתַתִּי חַחִים בִּלְחָיֶיךָ וְהוֹצֵאתִי אֹותְךָ וְאֶת־כָּל־
חֵילֶךָ סוּסִים וּפָרָשִׁים לְבֻשֵׁי מִכְלוֹל כֻּלָּם קָהָל רָב
צִנָּה וּמָגֵן תֹּפְשֵׂי חֲרָבוֹת כֻּלָּם: **ה** פָּרָס כּוּשׁ וּפוּט
אִתָּם כֻּלָּם מָגֵן וְכוֹבָע: **ו** גֹּמֶר וְכָל־אַגַּפֶּיהָ בֵּית
תּוֹגַרְמָה יַרְכְּתֵי צָפוֹן וְאֶת־כָּל־אַגַּפָּיו עַמִּים רַבִּים
אִתָּךְ: **ז** הִכֹּן וְהָכֵן לְךָ אַתָּה וְכָל־קְהָלֶךָ הַנִּקְהָלִים
עָלֶיךָ וְהָיִיתָ לָהֶם לְמִשְׁמָר: **ח** מִיָּמִים רַבִּים תִּפָּקֵד
בְּאַחֲרִית הַשָּׁנִים תָּבוֹא | אֶל־אֶרֶץ | מְשׁוֹבֶבֶת
מֵחֶרֶב מְקֻבָּצַת מֵעַמִּים רַבִּים עַל הָרֵי יִשְׂרָאֵל
אֲשֶׁר־הָיוּ לְחָרְבָּה תָּמִיד וְהִיא מֵעַמִּים הוּצָאָה
וְיָשְׁבוּ לָבֶטַח כֻּלָּם: **ט** וְעָלִיתָ כַּשּׂאָה תָּבוֹא תִּהְיֶה
לְכַסּוֹת הָאָרֶץ תִּהְיֶה אַתָּה וְכָל־אַגַּפֶּיךָ וְעַמִּים
רַבִּים אוֹתָךְ: {ס} **י** כֹּה אָמַר אֲדֹנָי יְהוִה וְהָיָה |
בַּיּוֹם הַהוּא יַעֲלוּ דְבָרִים עַל־לִבֶּךָ וְחָשַׁבְתָּ
מַחֲשֶׁבֶת רָעָה: **יא** וְאָמַרְתָּ אֶעֱלֶה עַל־אֶרֶץ
פְּרָזוֹת אָבוֹא הַשֹּׁקְטִים יֹשְׁבֵי לָבֶטַח כֻּלָּם יֹשְׁבִים
בְּאֵין חוֹמָה וּבְרִיחַ וּדְלָתַיִם אֵין לָהֶם: **יב** לִשְׁלֹל
שָׁלָל וְלָבֹז בַּז לְהָשִׁיב יָדְךָ עַל־חֳרָבוֹת נוֹשָׁבוֹת

וְאֶל־עַם מְאֻסָּף מִגּוֹיִם עֹשֶׂה מִקְנֶה וְקִנְיָן יֹשְׁבֵי
עַל־טַבּוּר הָאָרֶץ: יג שְׁבָא וּדְדָן וְסֹחֲרֵי תַרְשִׁישׁ
וְכָל־כְּפִירֶיהָ יֹאמְרוּ לְךָ הֲלִשְׁלָל שָׁלָל אַתָּה בָּא
הֲלָבְזֹז בַּז הִקְהַלְתָּ קָהָלֶךָ לָשֵׂאת | כֶּסֶף וְזָהָב
לָקַחַת מִקְנֶה וְקִנְיָן לִשְׁלֹל שָׁלָל גָּדוֹל: {ס} יד לָכֵן
הִנָּבֵא בֶּן־אָדָם וְאָמַרְתָּ לְגוֹג כֹּה אָמַר אֲדֹנָי יְהוִה
הֲלוֹא | בַּיּוֹם הַהוּא בְּשֶׁבֶת עַמִּי יִשְׂרָאֵל לָבֶטַח
תֵּדָע: טו וּבָאתָ מִמְּקוֹמְךָ מִיַּרְכְּתֵי צָפוֹן אַתָּה
וְעַמִּים רַבִּים אִתָּךְ רֹכְבֵי סוּסִים כֻּלָּם קָהָל גָּדוֹל
וְחַיִל רָב: טז וְעָלִיתָ עַל־עַמִּי יִשְׂרָאֵל כֶּעָנָן לְכַסּוֹת
הָאָרֶץ בְּאַחֲרִית הַיָּמִים תִּהְיֶה וַהֲבֵאוֹתִיךָ עַל־
אַרְצִי לְמַעַן דַּעַת הַגּוֹיִם אֹתִי בְּהִקָּדְשִׁי בְךָ
לְעֵינֵיהֶם גּוֹג: {ס} יז כֹּה־אָמַר אֲדֹנָי יְהוִה הַאַתָּה־
הוּא אֲשֶׁר־דִּבַּרְתִּי בְּיָמִים קַדְמוֹנִים בְּיַד עֲבָדַי
נְבִיאֵי יִשְׂרָאֵל הַנִּבְּאִים בַּיָּמִים הָהֵם שָׁנִים לְהָבִיא
אֹתְךָ עֲלֵיהֶם: {ס} יח וְהָיָה | בַּיּוֹם הַהוּא בְּיוֹם
בּוֹא גוֹג עַל־אַדְמַת יִשְׂרָאֵל נְאֻם אֲדֹנָי יְהוִה
תַּעֲלֶה חֲמָתִי בְּאַפִּי: יט וּבְקִנְאָתִי בְּאֵשׁ־עֶבְרָתִי
דִּבַּרְתִּי אִם־לֹא | בַּיּוֹם הַהוּא יִהְיֶה רַעַשׁ גָּדוֹל עַל
אַדְמַת יִשְׂרָאֵל: כ וְרָעֲשׁוּ מִפָּנַי דְּגֵי הַיָּם וְעוֹף
הַשָּׁמַיִם וְחַיַּת הַשָּׂדֶה וְכָל־הָרֶמֶשׂ הָרֹמֵשׂ עַל־
הָאֲדָמָה וְכֹל הָאָדָם אֲשֶׁר עַל־פְּנֵי הָאֲדָמָה
וְנֶהֶרְסוּ הֶהָרִים וְנָפְלוּ הַמַּדְרֵגוֹת וְכָל־חוֹמָה
לָאָרֶץ תִּפּוֹל: כא וְקָרָאתִי עָלָיו לְכָל־הָרַי חֶרֶב
נְאֻם אֲדֹנָי יְהוִה חֶרֶב אִישׁ בְּאָחִיו
תִּהְיֶה: כב וְנִשְׁפַּטְתִּי אִתּוֹ בְּדֶבֶר וּבְדָם וְגֶשֶׁם
שׁוֹטֵף וְאַבְנֵי אֶלְגָּבִישׁ אֵשׁ וְגָפְרִית אַמְטִיר עָלָיו
וְעַל־אֲגַפָּיו וְעַל־עַמִּים רַבִּים אֲשֶׁר
אִתּוֹ: כג וְהִתְגַּדַּלְתִּי וְהִתְקַדַּשְׁתִּי וְנוֹדַעְתִּי לְעֵינֵי
גּוֹיִם רַבִּים וְיָדְעוּ כִּי־אֲנִי יְהוָה: {ס}

יחזקאל פרק לט

א וְאַתָּה בֶן־אָדָם הִנָּבֵא עַל־גּוֹג וְאָמַרְתָּ כֹּה אָמַר
אֲדֹנָי יְהוִה הִנְנִי אֵלֶיךָ גּוֹג נְשִׂיא רֹאשׁ מֶשֶׁךְ
וְתֻבָל: ב וְשִׁבַּבְתִּיךָ וְשִׁשֵּׁאתִיךָ וְהַעֲלִיתִיךָ
מִיַּרְכְּתֵי צָפוֹן וַהֲבִאוֹתִךָ עַל־הָרֵי
יִשְׂרָאֵל: ג וְהִכֵּיתִי קַשְׁתְּךָ מִיַּד שְׂמֹאוֹלֶךָ וְחִצֶּיךָ
מִיַּד יְמִינְךָ אַפִּיל: ד עַל־הָרֵי יִשְׂרָאֵל תִּפּוֹל אַתָּה
וְכָל־אֲגַפֶּיךָ וְעַמִּים אֲשֶׁר אִתָּךְ לְעַיִט צִפּוֹר כָּל־
כָּנָף וְחַיַּת הַשָּׂדֶה נְתַתִּיךָ לְאָכְלָה: ה עַל־פְּנֵי
הַשָּׂדֶה תִּפּוֹל כִּי אֲנִי דִבַּרְתִּי נְאֻם אֲדֹנָי
יְהוִה: ו וְשִׁלַּחְתִּי־אֵשׁ בְּמָגוֹג וּבְיֹשְׁבֵי הָאִיִּים
לָבֶטַח וְיָדְעוּ כִּי־אֲנִי יְהוָה: ז וְאֶת־שֵׁם קָדְשִׁי
אוֹדִיעַ בְּתוֹךְ עַמִּי יִשְׂרָאֵל וְלֹא־אַחֵל אֶת־שֵׁם־
קָדְשִׁי עוֹד וְיָדְעוּ הַגּוֹיִם כִּי־אֲנִי יְהוָה קָדוֹשׁ
בְּיִשְׂרָאֵל: ח הִנֵּה בָאָה וְנֶהְיָתָה נְאֻם אֲדֹנָי יְהוִה
הוּא הַיּוֹם אֲשֶׁר דִּבַּרְתִּי: ט וְיָצְאוּ יֹשְׁבֵי | עָרֵי
יִשְׂרָאֵל וּבָעֲרוּ וְהִשִּׂיקוּ בְּנֶשֶׁק וּמָגֵן וְצִנָּה בְּקֶשֶׁת
וּבְחִצִּים וּבְמַקֵּל יָד וּבְרֹמַח וּבָעֲרוּ בָהֶם אֵשׁ שֶׁבַע
שָׁנִים: י וְלֹא־יִשְׂאוּ עֵצִים מִן־הַשָּׂדֶה וְלֹא יַחְטְבוּ
מִן־הַיְעָרִים כִּי בַנֶּשֶׁק יְבַעֲרוּ־אֵשׁ וְשָׁלְלוּ אֶת־
שֹׁלְלֵיהֶם וּבָזְזוּ אֶת־בֹּזְזֵיהֶם נְאֻם אֲדֹנָי יְהוִה:
{ס} יא וְהָיָה בַיּוֹם הַהוּא אֶתֵּן לְגוֹג | מְקוֹם־שָׁם
קֶבֶר בְּיִשְׂרָאֵל גֵּי הָעֹבְרִים קִדְמַת הַיָּם וְחֹסֶמֶת
הִיא אֶת־הָעֹבְרִים וְקָבְרוּ שָׁם אֶת־גּוֹג וְאֶת־כָּל־
הֲמוֹנָה וְקָרְאוּ גֵּיא הֲמוֹן גּוֹג: יב וּקְבָרוּם בֵּית
יִשְׂרָאֵל לְמַעַן טַהֵר אֶת־הָאָרֶץ שִׁבְעָה
חֳדָשִׁים: יג וְקָבְרוּ כָּל־עַם הָאָרֶץ וְהָיָה לָהֶם לְשֵׁם
יוֹם הִכָּבְדִי נְאֻם אֲדֹנָי יְהוִה: יד וְאַנְשֵׁי תָמִיד
יַבְדִּילוּ עֹבְרִים בָּאָרֶץ מְקַבְּרִים אֶת־הָעֹבְרִים אֶת־

הַנּוֹתָרִים עַל־פְּנֵי הָאָרֶץ לְטַהֲרָה מִקְצֵה שִׁבְעָה־ חֳדָשִׁים יַחְקֹרוּ: **טו** וְעָבְרוּ הָעֹבְרִים בָּאָרֶץ וְרָאָה עֶצֶם אָדָם וּבָנָה אֶצְלוֹ צִיּוּן עַד קָבְרוּ אֹתוֹ הַמְקַבְּרִים אֶל־גֵּיא הֲמוֹן גּוֹג: **טז** וְגַם שֵׁם־עִיר הֲמוֹנָה וְטִהֲרוּ הָאָרֶץ: {פ}

יז וְאַתָּה בֶּן־אָדָם כֹּה־אָמַר | אֲדֹנָי יְהוִה אֱמֹר לְצִפּוֹר כָּל־כָּנָף וּלְכֹל | חַיַּת הַשָּׂדֶה הִקָּבְצוּ וָבֹאוּ הֵאָסְפוּ מִסָּבִיב עַל־זִבְחִי אֲשֶׁר אֲנִי זֹבֵחַ לָכֶם זֶבַח גָּדוֹל עַל הָרֵי יִשְׂרָאֵל וַאֲכַלְתֶּם בָּשָׂר וּשְׁתִיתֶם דָּם: **יח** בְּשַׂר גִּבּוֹרִים תֹּאכֵלוּ וְדַם־נְשִׂיאֵי הָאָרֶץ תִּשְׁתּוּ אֵילִים כָּרִים וְעַתּוּדִים פָּרִים מְרִיאֵי בָשָׁן כֻּלָּם: **יט** וַאֲכַלְתֶּם־חֵלֶב לְשָׂבְעָה וּשְׁתִיתֶם דָּם לְשִׁכָּרוֹן מִזִּבְחִי אֲשֶׁר־זָבַחְתִּי לָכֶם: **כ** וּשְׂבַעְתֶּם עַל־שֻׁלְחָנִי סוּס וָרֶכֶב גִּבּוֹר וְכָל־אִישׁ מִלְחָמָה נְאֻם אֲדֹנָי יְהוִה: **כא** וְנָתַתִּי אֶת־כְּבוֹדִי בַּגּוֹיִם וְרָאוּ כָּל־הַגּוֹיִם אֶת־מִשְׁפָּטִי אֲשֶׁר עָשִׂיתִי וְאֶת־ יָדִי אֲשֶׁר־שַׂמְתִּי בָהֶם: **כב** וְיָדְעוּ בֵּית יִשְׂרָאֵל כִּי אֲנִי יְהוָה אֱלֹהֵיהֶם מִן־הַיּוֹם הַהוּא וָהָלְאָה: **כג** וְיָדְעוּ הַגּוֹיִם כִּי בַעֲוֹנָם גָּלוּ בֵּית־ יִשְׂרָאֵל עַל אֲשֶׁר מָעֲלוּ־בִי וָאַסְתֵּר פָּנַי מֵהֶם וָאֶתְּנֵם בְּיַד צָרֵיהֶם וַיִּפְלוּ בַחֶרֶב כֻּלָּם: **כד** כְּטֻמְאָתָם וּכְפִשְׁעֵיהֶם עָשִׂיתִי אֹתָם וָאַסְתֵּר פָּנַי מֵהֶם: {ס} **כה** לָכֵן כֹּה אָמַר אֲדֹנָי יְהוִה עַתָּה אָשִׁיב אֶת־שבית שְׁבוּת יַעֲקֹב וְרִחַמְתִּי כָּל־בֵּית יִשְׂרָאֵל וְקִנֵּאתִי לְשֵׁם קָדְשִׁי: **כו** וְנָשׂוּ אֶת־כְּלִמָּתָם וְאֶת־כָּל־מַעֲלָם אֲשֶׁר מָעֲלוּ־בִי בְּשָׁבְתָּם עַל־אַדְמָתָם לָבֶטַח וְאֵין מַחֲרִיד: **כז** בְּשׁוּבְבִי אוֹתָם מִן־הָעַמִּים וְקִבַּצְתִּי אֹתָם מֵאַרְצוֹת אֹיְבֵיהֶם וְנִקְדַּשְׁתִּי בָּם לְעֵינֵי הַגּוֹיִם רַבִּים: **כח** וְיָדְעוּ כִּי אֲנִי יְהוָה אֱלֹהֵיהֶם בְּהַגְלוֹתִי אֹתָם אֶל־הַגּוֹיִם וְכִנַּסְתִּים עַל־אַדְמָתָם וְלֹא־אוֹתִיר עוֹד מֵהֶם שָׁם: **כט** וְלֹא־אַסְתִּיר עוֹד פָּנַי מֵהֶם אֲשֶׁר שָׁפַכְתִּי אֶת־רוּחִי עַל־בֵּית יִשְׂרָאֵל נְאֻם אֲדֹנָי יְהוִה: {פ}

יחזקאל פרק מ

א בְּעֶשְׂרִים וְחָמֵשׁ שָׁנָה לְגָלוּתֵנוּ בְּרֹאשׁ הַשָּׁנָה בֶּעָשׂוֹר לַחֹדֶשׁ בְּאַרְבַּע עֶשְׂרֵה שָׁנָה אַחַר אֲשֶׁר הֻכְּתָה הָעִיר בְּעֶצֶם | הַיּוֹם הַזֶּה הָיְתָה עָלַי יַד־ יְהוָה וַיָּבֵא אֹתִי שָׁמָּה: **ב** בְּמַרְאוֹת אֱלֹהִים הֱבִיאַנִי אֶל־אֶרֶץ יִשְׂרָאֵל וַיַּנִּיחֵנִי אֶל־הַר גָּבֹהַּ מְאֹד וְעָלָיו כִּמְבְנֵה־עִיר מִנֶּגֶב: **ג** וַיָּבֵא אוֹתִי שָׁמָּה וְהִנֵּה־אִישׁ מַרְאֵהוּ כְּמַרְאֵה נְחֹשֶׁת וּפְתִיל־ פִּשְׁתִּים בְּיָדוֹ וּקְנֵה הַמִּדָּה וְהוּא עֹמֵד בַּשָּׁעַר: **ד** וַיְדַבֵּר אֵלַי הָאִישׁ בֶּן־אָדָם רְאֵה בְעֵינֶיךָ וּבְאָזְנֶיךָ שְׁמָע וְשִׂים לִבְּךָ לְכֹל אֲשֶׁר־אֲנִי מַרְאֶה אוֹתָךְ כִּי לְמַעַן הַרְאוֹתְכָה הֻבָאתָה הֵנָּה הַגֶּד אֶת־כָּל־אֲשֶׁר־אַתָּה רֹאֶה לְבֵית יִשְׂרָאֵל: **ה** וְהִנֵּה חוֹמָה מִחוּץ לַבַּיִת סָבִיב | סָבִיב וּבְיַד הָאִישׁ קְנֵה הַמִּדָּה שֵׁשׁ־אַמּוֹת בָּאַמָּה וָטֹפַח וַיָּמָד אֶת־רֹחַב הַבִּנְיָן קָנֶה אֶחָד וְקוֹמָה קָנֶה אֶחָד: **ו** וַיָּבוֹא אֶל־שַׁעַר אֲשֶׁר פָּנָיו דֶּרֶךְ הַקָּדִימָה וַיַּעַל בְּמַעֲלוֹתָו וַיָּמָד | אֶת־סַף הַשַּׁעַר קָנֶה אֶחָד רֹחַב וְאֶת סַף אֶחָד קָנֶה אֶחָד רֹחַב: **ז** וְהַתָּא קָנֶה אֶחָד אֹרֶךְ וְקָנֶה אֶחָד רֹחַב וּבֵין הַתָּאִים חָמֵשׁ אַמּוֹת וְסַף הַשַּׁעַר מֵאֵצֶל אֻלָם הַשַּׁעַר מֵהַבַּיִת קָנֶה אֶחָד: **ח** וַיָּמָד אֶת־אֻלָם הַשַּׁעַר מֵהַבַּיִת קָנֶה אֶחָד: **ט** וַיָּמָד אֶת־אֻלָם הַשַּׁעַר שְׁמֹנֶה אַמּוֹת וְאֵילָו שְׁתַּיִם אַמּוֹת וְאֻלָם הַשַּׁעַר מֵהַבָּיִת: **י** וְתָאֵי הַשַּׁעַר דֶּרֶךְ הַקָּדִים שְׁלֹשָׁה מִפֹּה וּשְׁלֹשָׁה מִפֹּה

מִדָּה אַחַת לִשְׁלָשְׁתָּם וּמִדָּה אַחַת לָאֵילִם מִפֹּה
וּמִפֹּוֹ: **יא** וַיָּמָד אֶת־רֹחַב פֶּתַח־הַשַּׁעַר עֶשֶׂר
אַמּוֹת אֹרֶךְ הַשַּׁעַר שְׁלֹשׁ עֶשְׂרֵה
אַמּוֹת: **יב** וּגְבוּל לִפְנֵי הַתָּאוֹת אַמָּה אֶחָת וְאַמָּה־
אַחַת גְּבוּל מִפֹּה וְהַתָּא שֵׁשׁ־אַמּוֹת מִפֹּוֹ וְשֵׁשׁ
אַמּוֹת מִפֹּוֹ: **יג** וַיָּמָד אֶת־הַשַּׁעַר מִגַּג הַתָּא לְגַגּוֹ
רֹחַב עֶשְׂרִים וְחָמֵשׁ אַמּוֹת פֶּתַח נֶגֶד
פֶּתַח: **יד** וַיַּעַשׂ אֶת־אֵילִים שִׁשִּׁים אַמָּה וְאֶל־אֵיל
הֶחָצֵר הַשַּׁעַר סָבִיב | סָבִיב: **טו** וְעַל פְּנֵי הַשַּׁעַר
היאתון הָאִיתּוֹן עַל־לִפְנֵי אֻלָם הַשַּׁעַר הַפְּנִימִי
חֲמִשִּׁים אַמָּה: **טז** וְחַלּוֹנוֹת אֲטֻמוֹת אֶל־הַתָּאִים
וְאֶל אֻלֵיהֶמָּה לִפְנִימָה לַשַּׁעַר סָבִיב | סָבִיב וְכֵן
לָאֻלָמוֹת וְחַלּוֹנוֹת סָבִיב | סָבִיב לִפְנִימָה וְאֶל־
אַיִל תְּמָרִים: **יז** וַיְבִיאֵנִי אֶל־הֶחָצֵר הַחִיצוֹנָה
וְהִנֵּה לְשָׁכוֹת וְרִצְפָּה עָשׂוּי לֶחָצֵר סָבִיב סָבִיב |
שְׁלֹשִׁים לְשָׁכוֹת אֶל־הָרִצְפָּה: **יח** וְהָרִצְפָּה אֶל־
כֶּתֶף הַשְּׁעָרִים לְעֻמַּת אֹרֶךְ הַשְּׁעָרִים הָרִצְפָּה
הַתַּחְתּוֹנָה: **יט** וַיָּמָד רֹחַב מִלִּפְנֵי הַשַּׁעַר
הַתַּחְתּוֹנָה לִפְנֵי הֶחָצֵר הַפְּנִימִי מִחוּץ מֵאָה אַמָּה
הַקָּדִים וְהַצָּפוֹן: **כ** וְהַשַּׁעַר אֲשֶׁר פָּנָיו דֶּרֶךְ הַצָּפוֹן
לֶחָצֵר הַחִיצוֹנָה מָדַד אָרְכּוֹ וְרָחְבּוֹ: **כא** וְתָאָו
שְׁלוֹשָׁה מִפֹּוֹ וּשְׁלֹשָׁה מִפֹּוֹ וְאֵילָו וְאֻלָמָו הָיָה
כְּמִדַּת הַשַּׁעַר הָרִאשׁוֹן חֲמִשִּׁים אַמָּה אָרְכּוֹ וְרֹחַב
חָמֵשׁ וְעֶשְׂרִים בָּאַמָּה: **כב** וְחַלּוֹנָו וְאֻלָמָו וְתִמֹרָו
כְּמִדַּת הַשַּׁעַר אֲשֶׁר פָּנָיו דֶּרֶךְ הַקָּדִים וּבְמַעֲלוֹת
שֶׁבַע יַעֲלוּ־בוֹ וְאֻלָמָו לִפְנֵיהֶם: **כג** וְשַׁעַר לֶחָצֵר
הַפְּנִימִי נֶגֶד הַשַּׁעַר לַצָּפוֹן וְלַקָּדִים וַיָּמָד מִשַּׁעַר
אֶל־שַׁעַר מֵאָה אַמָּה: **כד** וַיּוֹלִכֵנִי דֶּרֶךְ הַדָּרוֹם
וְהִנֵּה־שַׁעַר דֶּרֶךְ הַדָּרוֹם וּמָדַד אֵילָו וְאֻלָמָו
כַּמִּדּוֹת הָאֵלֶּה: **כה** וְחַלּוֹנִים לוֹ וּלְאֻלָמָו סָבִיב |
סָבִיב כְּהַחַלּוֹנוֹת הָאֵלֶּה חֲמִשִּׁים אַמָּה אֹרֶךְ וְרֹחַב
חָמֵשׁ וְעֶשְׂרִים אַמָּה: **כו** וּמַעֲלוֹת שִׁבְעָה עֹלוֹתָו
וְאֻלָמָו לִפְנֵיהֶם וְתִמֹרִים לוֹ אֶחָד מִפֹּוֹ וְאֶחָד מִפֹּוֹ
אֶל־אֵילָו: **כז** וְשַׁעַר לֶחָצֵר הַפְּנִימִי דֶּרֶךְ הַדָּרוֹם
וַיָּמָד מִשַּׁעַר אֶל־הַשַּׁעַר דֶּרֶךְ הַדָּרוֹם מֵאָה
אַמּוֹת: **כח** וַיְבִיאֵנִי אֶל־חָצֵר הַפְּנִימִי בְּשַׁעַר
הַדָּרוֹם וַיָּמָד אֶת־הַשַּׁעַר הַדָּרוֹם כַּמִּדּוֹת
הָאֵלֶּה: **כט** וְתָאָו וְאֵילָו וְאֻלָמָו כַּמִּדּוֹת הָאֵלֶּה
וְחַלּוֹנוֹת לוֹ וּלְאֻלָמָו סָבִיב | סָבִיב חֲמִשִּׁים אַמָּה
אֹרֶךְ וְרֹחַב עֶשְׂרִים וְחָמֵשׁ אַמּוֹת: **ל** וְאֻלָמוֹת
סָבִיב | סָבִיב אֹרֶךְ חָמֵשׁ וְעֶשְׂרִים אַמָּה וְרֹחַב
חָמֵשׁ אַמּוֹת: **לא** וְאֻלָמּוֹ אֶל־חָצֵר הַחִצוֹנָה
וְתִמֹרִים אֶל־אֵילָו וּמַעֲלוֹת שְׁמוֹנֶה
מַעֲלָו: **לב** וַיְבִיאֵנִי אֶל־הֶחָצֵר הַפְּנִימִי דֶּרֶךְ
הַקָּדִים וַיָּמָד אֶת־הַשַּׁעַר כַּמִּדּוֹת הָאֵלֶּה: **לג** וְתָאָו
וְאֵילָו וְאֻלָמּוֹ כַּמִּדּוֹת הָאֵלֶּה וְחַלּוֹנוֹת לוֹ וּלְאֻלָמָו
סָבִיב | סָבִיב אֹרֶךְ חֲמִשִּׁים אַמָּה וְרֹחַב חָמֵשׁ
וְעֶשְׂרִים אַמָּה: **לד** וְאֻלָמּוֹ לֶחָצֵר הַחִיצוֹנָה
וְתִמֹרִים אֶל־אֵילָו מִפֹּוֹ וּמִפֹּוֹ וּשְׁמֹנֶה מַעֲלוֹת
מַעֲלָו: **לה** וַיְבִיאֵנִי אֶל־שַׁעַר הַצָּפוֹן וּמָדַד כַּמִּדּוֹת
הָאֵלֶּה: **לו** תָּאָו אֵלָו וְאֻלָמּוֹ וְחַלּוֹנוֹת לוֹ סָבִיב |
סָבִיב אֹרֶךְ חֲמִשִּׁים אַמָּה וְרֹחַב חָמֵשׁ וְעֶשְׂרִים
אַמָּה: **לז** וְאֵילָו לֶחָצֵר הַחִיצוֹנָה וְתִמֹרִים אֶל־
אֵילָו מִפֹּוֹ וּמִפֹּוֹ וּשְׁמֹנֶה מַעֲלוֹת מַעֲלָו: **לח** וְלִשְׁכָּה
וּפִתְחָהּ בְּאֵילִים הַשְּׁעָרִים שָׁם יָדִיחוּ אֶת־
הָעֹלָה: **לט** וּבְאֻלָם הַשַּׁעַר שְׁנַיִם שֻׁלְחָנוֹת מִפֹּוֹ
וּשְׁנַיִם שֻׁלְחָנוֹת מִפֹּה לִשְׁחֹט אֲלֵיהֶם הָעוֹלָה
וְהַחַטָּאת וְהָאָשָׁם: **מ** וְאֶל־הַכָּתֵף מְחוּצָה לָעוֹלֶה
לְפֶתַח הַשַּׁעַר הַצָּפוֹנָה שְׁנַיִם שֻׁלְחָנוֹת וְאֶל־
הַכָּתֵף הָאַחֶרֶת אֲשֶׁר לְאֻלָם הַשַּׁעַר שְׁנַיִם

שִׁלְחָנוֹת: **מא** אַרְבָּעָה שִׁלְחָנוֹת מִפֹּה וְאַרְבָּעָה
שִׁלְחָנוֹת מִפֹּה לְכֶתֶף הַשָּׁעַר שְׁמוֹנָה שִׁלְחָנוֹת
אֲלֵיהֶם יִשְׁחֲטוּ: **מב** וְאַרְבָּעָה שִׁלְחָנוֹת לָעוֹלָה
אַבְנֵי גָזִית אׇרְכָּ֣ה אַמָּה אַחַת וָחֵצִי וְרׇחַב אַמָּה
אַחַת וָחֵצִי וְגׇבַהּ אַמָּה אֶחָת אֲלֵיהֶם וְיַנִּיחוּ אֶת־
הַכֵּלִים אֲשֶׁר יִשְׁחֲטוּ אֶת־הָעוֹלָה בָּם
וְהַזָּבַח: **מג** וְהַשְׂפָתַיִם טֶפַח אֶחָד מוּכָנִים בַּבַּיִת
סָבִיב | סָבִיב וְאֶל־הַשִּׁלְחָנוֹת בְּשַׂר
הַקְּרְבָּן: **מד** וּמִחוּצָה לַשַּׁעַר הַפְּנִימִי לְשִׁכׇת
שָׁרִים בֶּחָצֵר הַפְּנִימִי אֲשֶׁר אֶל־כֶּתֶף שַׁעַר הַצָּפוֹן
וּפְנֵיהֶם דֶּרֶךְ הַדָּרוֹם אֶחָד אֶל־כֶּתֶף שַׁעַר הַקָּדִים
פְּנֵי דֶּרֶךְ הַצָּפֹן: **מה** וַיְדַבֵּר אֵלַי זֶה הַלִּשְׁכָּה אֲשֶׁר
פָּנֶיהָ דֶּרֶךְ הַדָּרוֹם לַכֹּהֲנִים שֹׁמְרֵי מִשְׁמֶרֶת
הַבָּיִת: **מו** וְהַלִּשְׁכָּה אֲשֶׁר פָּנֶיהָ דֶּרֶךְ הַצָּפוֹן
לַכֹּהֲנִים שֹׁמְרֵי מִשְׁמֶרֶת הַמִּזְבֵּחַ הֵמָּה בְּנֵי־צָדוֹק
הַקְּרֵבִים מִבְּנֵי־לֵוִי אֶל־יְהוָה לְשָׁרְתוֹ: **מז** וַיָּמָד
אֶת־הֶחָצֵר אׇרְכּ֣ | מֵאָה אַמָּה וְרׇחַב מֵאָה אַמָּה
מְרֻבָּעַת וְהַמִּזְבֵּחַ לִפְנֵי הַבָּיִת: **מח** וַיְבִאֵנִי אֶל־
אֻלָם הַבַּ֣יִת וַיָּמָד אֵל אֻלָם חָמֵשׁ אַמּוֹת מִפֹּה
וְחָמֵשׁ אַמּוֹת מִפֶּה וְרׇחַב הַשַּׁעַר שָׁלֹשׁ אַמּוֹת מִפּוֹ
וְשָׁלֹשׁ אַמּוֹת מִפּוֹ: **מט** אׇרֶךְ הָאֻלָּם עֶשְׂרִים אַמָּה
וְרׇחַב עַשְׁתֵּי עֶשְׂרֵה אַמָּה וּבְמַעֲלוֹת אֲשֶׁר יַעֲלוּ
אֵלָיו וְעַמֻּדִים אֶל־הָאֵילִים אֶחָד מִפֹּה וְאֶחָד
מִפֹּה:

יחזקאל פרק מא

א וַיְבִיאֵנִי אֶל־הַהֵיכָל וַיָּמָד אֶת־הָאֵילִים שֵׁשׁ־
אַמּוֹת רׇחַב מִפּוֹ וְשֵׁשׁ־אַמּוֹת־רׇחַב מִפּוֹ רׇחַב
הָאֹהֶל: **ב** וְרׇחַב הַפֶּתַח עֶשֶׂר אַמּוֹת֙ וְכִתְפ֣וֹת
הַפֶּ֔תַח חָמֵשׁ אַמּוֹת֙ מִפּ֔וֹ וְחָמֵשׁ אַמּוֹת מִפּ֖וֹ וַיָּמָד
אׇרְכּ֣וֹ אַרְבָּעִים אַמָּה וְרׇחַב עֶשְׂרִים אַמָּה: **ג** וּבָא
לִפְנִימָה וַיָּמָד אֵיל־הַפֶּתַח שְׁתַּיִם אַמּוֹת וְהַפֶּתַח
שֵׁשׁ אַמּוֹת וְרׇחַב הַפֶּתַח שֶׁבַע אַמּוֹת: **ד** וַיָּמָד
אֶת־אׇרְכּ֣וֹ עֶשְׂרִים אַמָּה וְרׇחַב עֶשְׂרִים אַמָּה אֶל־
פְּנֵי הַהֵיכָל וַיֹּאמֶר אֵלַי זֶה קֹדֶשׁ
הַקׇּדָשִׁים: **ה** וַיָּמָד קִיר־הַבַּיִת שֵׁשׁ אַמּוֹת וְרׇחַב
הַצֵּלָע֙ אַרְבַּ֣ע אַמּוֹת סָבִ֔יב | סָבִיב לַבַּיִת
סָבִיב: **ו** וְהַצְּלָעוֹת֙ צֵלָ֣ע אֶל־צֵלָ֔ע שָׁלוֹשׁ וּשְׁלֹשִׁים
פְּעָמִים֙ וּבָאוֹת֙ בַּקִּ֣יר אֲשֶׁר־לַבַּ֔יִת לַצְּלָעוֹת֙ סָבִ֔יב |
סָבִיב לִהְיוֹת אֲחוּזִים וְלֹא־יִהְיוּ אֲחוּזִים בְּקִיר
הַבָּיִת: **ז** וְרָחְבָּה וְנָסְבָה֙ לְמַעְלָ֔ה לְמַעֲלָה לַצְּלָעוֹת֙
כִּי מוּסַב־הַבַּ֣יִת לְמַעְלָ֔ה לְמַעְלָה סָבִ֖יב | סָבִיב
לַבַּ֑יִת עַל־כֵּ֣ן רׇחַב־לַבַּ֔יִת לְמָעְלָ֖ה וְכֵ֣ן הַתַּחְתּוֹנָ֑ה
יַעֲלֶ֥ה עַל־הָעֶלְיוֹנָ֖ה לַתִּיכוֹנָֽה: **ח** וְרָאִיתִי לַבַּ֣יִת
גֹּבַ֔הּ סָבִ֖יב | סָבִיב מיסדות מוּסְדוֹת הַצְּלָעוֹת֙
מְלֹ֣א הַקָּנֶ֔ה שֵׁ֥שׁ אַמּ֖וֹת אֲצִילָֽה: **ט** רׇחַב הַקִּיר
אֲשֶׁר־לַצֵּלָע֙ אֶל־הַחוּץ חָמֵ֣שׁ אַמּ֔וֹת וַאֲשֶׁ֥ר מֻנַּ֖ח
בֵּ֣ית צְלָעוֹת֑ אֲשֶׁ֥ר לַבָּֽיִת: **י** וּבֵין הַלְּשָׁכוֹת֙ רׇחַב
עֶשְׂרִים אַמָּה֙ סָבִ֣יב לַבַּ֔יִת סָבִ֖יב |
סָבִיב: **יא** וּפֶתַח הַצֵּלָע֙ לַמֻּנָּ֔ח פֶּ֥תַח אֶחָ֖ד דֶּ֣רֶךְ
הַצָּפ֑וֹן וּפֶתַח֙ אֶחָ֣ד לַדָּר֔וֹם וְרׇחַב֙ מְק֣וֹם הַמֻּנָּ֔ח
חָמֵ֥שׁ אַמּ֖וֹת סָבִֽיב | סָבִיב: **יב** וְהַבִּנְיָ֗ן אֲשֶׁ֤ר אֶל־
פְּנֵי֙ הַגִּזְרָ֣ה פְּאַ֔ת דֶּ֖רֶךְ־הַיָּ֑ם רׇחַב֙ שִׁבְעִ֣ים אַמָּ֔ה
וְקִ֖יר הַבִּנְיָ֑ן חָמֵ֥שׁ־אַמּ֖וֹת רׇחַב֙ סָבִ֔יב | סָבִיב
וְאׇרְכּ֖וֹ תִּשְׁעִ֥ים אַמָּֽה: **יג** וּמָדַ֖ד אֶת־הַבַּ֣יִת אׇרֶךְ
מֵאָ֣ה אַמָּ֑ה וְהַגִּזְרָה֙ וְהַבִּנְיָ֣ה וְקִירוֹתֶ֔יהָ אׇרֶךְ מֵאָ֖ה
אַמָּֽה: **יד** וְרׇחַב֙ פְּנֵ֣י הַבַּ֔יִת וְהַגִּזְרָ֖ה לַקָּדִ֑ים מֵאָ֖ה
אַמָּֽה: **טו** וּמָדַ֞ד אׇרֶךְ־הַבִּנְיָ֤ן אֶל־פְּנֵי֙ הַגִּזְרָ֣ה אֲשֶׁ֔ר
עַל־אַחֲרֶ֖יהָ וְאֶת־אׇסְפֹתֶ֑יהָ מִפּוֹ וּמִפּוֹ
מֵאָ֣ה אַמָּ֔ה וְהַהֵיכָל֙ הַפְּנִימִ֔י וְאֻלַמֵּ֖י

הֶחָצֵר: **טז** הַסִּפִּים וְהַחַלּוֹנִים הֶאָטֻמוֹת
וְהָאַתִּיקִים | סָבִיב לִשְׁלָשְׁתָּם נֶגֶד הַסַּף שְׂחִיף עֵץ
סָבִיב | סָבִיב וְהָאָרֶץ עַד־הַחַלּוֹנוֹת וְהַחַלּוֹנוֹת
מְכֻסּוֹת: **יז** עַל־מֵעַל הַפֶּתַח וְעַד־הַבַּיִת הַפְּנִימִי
וְלַחוּץ וְאֶל־כָּל־הַקִּיר סָבִיב | סָבִיב בַּפְּנִימִי
וּבַחִיצוֹן מִדּוֹת: **יח** וְעָשׂוּי כְּרוּבִים וְתִמֹרִים
וְתִמֹרָה בֵּין־כְּרוּב לִכְרוּב וּשְׁנַיִם פָּנִים
לַכְּרוּב: **יט** וּפְנֵי אָדָם אֶל־הַתִּמֹרָה מִפֹּה וּפְנֵי־
כְפִיר אֶל־הַתִּמֹרָה מִפֹּה עָשׂוּי אֶל־כָּל־הַבַּיִת
סָבִיב | סָבִיב: **כ** מֵהָאָרֶץ עַד־מֵעַל הַפֶּתַח
הַכְּרוּבִים וְהַתְּמֹרִים עֲשׂוּיִם וְקִיר
הַהֵיכָל: **כא** הַהֵיכָל מְזוּזַת רְבֻעָה וּפְנֵי הַקֹּדֶשׁ
הַמַּרְאֶה כַּמַּרְאֶה: **כב** הַמִּזְבֵּחַ עֵץ שָׁלוֹשׁ אַמּוֹת
גָּבֹהַּ וְאָרְכּוֹ שְׁתַּיִם־אַמּוֹת וּמִקְצֹעוֹתָיו לוֹ וְאָרְכּוֹ
וְקִירֹתָיו עֵץ וַיְדַבֵּר אֵלַי זֶה הַשֻּׁלְחָן אֲשֶׁר לִפְנֵי
יְהוָה: **כג** וּשְׁתַּיִם דְּלָתוֹת לַהֵיכָל
וְלַקֹּדֶשׁ: **כד** וּשְׁתַּיִם דְּלָתוֹת לַדְּלָתוֹת שְׁתַּיִם
מְוּסַבּוֹת דְּלָתוֹת שְׁתַּיִם לְדֶלֶת אֶחָת וּשְׁתֵּי דְלָתוֹת
לָאַחֶרֶת: **כה** וְעָשׂוּיָה אֲלֵיהֶן אֶל־דַּלְתוֹת הַהֵיכָל
כְּרוּבִים וְתִמֹרִים כַּאֲשֶׁר עֲשׂוּיִם לַקִּירוֹת וְעָב עֵץ
אֶל־פְּנֵי הָאוּלָם מֵהַחוּץ: **כו** וְחַלּוֹנִים אֲטֻמוֹת
וְתִמֹרִים מִפֹּה וּמִפֹּה אֶל־כִּתְפוֹת הָאוּלָם וְצַלְעוֹת
הַבַּיִת וְהָעָבִים:

יחזקאל פרק מב

א וַיּוֹצִאֵנִי אֶל־הֶחָצֵר הַחִיצוֹנָה הַדֶּרֶךְ דֶּרֶךְ הַצָּפוֹן
וַיְבִאֵנִי אֶל־הַלִּשְׁכָּה אֲשֶׁר נֶגֶד הַגְּזֵרָה וַאֲשֶׁר־נֶגֶד
הַבִּנְיָן אֶל־הַצָּפוֹן: **ב** אֶל־פְּנֵי־אֹרֶךְ אַמּוֹת הַמֵּאָה
פֶּתַח הַצָּפוֹן וְהָרֹחַב חֲמִשִּׁים אַמּוֹת: **ג** נֶגֶד
הֶעְשְׂרִים אֲשֶׁר לֶחָצֵר הַפְּנִימִי וְנֶגֶד רִצְפָּה אֲשֶׁר
לֶחָצֵר הַחִיצוֹנָה אַתִּיק אֶל־פְּנֵי־אַתִּיק
בַּשְּׁלִשִּׁים: **ד** וְלִפְנֵי הַלְּשָׁכוֹת מַהֲלַךְ עֶשֶׂר אַמּוֹת
רֹחַב אֶל־הַפְּנִימִית דֶּרֶךְ אַמָּה אֶחָת וּפִתְחֵיהֶם
לַצָּפוֹן: **ה** וְהַלְּשָׁכוֹת הָעֶלְיוֹנֹת קְצָרוֹת כִּי־יוּכְלוּ
אַתִּיקִים מֵהֵנָּה מֵהַתַּחְתּוֹנוֹת וּמֵהַתִּכוֹנוֹת
בִּנְיָן: **ו** כִּי מְשֻׁלָּשׁוֹת הֵנָּה וְאֵין לָהֶן עַמּוּדִים
כְּעַמּוּדֵי הֶחָצֵרוֹת עַל־כֵּן נֶאֱצַל מֵהַתַּחְתּוֹנוֹת
וּמֵהַתִּיכֹנוֹת מֵהָאָרֶץ: **ז** וְגָדֵר אֲשֶׁר־לַחוּץ לְעֻמַּת
הַלְּשָׁכוֹת דֶּרֶךְ הֶחָצֵר הַחִצוֹנָה אֶל־פְּנֵי הַלְּשָׁכוֹת
אָרְכּוֹ חֲמִשִּׁים אַמָּה: **ח** כִּי־אֹרֶךְ הַלְּשָׁכוֹת אֲשֶׁר
לֶחָצֵר הַחִצוֹנָה חֲמִשִּׁים אַמָּה וְהִנֵּה עַל־פְּנֵי
הַהֵיכָל מֵאָה אַמָּה: **ט** ומתחתה לשכות ומִתַּחַת
הַלְּשָׁכוֹת הָאֵלֶּה המבוא הַמֵּבִיא מֵהַקָּדִים בְּבֹאוֹ
לָהֶנָּה מֵהֶחָצֵר הַחִצֹנָה: **י** בְּרֹחַב | גֶּדֶר הֶחָצֵר
דֶּרֶךְ הַקָּדִים אֶל־פְּנֵי הַגְּזֵרָה וְאֶל־פְּנֵי הַבִּנְיָן
לְשָׁכוֹת: **יא** וְדֶרֶךְ לִפְנֵיהֶם כְּמַרְאֵה הַלְּשָׁכוֹת
אֲשֶׁר דֶּרֶךְ הַצָּפוֹן כְּאָרְכָּן כֵּן רָחְבָּן וְכֹל מוֹצָאֵיהֶן
וּכְמִשְׁפְּטֵיהֶן וּכְפִתְחֵיהֶן: **יב** וּכְפִתְחֵי הַלְּשָׁכוֹת
אֲשֶׁר דֶּרֶךְ הַדָּרוֹם פֶּתַח בְּרֹאשׁ דֶּרֶךְ דֶּרֶךְ בִּפְנֵי
הַגְּדֵרֶת הַגִּינָה דֶּרֶךְ הַקָּדִים בְּבוֹאָן: **יג** וַיֹּאמֶר אֵלַי
לְשָׁכוֹת הַצָּפוֹן לְשָׁכוֹת הַדָּרוֹם אֲשֶׁר אֶל־פְּנֵי
הַגְּזֵרָה הֵנָּה | לְשָׁכוֹת הַקֹּדֶשׁ אֲשֶׁר יֹאכְלוּ־שָׁם
הַכֹּהֲנִים אֲשֶׁר־קְרוֹבִים לַיהוָה קָדְשֵׁי הַקָּדָשִׁים
שָׁם יַנִּיחוּ | קָדְשֵׁי הַקָּדָשִׁים וְהַמִּנְחָה וְהַחַטָּאת
וְהָאָשָׁם כִּי הַמָּקוֹם קָדֹשׁ: **יד** בְּבֹאָם הַכֹּהֲנִים
וְלֹא־יֵצְאוּ מֵהַקֹּדֶשׁ אֶל־הֶחָצֵר הַחִיצוֹנָה וְשָׁם
יַנִּיחוּ בִגְדֵיהֶם אֲשֶׁר־יְשָׁרְתוּ בָהֶן כִּי־קֹדֶשׁ הֵנָּה
ילבשו וְלָבְשׁוּ בְּגָדִים אֲחֵרִים וְקָרְבוּ אֶל־אֲשֶׁר
לָעָם: **טו** וְכִלָּה אֶת־מִדּוֹת הַבַּיִת הַפְּנִימִי
וְהוֹצִיאַנִי דֶּרֶךְ הַשַּׁעַר אֲשֶׁר פָּנָיו דֶּרֶךְ הַקָּדִים

וּמִדָּדוֹ סָבִיב | סָבִיב: **טז** מָדַד רוּחַ הַקָּדִים בְּקָנֶה הַמִּדָּה חֲמֵשׁ־אמות מֵאוֹת קָנִים בְּקָנֶה הַמִּדָּה סָבִיב: **יז** מָדַד רוּחַ הַצָּפוֹן חֲמֵשׁ־מֵאוֹת קָנִים בְּקָנֶה הַמִּדָּה סָבִיב: **יח** אֶת רוּחַ הַדָּרוֹם מָדָד חֲמֵשׁ־מֵאוֹת קָנִים בְּקָנֶה הַמִּדָּה: **יט** סָבַב אֶל־רוּחַ הַיָּם מָדַד חֲמֵשׁ־מֵאוֹת קָנִים בְּקָנֶה הַמִּדָּה: **כ** לְאַרְבַּע רוּחוֹת מִדָּדוֹ חוֹמָה לוֹ סָבִיב | סָבִיב אֹרֶךְ חֲמֵשׁ מֵאוֹת וְרֹחַב חֲמֵשׁ מֵאוֹת לְהַבְדִּיל בֵּין הַקֹּדֶשׁ לְחֹל:

הודפס לזכות

ליאל ז׳אן בן אהובה

וחנה בת לאה מרים

ברכה והצלחה נחת

דקדושא וזרע של קיימא.

ולזכות

אייל בן חנה ועדי בת

לאה מרים

ברכה והצלחה נחת

דקדושא וזרע של קיימא

לוח מוהרא"ש

לפי אופק יבנאל עיר ברסלב - עיר השמחה

פרשת כי תצא

יום **ראשון**	**31** / **ז**	**לימוד יומי:** **בבלי:** עבודה זרה ע"ד **ירושלמי:** כתובות ס"ה **תוספתא:** מנחות יא **נ"ך:** יחזקאל לו **משניות:** נגעים ט **זהר:** חלק ג עמ' טו-טז	**עלות השחר** (72 דק') ... 4:57 | **סו"ז תפילה** ..... 10:29 **נץ החמה** ..... 6:12 | **חצות היום** ..... 12:38 **סו"ז קר"ש - מג"א** ... 8:38 | **שקיעה** ..... 7:03 **סו"ז קר"ש - גר"א** .... 9:25 | **צה"כ לשיטת ר"ת** .. 8:16
יום **שני**	**1** / **ח**	**לימוד יומי:** **בבלי:** עבודה זרה ע"ה **ירושלמי:** כתובות ס"ו **תוספתא:** מנחות יב **נ"ך:** יחזקאל לז **משניות:** נגעים י **זהר:** חלק ג עמ' יז-יח	**עלות השחר** (72 דק') ... 4:58 | **סו"ז תפילה** ..... 10:29 **נץ החמה** ..... 6:13 | **חצות היום** ..... 12:38 **סו"ז קר"ש - מג"א** ... 8:38 | **שקיעה** ..... 7:02 **סו"ז קר"ש - גר"א** .... 9:25 | **צה"כ לשיטת ר"ת** .. 8:15
יום **שלישי**	**2** / **ט**	**לימוד יומי:** **בבלי:** עבודה זרה ע"ו **ירושלמי:** כתובות ס"ז **תוספתא:** מנחות יג **נ"ך:** יחזקאל לח **משניות:** נגעים יא **זהר:** חלק ג עמ' יט-כ	**עלות השחר** (72 דק') ... 4:58 | **סו"ז תפילה** ..... 10:29 **נץ החמה** ..... 6:13 | **חצות היום** ..... 12:38 **סו"ז קר"ש - מג"א** ... 8:38 | **שקיעה** ..... 7:00 **סו"ז קר"ש - גר"א** .... 9:26 | **צה"כ לשיטת ר"ת** .. 8:13
יום **רביעי**	**3** / **י**	**לימוד יומי:** **בבלי:** הוריות ב' **ירושלמי:** כתובות ס"ח **תוספתא:** חלין א **נ"ך:** יחזקאל לט **משניות:** נגעים יב **זהר:** חלק ג עמ' כא-כב	**עלות השחר** (72 דק') ... 4:59 | **סו"ז תפילה** ..... 10:29 **נץ החמה** ..... 6:14 | **חצות היום** ..... 12:37 **סו"ז קר"ש - מג"א** ... 8:39 | **שקיעה** ..... 6:59 **סו"ז קר"ש - גר"א** .... 9:26 | **צה"כ לשיטת ר"ת** .. 8:12
יום **חמישי**	**4** / **יא**	**לימוד יומי:** **בבלי:** הוריות ג' **ירושלמי:** כתובות ס"ט **תוספתא:** חלין ב **נ"ך:** יחזקאל מ **משניות:** נגעים יג **זהר:** חלק ג עמ' כג-כד	**עלות השחר** (72 דק') ... 5:00 | **סו"ז תפילה** ..... 10:29 **נץ החמה** ..... 6:15 | **חצות היום** ..... 12:37 **סו"ז קר"ש - מג"א** ... 8:39 | **שקיעה** ..... 6:58 **סו"ז קר"ש - גר"א** .... 9:26 | **צה"כ לשיטת ר"ת** .. 8:11
יום **שישי**	**5** / **יב**	**לימוד יומי:** **בבלי:** הוריות ד' **ירושלמי:** כתובות ע' **תוספתא:** חלין ג **נ"ך:** יחזקאל מא **משניות:** נגעים יד **זהר:** חלק ג עמ' כה-כו	**עלות השחר** (72 דק') ... 5:01 | **סו"ז תפילה** ..... 10:29 **נץ החמה** ..... 6:15 | **חצות היום** ..... 12:37 **סו"ז קר"ש - מג"א** ... 8:39 | **שקיעה** ..... 6:56 **סו"ז קר"ש - גר"א** .... 9:26 | **צה"כ לשיטת ר"ת** .. 8:09 **הדלקת נרות** (40 דק'): **6:16** (20 דק'): **6:36**
שב"ק	**6** / **יג**	**לימוד יומי:** **בבלי:** הוריות ה' **ירושלמי:** כתובות ע"א **תוספתא:** חלין ד **נ"ך:** יחזקאל מב **משניות:** פרה א **זהר:** חלק ג עמ' כז-כח	**שבת קודש פרשת כי תצא** **עלות השחר** (72 דק') ... 5:02 | **סו"ז תפילה** ..... 10:29 **נץ החמה** ..... 6:16 | **חצות היום** ..... 12:36 **סו"ז קר"ש - מג"א** ... 8:39 | **שקיעה** ..... 6:55 **סו"ז קר"ש - גר"א** .... 9:26 | **צה"כ לשיטת ר"ת** .. 8:08 **מוצש"ק לשיטת ר"ת: 8:08**

'חִנּוּךְ יְלָדִים' מַתְחִיל בְּ'חִנּוּךְ הוֹרִים', אִם אַתָּה לֹא תְּחַנֵּךְ אֶת עַצְמְךָ - מָה אַתָּה מְצַפֶּה מֵהַיְלָדִים שֶׁלְּךָ? ! הֲרֵי עָלֶיךָ הֵם מִסְתַּכְּלִים ! אִם יֵשׁ לְךָ מַכְשִׁירִים טְמֵאִים, אֵיךְ אַתָּה מְצַפֶּה מֵהַיְלָדִים שֶׁלְּךָ שֶׁלֹּא יִפְּלוּ בַּטְּנוּפֶת הַזֹּאת? !... (משיחותיו של מו"ר הרה"צ שליט"א)